

ROZDZIAŁ I. WSTĘP

1. DANE OGÓLNE

Kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej na terenie gminy, w tym uchwalanie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, z wyjątkiem morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej oraz terenów zamkniętych, należy do zadań własnych gminy. Działalność planistyczna ma bardzo istotne znaczenie nie tylko dla funkcjonowania gminy, ale przede wszystkim dla jej mieszkańców.

W przepisach ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2022 r. poz. 503, 1864) znajdują się różne kategorie wartości – uznane za podstawy działań w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego, które z różną mocą wpływają na rozwiązania przestrzenne.

Są to, m.in.:

- 1) wymagania ładu przestrzennego, w tym urbanistyki i architektury;
- 2) walory architektoniczne i krajobrazowe;
- 3) wymagania ochrony środowiska, w tym gospodarowania wodami i ochrony gruntów rolnych i leśnych;
- 4) wymagania ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- 5) wymagania ochrony zdrowia oraz bezpieczeństwa ludzi i imienia, a także potrzeby osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz.U. z 2020 r. poz. 1062);
- 6) walory ekonomiczne przestrzeni;
- 7) prawo własności;
- 8) potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa;
- 9) potrzeby interesu publicznego;
- 10) potrzeby w zakresie rozwoju infrastruktury technicznej, w szczególności sieci szerokopasmowych;
- 11) zapewnienie udziału społeczeństwa w pracach nad studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego oraz planem zagospodarowania przestrzennego województwa, w tym przy użyciu środków komunikacji elektronicznej;
- 12) zachowanie jawności i przejrzystości procedur planistycznych;
- 13) potrzebę zapewnienia odpowiedniej ilości i jakości wody, do celów zaopatrzenia ludności.

Zakres przedmiotowy Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy powinien być zgodny z art. 10 ust. 1, 2, 2a, 3a, 5, 6 i 7 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym i §6 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 roku w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy (Dz. U. Nr 118 z dnia 26 maja 2004 roku, poz. 1233).

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Radziłów składa się z następujących części:

- 1) Uwarunkowania rozwoju gminy:
 - tekst – załącznik nr 1;
 - rysunek Studium w skali 1:25 000 – załącznik nr 2;
 - rysunek Studium w skali 1:10 000 dla ośrodka gminnego - Radziłów – załącznik nr 3;
- 2) Kierunki i polityka przestrzenna gminy:
 - tekst – załącznik nr 4;
 - rysunek Studium w skali 1:25 000 – załącznik nr 5;
 - rysunek Studium w skali 1:10 000 dla ośrodka gminnego - Radziłów – załącznik nr 6.

Na potrzeby Studium sporządzono Prognozę oddziaływania na środowisko ustaleń projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Radziłów.

Część Studium pn. „Kierunki i polityka przestrzenna gminy” ma charakter ustaleń.

Niniejsze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Radziłów opracowano z uwzględnieniem ustaleń, m.in.:

- 1) Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego przyjętego uchwałą nr XXXVI/330/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 maja 2017 roku w sprawie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego z 2017 roku, poz. 2777), ze zmianą wprowadzoną uchwałą nr XXXIX/356/17 z dnia 28 sierpnia 2017 roku (Dz. Urz. Województwa Podlaskiego z 2017 roku, poz. 3270);
- 2) Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030 – przyjętej uchwałą nr XVIII/213/2020 w dniu 27 kwietnia 2020 roku Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 27 kwietnia 2020 roku;
- 3) Strategii Rozwoju Gminy Radziłów do roku 2030 – projekt;
- 4) Programu ochrony środowiska dla gminy Radziłów na lata 2021 – 2024 z perspektywą do roku 2028 – przyjętego uchwałą nr XXXIV/254/2021 Rady Gminy Radziłów z dnia 28 października 2021 roku w sprawie przyjęcia „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Radziłów na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028”;
- 5) Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Radziłów na lata 2018 – 2032 – przyjętego uchwałą nr XXIX/179/12 Rady Gminy Radziłów z dnia 10 grudnia 2012 roku;
- 6) Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Radziłów na lata 2017-2027 – przyjętego uchwałą nr XXXII/194/17 Rady Gminy Radziłów z dnia 27 stycznia 2017 r. w sprawie zatwierdzenia Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Radziłów na lata 2017-2027;
- 7) Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy – przyjętego uchwałą nr XXXV/225/2013 Rady Gminy Radziłów z dnia 31 maja 2013 roku Radziłów, opr. A. Mieszkowska – 2012 r.;
- 8) Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego – dla gmin sąsiednich oraz obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i innych opracowań i programów wyszczególnionych w pkt. Literatura.

Kierunki i polityka przestrzenna gminy po uchwaleniu przez Radę Gminy Radziłów będą deklaracją i zobowiązaniem władz samorządowych do prowadzenia przez podległe im jednostki skoordynowanej polityki lokalizacyjnej i inwestycyjnej oraz gospodarki terenami zmierzającej do osiągnięcia zamierzonych celów rozwoju gminy.

Ustalenia Studium są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu planów miejscowych.

Studium nie jest aktem prawa miejscowego.

2. PODSTAWOWE PROBLEMY ROZWOJU GMINY RADZIŁÓW

Analizy zawarte w części tekstowej i graficznej opracowania pn. „Uwarunkowania rozwoju gminy” – *Załącznik nr 1, 2 i 3* oraz w ważniejszych materiałach studialnych i projektowych stanowią podstawę do identyfikacji problemów wymagających rozwiązania w zakresie problematyki:

- 1) środowiska przyrodniczego i kulturowego;
- 2) społeczno – gospodarczej;
- 3) kształtowania przestrzeni;
- 4) obsługi infrastruktury technicznej i komunikacji.

Problemy środowiska przyrodniczego

Na obszarze gminy Radziłów występują obszary prawnie chronione w rozumieniu ustawy o ochronie przyrody. Są to:

- 1) Biebrzański Park Narodowy wraz z otuliną;
- 2) Natura 2000 – obszar specjalnej ochrony ptaków „Ostoja Biebrzańska” (PLB 200006);
- 3) Natura 2000 – specjalny obszar ochrony siedlisk „Dolina Biebrzy” (PLH 200008).

Gmina Radziłów posiada wybitne walory przyrodniczo – krajobrazowe oraz ważne ciągi i korytarze ekologiczne i z tych też względów odgrywa szczególne znaczenie w wieloprzestrzennych systemach ochrony krajobrazu i Krajowej Sieci Ekologicznej ECONET-PL.

Do obszarów węzłowych sieci ekologicznej na obszarze gminy Radziłów, należy obszar węzłowy GKPN-1 Dolina Biebrzy z Biebrzańskim Parkiem Narodowym i otuliną.

Uzupełniające korytarze ekologiczne – migracyjne regionalnej sieci ekologicznej obejmują głównie doliny mniejszych rzek i otwarte tereny rolno – leśne, które stanowiąć będą uzupełnienie powiązań obszarów węzłowych i głównych korytarzy ekologicznych – migracyjnych oraz umożliwiać migracje zwierząt i roślin w skali lokalnej. Do uzupełniających korytarzy ekologicznych – migracyjnych należy Korytarz KPN-1B Puszcza Piska – Dolina Biebrzy Środkowej. Obszar węzłowy i korytarz ekologiczny uzupełniający są elementami sieci ekologicznej województwa podlaskiego ustanowionej Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego

Część obszaru gminy Radziłów położona jest w zasięgu zbiornika wód czwartorzędowych pod nazwą Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 217 „Pradolina rzeki Biebrza”.

Problemy środowiska przyrodniczego związane są przede wszystkim z:

- 1) zagrożeniami środowiska przyrodniczego, w tym wód powierzchniowych i powierzchni ziemi;
- 2) uwarunkowaniami wynikającymi z obowiązku ochrony środowiska, w tym z ochrony gruntów rolnych i leśnych;
- 3) dużym udziałem gruntów prywatnych w strukturze użytkowania BPN utrudniającym realizację głównych celów statutowych parku, przy braku środków finansowych na wykup gruntów;
- 4) pogarszającym się stanem środowisk wodnych, ze względu na brak jeszcze w wielu miejscach rozwiązań gospodarki ściekowej;
- 5) degradacją gleb (zakwaszanie, zanieczyszczenia gleb w pasach przydrożnych metalami ciężkimi, zawartymi w spalinach samochodowych);
- 6) zaniechaniem systematycznego wykaszania łąk w kontekście zachodzących niekorzystnych zmian w ekosystemach torfowiskowych;
- 7) zagrożeniami hydrosfery, m. in.:
 - a) wód powierzchniowych – ściekami bytowymi i zanieczyszczaniami chemicznymi wód opadowych spływających z pól uprawnych;
 - b) wód podziemnych – poprzez zły stan sanitarny, niewłaściwą gospodarkę nawozową, budowę wodociągów bez powiązania z systemami odprowadzania ścieków oraz przecieki skażonych wód z dzikich wysypisk śmieci do wód i gruntu;
- 8) zagrożeniami powietrza – przez lokalne punktowe źródła zanieczyszczeń: paleniska domowe, małe kotłownie, itp. emitujące pył, tlenki azotu, dwutlenek siarki, tlenek węgla, oraz transport emitujący tlenek węgla, tlenki azotu, węglowodory i metale ciężkie;
- 9) zagrożeniami biosfery – zanieczyszczenia powietrza, małe dzikie wysypiska śmieci, szczególnie lokalizowane przypadkowo w lasach lub na ich obrzeżach – ogniska chorób roznoszonych przez gryzonie, niekontrolowana eksploatacja piasku, penetracja lasów i oddziaływanie turystyki, wyręb wysokiej zieleni przydrożnej, zagajników i zadrzewień śródpolnych i śródłąkowych;
- 10) zagrożeniami klimatu akustycznego – duży ruch komunikacyjny drogą wojewódzką oraz drogami powiatowymi, zwłaszcza w sezonie letnim;
- 11) zagrożeniami antropogenicznymi stanu sanitarnego środowiska (zagrożenie spływami zanieczyszczeń bytowo – gospodarczych lub biogenów;
- 12) brakiem systemów kanalizacji sanitarnej na terenach zabudowy zwartej wsi;
- 13) wzrastającą ilością odpadów i śmieci, które nie są prawidłowo zagospodarowywane;
- 14) występowaniem tzw. zagrożeń punktowych: wyrobiska poeksploatacyjne, dzikie wysypiska, emitory zanieczyszczeń powietrza, emitory hałasu i wibracji.

Problemy środowiska kulturowego

Do najsilniejszych elementów identyfikacji przestrzenno – kulturowej gminy Radziłów podlegających ochronie zaliczono:

- 1) teren części miasta (średniowieczny układ miasta) (XIV – XIX w.) wraz z otoczeniem w Radziłowie;
- 2) założenie (zespół) dworsko – ogrodowe (2 połowy XIX w.) w Słuczu;
- 3) kościół parafialny p.w. św. Barbary w Kramarzewie;
- 4) istniejącą zabudowę sakralną i mieszkalną.

Podstawowe problemy środowiska kulturowego związane są:

- 1) ze zjawiskami deformacji krajobrazowej struktur przestrzennych;
- 2) z niekorzystnymi przekształceniami wiejskich jednostek osadniczych (przez co powiększa zjawisko utraty tożsamości kulturowej obszaru);
- 3) z obawami społecznymi przed tworzeniem prawnych form ochrony zabytków, np. parków kulturowych;
- 4) z postępującą degradacją środowiska kulturowego, w szczególności założenia (zespołu) dworsko – ogrodowego w Słuczu.

Problemy społeczno – gospodarcze

Problemy społeczno – gospodarcze to, m.in:

- 1) nierównomierna gęstość zaludnienia na obszarze gminy;
- 2) skupienie sieci osadniczej w środkowej części obszaru gminy – nie sprzyja to rozwojowi lokalnego rynku pracy i mieszkalnictwa, znacznie też utrudnia rozwój infrastruktury technicznej i społecznej oraz zdecydowanie podwyższa koszty jej budowy;
- 3) występowanie zróżnicowanych warunków społeczno – gospodarczych (rozproszenie zabudowy, wsie położone peryferyjne, słabo skomunikowane);
- 4) bardzo powolny przyrost budynków, w których prowadzona jest pozarolnicza działalność gospodarcza;
- 5) zmienność wskaźników demograficznych – spadek lub utrzymywanie się na tym samym poziomie liczby dzieci i młodzieży w wieku przedszkolnym i szkolnym;
- 6) zmniejszenie się liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym – w przyszłości może doprowadzić do zmniejszenia się liczby ludności w wieku produkcyjnym;
- 7) brak perspektyw zatrudnienia oraz rozwoju dla części ludzi w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym (typowym dla obszaru całego województwa);
- 8) starzenie się społeczeństwa, zagrożenie ubożenia ludności, jak i zmniejszania się liczby ludności;
- 9) niski poziom wykształcenia mieszkańców – może mieć wpływ na elastyczność rynku pracy oraz trudności ze zmianą kwalifikacji, co może prowadzić do wzrostu bezrobocia i obniżenia standardu życia;
- 10) brak większego przemysłu i miejsc prac na obszarze gminy;
- 11) poziom przedsiębiorczości w gminie Radziłów jest niższy od wyników w innych gminach powiatu grajewskiego;
- 12) niedostateczny rozwój dziedzin gospodarczych;
- 13) brak przygotowanych terenów inwestycyjnych, niewystarczające pokrycie obszaru gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego;
- 14) nie działają podmioty gospodarcze związane przetwórstwem rolno – spożywczym, z leśnictwem i pozyskaniem drewna, opierające swoją działalność i produkcję o własną bazę surowców;
- 15) niewielkie znaczenie gospodarcze wydobywania, a niewielkie zasoby surowców naturalnych mogą być wykorzystywane tylko na potrzeby lokalne;
- 16) niedostateczny rozwój usług turystycznych, przy dużym potencjale turystycznym oraz korzystnych uwarunkowaniach przyrodniczych i kulturowych;
- 17) brak dostatecznego zagospodarowania (bazy noclegowej i gastronomicznej, stanic wodnych, szlaków turystycznych, ścieżek rowerowych) dla kształtowania turystycznej funkcji obszaru, m.in. turystyki kwalifikowanej i edukacyjnej.

Problemy kształtowania przestrzeni

Problemy struktury funkcjonalno – przestrzennej związane są z:

- 1) nierównomierne rozmieszczenie sieci osadniczej spowodowane położeniem części gminy na terenie słabo zaludnionego Biebrzańskiego Parku Narodowego - koncentracja osadnictwa w szczególności w: Radziłowie, Słuczu i Słuczu;
- 2) rozproszaniem i nierównomiernym rozmieszczeniem obiektów i urządzeń usługowych;
- 3) brakiem właściwych pod względem funkcjonalnym rozwiązań przestrzennych na obszarach możliwych do zagospodarowania rekreacyjnego.

Problemy infrastruktury technicznej i układów transportowych

Główne problemy w zakresie obsługi infrastruktury technicznej i układów transportowych to:

- 1) nie zadowalający poziom wyposażenia w infrastrukturę techniczną, a szczególnie brak urządzeń sieciowych obsługujących struktury osadnicze, zwłaszcza w zakresie oczyszczania ścieków oraz linii przesyłowych gazu ziemnego;
- 2) brak wystarczających rozwiązań technicznych dla obszarów wykazujących ożywienie inwestycyjne;
- 3) niezadowalający stan dróg przy relatywnie wystarczającej ich sieci oraz brak zaplecza technicznego motoryzacji (np. parkingów, warsztatów naprawczych, itp.).

3. CELE I KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ NA OBSZARZE GMINY RADZIŁÓW

1) Cele rozwoju gminy

Cele i kierunki polityki przestrzennej na obszarze gminy Radziłów sformułowane zostały w wyniku przeprowadzonej wszechstronnej analizy uwarunkowań przedstawionych w części tekstowej i graficznej opracowania pn. „Uwarunkowania rozwoju gminy” – *Załącznik nr 1, nr 2 i nr 3* oraz Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Radziłów z 2013 roku, zawierających treści związane ze stanem istniejącym, diagnozą społeczno – gospodarczą, z podziałem na grupy: ekologiczne, społeczne, kulturowe, rozwoju gospodarczego, rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej.

Niniejsze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Radziłów stanowi kontynuację celów polityki przestrzennej zawartych w Studium z 2013 roku – uchwała nr XXXV/225/13 Rady Gminy Radziłów z dnia 31 maja 2013 roku w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Radziłów.

Strategia Rozwoju Gminy Radziłów do roku 2030 (w trakcie opracowania na dzień sporządzania Studium) wyznacza strategiczne cele rozwoju gminy w perspektywie kolejnych 10 lat. Ustalenia Strategii po jej przyjęciu, będą stanowić podstawę do prowadzenia przez władze samorządowe średniookresowej i długookresowej polityki rozwoju społecznego, gospodarczego oraz przestrzennego. Wokół zawartych w dokumencie ustaleń koncentrować się będą działania władz samorządowych, a także innych interesariuszy, zmierzające do zapewnienia, jak najlepszych warunków do dalszego rozwoju gospodarczego i życia mieszkańców wspólnoty samorządowej.

W nawiązaniu do wizji przyjętej w Strategii gmina Radziłów (projekt), to idealne miejsce do życia i pracy, charakteryzująca się szczególnymi walorami środowiska naturalnego oraz z aktywnym, przedsiębiorczym i otwartym społeczeństwem.

Zasadnicze cele strategiczne to:

- a) społeczeństwo: wzmacnianie kapitału ludzkiego i społecznego;
- b) infrastruktura i środowisko: rozwój infrastruktury oraz ochrona zasobów przyrodniczych i krajobrazowych;
- c) aktywność gospodarcza: wsparcie przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej;
- d) przestrzenno – funkcjonalne: zrównoważone zarządzanie rozwojem przestrzennym gminy.

Realizacja zaproponowanych celów strategicznych wymaga podjęcia konkretnych działań i doprowadzi nie tylko do zmian społecznych, gospodarczych i przestrzennych o charakterze ilościowym, ale przede wszystkim jakościowym.

Osiągnięcie powyższych celów strategicznych odbywać się będzie poprzez działania zapisane w Rozdziale VII.

Aby cele te osiągnąć należy wykorzystać położenie obszaru, istniejące walory środowiska naturalnego, rolniczej przestrzeni produkcyjnej i leśnej, walory historyczne, majątek trwałe i potencjał gospodarczy, powiązania komunikacyjne i infrastrukturalne oraz sprzyjać rozwojowi przedsiębiorczości mieszkańców.

2) Kierunki i zasady polityki przestrzennej gminy

Zasada zrównoważonego rozwoju wiąże się przyjęciem celów polityki przestrzennej sprecyzowanych w p.pkt 1. Ustalono, że rozwój gminy Radziłów odbywać się będzie we wszystkich sferach traktowanych równorzędnie, przyjmując jednocześnie zasadę, że cele publiczne stawiane będą ponad interes prywatny w przypadku, gdy staną się konkurencyjne.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Radziłów, to sukcesywne osiąganie przyjętych w gospodarce przestrzennej celów, poprzez rozwój procesów urbanizacyjnych, realizowanych jako różnorodne funkcje przypisane poszczególnym terenom.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego w odniesieniu do gminy Radziłów powinny być realizowane z uwzględnieniem:

- a) uwarunkowań, które wpływają na wykluczenia terenów z zabudowy (m.in. kompleksy leśne i obszary predysponowane do zalesienia, lasy ochronne, obszary udokumentowanych złóż surowców naturalnych, obszary szczególnego zagrożenia powodzią, obszary gruntów słabonośnych i podmokłych, osuwiska, wydmy);
- b) uwarunkowań, które wpływają na ograniczenia w zagospodarowaniu terenów, m.in.: z objęcia obszaru formami ochrony przyrody, obszarów deficytu wód podziemnych, obiektów i obszarów dziedzictwa kulturowego, występowania stanowisk archeologicznych, z zakazów w zakresie gospodarki przestrzennej, występowania gruntów rolnych o najwyższych klasach bonitacyjnych, torfów i terenów zmeliorowanych, występowania wododziałów utrudniających swobodny rozwój wodociągów i kanalizacji;
- c) przebiegu drogi o znaczeniu wojewódzkim, dróg powiatowych oraz linii energetycznych, linii światłowodowych.

Przyjęta polityka przestrzenna powinna doprowadzić do poprawy jakości standardów:

- a) ekologicznych – polegających na ochronie i racjonalnym kształtowaniu środowiska przyrodniczego, poprzez dostosowanie poziomu i intensywności jego zagospodarowania i użytkowania do naturalnej chłonności tego środowiska i odporności na antropopresję;
- b) społecznych – polegających na poprawie jakości życia mieszkańców w drodze rozwijania infrastruktury społecznej, komunikacji i poprawie warunków zamieszkiwania i wypoczynku;
- c) rozwoju gospodarczego (ekonomicznego) – poprzez kształtowanie mechanizmów stymulujących efektywny, wszechstronny rozwój gminy, zapewniający obniżenie bezrobocia oraz wzrost dobrobytu mieszkańców;
- d) kulturowych – polegających na ochronie dziedzictwa kulturowego, połączonej z utrwalaniem korzystnych cech wykształconej już struktury funkcjonalno – przestrzennej obszarów już zainwestowanych;
- e) komunikacji i infrastruktury technicznej – polegających na podwyższaniu standardów zagospodarowania i zainwestowania, z zachowaniem ładu przestrzennego i kształtowaniu zagospodarowania gminy, z zachowaniem walorów przyrodniczych i kulturowych środowiska oraz zapewnieniu walorów krajobrazowych przy efektywnym wykorzystaniu istniejących zasobów.

Dla realizacji powyższych celów niezbędne jest zapewnienie odpowiednich terenów na lokalizację obiektów i niezbędnej infrastruktury społecznej i technicznej oraz rozwiązań ułatwiających realizację tych inwestycji, a następnie prawidłowe użytkowanie terenów i obiektów, m.in. poprzez sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub zmian. Cele te również należy uwzględniać przy podejmowaniu wszelkich decyzji dotyczących zagospodarowania i rozwoju przestrzennego gminy.

Zagospodarowanie przestrzenne gminy powinno uwzględniać:

- a) ochronę środowiska przyrodniczego i krajobrazu kulturowego;

- b) harmonizowanie celów: ekologicznych, społecznych, rozwoju gospodarczego (w tym: ekonomicznego), kulturowych i rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej na zasadzie zrównoważonego rozwoju, związanych z poprawą kondycji (stanu odporności) środowiska przyrodniczego, poprawy estetyki i ład przestrzennego oraz utrzymanie zasobów kulturowych;
- c) kompleksowe podejście do kształtowania prawnych oraz programowych podstaw rozwoju, z uwzględnieniem uwarunkowań zewnętrznych, które wynikają z powiązań ekologicznych, społecznych, kulturowych, gospodarczych, komunikacyjnych i infrastrukturalnych, podwyższenia standardów zagospodarowania i zainwestowania, skutecznej realizacji polityki przestrzennej, opartej na spójnej strategii, tworzącej jednolity program zadań długookresowych i operacyjnych zagospodarowania gminy.

Podstawowym instrumentem ustalającym regulacje prawne oraz standardy zagospodarowania przestrzennego są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

W świetle obowiązujących obecnie przepisów prawnych plan miejscowy wprowadza ład przestrzenny tj. zapobiega rozpraszaniu zabudowy, określa gabaryty zabudowy, ułatwia realizację inwestycji celu publicznego, w tym obszarów przestrzeni publicznych i skraca proces inwestycyjny.

Przestrzeń publiczna stanowi element krystalizacji układu przestrzennego terenów urbanizacji kształtowanych w formie osi widokowych, dominant, panoram, placów, wnętrz urbanistycznych, ciągów pieszych i rowerowych, terenów zieleni, itp.

Konieczność sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wynika z obowiązujących przepisów prawnych, ustaleń wynikających ze strategicznych dokumentów wyższego rzędu, korekty zamierzeń polityki przestrzennej gminy, a także z zapotrzebowania społecznego mieszkańców.

Urbanizacja, w żadnym przypadku nie może powodować obniżenia walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych obszaru gminy Radziłów.

Wskazuje się systematyczne prowadzenie analiz aktualności studium i planów miejscowych zgodnie art. 32 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Realizacja celów zdefiniowanych w p.pkt 1 oraz przyjęte kierunki rozwoju w p.pkt 2 będą odzwierciedlać stan gospodarki gminy oraz udział samorządu lokalnego i mieszkańców w wykorzystaniu szans rozwoju i potencjałów, jakie posiada gmina Radziłów.

4. KIERUNKI DZIAŁAŃ I ZADANIA WŁADZ SAMORZĄDOWYCH W CELU REALIZACJI POLITYKI PRZESTRZENNEJ GMINY

Szerokorozumiany rozwój jest procesem złożonym, ukierunkowanym na wykorzystanie zasobów środowiska, potencjału produkcyjnego i usługowego oraz struktur instytucjonalnych.

W celu realizacji przyjętej polityki przestrzennej gminy Radziłów należy:

- a) być dobrym gospodarzem gminy – oznacza to zajmowanie się całokształtem gospodarki gminy, niezależnie od charakteru własności i rozwiązań instytucjonalnych;
- b) odpowiadać za rozwój gminy, nie ograniczać się jedynie do działań doraźnych;
- c) zajmować się tworzeniem i realizacją strategii rozwoju gminy;
- d) realizować zadania, do których gmina jest powołana, nie tylko swoje bezpośrednie przedsięwzięcia, lecz także za pośrednictwem działań ogółu podmiotów gospodarujących na obszarze gminy;
- e) kształtować zachowania podmiotów gospodarczych pod kątem osiągnięcia założonych celów strategii rozwoju gminy.

Zadaniem gminy służącym osiągnięciu celów jest przede wszystkim ożywienie i poprawa gospodarki oraz tworzenie sprzyjającego klimatu do lokalizacji i dobrego funkcjonowania podmiotów gospodarczych w gminie.

Realizacja zadań gminnych może się odbywać poprzez:

- a) działania własne zmierzające do lokalizacji przedsięwzięć inwestycyjnych kapitału zewnętrznego na terenie gminy (sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – oferta terenów i obiektów pod zainwestowanie dla inwestorów);
- b) tworzenie ułatwień dla istniejących i nowo powstających firm – zwłaszcza w początkowym okresie działania podmiotów gospodarczych.

Narzędziami w realizacji polityki przestrzennej gminy są:

- a) polityka finansowa zapisana w budżecie gminy, np. świadome stwarzanie ulg w podatkach, zróżnicowane opłaty za korzystanie ze środowiska;
- b) współpraca z władzami powiatowymi i wojewódzkimi oraz gminami sąsiednimi;
- c) skuteczne funkcjonowanie instytucji wspierających biznes;
- d) programy rozwoju, strategię, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Polityka gminy wobec istniejących zasobów budowlanych

Do obowiązków właścicieli nieruchomości należy utrzymanie tych nieruchomości we właściwym stanie technicznym, a do obowiązków gminy należy zapewnienie właściwego nadzoru nad przestrzeganiem tych obowiązków i udzielanie pomocy w ich realizacji, w szczególności fachowego doradztwa oraz organizacji działalności budowlanej.

Gmina zobligowana jest, m.in. do:

- a) podejmowania działań zmierzających do podnoszenia estetyki zabudowy, zapewnienia ładu przestrzennego w dziedzinie zagospodarowania terenów wsi, siedlisk i obiektów, a także do zapewnienia odpowiedniej infrastruktury społecznej, technicznej i komunikacji, podnoszącej poziom cywilizacyjny oraz ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego;
- b) podejmowania działalności inspirującej rolników do rozwijania agroturystyki i agroturystyki oraz zapewnienia odpowiednich urządzeń i usług w tej dziedzinie, w tym właściwego wyposażenia bazy lokalowej;
- c) systematycznego prowadzenia pod kierunkiem fachowych służb prac konserwacyjnych niezbędnych dla utrzymania we właściwym stanie technicznym obiektów zabytkowych, a także zapewnienia odpowiedniej ochrony obiektom posiadającym wartość kulturową;
- d) tworzenia warunków do adaptacji niewykorzystanych obiektów budowlanych na cele użytkowe, w szczególności na cele mieszkalnictwa społecznego lub usług turystycznych, z zachowaniem przepisów z zakresu ochrony środowiska, ochrony gruntów rolnych i leśnych, ochrony dóbr kultury, a także zachowania tradycyjnych form adaptowanych obiektów.

ROZDZIAŁ II.

KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY ORAZ PRZEZNACZENIU TERENÓW, W TYM WYNIKAJĄCE Z AUDYTU KRAJOBRAZOWEGO

1. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY

1) Rozwój demograficzny

Liczba ludności w 2020 roku wynosiła 4646 osób, w tym 2360 stanowili mężczyźni. W latach 2001÷2020 ubyło 679 osób, co stanowiło 12,75% ogólnej liczby ludności w gminie Radziłów (porównanie do roku 2001). Tylko w 2010 roku nastąpił wzrost o 104 osoby.

W strukturze wieku rysuje się przewaga osób w wieku poprodukcyjnym (980 osób) nad najmłodszą ludnością 0-17 lat (691 osób). Ponadto, biorąc pod uwagę licznosc grup wiekowych w podziale na płeć zauważyć można silną asymetrię. Kobiety dominują w przedziale od 70 lat wzwyż, w wieku rozrodczym i wśród nastolatków jest ich nieco mniej. Taka struktura nie jest jednak alarmująca.

Zauważalny jest efekt wyżu demograficznego z lat pięćdziesiątych i jego efekty widać w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych.

„Prognoza demograficzna na lata 2014–2050 dla województwa podlaskiego” opracowana na dla województwa i opublikowana przez Główny Urząd Statystyczny, przewiduje w województwie podlaskim systematyczny spadek liczby mieszkańców do 2050 r., przy czym w podobnym tempie będzie zmniejszać się liczba ludności w miastach i na wsi. Przez cały okres objęty prognozą utrzymywać się będzie ujemny przyrost naturalny, wystąpią także niekorzystne zmiany w strukturze ludności. Zmiany zaludnienia odnotowywane w ciągu ostatnich lat są związane z niekorzystnymi

tendencjami w rozwoju demograficznym, które obserwowane są w całym kraju i zaznaczają się najsilniej na obszarach wiejskich wschodnich województw. Spadek liczby mieszkańców wynika z ujemnego przyrostu naturalnego oraz ujemnego salda migracji.

W ostatnich 5-ciu latach największy spadek zaludnienia nastąpił w następujących miejscowościach: Słucz (34), Klimaszewnica (27), Radziłów (25), Borawskie - Awissa (19), Mścichy (19), Glinki (17), Święcienin (16), Mikuty (15) oraz innych. Spadek liczby ludności nie nastąpił jedynie w miejscowości: Brychy, Czerwonki, Konopki-Awissa, Kownatki, Sośnia, Szyjki. Na tym samym poziomie utrzymał się w Kramarzewie.

W gminie Radziłów nie przewiduje się istotnych okoliczności lub wyjątkowych zdarzeń losowych które, mogłyby spowodować znaczący ubytek ludności, większy niż dotychczas.

W oparciu o analizy sytuacji demograficznej w gminie oraz prognozy demograficzne dla Polski, województwa podlaskiego i powiatu grajewskiego do roku 2050 zawarte w pkt 2 Rozdziału X – (*Uwarunkowania rozwoju gminy – Załącznik nr 1*) przewiduje się dalszy systematyczny spadek liczby mieszkańców do wielkości ok. 3646 w roku 2052.

2) Osadnictwo

Sieć osadniczą gminy Radziłów tworzy: 34 wsi, 7 kolonii i 1 osada (dane: *WUS Białystok* https://eteryt.stat.gov.pl/eTeryt/rejestr_teryt/udostepnianie_danych/baza_teryt).

Miejscowość Radziłów zaliczona jest do wielofunkcyjnych gminnych ośrodków rozwoju, pełniących funkcję usługową na poziomie gminnym w zakresie szczegółowym ustalonym w p.pkt 3.

Nierównomierne rozmieszczenie sieci osadniczej spowodowane jest położeniem części gminy na obszarze słabo zaludnionego Biebrzańskiego Parku Narodowego. Wieś Klimaszewnica i Słucz wyróżniają się największą liczbą ludności w gminie oraz lepszym wyposażeniem w obiekty usługowe. W Studium dokonano zmiany hierarchii sieci osadniczej w odniesieniu do obecnie obowiązującego Studium. Do miejscowości wspomagających ośrodek gminny w obsłudze ludności i rolnictwie dołączono miejscowość: Łoje Awissa i Mścichy.

Funkcje rozwojowe w ujęciu szczegółowym dla wyodrębnionych wiejskich jednostek osadniczych zawarto w p.pkt 3.

3) Kierunki rozwoju funkcji miejscowości Radziłów oraz wiejskich jednostek osadniczych

W perspektywie przyjęto następującą sieć osadniczą gminy Radziłów:

- a) Radziłów – ośrodek gminny;
- b) Klimaszewnica, Słucz, Łoje Awissa, Mścichy – miejscowości wspomagające ośrodek gminny w obsłudze ludności i rolnictwie;
- c) Karwowo, Kownatki, Rydzewo Szlacheckie, Okrasin – miejscowości z usługami elementarnymi;
- d) pozostałe miejscowości – o funkcji osadniczej i rolniczej.

Hierarchię sieci osadniczej gminy Radziłów zobrazowano na rysunku Studium – *Kierunki i polityka przestrzenna gminy – Załącznik nr 5*.

Funkcje rozwojowe

Miejscowość Radziłów – ośrodek gminny – zaliczony jest do wielofunkcyjnych gminnych ośrodków rozwoju.

Rozwijać się będzie:

- a) funkcja mieszkaniowa (osadnicza), w tym dla ludności nierolniczej;
- b) funkcja usługowa na poziomie gminnym w zakresie usług publicznych: edukacji, ochrony zdrowia, opieki społecznej, kultury, turystyki, handlu i administracji, infrastruktury społecznej, bankowości i bezpieczeństwa publicznego, itp.;
- c) funkcja usługowa, produkcyjna, usługowo – produkcyjna lub produkcyjno – usługowa;
- d) funkcja turystyczno – wypoczynkowa związana z walorami doliny Biebrzy;
- e) funkcja turystyczna, w tym centrum obsługi turystów;

- f) funkcja naukowo – kulturowo – edukacyjna i dydaktyczna w oparciu o historię regionu oraz dziedzictwo kulturowe i walory przyrodnicze;
- g) funkcja rolnicza (w tym: agroturystyka, ekoturystyka) i obsługi rolnictwa, przetwórstwa rolnego, skupu, zaopatrzenia i mechanizacji rolnictwa) i leśna;
- h) funkcja ochronna i ekologiczna;
- i) funkcja obsługi komunikacji i infrastruktury technicznej.

Radziłów – zaliczono do miejscowości predysponowanych do zorganizowanej działalności gospodarczej (usługi wielofunkcyjne, produkcja, budownictwo, składy, magazyny, przetwórstwo rolno – spożywcze).

Klimaszewnica, Słucz, Łoje-Awissa, Mścichy – to miejscowości wspomagające ośrodek gminny w obsłudze ludności i rolnictwie z podstawowym programem usług.

Rozwijać się będzie:

- a) funkcja mieszkaniowa (osadnicza), w tym dla ludności nierolniczej;
- b) funkcja usługowa na poziomie gminnym w zakresie usług publicznych: edukacji, ochrony zdrowia, opieki społecznej, kultury, turystyki, handlu, infrastruktury społecznej i bezpieczeństwa publicznego;
- c) funkcja usługowa, produkcyjna, usługowo – produkcyjna lub produkcyjno – usługowa;
- d) funkcja turystyczno – wypoczynkowa związana z walorami doliny Biebrzy, walorami Biebrzańskiego Parku Narodowego i walorami kulturowymi;
- e) funkcja turystyczna, w tym punkt obsługi turystów w miejscowości Łoje-Awissa i Mścichy;
- f) funkcja naukowo – kulturowo – edukacyjna i dydaktyczna w oparciu o historię regionu oraz dziedzictwo kulturowe i walory przyrodnicze;
- g) funkcja rolnicza – ukierunkowana na produkcję zbóż, hodowlę bydła i trzody chlewnej;
- h) funkcja rolnicza (w tym agroturystyka i ekoturystyka) i obsługi rolnictwa, przetwórstwa rolnego, skupu, zaopatrzenia i mechanizacji rolnictwa) i leśna;
- i) funkcja ochronna i ekologiczna;
- j) funkcja obsługi komunikacji i infrastruktury technicznej.

Słucz, Klimaszewnica – zaliczono do miejscowości predysponowanych do zorganizowanej działalności gospodarczej (usługi wielofunkcyjne, produkcja, budownictwo, składy, magazyny, przetwórstwo rolno – spożywcze, itp.).

W Mścichach i Łojach – Awissa zlokalizowany będzie punkt obsługi turystów.

Karwowo, Kownatki, Rydzewo Szlacheckie, Okrasin – to wsie z usługami elementarnymi.

Rozwijać się będzie:

- a) funkcja mieszkaniowa (osadnicza), w tym dla ludności nierolniczej;
- b) funkcja usługowa na poziomie elementarnym/podstawowym w zakresie handlu, gastronomii;
- c) funkcja produkcyjna, usługowo – produkcyjna lub produkcyjno – usługowa;
- d) funkcja turystyczno – wypoczynkowa związana z walorami doliny Biebrzy, z punktem obsługi turystów w Karwowie;
- e) funkcja rolnicza – ukierunkowana na produkcję zbóż, hodowlę bydła i trzody chlewnej;
- f) funkcja rolnicza (w tym: agroturystyka) i obsługi rolnictwa, przetwórstwa rolnego, skupu, zaopatrzenia i mechanizacji rolnictwa) i leśna;
- g) funkcja ochronna i ekologiczna;
- h) funkcja obsługi komunikacji i infrastruktury technicznej.

Karwowo, Kownatki, Rydzewo Szlacheckie i Okrasin – zaliczono do miejscowości predysponowanych do zorganizowanej działalności gospodarczej (usługi wielofunkcyjne, produkcja, budownictwo, składy, magazyny, przetwórstwo rolno – spożywcze).

Dodatkowo wieś Karwowo oprócz w/wym. funkcji pełnić będzie funkcję rolniczą z możliwością rozwoju turystyki i agroturystyki oraz punktem obsługi turystów.

Sośnia, Ostrowik, Racibory, Brychy i Czachy – to miejscowości o funkcji rolniczej z możliwością rozwoju turystyki i agroturystyki.

Rozwijać się będzie:

- a) funkcja mieszkaniowa (osadnicza), w tym dla ludności nierolniczej;

- b) funkcja usługowa na poziomie gminnym w zakresie usług publicznych: edukacji, ochrony zdrowia, opieki społecznej, kultury, turystyki, handlu, infrastruktury społecznej i bezpieczeństwa publicznego;
- c) funkcja usługowa, produkcyjna, usługowo – produkcyjna lub produkcyjno – usługowa;
- d) funkcja naukowo – kulturowo – edukacyjna i dydaktyczna w oparciu o historię regionu oraz dziedzictwo kulturowe i walory przyrodnicze;
- e) funkcja rolnicza – ukierunkowana na produkcję zbóż, hodowlę bydła i trzody chlewnej;
- f) funkcja rolnicza (w tym: agroturystyka, ekoturystyka) i obsługi rolnictwa, przetwórstwa rolnego, skupu, zaopatrzenia i mechanizacji rolnictwa) i leśna;
- g) funkcja ochronna i ekologiczna;
- h) funkcja obsługi komunikacji i infrastruktury technicznej.

Dodatkowo Sośnia będzie pełnić funkcję naukowo – kulturowo – edukacyjną.

Pozostałe miejscowości – w pozostałych miejscowościach gminy rozwijać się będzie:

- a) funkcja mieszkaniowa (osadnicza), w tym dla ludności nierolniczej;
- b) funkcja rolnicza – ukierunkowana na produkcję zbóż, hodowlę bydła i trzody chlewnej;
- c) funkcja rolnicza (w tym agroturystyka) i obsługi rolnictwa, przetwórstwa rolnego, skupu, zaopatrzenia i mechanizacji rolnictwa) i leśna;
- d) funkcja usługowa;
- e) funkcja ochronna i ekologiczna;
- f) funkcja poza rolniczych usług elementarnych z możliwością lokalizacji pojedynczych usług z zakresu handlu, usługi, produkcji nieuciążliwej i obsługi turystów;
- g) agroturystyka w zależności od lokalnych potrzeb mieszkańców;
- h) funkcja obsługi komunikacji oraz infrastruktury technicznej.

Funkcja agroturystyczna rozwijać się będzie w następujących miejscowościach: Radziłów, Sośnia, Brychy, Łoje Awissa, Ostrowik, Okrasin, Mścichy, Klimaszewnica, Karwowo, Racibory, Czachy i Słucz. Z rozwoju agroturystyki nie wyklucza się pozostałych miejscowości gminy.

4) Struktura funkcjonalna gminy

Podobnie, jak przy podziale fizyczno – geograficznym pod względem zagospodarowania przestrzennego w strukturze funkcjonalno – przestrzennej na obszarze gminy Radziłów wyodrębniono dwie podstawowe strefy:

- a) I – strefę wschodnią, w której dominuje funkcja ochronna i ekologiczna;
- b) II – strefę zachodnią, w której dominuje funkcja rolnicza.

Strefa I obejmuje obszary prawnie chronione: Biebrzańskiego Parku Narodowego z otuliną i Natura 2000. Granica strefy pokrywa się z granicą otuliny oraz obszaru Natura 2000 i biegnie drogą Wizna – Radziłów do punktu jej przecięcia z rzeką Matlak, od wschodu omija zabudowania Radziłowa i dalej biegnie drogą Radziłów – Osowiec.

Strefa II obejmuje pozostały obszar gminy. Na obszarze tej strefy znajduje się miejscowość Radziłów – siedziba samorządu lokalnego, stanowiąca ośrodek gminny o wielofunkcyjnym zainwestowaniu oraz zróżnicowanych walorach przyrodniczych i warunkach fizjograficznych.

Kierunki rozwoju przestrzennego z poszczególnych strefach funkcjonalnych zawiera p.pkt 5 lit. c, d.

5) Struktura przestrzenna i kierunki zagospodarowania

a) Struktura przestrzenna

Analiza uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych zawarta w części pn. „Uwarunkowania rozwoju gminy” – *Załącznik nr 1 i nr 2*, w której zidentyfikowano walory środowiska, uwarunkowania wynikające z położenia gminy, potrzeby mieszkańców i innych użytkowników obecnych i przyszłych pozwoliła na określenie funkcji wydzielonych jednostek oraz założeń polityki przestrzennej.

Istniejąca zabudowa przeważnie o charakterze skupionym, oparta jest o założenia przestrzenne tzw. „ulicówki”. Nowa zabudowa powstaje w oparciu o istniejący układ komunikacyjny w gminie z

wykorzystaniem istniejącej infrastruktury technicznej. Na obszarze całej gminy możliwy jest rozwój funkcji turystycznych i rekreacyjnych, w tym: agroturystyki opartej na bazie istniejącej zabudowy zagrodowej. Na wszystkich terenach zabudowy mieszkaniowej t.j. zabudowy zagrodowej i zabudowy jednorodzinnej dopuszcza się lokalizowanie nieuciążliwych usług, w tym usług publicznych.

Rozwój zabudowy na terenach wiejskich uzależniony jest od zamożności mieszkańców, terenów chronionych na mocy ustawy o ochronie przyrody, ciągłego zmniejszania się zatrudnienia w produkcji rolnej przy jednoczesnej koncentracji arealu rolnego. Dotychczasowa przyjęta zasada nierozpraszania zabudowy poza skupione obszary osadnicze sprawdziła się i należy ją bezwzględnie nadal kontynuować.

Kierunek rozwoju zabudowy obszarów wiejskich, tak jak dotychczas powinien opierać się o istniejące tereny zwartej zabudowy wsi, z możliwością do ich poszerzania, a nie wyznaczania nowych terenów oderwanych od istniejących układów osadniczych, na które brak jest zapotrzebowania społecznego. Na obszarze gminy dominuje głównie zabudowa zagrodowa, za wyjątkiem miejscowości Radziłów.

Szansą na rozwój terenów wiejskich mogą być tereny związane z funkcjami usługowymi, produkcyjnymi oraz z wytwarzaniem energii z odnawialnych źródeł energii (zw. dalej OZE).

b) Kierunki zmian w strukturze przestrzennej

Kierunki zmian w strukturze przestrzennej powinny zmierzać do:

- 1) tworzenia warunków do kształtowania przejrzystej struktury przestrzennej poszczególnych miejscowości poprzez modernizację (unowocześnianie) istniejących obiektów i przeznaczenie wolnych terenów pod nowe obiekty mieszkaniowe, usługowe, produkcyjne, użyteczności publicznej, rekreacyjne i komunikację;
- 2) porządkowania terenów zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej, usługowej i produkcyjnej, szczególnie położonych wzdłuż najważniejszych ciągów komunikacyjnych i szlaków turystycznych;
- 3) utrzymania harmonijnego krajobrazu otwartego, szczególnie na obszarach najbardziej atrakcyjnych krajobrazowo, architektonicznie i kulturowo;
- 4) racjonalnego wykorzystania walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych poprzez preferowanie zagospodarowania turystycznego, krajoznawczego i wypoczynkowego;
- 5) tworzenia warunków do atrakcyjnego zagospodarowania otoczenia rzek, obszarów leśnych oraz atrakcyjnych obiektów kulturalno – etnicznych i architektonicznych;
- 6) tworzenia terenów przestrzeni publicznych, miejsc spotkań mieszkańców, miejsc wypoczynku, sportu, zieleni, ciągów pieszych, parkingów, w tym parkingów zielonych.

c) Kierunki rozwoju przestrzennego w strefie I (wschodniej)

Strefa I (wschodnia) położona jest w granicach obszarów chronionych na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody, a mianowicie w granicach Biebrzańskiego Parku Narodowego oraz jego otuliny, a także w obszarach Natura 2000: „Ostoja Biebrzańska (PLB200006) i „Dolina Biebrzy” (PLH 200008). Otulina Parku i tereny osadnicze wewnątrz Parku (dot. miejscowości Sośnia) stanowić będą bufor chroniący teren Parku.

Wobec powyższego, ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych stanowi podstawę do kształtowania polityki przestrzennej gminy.

W strefie I (wschodniej) ustalono następujące kierunki rozwoju przestrzennego:

- dominującą funkcją na obszarze Biebrzańskiego Parku Narodowego jest ekologia, a uzupełniającą jest funkcja naukowo – kulturowo – edukacyjna i dydaktyczna, turystyczno – wypoczynkowa (m.in. agroturystyka i ekoturystyka);
- w otulinie BPN główną funkcją oprócz osadnictwa jest rolnictwo tradycyjne i ekologiczne oraz funkcja usługowa i produkcyjna w Klimaszewnicy i Mścichach, wspomagająca ośrodek gminny w obsłudze ludności i w rolnictwie oraz we wsiach: Karwowo, Okrasin, Łoje-Awissa i leśnictwo;
- wieś Sośnia pełni funkcję naukowo – kulturowo – edukacyjną i dydaktyczną.

W strefie I ustala się:

- dostosowanie sposobów użytkowania i zagospodarowania w odniesieniu do:
 - obszaru Biebrzańskiego Parku Narodowego – zgodnie z postanowieniami Zarządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 stycznia 2021 roku w sprawie zadań ochronnych dla Biebrzańskiego Parku Narodowego na lata 2021–2023 (Dz. Urz. Ministra Klimatu i Środowiska z 15 stycznia 2021 roku, poz. 4), które należy uwzględnić przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz podejmowaniu decyzji administracyjnych;
 - obszarów Natura 2000 „Dolina Biebrzy” PLH200008 oraz „Ostoja Biebrzańska” PLB200006 zgodnie z projektami Planów Zadań Ochronnych – po ich ustanowieniu będą stanowiły akty prawa miejscowego;
- ustalenia zawarte w w/wym. dokumentach są nadrzędne w stosunku do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- powiększenie obszaru Biebrzańskiego Parku Narodowego o część obszaru otuliny parku, znajdującą się pomiędzy zachodnią granicą parku, a wsiami: Mścielchy i Okrasin;
- uwzględnienie w treści dokumentów planistycznych niżej wymienionych zapisów sugerowanych w projektach zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 „Ostoja Biebrzańska” (PLB200006) i „Dolina Biebrzy” (PLH 200008), w szczególności:
 - lokalizacja przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000 „Ostoja Biebrzańska” i „Dolina Biebrzy” oraz zalecenia odnośnie działań ochronnych winny być brane pod uwagę przy realizacji zadań z zakresu gospodarki przestrzennej i lokalizacji przyszłych inwestycji;
 - żadne przedsięwzięcia, inwestycje lub zmiany sposobu użytkowania gruntów planowane w granicach obszarów Natura 2000: „Ostoja Biebrzańska” i „Dolina Biebrzy” lub w ich sąsiedztwie nie mogą wpływać negatywnie na stan siedlisk przyrodniczych i gatunków będących przedmiotem ochrony tych obszarów;
 - wyłączenie z zalesień obszarów występowania nieleśnych siedlisk przyrodniczych oraz gatunków wymagających terenów otwartych, będących przedmiotami ochrony obszarów Natura 2000: „Ostoja Biebrzańska” i „Dolina Biebrzy”;
 - wprowadzenie zakazu zabudowy na terenach zalewowych zgodnie przepisami odrębnymi;
 - wprowadzenie zakazu lokalizacji farm wiatrowych i wiatraków oraz linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia oraz zalecenia prowadzenia jako podziemne nowych linii niskiego i średniego napięcia;
- na obszarze Natura 2000 zabrania się, z zastrzeżeniem ustawowych dopuszczeń podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności
 - pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000 lub
 - wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000, lub
 - pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami;
- w otulinie Biebrzańskiego Parku Narodowego nie dopuszcza się inwestycji o charakterze uciążliwym;
- wzbogacanie i poprawianie funkcjonowania korytarzy ekologicznych cieków wodnych poprzez zabudowę biologiczną w postaci roślinności drzewiastej i krzewiastej;
- ochronę zasobów wodnych poprzez racjonalne użytkowanie rolnicze łąk i pól, retencjonowanie wody, tworzenie stref buforowych wzdłuż cieków oraz odtwarzanie miedz śródpolnych;
- ochronę Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 217 „Pradolina rzeki Biebrzy” przed zanieczyszczeniem, poprzez m.in. eliminację źródeł zanieczyszczeń oraz właściwą politykę lokalizacyjną niedopuszczającą do powstawania nowych źródeł zagrożeń;
- prowadzenie produkcji rolnej ściśle zintegrowanej z wartością gleb i istniejącą strukturą gospodarstw rolnych oraz zapobieganie degradacji gleb;

- ochronę rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej przed nieuzasadnionym jej przeznaczaniem na cele nierolnicze i nieleśne;
- zachowanie rolnictwa tradycyjnego i ekstensywnego oraz wspieranie rozwoju rolnictwa zrównoważonego i przyjaznego przyrodzie;
- na obszarze otuliny BPN dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń budowlanych, w których może być prowadzony chów i hodowla zwierząt o obsadzie do 210 DJP w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych zgodnie z przepisami ochrony środowiska i ochrony przyrody z uwzględnieniem zakazów zawartych w tiret piątym, ze względu na położenie na obszarze Natura 2000, a prowadzona hodowla nie może wpływać negatywnie na stan gatunków będących przedmiotem ochrony tego obszaru i nie może być sprzeczna z obowiązującymi regulacjami prawnymi;
- ograniczenie uciążliwości zapachowych, m.in. poprzez określenie minimalnych odległości usytuowania budynków mieszkalnych od zakładów produkcyjnych, chowu i hodowli zwierząt; minimalnej odległości usytuowania budynków mieszkalnych od zakładów produkcyjnych, uzależnionej od wielkości zakładu i liczby sztuk zwierząt/dużych jednostek przeliczeniowych oraz uwarunkowania lokalne, a także charakterystykę substancji i warunki rozprzestrzeniania zanieczyszczeń;
- nie dopuszcza się chowu i hodowli zwierząt futerkowych, w tym: norek amerykańskich;
- rozwój turystyki kwalifikowanej na obszarze otuliny Parku, poprzez zapewnienie terenów, obiektów budowlanych, infrastruktury technicznej i innych urządzeń niezbędnych do udostępnienia Parku dla turystyki, w tym:
 - rozwoju bazy turystyczno – wypoczynkowej we wsiach położonych w otulinie parku: Mścichy, Karwowo, Okrasin, Łoje-Awissa, Klimaszewnica, Ostrowik, Czachy, Brychy, Racibory;
 - utworzenie punktu obsługi turystów w miejscowości: Karwowo, Mścichy, Łoje -Awissa;
 - rozwój terenów rekreacyjnych i wypoczynkowych poprzez budowę szlaków turystyki pieszej, rowerowej i konnej, wodnej, punktów widokowych, kąpielisk, pól biwakowych i innych urządzeń sportowo – rekreacyjnych;
- zabezpieczenia terenów pod lokalizację pól biwakowych oraz miejsc widokowych, w tym wieży widokowej „Biały Grąd” obręb ewidencyjny: Mścichy (Łąki);
- tworzenie bazy usługowej wzdłuż szlaków komunikacyjnych i turystycznych pod:
 - wypoczynek świąteczny na terenach pól namiotowych, campingach;
 - turystykę kwalifikowaną specjalistyczną i krajoznawczą obejmującą między innymi: turystykę motorową, drogową, kajakarstwo, wędrówki piesze, rowerowe i konne na wyznaczonych szlakach;
- rozwijanie aktywności turystycznych, mających związek z bezpośrednim kontaktem turysty z przyrodą na otwartych i atrakcyjnych obszarach;
- ochrona korytarzy ekologicznych oraz utrzymanie drożności na całym ich przebiegu;
- utrzymanie / odtworzenie zadrzewień zachowaniem drożności korytarzy ekologicznych, m.in. poprzez budowę przejść dla zwierząt;
- zapewnienie integralności obszarów chronionych i utrzymanie ciągłości układów ekologicznych zapewniających swobodną migrację zwierząt, w szczególności przy projektowaniu inwestycji drogowych (wraz z budową, m.in. przejść dla dzikich zwierząt, przepustów, tak by pełniły również funkcję przejść dla drobnych zwierząt);
- utrzymanie, modernizacja i rozwój infrastruktury technicznej z uwzględnieniem i dostosowaniem do potrzeb ochrony środowiska na bazie dokumentów planistycznych;
- rozwijanie energetyki odnawialnej – zgodnie z Rozdziałem XIX oraz z przepisami odrębnymi, w sposób zaplanowany na bazie dokumentów planistycznych;
- zakaz lokalizacji farm wiatrowych i wiatraków oraz linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia;
- zakaz budowy napowietrznych linii wysokich napięć w dolinie Biebrzy i na jej krawędziach;
- zakaz lokalizacji masztów telekomunikacyjnych oraz innych obiektów budowlanych o dużych gabarytach w zasięgu widoczności z wież i punktów widokowych;

- zakaz lokalizacji inwestycji i działań, które mogą doprowadzić do zmian stosunków wodnych na obszarze Parku i otuliny lub spowodować zanieczyszczenie rzek;
- zaleca się prowadzenie jako podziemne nowych linii niskiego i średniego napięcia;
- zachowanie wartości środowiska przyrodniczego, w tym kulturowego krajobrazu poprzez:
 - ochronę zieleni wzdłuż liniowych elementów krajobrazu, np. dróg i miedz,
 - utrzymanie istniejących oraz wprowadzanie nowych nasadzeń drzew i krzewów,
 - ochronę istniejących alei drzew np. w formie pomników przyrody;
 - ochronę krajobrazu wolnego od zanieczyszczenia sztucznym światłem – poprzez wprowadzanie racjonalnych zasad wykorzystania oświetlenia zewnętrznego przyjaznego przyrodzie;
- likwidacja barier urbanistycznych dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz uwzględnianie ich potrzeb przy projektowaniu inwestycji;
- ochrona terenów i obiektów objętych prawną formą ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej – zgodnie z przepisami odrębnymi;
- zapobieganie rozpraszaniu zabudowy i dbanie o tożsamość historyczną układu urbanistycznego, deformacji i zanikowi krajobrazu naturalnego;
- ustalenie w formie odrębnej uchwały zasad i warunków sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabarytów, standardów jakościowych oraz rodzaju materiałów budowlanych, z jakich mogą być wykonane – trybie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym;
- ze względu na położenie części obszaru w strefie o ograniczonym ruchu lotniczym EP R23 Biebrzański Park Narodowy – obowiązują zakazy zawarte w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 11 czerwca 2010 roku w sprawie zakazów lub ograniczeń lotów na czas dłuższy niż 3 miesiące;
- wschodnia część obrębu wsi Sośnia (gmina Radziłów) objęta jest granicami strefy ochronnej terenu zamkniętego resortu obrony narodowej położonego w gminie Goniadz, w strefie ochronnej obowiązują ograniczenia i zakazy dla fali uderzeniowej nie większej niż 1 kPa z zakazem wznoszenia obiektów użyteczności publicznej, w których gromadzi się duża liczba ludzi.

d) Kierunki rozwoju przestrzennego w strefie II (zachodniej)

W strefie II (zachodniej) ustalono następujące główne kierunki rozwoju przestrzennego:

- w strefie rozwijać się będzie funkcja: osadnicza, rolnicza, usługowa i produkcyjna oraz ekologiczna, a uzupełniającą będzie funkcja turystyczno – wypoczynkowa i naukowo – kulturowo – edukacyjna i dydaktyczna oraz leśnictwo;
- rozwój przestrzenny i funkcjonalny podstawowego układu osadniczego w dostosowaniu do wykształconego historycznie układu przestrzennego wsi;
- wytworzenie nowoczesnego centrum gminnego w Radziłowie poprzez:
 - koncentrację wielofunkcyjnej zabudowy: mieszkaniowej, usługowej, administracji oraz funkcji produkcyjnych, usługowo – produkcyjnych, produkcyjno – usługowych;
 - wykształcenie ośrodka centrum obsługi ruchu turystycznego;
- utrzymanie i dalszy rozwój zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zabudowy zagrodowej, usługowej, zabudowy letniskowej i pensjonatowej na obszarach zwartej zabudowy wsi oraz na terenach bezpośrednio przyległych do niej;
- nowa zabudowa może występować zarówno w formie rozproszonej wśród zabudowy o tej samej lub podobnej funkcji, jak też w formie skoncentrowanej, ale nie może stwarzać uciążliwości dla istniejącej zabudowy i terenów sąsiednich;
- dopuszczenie realizacji nowej zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej i letniskowej oraz obiektów usługowych i rzemiosła nieuciążliwego szczególnie w plombach istniejącej zabudowy wiejskiej i w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy istniejącej;
- lokalizowanie zabudowy produkcyjnej na terenach wyznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego;

- dążenie do wyposażenia terenów w urządzenia infrastruktury technicznej (wodociąg, kanalizację, elektroenergetykę, gazownictwo, systemy grzewcze z wykorzystaniem urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii, telekomunikacji, urządzenia gospodarki odpadowej);
- likwidacja barier urbanistycznych dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz uwzględnianie ich potrzeb przy projektowaniu inwestycji;
- ochrona rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej przed nieuzasadnionym ich przeznaczaniem na cele nierolnicze i nieleśne;
- zachowanie rolnictwa tradycyjnego i ekstensywnego oraz wspieranie rozwoju rolnictwa zrównoważonego i przyjaznego przyrodzie oraz dostosowanie zmian struktury obszarowej gospodarstw rolnych do wymogów Unii Europejskiej, ukierunkowanie rolnictwa na gospodarkę hodowlaną;
- rozwój produkcji rolnej w dostosowaniu do naturalnych warunków i predyspozycji środowiska przyrodniczego oraz produkcji zwierzęcej (hodowli bydła i trzody chlewnej);
- dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń budowlanych przeznaczonych do chowu i hodowli zwierząt o obsadzie 210 i powyżej 210 DJP (za wyjątkiem zwierząt futerkowych, w tym: norek amerykańskich) w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodnich oraz w nowej zabudowie zagrodowej – na warunkach ustalonych w pkt 1 Rozdziału XI i zgodnie z przepisami odrębnymi dotyczącymi ochrony środowiska i bezwzględnym zachowaniem:
 - zasad równowagi przyrodniczej i racjonalnej gospodarki zasobami środowiska,
 - wymagań ochrony środowiska przyrodniczego, zdrowia oraz bezpieczeństwa ludzi i mienia;
 - walorów architektoniczno – krajobrazowych, ekonomicznych przestrzeni i dóbr kultury;oraz po przeprowadzeniu wymaganych przepisami prawa procedur i wydane decyzje administracyjne w trybie i zakresie obowiązującym przepisami prawa;
- ograniczenie uciążliwości zapachowych, m.in. poprzez określenie minimalnych odległości usytuowania budynków mieszkalnych od zakładów produkcyjnych, chowu i hodowli zwierząt; minimalnej odległości usytuowania budynków mieszkalnych od zakładów produkcyjnych, uzależnionej od wielkości zakładu i liczby sztuk zwierząt/dużych jednostek przeliczeniowych oraz uwarunkowania lokalne, a także charakterystykę substancji i warunki rozprzestrzeniania zanieczyszczeń;
- dopuszczenie zalesiania gruntów rolnych zgodnie z przepisami odrębnymi;
- rozwój przetwórstwa rolno – spożywczego w oparciu o własną bazę surowcową;
- zapobieganie degradacji gleb: erozji wodnej, poprzez stosowanie odpowiednich zabiegów agrotechnicznych;
- lokalizowanie zabudowy usługowej i produkcyjnej, w szczególności w miejscowościach wskazanych na rysunku Studium *Kierunki i polityka przestrzenna gminy – Załącznik nr 5*: Radziłowie, Słuczu, Rydzewie Szlacheckim, Kownatkach, Klimaszewnicy, Mścichach, Karwowie;
- utrzymanie i dalszy rozwój zabudowy usługowej, usługowo – produkcyjnej, produkcyjnej, OZE – na terenach wskazanych w rysunku Studium – *Kierunki i polityka przestrzenna gminy Załącznik nr 5*) oraz zgodnie z przepisami odrębnymi), zabudowy składowej i magazynowej, nieuciążliwej zabudowy rzemieślniczej na obszarach ustalonych w obowiązujących planach zagospodarowania przestrzennego oraz na terenach wskazanych w Studium;
- rozwijanie energetyki odnawialnej – zgodnie z Rozdziałem XIX;
- warunki i tryb lokalizacji i budowy elektrowni wiatrowych oraz warunki lokalizacji elektrowni wiatrowych w sąsiedztwie istniejącej i planowanej zabudowy mieszkalnej – zgodnie z ustawą z dnia 20 maja 2016 roku o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych;
- wykorzystanie udokumentowanych złóż kruszywa naturalnego w Klimaszewnicy i Kieljanach na potrzeby lokalne, m.in. do budowy dróg;
- rozwój usług turystycznych, m.in. w miejscowościach: Radziłów, Kownatki, Rydzewo Szlacheckie, Mścichy, Słucz oraz zaplecza do obsługi transportu drogowego w Radziłowie;

- zakładanie i ochrona roślinności przydrożnej, łagodzącej negatywne oddziaływanie infrastruktury transportowej na środowisko;
- wzbogacanie i poprawianie funkcjonowania korytarzy ekologicznych cieków wodnych poprzez zabudowę biologiczną w postaci roślinności drzewiastej i krzewiastej;
- utrzymanie istniejącej struktury sieci drogowej, użytkowania gruntów i mozaikowości pól z dopuszczeniem zmiany gruntów rolnych na użytki zielone oraz zadrzewienia;
- rozwój usług turystycznych oraz zaplecza do obsługi transportu drogowego;
- poprawa wyposażenia w infrastrukturę społeczną i techniczną;
- nadanie terenom zdegradowanym, poeksploatacyjnym nowych funkcji związanych z rozwojem gminy, np. wykorzystanie na cele turystyczne, ekologiczne, OZE lub inne nie powodujące uciążliwości dla środowiska;
- ochrona korytarzy ekologicznych oraz utrzymanie drożności na całym ich przebiegu;
- ochronę powierzchni ziemi przed zanieczyszczeniami;
- ochronę terenów i obiektów objętych prawną formą ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej – zgodnie z przepisami odrębnymi;
- zapobieganie fragmentacji i zmniejszaniu powierzchni cennych dla funkcjonowania systemu przyrodniczego poprzez ograniczanie zabudowy w dolinach, na obszarach leśnych i otwartych terenach rolnych;
- ochrona Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 217 „Pradolina rzeki Biebrzy” przed zanieczyszczeniem poprzez eliminację źródeł zanieczyszczeń oraz właściwą politykę lokalizacyjną niedopuszczającą do powstawania nowych źródeł zagrożeń;
- prowadzenie działań melioracyjnych w sposób zorganizowany i kontrolowany zgodnie z przepisami ustawy Prawo wodne;
- zakaz lokalizacji inwestycji i działań, które mogą spowodować zanieczyszczenie rzek;
- zakaz lokalizacji przedsięwzięć sektora rolniczego, których funkcjonowanie może wiązać się z ryzykiem powstawania uciążliwości zapachowych;
- zakaz lokalizacji ferm futrzarskich, w tym norek amerykańskich;
- kształtowanie walorów krajobrazowych dolin rzecznych poprzez zachowanie jej wartości przyrodniczych i przestrzeganie ładu w zagospodarowaniu przestrzennym.

2. KIERUNKI ZMIAN W ZAKRESIE PRZEZNACZENIA TERENÓW

Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy Radziłów wynikają z istniejących uwarunkowań przestrzennych i gospodarczych oraz zamierzeń inwestycyjnych mieszkańców i instytucji. Stwarzają przesłanki do wyodrębnienia terenów na obszarze gminy, które mogą ulec zasadniczym przekształceniom przestrzennym.

Kierunki rozwoju sieci osadniczej wynikają z możliwości realizacyjnych, w szczególności w skali lokalnej. Podstawową zasadą rozwoju osadnictwa winno być dążenie do likwidacji narastających dysproporcji, zagrożeń i barier rozwojowych. Pokonywanie tych barier oraz poprawa funkcjonalności układu osadniczego wiąże się głównie z możliwościami rozbudowy, m.in. infrastruktury technicznej, komunikacji. Nawet niewielkie zmiany wynikające z zamierzonych działań gminy w zakresie rozwoju gospodarczego w okresie perspektywicznym, mogą spowodować pewne przekształcenie: punktowe, liniowe i przestrzenne w miejscowościach, w których wystąpi nawet niewielki ruch budowlany lub gdy powstanie nowa działalność gospodarcza. Przekształcenia te wynikają z założonego rozwoju poszczególnych dziedzin gospodarki.

Przekształceniom mogą ulec następujące obszary:

- 1) obszary rolnicze, które w wyniku przekształcenia rolnictwa mogą ulec przeobrażeniom co do wielkości powierzchni gospodarstw rolnych, ale również i struktury upraw;
- 2) tereny powierzchniowej eksploatacji surowców, które po ich wyeksploatowaniu powinny być zrekultywowane w kierunku ustalonym w koncesji;
- 3) tereny struktury zabudowy zwartej miejscowości Radziłów;
- 4) tereny przewidziane pod zabudowę mieszkaniową i usługową w plombach między zabudową istniejącą;
- 5) tereny przeznaczone pod różne rodzaje zabudowy, w tym: OZE;

- 6) tereny projektowanych nowych inwestycji drogowych i infrastruktury technicznej;
- 7) tereny zabytków (stanowisk) archeologicznych, które mogą ulec przekształceniu w wyniku prowadzonych badań;
- 8) obszary leśne, które w wyniku ulepszania drzewostanu i nowych zalesień dot. przekształcenia przestrzennego i krajobrazowego.

Podstawą perspektywicznych kierunków do dalszego rozwoju przestrzennego gminy Radziłów oraz przekształceń istniejącej struktury przestrzennej są m.in.: uwarunkowania przestrzenne, przyrodnicze, gospodarcze i ekonomiczne, programy rządowe i innych instytucji działających na obszarze województwa, zamierzenia inwestycyjne gminy i zamierzenia ludności, dla których należy umożliwić realizację swoich zamierzeń na obszarze gminy. Na obszarze całej gminy Radziłów utrzymuje się politykę rozwoju przyjętą w obowiązujących miejscowych planach wg poniższej tabeli.

Tabela Nr 1. Wykaz obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

L.p.	Nazwa planu	Nr uchwały i data podjęcia	Publikacja.
1.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miejscowości gminnej Radziłów	XXXIX/188/06 z dnia 27.07.2006 r.	Dz. Urz. Woj. Podlaskiego Nr 222, poz. 2165 z dnia 27.07.2006 r.
2.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy miejscowości Słucz	XXXV/208/09 z dnia 28.08.2009 r.	Nr 200, poz. 2197 z dnia 13.10.2009 r.
3.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Radziłów (dot. wsi: Radziłów, Słucz, Sośnia, Mścichy, Glinki, Łoje-Awissa) - dla Radziłowa, Słucza i Sośni (patrz poz. 9) – nastąpiła zmiana planu	XXXVIII/189/02 z dnia 30.08.2002 r.	Nr 59, poz. 1328 z dnia 9.11.2002 r.
4.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Radziłów w części dotyczącej terenów we wsiach Karwowo i Wiązownica	VII/31/2003 z dnia 12.06.2003 r.	Nr 64, poz. 1331 z dnia 30.06.2003 r.
5.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu oczyszczalni ścieków (dot. miejscowości Klimaszewnicy)	XXVII/112/97 z dnia 7.08.1997 r.	Dz. Urz. Woj. Łomżyńskiego Nr 11, poz. 76 z 1997 r.
6.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru funkcjonalnego miejscowości gminnej Radziłów	XXXV/226/13 z dnia 13.05.2013 r.	Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2013 r., poz. 2621
7.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy miejscowości Rydzewo Szlacheckie	XXXV/227/13 z dnia 13.05.2013 r.	Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2013 r., poz. 2622
8.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru funkcjonalnego miejscowości gminnej Radziłów „Tereny zabudowy mieszkaniowej i usług”	XXV/238/13 z dnia 28.06.2013 r.	Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2013 r., poz. 2920
9.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie wsi Sośnia, gmina Radziłów	II/9/2018 z dnia 6.12.2018 r.	Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 24.01.2019 r., poz. 600

Dane: Urząd Gminy Radziłów.

Rada Gminy Radziłów podjęła następujące uchwały w sprawie planów miejscowych:

- 1) uchwała nr VI/61/2019 z dnia 28 marca 2019 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru funkcjonalnego miejscowości gminnej Radziłów terenu położonego przy ul. Łomżyńskiej;
- 2) uchwała nr VI/62/2019 z dnia 28 marca 2019 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru funkcjonalnego miejscowości gminnej Radziłów terenu położonego przy drodze powiatowej Nr 1812B;
- 3) uchwała nr IX/83/2019 z dnia 26 czerwca 2019 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu w obrębie wsi Mścichy;
- 4) uchwała nr XXIV/186/2020 z dnia 19 listopada 2020 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru funkcjonalnego miejscowości gminnej Radziłów oraz części obrębu Dusze – Dębówka.

W związku z powyższymi uchwałami podjęto prace planistyczne nad projektami w.wym. planów.

Pozostała część gminy nie jest objęta obowiązującymi miejscowymi planem zagospodarowania przestrzennego i nie podjęto innych poza w.wym. uchwał o przystąpieniu do sporządzenia planów lub zmian.

Wprowadzone do zagospodarowania przestrzennego gminy Radziłów zmiany, wynikają z przeprowadzonego zgodnie z art. 10 ust. 5 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę (Rozdział X pkt 4 – *Uwarunkowania rozwoju gminy - Załącznik nr 1*), wydanych decyzji o warunkach zabudowy oraz zgłoszonych wniosków do projektu Studium oraz wniosków złożonych przez organy i instytucje uzgadniające oraz opiniujące projekt Studium. Zmiany wynikają również z dostosowania Studium do ustaleń przyjętych dokumentów strategicznych, m.in.:

- 1) Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do roku 2030 przyjętej przez Radę Ministrów w dniu 13 grudnia 2011 roku. (M. P. z 2012 roku, poz. 252);
- 2) Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego, który został przyjęty uchwałą Nr XXXVI/330/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 maja 2017 roku w sprawie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego (Dz. Urz. z 2017 roku, poz. 2777), ze zmianą wprowadzoną uchwałą Nr XXXIX/356/17 z dnia 28 sierpnia 2017 roku (Dz. Urz. z 2017 roku, poz. 3270);
- 3) Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030, stanowiącej Załącznik do Uchwały Nr XVIII/213/2020 w dniu 27 kwietnia 2020 roku Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 27 kwietnia 2020 roku;
- 4) Założeń do Strategii Rozwoju Gminy Radziłów do roku 2030 (w trakcie opracowania);
- 5) Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Radziłów na lata 2017-2027 – uchwała Nr XXXII/194/17 Rady Gminy Radziłów z dnia 27 stycznia 2017 roku w sprawie zatwierdzenia Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Radziłów na lata 2017-2027;
- 6) zasięgu części strefy ochronnej terenu zamkniętego (w obrębie Sośni, w gminie Radziłów) resortu obrony narodowej położonego w gminie Goniądz

oraz przepisów odrębnych.

Wskazane w Studium kierunki zagospodarowania i użytkowania terenów mają na celu:

- 1) kontynuowanie rozwoju przestrzennego gminy Radziłów w sposób zrównoważony, który zapewni ochronę środowiska naturalnego i rolniczej przestrzeni produkcyjnej, która stanowi główne źródło dochodu mieszkańców oraz leśnej przestrzeni produkcyjnej;
- 2) dostosowanie do sytuacji finansowej gminy;
- 3) uwzględnienie zmian zaludnienia.

W Studium utrzymuje się dotychczasowy sposób zagospodarowania przestrzennego zdecydowanej większości terenów zgodnie z obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. W obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania utrzymuje się w mocy przeznaczenie terenów, wskaźniki dotyczące zagospodarowania i użytkowania terenów, pomimo zmian jakie zaszły w przepisach prawnych, m.in. w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Wyznaczono nowe tereny o tożsamej lub zbliżonej do istniejących funkcji lub funkcjonalnie powiązanych z istniejącymi. Na nowo wyznaczonych terenach dopuszcza się różne formy zagospodarowania i wskazuje się do uszczegółowienia ich w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego lub zmianie planu.

Rozwój nowej zabudowy powinien być nawiązany do już wykształconych jednostek osadniczych na zasadzie uzupełnienia (luk) lub bliskiego sąsiedztwa terenów już zabudowanych i intensyfikacji zabudowy.

Ustalenia dotyczące przeznaczenia poszczególnych terenów zawiera rysunek Studium – *Kierunki i polityka przestrzenna gminy - Załącznik nr 5 i 6*.

Określone na rysunkach Studium granice oraz strefy istniejącego i projektowanego zainwestowania poszczególnych miejscowości stanowią wytyczne do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w które w trakcie sporządzania planu zagospodarowania przestrzennego należy uszczegółowić.

W oparciu o złożone wnioski do projektu Studium wskazano tereny do zmiany ustaleń obowiązujących planów zagospodarowania przestrzennego.

3. AUDYT KRAJOBRAZOWY

Obowiązek sporządzenia audytu krajobrazowego spoczywa na organach samorządu wojewódzkiego. Dokument taki nie został jeszcze sporządzony.

W sytuacji, gdy audyt krajobrazowy nie został jeszcze sporządzony, to nie zachodzą przesłanki do określenia uwarunkowań wynikających z rekomendacji i wniosków zawartych w audycie krajobrazowym oraz określenia granic krajobrazów priorytetowych w niniejszym dokumencie.

Po sporządzeniu audytu jego ustalenia będą determinowały zasady zagospodarowania gminy i będą wyznaczały pośrednio kierunki rozwoju społeczno – gospodarczego gminy.

ROZDZIAŁ III.

KIERUNKI I WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW, W TYM TERENY PRZEZNACZONE POD ZABUDOWĘ ORAZ TERENY WYŁĄCZONE SPOD ZABUDOWY

1. USTALENIA FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNE

Przy ustalaniu wskaźników dotyczących zagospodarowania oraz użytkowania terenów kierowano się zasadą zapewnienia zdrowych i bezpiecznych warunków zamieszkania i pracy, zaspokajania potrzeb mieszkańców i przebywających osób oraz efektywnego funkcjonowania tworzonych struktur.

Określone kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny przeznaczone pod zabudowę oraz tereny wyłączone spod zabudowy uwzględniają bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę, o którym mowa w art. 10 ust. 1 pkt 7 lit. d. ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

W Studium ustalono strefy funkcjonalno – przestrzenne, w ramach których ustalono przeznaczenie terenów oraz wskaźniki dotyczące użytkowania i zagospodarowania terenów.

Wskazane kierunki w zasadzie uwzględniają ustalenia obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Radziłów oraz zapewniają kształtowanie przestrzeni w gminie z zachowaniem obowiązującej ochrony prawnej obszarów i obiektów.

Na rysunku Studium – *Załącznik nr 5* wyznaczono następujące tereny / obszary / obiekty:

- 1) tereny zabudowy zagrodowej w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych;
- 2) tereny zabudowy zagrodowej, jednorodzinnej, jednorodzinnej z dopuszczeniem usług, usługowej nieuciążliwej;
- 3) tereny zabudowy usługowej;
- 4) tereny zabudowy usług publicznych;
- 5) tereny OZE;
- 6) tereny zabudowy produkcyjnej;
- 7) tereny cmentarzy;
- 8) tereny ogrodów działkowych;
- 9) tereny rolnicze;

- 10) tereny użytków zielonych;
- 11) tereny zmeliorowanych użytków rolnych;
- 12) tereny zieleni i parków wiejskich;
- 13) tereny leśne;
- 14) tereny wód powierzchniowych i podziemnych;
- 15) tereny udokumentowanych złóż kruszywa;
- 16) tereny infrastruktury komunikacyjnej;
- 17) tereny infrastruktury technicznej;
- 18) główne szlaki turystyczne;
- 19) centrum obsługi turystów;
- 20) punkty obsługi turystów;
- 21) pola biwakowe;
- 22) wieże widokowe.

Ponadto w Studium wyznaczono potencjalne strefy rozwojowe funkcji mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej. W potencjalnej strefie rozwojowej funkcji mieszkaniowej dopuszcza się nieuciążliwe usługi i nieuciążliwe rzemiosło. Natomiast w strefie rozwojowej funkcji produkcyjnej dopuszcza się funkcje usługowe i funkcję mieszkalną właściciela lub dla dozoru technicznego.

W wyznaczonych strefach istniejącego i projektowanego zainwestowania poszczególnych wsi możliwy jest rozwój różnych form zabudowy nie kolidujących ze sobą, stanowiących uzupełnienie już istniejących lub ich przedłużenie.

Wyszczególnione przeznaczenia terenów w poszczególnych jednostkach urbanistycznych wskazują na dominujący i wiodący rodzaj zabudowy tych terenów. Stosując zapisy Studium, m.in. na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w zależności od charakteru terenu i jego istniejącego zagospodarowania oraz zapotrzebowania inwestycyjnego, możliwe jest ustalenie innego przeznaczenia terenu, niekolidującego z przeznaczeniem wiodącym (stanowiącym jego uzupełnienie), kierując się zapisami niniejszego Studium i przepisami odrębnymi. Poprzez kolizję (w rozumieniu Studium) należy rozumieć zbieg niezgodnych, sprzecznych ze sobą okoliczności, wykluczających się wzajemnie, sprzecznych z przepisami odrębnymi.

2. KIERUNKI I WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW

1) Kierunki i zasady rozwoju infrastruktury społecznej

Prognoza demograficzna

Dokonując analizy dotychczasowych procesów demograficznych i dynamiki gospodarczej gminy Radziłów przyjęto, że rozwój demograficzny bazować będzie głównie na przyroście naturalnym. Spodziewać się należy utrzymania dotychczasowej tendencji spadkowej zaludnienia gminy. Wielkość spadku będzie w dużej mierze zależna od odpływu ludności z obszaru gminy, a skala tego odpływu oddziaływać będzie na dynamikę rozwoju gospodarczego gminy.

Przyjęto, że w gminie Radziłów w dalszej perspektywie będzie następował dalszy ubytek ludności. W gminie nie przewiduje się istotnych okoliczności lub zdarzeń losowych, które by spowodowały znaczący ubytek ludności, dlatego do dalszych analiz przyjęto średnio ok. 30 osób rocznie ubytku ludności (średnia z 20-tu lat).

Prognoza zaludnienia gminy uwzględnia wyniki analizy demograficznej w gminie Radziłów oraz założenia demograficzne dla powiatu grajewskiego i województwa podlaskiego.

Gęstość zaludnienia w poszczególnych wsiach jest nierównomierna, co wynika z rozmieszczenia wsi, rolniczej funkcji gminy oraz położenia w obszarze Biebrzańskiego Parku Narodowego i otuliny objętych ochroną prawną, obszarów Natura 2000 oraz większych kompleksów leśnych Nadleśnictwa Rajgród.

Na podstawie przeprowadzonych analiz demograficznych ustalono, że część wymienionych czynników w gminie Radziłów kształtuje się niekorzystnie.

Problemem malejącej populacji gminy (typowym dla obszaru całego województwa) jest:

- a) brak perspektyw zatrudnienia oraz rozwoju dla części ludzi w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym;
- b) migracja osób z obszaru gminy, w przeważającej większości ludzi młodych, uczących się i pracujących poza miejscem zameldowania oraz zawierających związki małżeńskie, pomimo, że saldo migracji wewnętrznych wykazuje wyraźną tendencję malejącą;
- c) wzrost liczby osób w starszym wieku;
- d) niska liczba urodzeń i zwiększająca się liczba zgonów powoduje ujemny przyrost naturalny, taką tendencję obserwujemy od 2016 roku;
- e) brak wystarczającej infrastruktury społecznej i technicznej na wsi;
- f) z powodu postępu technicznego w rolnictwie staje się zbędna pewna liczba ludzi w gospodarstwach rolnych.

Spadek liczby ludności oraz zaobserwowany w ostatnich latach niewielki ruch budowlany na obszarze gminy pozwala na stwierdzenie, że wyznaczanie nowych terenów budowlanych w oddaleniu od istniejących zabudowań nie będzie konieczne. Zatem nie będzie się to wiązało z niepotrzebnym obciążeniem budżetu gminy (koszty utrzymania infrastruktury technicznej).

W związku ze starzeniem się społeczeństwa i odpływem młodych mieszkańców gminy należy zaplanować w przyszłości budowę placówki opieki geriatrycznej na bazie rozbudowy utworzonego już Domu Pomocy Społecznej w Mścichach lub budowy nowego obiektu (proponowana lokalizacja w Radziłowie lub Słuczu) oraz utworzenie obiektu służącego aktywizacji zawodowej osób starszych.

Rozwój mieszkalnictwa

Ocena potrzeb mieszkaniowych jest istotna przede wszystkim w aspekcie gospodarki terenami w gminie. Zarówno niedobór terenów, jak również ich nadmiar powoduje, że zajmowanie ich w przypadkowej kolejności może prowadzić do rozproszenia zabudowy i nieefektywnego wykorzystania infrastruktury. Podkreślić należy, że dotychczasowa polityka przestrzenna gminy nie doprowadziła do takich sytuacji. Zabudowa w większości lokalizowana jest w zwartych zespołach zabudowy wsi i należy bezwzględnie taką politykę dalej kontynuować.

W prognozach dotyczących potrzeb mieszkaniowych należy uwzględnić szereg czynników, m.in. prognozowane zmiany demograficzne w gminie oraz rozgęszczenie istniejących zasobów mieszkaniowych.

Polityka mieszkaniowa gminy Radziłów powinna zmierzać do:

- a) stworzenia podstaw prawnych do budowy nowych mieszkań oraz skrócenia procesu inwestycyjnego, m.in. sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:
 - ustalających nowe tereny pod zabudowę mieszkaniową uwzględniającą bieżące i przyszłe zapotrzebowanie na tereny budowlane z możliwością uzbrojenia terenów;
 - określających zasady przekształceń zabudowy zagrodowej w mieszkaniową jednorodzinną w poszczególnych jednostkach osadniczych, a we wsiach o znacznych walorach środowiska przyrodniczego część zasobów może być zaadaptowana dla potrzeb zabudowy letniskowej, pensjonatowej, turystycznej i sportowej;
- b) utrzymania terenów mieszkaniowych wyznaczonych w obowiązujących planach miejscowych i wydanych decyzjach o warunkach zabudowy oraz dopuszczenia zmian w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego w celu przeznaczenia terenów pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną z dopuszczeniem usług, turystyki, nieuciążliwego rzemiosła oraz zabudowy zagrodowej;
- c) rozwój zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zabudowy zagrodowej na terenach zwartej zabudowy, tzw. lukach między zabudową istniejącą, lub na obrzeżach terenów zwartej zabudowy, przylegających do nich, lub położonych w ich pobliżu, dostępnych do dróg publicznych
- d) wyznaczenia nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną w szczególności: Radziłowie, Słuczu, Klimaszewnicy, Mścichach, Łojach Awissa oraz sukcesywne uzbrajanie tych terenów wraz z zapewnieniem obsługi komunikacyjnej;
- e) doprowadzenia istniejących zasobów mieszkaniowych do stanu odpowiadającego współczesnemu poziomowi cywilizacyjnemu, tak pod względem wyposażenia w instalacje i urządzenia infrastrukturalne, jak też dostosowanie parametrów eksploatacyjnych;

- f) przeznaczenia nieruchomości obiektów znajdujących się na obszarze gminy na cele mieszkalne lub społeczne;
- g) przejmowania do zasobów komunalnych opuszczonych zasobów prywatnych;
- h) budowy i uzupełnienia infrastruktury komunalnej i technicznej na terenach zabudowy mieszkaniowej i przeznaczonych do zabudowy;
- i) budowy sieci wodociągowych, kanalizacji sanitarnej oraz dróg dojazdowych na terenach przeznaczonych pod zabudowę;
- j) wspomagania rodzin mało i średnio zasobnych, aby mogły stać się inwestorami oraz pozyskać i utrzymać mieszkanie samodzielnie, np. poprzez dodatki mieszkaniowe;
- k) udostępnienia mieszkań socjalnych osobom starszym, rodzinom najuboższym, nie mającym żadnych szans na zwiększenie dochodów i w krótkim czasie ich pozyskania oraz pomoc w ich utrzymaniu;
- l) pomocy gminy w realizacji programu modernizacyjnego istniejących zasobów mieszkaniowych.

W budynkach nadających się do modernizacji (unowocześnienia), remontu, przebudowy lub rozbudowy) należy zadbać o:

- a) zapewnienie energooszczędności, w tym z wykorzystaniem technik termorenowacji;
- b) trwałość i estetykę;
- c) funkcjonalność;
- d) wysoki standard wyposażenia budynków oraz terenów zabudowy;
- e) sukcesywne zwiększanie wskaźnika powierzchni użytkowej na 1 osobę;
- f) dostępność dla osób niepełnosprawnych i starszych;
- g) zapewnienie mieszkań rodzinom, które nie są w stanie same opłacić kosztów pozyskania, względnie wynajęcia mieszkania.

Infrastruktura społeczna

Na infrastrukturę społeczną składają się obiekty i urządzenia służące obsłudze ludności. Ich ilość, jakość i ich rozmieszczenie decydują w zasadniczym stopniu o jakości życia mieszkańców.

Usługi publiczne dzielą się na usługi:

- a) pozostające w sferze kompetencji samorządu i władz rządowych oraz
- b) usługi publiczne i komercyjne świadczone przez jednostki organizacyjne lub osoby fizyczne.

Podstawowym założeniem jest utrzymanie aktualnego wyposażenia gminy w istniejące obiekty i podnoszenie ich standardu. Po dokonanych analizach zakłada się nieznaczne zwiększenie zapotrzebowania na obiekty infrastruktury społecznej, m.in. żłobek, przedszkole, place zabaw dla dzieci, siłownie zewnętrzne (napowietrzne), punkty/filie biblioteczne, boiska sportowe, świetlice wiejskie, itp.

Głównymi kierunkami rozwoju infrastruktury społecznej będzie:

- a) zaspokojenie podstawowych potrzeb mieszkańców na poziomie, który umożliwi warunki finansowe gminy, bez zbędnego pogłębiania istniejącego zadłużenia;
- b) dostosowanie bazy zasobów do prognozowanej sytuacji demograficznej w perspektywie roku 2052;
- c) podnoszenie standardu świadczonych usług w istniejących już placówkach.

Kierunki rozwoju infrastruktury społecznej:

- a) w zakresie oświaty to:
 - utrzymanie istniejących placówek nauczania przedszkolnego i podstawowego;
 - podnoszenie standardu nauczania, m.in. poprzez utrzymanie istniejących etatów nauczycielskich i zmniejszenie liczności klas;
 - stopniowa poprawa wyposażenia;
- b) w zakresie ochrony zdrowia to:
 - poprawa jakości usług świadczonych;
 - wzrost aktywności społecznej i obywatelskiej w życiu społecznym, kulturalnym i gospodarczym;
 - propagowanie tzw. zdrowego stylu życia,
 - zachęcanie do regularnych badań lekarskich – wczesna diagnostyka;

- tworzenie korzystnych warunków do funkcjonowania prywatnych punktów aptecznych i opieki weterynaryjnej.
- c) w zakresie opieki społecznej to:
 - utrzymanie istniejącego ośrodka,
 - realizacja zadań wynikających z gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych,
 - aktywizacja bezrobotnych;
- d) w zakresie kultury, sportu, rekreacji i dziedzictwa kulturowego to:
 - utrzymanie świetlic wiejskich i doposażenie ich w urządzenia rekreacyjne,
 - większe wykorzystanie potencjału świetlic wiejskich oraz obiektów kulturalnych i budowa nowych obiektów;
 - dbanie o przestrzeń publiczną,
 - zakaz niszczenia obiektów zabytkowych, które mogłyby być wykorzystane na cele społeczne lub rekreacyjne,
 - ochrona dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz miejsc stanowiących atrakcje kulturowe i turystyczne,
 - dostosowanie obiektów zabytkowych i dziedzictwa kulturowego do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami,
 - przywrócenia stanu obiektów wpisanych do rejestru lub ewidencji zabytków, a także przywrócenia ich funkcji, lub dostosowania do pełnienia nowych funkcji społecznych;
 - organizacja wydarzeń kulturalnych skupiających mieszkańców i budujących poczucie tożsamości,
 - większy i bardziej powszechny dostęp do infrastruktury kulturalnej, sportowej i usług rekreacyjnych świadczonych przez istniejące obiekty;
 - utrzymanie biblioteki gminnej i popularyzacja czytelnictwa;
- e) w zakresie bezpieczeństwa publicznego to wspieranie funkcjonowania i doposażanie istniejących remiz strażackich OSP.

Usługi ponadpodstawowe

Usługi ponadpodstawowe na rzecz mieszkańców gminy Radziłów będą świadczyły, jak dotychczas obiekty zlokalizowane w Grajewie, Łomży i Białymstoku. Dotyczy to usług z zakresu administracji państwowej, administracji samorządowej szczebla powiatowego, sądownictwa, lecznictwa zamkniętego i specjalistycznego, szkolnictwa wyższego i średniego, kultury, sportu kwalifikowanego oraz specjalistycznego handlu i rzemiosła.

W stanie istniejącym na obszarze gminy funkcjonują następujące urządzenia o charakterze ponadpodstawowym:

- a) stacja paliw w Radziłowie;
- b) młyn wodny w Karwowie;
- c) młyn elektryczny w Radziłowie.

W Studium uwzględniono następujące tereny pod usługi ponadpodstawowe:

- a) usługi związane z obsługą ruchu turystycznego i komunikacji przy drodze wojewódzkiej nr 668;
- b) usługi związane z turystyką i wypoczynkiem w Radziłowie.

Możliwe jest także przekształcenie istniejących obiektów usługowych na inne usługi, a także obiektów mieszkalnych na usługowe.

Dopuszcza się także możliwość tworzenia zabudowy letniskowej i zabudowy pensjonatowej poprzez przekształcenie zabudowy zagrodowej na ten cel – po opracowaniu planu zagospodarowania przestrzennego lub uzyskaniu stosownej decyzji administracyjnej – zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Niezbędna może być ich modernizacja.

Przedmiotem dalszego perspektywicznego wykorzystania pod usługi mogą być tereny wyznaczone w obowiązujących planach zagospodarowania przestrzennego oraz w Studium.

Dla terenów wyznaczonych w Studium, nie objętych jeszcze planami należy zapewnić w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego tereny na ich realizację.

2) Kierunki i zasady rozwoju gospodarczego i tereny rozwojowe

Z uwagi na dotychczasowy rolniczy charakter gminy Radziłów wspierać i rozwijać należy wielofunkcyjny rozwój jednostek osadniczych. Ożywianie gospodarcze wymagać będzie zwiększenia roli produkcji i usług. Rolą planowania przestrzennego jest wskazanie terenów, na których może być prowadzona pozarolnicza działalność zarobkowa.

Kierunki i zasady kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej zostały omówione w Rozdziale XI pkt 1, a kierunki i zasady kształtowania leśnej przestrzeni produkcyjnej w Rozdziale XI pkt 2.

Kierunki rozwoju działalności gospodarczej

Działalność usługowa

Funkcja usługowa obejmuje, m.in.: usługi, handel, gastronomię, turystykę, rzemiosło, nieuciążliwą produkcję i rzemiosło, obsługę rolnictwa – na wskazanych na rysunku Studium – *Załącznik nr 5 i 6* terenach usług. Na terenach zabudowy wielofunkcyjnej (usługowej, produkcyjnej i przetwórstwa rolno – spożywczego dopuszcza się: zakłady produkcyjne, składy, magazyny, parkingi wielostanowiskowe, budownictwo oraz bazy przetwórstwa, przechowywania i uszlachetniania produktów rolnych i inne związane z rolnictwem i leśnictwem).

Za kryteria wyboru terenów predysponowanych do zorganizowanej działalności inwestycyjnej przyjęto:

- a) łatwy dostępny teren o korzystnych warunkach fizjograficznych;
- b) dogodne położenie przy uczęszczanych szlakach komunikacyjnych;
- c) centralne położenie w obszarze/zasięgu obsługi;
- d) bliskie sąsiedztwo terenów już zabudowanych o podobnych funkcjach;
- e) istniejący stan uzbrojenia technicznego lub łatwość jego realizacji.

Na rysunku Studium – *Załącznik nr 5 i 6* wskazano tereny, na których możliwa jest lokalizacja usług o charakterze lokalnym. Nie wyklucza się innych lokalizacji, które spełniać będą powyższe kryteria wyboru. Stworzenie możliwości rozwoju usług i rzemiosła usługowego i produkcyjnego stwarza szansę zagospodarowania siły roboczej.

Działalność produkcyjna

Zachodzące zmiany oraz postęp techniczny w rolnictwie, zmniejszanie się liczby gospodarstw rolnych jest przyczyną odchodzenia z rolnictwa coraz większej liczby ludzi i jest potencjalnym źródłem bezrobocia. Udział rolnictwa w dochodach budżetu gminy jest niewielki, mimo ogromnego udziału w strukturze gospodarczej gminy. Nie można zakładać w przyszłości znaczącego wzrostu wpływów z gospodarki rolnej. Należałoby zatem dążyć do rozwoju wszelkich przedsięwzięć pozarolniczych, z których powinny być większe dochody, zarówno dla budżetu gminy, jak i dla ludności. Taka struktura gospodarcza gminy, gdzie główne źródła dochodów to rolnictwo, niewysokie emerytury i renty rolnicze stwarza finansowe ograniczenia i niedostatek własnych środków na inwestycje i poprawę warunków życia. Konieczne jest pozyskiwanie inwestorów zewnętrznych, angażujących środki finansowe w dziedzinach pozarolniczych, co powinno rozkręcać gospodarkę na zasadach sprzężenia zwrotnego – rozwój gospodarczy, co oznacza wzrost dochodów ludności i budżetu gminy, a to z kolei pozwala angażować więcej środków na inwestycje i dalszy rozwój.

Środki budżetu gminy, obok zaspokajania podstawowych potrzeb społecznych, powinny koncentrować się na działaniach poprawiających infrastrukturę oraz wspierać dziedziny pozarolnicze. Należy podejmować działania rozwijające pozarolnicze dziedziny wytwórczości i usług, poprzez inwestowanie w nowe przedsięwzięcia i organizowanie w gospodarstwach rolnych obok typowo rolniczej dodatkowo innych rodzajów działalności.

Na rysunku Studium – *Załącznik nr 5 i 6* ustalono tereny związane z funkcją produkcyjną, które sprzyjają aktywizacji ludności i rozwojowi obszarów wiejskich. Tereny te zostały określone jako: tereny zabudowy produkcyjnej, tereny na których rozmieszczone będą/lub są urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii oznaczone OZE i tereny udokumentowanych złóż kruszywa. Na terenach zabudowy produkcyjnej dopuszcza się: zakłady produkcyjne, składy, magazyny, parkingi wielostanowiskowe, budownictwo. Na terenach zabudowy produkcyjnej dopuszcza się zamiennie zabudowę usługową oraz funkcje mieszkalną dla właściciela lub dozoru technicznego. Realizacja

powyższych funkcji powinna odbywać się równocześnie z budową właściwych rozwiązań gospodarki wodno – ściekowej i odpadowej oraz ochroną środowiska przyrodniczego i kulturowego. Preferuje się działalność wykorzystującą technologie o niskiej uciążliwości w zakresie emisji hałasu, ścieków i zanieczyszczenia środowiska oraz technologie wodoszczelne o zamkniętym obiegu wody. Koncentracja działalności gospodarczej pozostanie nadal w miejscowości Radziłów, który jest ośrodkiem z rozwiniętymi już funkcjami usługowymi i funkcjami gospodarczymi (w tym: lokalną produkcją i rzemiosłem).

Studium przewiduje utrzymanie istniejących i projektowanych ustalonych w obowiązujących planach terenów zabudowy produkcyjnej (Radziłów, Słucz i Rydzewo Szlacheckie) oraz wskazuje nowe tereny z zabudową produkcyjną w Radziłowie, Słuczu i Klimaszewnicy.

Funkcja produkcyjna bazować będzie głównie na istniejącym potencjale produkcyjnym, tradycjach związanych z przemysłem spożywczym i rolniczym, produkcji materiałów i wyrobów budowlanych. Niewielki jest udział w zakresie eksploatacji kruszyw i przetwórstwa.

Przyjęto następujące kierunki rozwoju przedsiębiorczości:

- a) preferowanie rozwoju przemysłu: spożywczego, rolnego, drzewnego, lekkiego i mineralnego bazujących na miejscowych surowcach i na technologiach przyjaznych dla środowiska;
- b) stworzenie korzystnych warunków przestrzennych do działalności instytucji wspierających rozwój małych i średnich firm – agencji, fundacji, instytucji doradczych i promocyjnych.

Ze względu na położenie części gminy na obszarze Biebrzańskiego Parku Narodowego należy kontynuować i rozwijać rozwój produkcji nieuciążliwej i usług nieuciążliwych. Przyjęcie takiej polityki pozwoli na uniknięcie konfliktów środowiskowych oraz społecznych w przyszłości.

Za kryteria wyboru terenów predysponowanych do zorganizowanej działalności inwestycyjnej przyjęto:

- 1) dostępność terenu o korzystnych warunkach fizjograficznych;
- 2) uwarunkowania wynikające z istniejącej lub planowanej ochrony prawnej danych terenów;
- 3) dogodne położenie przy uczęszczanych ciągach komunikacyjnych;
- 4) bliskie sąsiedztwo terenów już zabudowanych o podobnych funkcjach;
- 5) istniejący stan uzbrojenia technicznego lub łatwość jego realizacji;
- 6) duża przydatność do ściśle zdefiniowanych funkcji.

Lokalizacja zabudowy produkcyjnej ograniczona jest do terenów wskazanych na rysunku Studium – Załącznik nr 5 i 6, na których zagospodarowanie obejmować będzie budynki i hale produkcyjne, składy, magazyny, hurtownie, zakłady przetwórcze, remontowe i inne. Dla terenów tych dopuszcza się uzupełnienie o komercyjną funkcję usługową – w postaci wolno stojących obiektów lub poprzez wprowadzenie funkcji usługowej do budynków produkcyjnych i magazynowych. Na wydzielonych działkach dopuszcza się usługi.

Dla zaplanowanego zagospodarowania przestrzennego w Studium nie przewiduje się ustanowienia stref przemysłowych w rozumieniu ustawy Prawo ochrony środowiska. Tym samym działalność prowadzona w obiektach produkcyjnych istniejących i planowanych, bez względu na lokalizację, nie może powodować przekroczeń standardów jakości środowiska w zakresie dopuszczalnych poziomów substancji w powietrzu i dopuszczalnych poziomów hałasu oraz wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu, określonych w przepisach odrębnych. W przypadku wystąpienia konieczności ustanowienia stref przemysłowych należy postępować zgodnie z przepisami odrębnymi.

Działalność produkcyjna i usługowa może się rozwijać w oparciu o następujące uwarunkowania:

- a) na terenach przeznaczonych pod produkcję i usługi w obowiązujących planach zagospodarowania przestrzennego oraz wyznaczonych w Studium;
- b) istniejące na obszarze gminy zakłady produkcyjne, usługowe i rzemieślnicze;
- c) aktywność gospodarczą mieszkańców;
- d) położenie gminy na ciągach komunikacyjnych (droga wojewódzka i drogi powiatowe);
- e) istniejące niewykorzystane jeszcze tereny produkcyjno – składowe (m.in. w Radziłowie, Słuczu i Rydzewie Szlacheckim);
- f) istniejący niewykorzystany majątek produkcyjny;
- g) wykorzystanie wyrobisk na cele produkcyjne – zgodnie z przepisami odrębnymi;
- h) istniejące na terenie gminy warunki do produkcji rolnej;
- i) istniejące na terenie gminy surowce mineralne.

Należy sprzyjać dalszemu rozwojowi działalności gospodarczej mieszkańców. Działające dziś podmioty gospodarcze powinny być sprawnie obsługiwane, by ze strony władz samorządowych miały sprzyjający klimat do rozwoju swoich przedsiębiorstw.

Należy poszukiwać inwestorów zewnętrznych, w tym zagranicznych.

Przedmiotem szczególnego zainteresowania w rozwoju funkcji produkcyjnych na obszarze gminy powinny być tereny przeznaczone w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego:

- a) Radziłów – tereny oznaczone symbolem: 40 P-U, 52 P-U, 55 P-U, P, P-EE, U-P;
- b) Słucz – tereny oznaczone symbolem: 6 P-U, 27 U (wyodrębniony teren 27.3 P);
- c) Rydzewo Szlacheckie – teren oznaczony symbolem: 3 PU

na ten cel – już zainwestowane lub dotychczas nie wykorzystane.

Warunkiem realizacji powyższych funkcji jest zapewnienie właściwych rozwiązań gospodarki wodno – ściekowej i gospodarki odpadowej oraz ochrona środowiska przyrodniczego i kulturowego. Preferuje się działalność wykorzystującą technologie o niskiej uciążliwości w zakresie emisji hałasu, ścieków i zanieczyszczenia środowiska oraz technologie wodoszczelne o zamkniętym obiegu wody.

Wyznaczone w miejscowych planach tereny produkcyjne w dalszym ciągu mają moc prawną usankcjonowaną ważnością planów, zakłada się ich dalsze przeznaczenie pod produkcję, rzemiosło i inne urządzenia usługowo – produkcyjne.

3) Kierunki i zasady zagospodarowania terenów wypoczynkowych i turystycznych

Pod względem waloryzacji turystycznej gmina Radziłów należy do obszarów o średnim poziomie wartości turystycznej. Wśród walorów wypoczynkowych najważniejszą rolę odgrywa piękno krajobrazu, który poza niezbyt urozmaiconą rzeźbą terenu tworzy szata roślinna, a wśród niej lasy i łąki oraz wody powierzchniowe. Walory kulturowe (tradycje kultury ludowej i walory dóbr kultury), na tle środowiska naturalnego, prezentują się mniej okazale.

Głównym ośrodkiem skupiającym większość obiektów wypoczynkowo - rekreacyjnych oraz urządzeń obsługi turystycznej na obszarze gminy będzie miejscowość gmina Radziłów, która pełnić będzie rolę centrum obsługi turystyki.

Radziłów jest predestynowany do dalszego rozwijania, ponieważ istnieją wyznaczone w obowiązującym planie miejscowym tereny do lokalizacji inwestycji turystycznych i rekreacyjnych. Możliwe jest udostępnienie dla celów inwestycyjnych nowych terenów, ale może to nastąpić w trybie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego / lub zmiany planu i po doprowadzeniu podstawowych urządzeń infrastruktury technicznej (jak: wodociąg, kanalizacja) i zapewnieniu odpowiedniej obsługi komunikacyjnej.

Na terenach gdzie jest brak obowiązującego planu zagospodarowania przestrzennego udostępnienie dla celów inwestycyjnych – turystycznych nowych terenów może to nastąpić w decyzji administracyjnej w trybie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Wskazuje się następujące miejscowości z możliwością rozwoju turystyki i agroturystyki: Radziłów, Słucz, Klimaszewnica, Rydzewo Szlacheckie, Łoje-Awissa, Mścichy, Kownatki, Okrasin, Sośnia, Ostrowik, Karwowie, Racibory, Brychy i Czachy.

W gminie Radziłów obszarami i obiektami wyróżniającymi się pod względem atrakcyjności turystycznej jest:

- a) Biebrzański Park Narodowy wraz z otuliną;
- b) dolina Biebrzy z widokami na rozległe tereny;
- c) rzeka Biebrza, Klimaszewnica i Wissa;
- d) lasy w Nadleśnictwie Rajgród;
- e) teren części miasta (średniowieczny układ miasta) wraz z otoczeniem w Radziłowie;
- f) założenie (zespół) dworsko – ogrodowe z dworem, spichlerzem i gorzelnią oraz wolnym obszarem na rzeką, kościół parafialny, plebania w Słuczu;
- g) istniejąca zabudowa sakralna, mieszkalna i gospodarcza w Radziłowie, Słuczu, Mścichach, Karwowie, Klimaszewnicy, Kownatkach, Kieljanach, Łojach Awissa, Okrasinie, Wypychach i Konopkach Błonie;
- h) kościół filialny Św. Barbary w Kramarzewie;
- i) kapliczka w Raciborach;

- j) młyn wodny w Karwowie;
- k) cmentarze rzymsko – katolickie w Radziłowie i Słuczu.

Na obszarze Biebrzańskiego Parku Narodowego udostępniane w celach edukacyjnych i turystycznych są następujące miejsca:

- obiekt edukacyjny „Biały Grąd”;
- pole namiotowe „Biały Grąd”.

Rozwój turystyki i rekreacji daje szansę dla zachowania unikatowego, bardzo wartościowego dla rekreacji ekosystemu, jak również może stać się istotnym czynnikiem ożywienia gospodarczego tego regionu. Predyspozycje te spowodowane są dogodnymi warunkami naturalnymi, jak również zachowaniem na znacznych obszarach tradycyjnego, ekstensywnego rolnictwa oraz rozległych i trwałych historycznie lasów. W Studium wskazuje się ochronę zasobów środowiska przyrodniczego oraz poprawę jego jakości, ochronę jakości wód i lasów.

Ochrona środowiska, komunikacja i transport - są to dziedziny, które nie są bezpośrednio związane z turystyką, ale mogą mieć istotny wpływ na jej rozwój. W gminie duży nacisk położony jest na rozwój komunikacji, m.in. rozbudowę i modernizację sieci dróg, rozwój komunikacji publicznej, co pociąga za sobą lepszą dostępność, a zarazem sprzyja rozwojowi turystyki i rekreacji.

Dla rozwoju turystyki i rekreacji konieczne jest czyste powietrze i woda, dobra kondycja obszarów leśnych.

Ważne jest, aby zagospodarowanie turystyczne znalazło się na charakterystycznych i najciekawszych pod względem przyrodniczym i krajobrazowym obszarach gminy, m.in. w celu ukształtowania z nich tzw. lokalnego produktu turystycznego.

Z przeprowadzonych analiz środowiska przyrodniczego i kulturowego wynika, że turystyka stanowić będzie rolę uzupełniającą na pewnych obszarach, ale nie podstawową dla gospodarki Gminy Radziłów. Uzupełniać będzie funkcje rolnicze i leśne. Aktywizacja funkcji turystycznej przyczyni się do rozwoju bazy turystycznej i stworzy warunki zatrudnienia.

Główne kierunki polityki przestrzennej w zakresie turystyki powinny obejmować turystykę krajoznawczą, pobytową oraz agroturystykę związaną z zabudową zagrodową. Wspólnie z sąsiednimi gminami powinien funkcjonować system szlaków turystycznych wraz z miejscami obsługi turystów.

Na obszarze położonym w granicach BPN realizacja funkcji turystycznej odbywać się będzie w oparciu o ustalenia zawarte w Zarządzeniu Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 stycznia 2021r. w sprawie zadań ochronnych dla Biebrzańskiego Parku Narodowego na lata 2021–2023.

Nie przewiduje się sytuacji konfliktowych przy założeniu, że zostaną zastosowane racjonalne zasady zagospodarowania. Kształtowanie warunków przestrzennych dla rozwoju turystyki możliwe jest przez rozwój usług i urządzeń turystycznych, w tym infrastruktury turystyki wodnej.

Gmina Radziłów może pełnić funkcję obsługi turystyki aktywnej – krajoznawczej oraz odgrywać znaczną rolę w organizacji różnych form rekreacji o znaczeniu lokalnym.

Ustala się priorytetowe kategorie produktu turystycznego w gminie Radziłów:

- a) turystyka piesza, wędrownicza, rowerowa, motorowa, wodna (wędkarstwo i turystyka kajakowa), na odpowiednio wyznaczonych szlakach (na obszarze BPN szlaki wyznacza i warunki użytkowania określa dyrekcja tego parku);
- b) turystyka kwalifikowana;
- c) turystyka młodzieżowa z przewagą młodzieży szkolnej, przyjeżdżającej z wycieczkami szkolnymi o charakterze edukacyjnym, dydaktycznym – naukowym;
- d) turystyka krajoznawcza wykorzystująca walory kulturowe oraz przyrodnicze;
- e) turystyka poznawcza związana z zabytkami budownictwa, walorami krajobrazu i przyrody nadbiebrzańskiej;
- f) turystyka pobytowa krótkookresowa;
- g) turystyka aktywna.

Ustalono następujące kierunki zmierzające do wzrostu znaczenia funkcji turystycznej:

- a) utrzymanie istniejącego charakteru funkcji przestrzennego zagospodarowania obszaru Biebrzańskiego Parku Narodowego i jego otuliny;
- b) rozwój bazy noclegowej i żywieniowej poprzez:
 - powiększenie istniejących terenów przeznaczonych na zabudowę turystyczną – rekreacyjną;

- rozbudowa i budowa nowych obiektów i urządzeń turystycznych na terenach wyznaczonych w obowiązujących miejscowych planach: Radziłowa i Sośni;
- c) dalszy rozwój ścieżek rowerowych i szlaków wędrówkowych;
- d) rozwój małej infrastruktury pełniącej funkcje kulturalne, rekreacyjne poprzez budowę lub przebudowę niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, kulturalnej lub rekreacyjnej, w tym m.in.: placów zabaw, miejsc grillowo – ogniskowych, altan, boisk sportowych, siłowni zewnętrznych (napowietrznych), itp.;
- e) wyposażenie w odpowiednie urządzenia sanitarne pól biwakowych obsługujących ruch nawodny w urządzenia o charakterze przystaniowym, a także wyznaczanie nowych szlaków, udostępniających dla ruchu turystycznego nowe atrakcyjne tereny pod względem krajobrazowym;
- f) poprawa dostępności do obiektów sportowych i rekreacyjnych;
- g) wykorzystanie istniejących zespołów obiektów sportowo – rekreacyjnych, np. sale sportowe, boiska, place zabaw dla dzieci;
- h) przeznaczenie istniejących niewykorzystanych budynków oraz budowa nowych poza obszarem Biebrzańskiego Parku Narodowego (w miejscach specjalnie na ten cel wyznaczonych) na cele wypoczynku sezonowego lub całorocznego;
- i) na niezabudowanych działkach, położonych w granicach zwartej zabudowy wsi dopuszcza się realizację funkcji mieszkaniowo – letniskowych i zabudowy pensjonatowej,
- j) stworzenie centrum obsługi organizacji ruchu turystycznego w Radziłowie oraz propagowanie informacji o walorach turystycznych i wypoczynkowych i warunkach korzystania z zaproponowanej oferty;
- k) zapewnienie konserwacji istniejących obiektów o charakterze folklorystyczno-kultowym, jak kapliczki, krzyże, grodziska i itp.,
- l) rozwój agroturystyki (jako możliwości aktywizacji obszarów wsi, ochrony krajobrazu kulturowego przed nadmierną ekspansją turystów lub zwiedzających);
- m) rozwój funkcji rekreacji indywidualnej poprzez budowę budynków przeznaczonych do okresowego wypoczynku rodzinnego;
- n) stworzenie wraz z sąsiednimi gminami projektu związanego z wykorzystaniem rzeki Biebrzy i Wisły, jako drogi wodnej w celach turystyczno – rekreacyjnych.

Działania związane z rozwojem turystyki i rekreacji służyć mają przede wszystkim mieszkańcom gminy i poprawie jakości życia i wypoczynku, ale również skierowane są w stronę osób spoza gminy. Gmina Radziłów jest atrakcyjna dla turystów z całej Polski, a Biebrzański Park Narodowy również dla turystów zagranicznych.

Powyższe wymaga zabezpieczenia odpowiednich terenów przeznaczonych na cele turystyki, sportu i rekreacji oraz opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, co pozwoli ograniczyć ekspansję na tereny o szczególnie wysokich walorach przyrodniczo – krajobrazowych.

W obecnie obowiązujących miejscowych planach zapewniono następujące tereny przeznaczone na cele turystyczne, rekreacyjne i sportowe:

- a) Radziłów – tereny oznaczone symbolami: 67 US (bez prawa zabudowy kubaturowej);
- b) Radziłów – działki nr ew. 1225/4, 1220/1 – usługi turystyczno – sportowe - postulowana zmiana obowiązującego planu, w celu przeznaczenia terenu na usługi dla ludności o charakterze nieuciążliwym zgodnie ze społecznym zapotrzebowaniem;
- c) Radziłów – działka nr ew. 1570 – teren rekreacyjny, boisko i usługi nieuciążliwe;
- d) Słucz – tereny oznaczone symbolem: 27 U na wydzielonych terenach 27.1 U i 17.2 M-U-ZP;
- e) Sośnia – tereny oznaczone symbolami: 5 U-ZP, 6 U-ZP-MN;

Ponadto w miejscowości Kieljany na działkach nr ew.: 36, 37/2 istnieje „skwer”, plac zabaw, siłownia napowietrzna. W miejscowości Mścichy na działce nr ew. 99/14 zaplanowano teren do obsługi ruchu turystycznego, parkingu oraz usług dla ludności o charakterze nieuciążliwym, a w Okrasinie na działce nr ew. 62/2 – usługi sportowe i rekreacyjne. W miejscowości Zakrzewo działkę nr ew. 294/7 przeznaczono na tereny zielone, rekreację, zabudowę zagrodową.

Place zabaw zlokalizowane są w następujących miejscowościach: Czerwonki, Radziłowie (2), Karwowie, Kieljanach, Łojach – Awissa, Okrasinie, Zakrzewie, Wypychy, Mścichy, Klimaszewnica, Słuczu (2), Kramarzewie.

W Studium ustalono tereny pod usługi, w tym: turystyczne, sportowe i rekreacyjne w Radziłowie, dla których zmiany przeznaczenia wymagana jest zmiana obowiązującego planu.

Konieczne jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w celu wyznaczenia terenów i ustalenia zasad zagospodarowania terenów oraz określenia warunków zabudowy z uwzględnieniem przepisów odrębnych.

Rozwój turystyki powinien być zaplanowany w charakterze zrównoważonym, aby mógł dokonywać się w zgodzie z przepisami odrębnymi i normami.

Agroturystyka

Agroturystyka jest formą aktywności gospodarczej, która stwarza szanse na znaczące wykorzystanie zarówno walorów środowiska przyrodniczego, jak i prowadzonej działalności rolniczej. Ze świadczeniem usług turystycznych przez gospodarstwo rolne wiąże się aktywność i przedsiębiorczość wynikiem której jest stworzenie produktu turystycznego. Gospodarstwa świadczące usługi agroturystyczne ciągle powinny pracować nad swoją ofertą, m.in. poprzez pokazanie potencjalnym klientom możliwości „drzemających” w środowisku i krajobrazie.

W gminie Radziłów w zasadzie nie funkcjonuje baza turystyczno – wypoczynkowa oparta o kwatery agroturystyczne, które liczą na zainteresowanie wszystkich kochających ciszę, spokój, kontakt z dziką i niepowtarzalną przyrodą oraz chcących poznać ciekawą historię tych ziem. Biebrzańskie bagna to prawdziwy powód do dumy: naturalne bagna, rozlewiska i torfowiska uznane zostały za unikatowy teren w skali Europy. Dodatkowym walorem jest czyste powietrze. Można powiedzieć, że to raj dla turystów, historyków oraz przyrodników.

Obecnie funkcjonują kwatery agroturystyczne w miejscowości: Klimaszewnica i Mścichy.

Na obszarze gminy Radziłów występuje zainteresowanie tą formą turystyki, ale trzeba przyznać, że położenie geograficzne gminy sprawia, że nakłady na taką działalność są wyższe niż na terenach bardziej atrakcyjnych turystycznie.

Postuluje się rozwój tej formy działalności poprzez tworzenie nowych kwater agroturystycznych na bazie zabudowy zagrodowej w miejscowości: Radziłów, Słucz, Mścichy, Kownatki, Rydzewo Szlacheckie, Okrasin, Łoje-Awissa, Sośnia, Klimaszewnica, Ostrowik, Karwowo, Racibory, Brychy i Czachy oraz zapewnienie wysokiego standardu obiektów przeznaczanych na cele agroturystyczne w oparciu o produkty lokalne i posiadane atrakcje.

Procesy rozwojowe w zakresie turystyki powinny być poprzedzone rozważeniem korzyści, jakich można oczekiwać z działań gminy dostosowujących posiadany potencjał do funkcji turystycznych oraz zagrożeń, jakie mogą się pojawić w razie nie podjęcia działań promujących gminę (powstająca z czasem marginalizacja gminy i preferowanie przez turystów gmin sąsiednich).

Należy zwrócić uwagę na zagrożenie, jakie może nieść brak wymaganej infrastruktury okołoturystycznej, która stworzy zagrożenie dla lokalnego środowiska przyrodniczego i obiektów zabytkowych.

W Studium wskazano tereny rozwoju funkcji turystycznej, dla których należy zapewnić tereny w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Funkcja turystyczna może być realizowana w strefach istniejącego i projektowanego zainwestowania we wsiach o funkcjach turystycznych.

4) Wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów

Miejscowość Radziłów – ośrodek gminny

Obszar miejscowości Radziłów objęty jest obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, w których ustalono kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania i użytkowania terenu. Na obszarze miejscowości Radziłów obowiązują następujące plany:

- a) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru funkcjonalnego miejscowości gminnej Radziłów – uchwała Nr XXXIX/188/06 z 27 lipca 2006 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego Nr 222 poz. 2165 z 27 lipca 2006 r.);
- b) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru funkcjonalnego miejscowości gminnej Radziłów „Tereny zabudowy mieszkaniowej i usług” – uchwała Nr XXXVI/238/13 z dnia 28 czerwca 2013r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2013 r. poz. 2920);

- c) Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru funkcjonalnego miejscowości gminnej Radziłów – uchwała Nr XXXV/226/13 z dnia 13 maja 2013 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego w dniu 18 czerwca 2013 r. poz. nr 2621).

Granice obowiązywania w/wym. planów zostały pokazane na rysunku Studium – *Załącznik nr 5 i nr 6*. Wdrożono już procedury zmiany planu.

Rada Gminy Radziłów podjęła następujące uchwały w sprawie zmiany planu miejscowego:

- a) uchwała nr VI/61/2019 z dnia 28 marca 2019 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru funkcjonalnego miejscowości gminnej Radziłów terenu położonego przy ul. Łomżyńskiej;
- b) uchwała nr VI/62/2019 z dnia 28 marca 2019 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru funkcjonalnego miejscowości gminnej Radziłów terenu położonego przy drodze powiatowej Nr 1812B;
- c) uchwała nr XXIV/186/2020 z dnia 19 listopada 2020 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru funkcjonalnego miejscowości gminnej Radziłów oraz części obrębu Dusze-Dębówka.

Niniejsze Studium utrzymuje kierunki i politykę przestrzenną ustaloną w obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Radziłów oraz ustalenia obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w zakresie wskaźników zagospodarowania i użytkowania terenów.

Ustalono ochronę cmentarzy i ochronę mogił historycznych – zgodnie z pkt 2 p.pkt 1 Rozdział V. Przy lokalizowaniu zabudowy w sąsiedztwie istniejących lub projektowanych cmentarzy należy stosować postanowienia §3 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25.08.1957 roku w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze – w Studium ustalono granice pasów izolacyjnych cmentarzy w odległości 50 m i 150 m – rysunek Studium – *Załącznik nr 5 i 6*.

Dopuszcza się zmiany obowiązujących planów dla terenów wyszczególnionych w *Tabeli nr 1*. Dopuszcza się inne zmiany planu, które wynikać będą z realizacji kierunków i polityki przestrzennej gminy i zapotrzebowania społecznego, które nie będą sprzeczne i konfliktowe dla istniejących już funkcji po sporządzeniu stosownych analiz potrzeb i możliwości rozwoju gminy i bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę, o którym jest mowa w art. 10 ust. 1 pkt 7 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Ustala się rozwój terenów zabudowy poprzez:

- a) kontynuację dotychczasowego sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów oraz rozwoju nowej zabudowy na terenach wskazanych w studium oraz zgodnie z obowiązującym planem zagospodarowania przestrzennego i wprowadzonymi zmianami;
- b) tworzenie wielofunkcyjnego centrum gminy;
- c) dostosowanie do wykształconego historycznego układu przestrzennego wsi, podporządkowanego wymogom konserwatorskim oraz ładu przestrzennego z uwzględnieniem zakazów i ograniczeń dla obszarów objętych formami ochrony przyrody i ochrony zabytków;
- d) zachowanie zasad ochrony konserwatorskiej, w tym wymagań związanych z występowaniem stanowisk archeologicznych;
- e) kontynuację rozwoju przestrzennego w sposób zrównoważony, który zapewni utrzymanie powiązań przyrodniczych, ochronę środowiska naturalnego i rolniczej przestrzeni produkcyjnej, która jest głównym źródłem dochodu mieszkańców gminy oraz dostosowaniu do sytuacji finansowej gminy i zmian zaludnienia;
- f) uzupełnienie istniejących struktur zabudowy na terenach jeszcze nie zabudowanych zgodnie z przeznaczeniem;
- g) zwiększenie efektywności wykorzystania rezerw terenowych poprzez intensyfikację zabudowy;
- h) rozwój i modernizację ponadlokalnego i lokalnego układu komunikacyjnego i infrastrukturalnego;
- i) zakaz lokalizacji funkcji, które mogą powodować stałe, bądź okresowe uciążliwości dla mieszkańców i obniżać standardy ich zamieszkania określone w przepisach odrębnych.

Kierunki rozwoju funkcji przyjętych w Rozdziale II pkt 1 p.pkt 3 dla miejscowości Radziłów:

- a) funkcja mieszkaniowa (osadnicza):
 - unowocześnianie i podnoszenie standardu istniejącej zabudowy mieszkaniowej;
 - uzupełnienia zwartych struktur przestrzennych (luki) i wymiana zabudowy w złym stanie technicznym i dysharmonizującej lub szpecącej istniejące zespoły;
 - realizacja nowych zespołów zabudowy w formie wolnostojącej, bliźniaczej na terenach wyznaczonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego oraz dopuszczonych w Studium;
 - przekształcenia zabudowy zagrodowej w zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, jednorodzinną z usługami;
 - standardy w zakresie minimalnej ilości miejsc postojowych – zgodnie z pkt 2, p.pkt 4 Rozdział VI – *Tabela nr 7*;
- b) funkcja usługowa na poziomie gminnym w zakresie usług publicznych:
 - utrzymanie istniejących obiektów publicznych i doposażenie ich w niezbędne urządzenia;
 - unowocześnianie i rozbudowa, nadbudowa, przebudowa istniejących obiektów publicznych oraz budowa nowych obiektów zgodnie z ustaleniami obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego;
 - przekształcanie nieczynnych obiektów mieszkalnych lub gospodarczych i technicznych na cele usługowe i społeczne;
 - utrzymanie istniejących cmentarzy, a dla zabytkowych cmentarzy i mogił uwzględnienie ustaleń zawartych w pkt 1 Rozdział V;
 - standardy w zakresie minimalnej ilości miejsc postojowych – zgodnie z pkt 2, p.pkt 4 Rozdział VI – *Tabela nr 7*;
- c) funkcja usługowa:
 - koncentracja usług w rynku poprzez przekształcenia na funkcję usługową i lokowanie usług w parterach budynków mieszkalnych;
 - realizacja nieuciążliwych usług w zespołach zabudowy mieszkaniowej;
 - realizacja nieuciążliwych wielofunkcyjnych usług – działki nr ew. 1572/2, 1184/7;
 - realizacja usług na działkach nr ew. 275 i 280/2 po byłym wysypisku odpadów, dopuszcza się lokalizację ogniw fotowoltaicznych;
 - realizacja nowych usług na terenach wyznaczonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, głównie w część południowo – wschodniej;
 - porządkowanie, przekształcenia i uzupełnienia zabudowy o funkcji usługowej na terenie byłej bazy GS;
 - standardy w zakresie minimalnej ilości miejsc postojowych – zgodnie z pkt 2, p.pkt 4 Rozdział VI – *Tabela nr 7*;
- d) funkcja produkcyjna:
 - unowocześnianie i rozbudowa istniejącej zabudowy produkcyjnej;
 - budowa nowych obiektów na terenach wyznaczonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego:
 - Radziłów – tereny oznaczone symbolem: 40 P-U, 52 P-U, 55 P-U, P, P-EE, U-P;
 - rozwój OZE – wymaga zmian w obowiązującym planie;
 - standardy w zakresie minimalnej ilości miejsc postojowych – zgodnie z pkt 2, p.pkt 4 Rozdział VI – *Tabela nr 7*;
- e) funkcja turystyczno – wypoczynkowa:
 - tworzenie bazy turystyki i wypoczynku pobytowego, w tym poprzez gospodarstwa ekoturystyczne i agroturystyczne w ramach istniejącej zabudowy zagrodowej;
 - realizacja usług sportowych na terenie wyznaczonym w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego oznaczonym symbolem 67US;
 - rozbudowa zaplecza sportowo – rekreacyjnego;
 - rozwój funkcji turystycznej w oparciu o wysokie walory środowiska przyrodniczego;
 - stworzenie centrum organizacyjnego obsługi ruchu turystycznego oraz zintegrowanego systemu informacji turystycznej;

- zmiana przeznaczenia działek nr ew. 1220/2, 1226/3, 1225/4, 1220/1 na funkcje rekreacyjne, wypoczynkowe i sportowe – wymagana zmiana obowiązującego planu;
- standardy w zakresie minimalnej ilości miejsc postojowych – zgodnie z pkt 2, p.pkt 4 Rozdział VI – *Tabela nr 7*;
- f) funkcja naukowo – kulturowo – edukacyjna i dydaktyczna prowadzona w oparciu o historię regionu oraz dziedzictwo kulturowe i walory przyrodnicze:
 - ochrona dziedzictwa kulturowego, połączona z utrwalaniem korzystnych cech wykształconej już struktury funkcjonalno – przestrzennej obszarów zainwestowanych;
 - poprawa stanu technicznego obiektów zabytkowych i ich racjonalne wykorzystanie;
 - zwiększanie atrakcyjności zabytków na potrzeby społeczne, edukacyjne i dydaktyczne;
 - utworzenie zbioru otwartego dóbr kultury współczesnej i objęcie ochroną planistyczną m.in. obszarów i obiektów kształtujących tożsamość gminy;
 - hamowanie procesu degradacji obiektów zabytkowych;
 - ochrona tradycji i kultury ludowej;
 - ekologiczna edukacja, badania naukowe;
- g) funkcja rolnicza (w tym: agroturystyka i ekoturystyka) i obsługi rolnictwa, przetwórstwa rolnego, skupu, zaopatrzenia i mechanizacji rolnictwa):
 - unowocześnianie i rozbudowa istniejącej zabudowy zagrodowej;
 - rozwój agroturystyki i ekoturystyki;
 - rolnictwo ekologiczne i produkcja zdrowej żywności, tradycyjne produkty i usługi oparte na lokalnych zasobach;
 - realizacja nowych siedlisk rolniczych na terenach wyznaczonych w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego/i zmianach oraz dopuszczonych w Studium;
 - ograniczenie wielkości hodowli (DJP) zwierzęcej w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz na terenach prawnie chronionych – zgodnie z przepisami odrębnymi;
 - unowocześnianie i realizacja nowych obiektów obsługi rolnictwa;
 - zakaz lokalizacji ferm nerek amerykańskich;
 - standardy w zakresie minimalnej ilości miejsc postojowych – zgodnie z pkt 2, p.pkt 4 Rozdział VI – *Tabela nr 7*;
- h) funkcja ekologiczna:
 - ochrona środowiska przyrodniczego i zapobieganie zanieczyszczeniu i degradacji poszczególnych jego komponentów;
 - ochrona środowiska przyrodniczego, w szczególności doliny rzeki Wissy;
 - zapewnienie normatywnych warunków sanitarnych zamieszkiwania ludności w zakresie, m.in.: jakości powietrza atmosferycznego, poziomu hałasu i wibracji oraz elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego;
 - utrzymywanie stref buforowych wzdłuż brzegów rzek w postaci pasów roślinności stanowiącej barierę przed zanieczyszczeniami obszarowymi i erozją;
 - obejmowanie ochroną konserwatorską najbardziej wartościowych obiektów i obszarów środowiska przyrodniczego i kulturowego;
 - prowadzenie działalności rolniczych, proekologicznych usług turystycznych, rekreacyjno - wypoczynkowych i sportowych opartych na zasobach naturalnych i walorach lokalnego środowiska przyrodniczego, mogących wywierać pozytywny wpływ na stan środowiska przyrodniczego (wskazane branże potencjalnie proprzyrodnicze, np. przetwórstwo surowca drzewnego i produkcja na jego bazie, pozyskanie dziko rosnących produktów leśnych, przetwórstwo surowców rolnych, produkcja artykułów spożywczych, itp.);
 - rozwój rolnictwa ekologicznego (produkcja zdrowej żywności) i konwencjonalnego, pozyskiwanie i przetwórstwo surowców do produkcji, np. kosmetyków, leków, wyrobów farmaceutycznych, chemikaliów organicznych, olejków eterycznych, itp.;
 - pielęgnacja zieleni, sadzenie drzew, projektowanie i zakładanie ogrodów;

- zrównoważone budownictwo – którego priorytetem powinno być ograniczenie zużycia energii i zużywania zasobów naturalnych, a także zmniejszenie produkcji odpadów i zanieczyszczeń z transportu;
- produkcja energii ze źródeł odnawialnych;
- i) Komunikacja i infrastruktura techniczna:
 - rozwój układu komunikacyjnego poprzez przebudowę istniejących dróg i dostosowanie do parametrów zakładanych klas funkcjonalnych;
 - budowa nowych odcinków dróg zgodnie z przebiegiem ustalonym w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i zmianach planów oraz dopuszczonych w Studium, oraz zgodnie z parametrami klas funkcjonalnych;
 - budowa dróg wewnętrznych do obsługi projektowanych terenów lub zainwestowanych;
 - uzupełnienie wyposażenia w infrastrukturę techniczną;
 - rozbudowa istniejących sieci energetycznych, wodociągowych, kanalizacji sanitarnej, telekomunikacyjnych wraz z budową nowych sieci;
 - rozwój infrastruktury mającej wpływ na bezpieczeństwo ludzi;
 - budowa sieci przesyłowych i infrastruktury gazowej.

Minimalne i maksymalne parametry i wskaźniki urbanistyczne, uwzględniające wymagania ład przestrzennego, w tym urbanistyki i architektury oraz zrównoważonego rozwoju dla terenów poza planem zagospodarowania i nowych terenów wyznaczonych w Studium

- a) Tereny zabudowy mieszkaniowej:
 - wskaźnik wielkości powierzchni zabudowy w stosunku do powierzchni działki (albo terenu) – do 60%;
 - minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej – 40%;
 - maksymalna wysokość budynków – 3 kondygnacje naziemne, w tym poddasze użytkowe, do 12 m;
 - dachy wysokie, o nachyleniu połaci na budynkach mieszkalnych w przedziale $35^{\circ} \div 45^{\circ}$, na budynkach gospodarczych w przedziale $15^{\circ} \div 45^{\circ}$;
 - maksymalna / minimalna intensywność zabudowy (jako wskaźnik powierzchni całkowitej zabudowy w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej) – 2,5 / 0,5;
 - minimalna i maksymalna szerokość elewacji frontowej budynku mieszkalnego – do ustalenia w planie miejscowym;
 - minimalna powierzchnia nowo wydzielanych działek budowlanych – 800 m²;
 - minimalna szerokość frontu nowo wydzielanych działek budowlanych – 18 m;
 - standardy w zakresie minimalnej ilości miejsc postojowych – zgodnie z pkt 2, p.pkt 4 Rozdział VI – *Tabela nr 7*;
- b) Tereny zabudowy zagrodowej:
 - wskaźnik wielkości powierzchni zabudowy w stosunku do powierzchni działki (albo terenu) – nie ustala się;
 - minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej – nie ustala się;
 - maksymalna wysokość budynków – 3 kondygnacje naziemne, w tym poddasze użytkowe, do 12 m;
 - maksymalna / minimalna intensywność zabudowy (jako wskaźnik powierzchni całkowitej zabudowy w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej) – nie ustala się;
 - minimalna i maksymalna szerokość elewacji frontowej budynku mieszkalnego – do ustalenia w planie miejscowym;
 - minimalna powierzchnia nowo wydzielonych działek budowlanych – 3000 m²;
 - minimalna szerokość frontu nowo wydzielonych działek budowlanych – 25,00 m;
 - standardy w zakresie minimalnej ilości miejsc postojowych – zgodnie z pkt 2, p.pkt 4 Rozdział VI – *Tabela nr 7*;
- c) Tereny zabudowy usługowej:

- wskaźnik wielkości powierzchni zabudowy w stosunku do powierzchni działki (albo terenu) – do 60%;
 - minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej – 30%;
 - maksymalna wysokość budynków – 3 kondygnacje naziemne, w tym poddasze użytkowe, do 12 m;
 - maksymalna / minimalna intensywność zabudowy (jako wskaźnik powierzchni całkowitej zabudowy w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej) – 2,5 / 0,5;
 - minimalna i maksymalne szerokości elewacji frontowych budynków usługowych – do ustalenia w planie miejscowym;
 - minimalna powierzchnia nowo wydzielonych działek budowlanych – 1000 m²;
 - minimalna szerokość frontu nowo wydzielonych działek budowlanych – 20 m;
 - standardy w zakresie minimalnej ilości miejsc postojowych – zgodnie z pkt 2, p.pkt 4 Rozdział VI – *Tabela nr 7*;
- d) Tereny zabudowy usług publicznych:
- wskaźnik wielkości powierzchni zabudowy w stosunku do powierzchni działki (albo terenu) – do 60%;
 - minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej – 25%;
 - maksymalna wysokość budynków – 4 kondygnacje naziemne, w tym poddasze użytkowe, do 15 m;
 - maksymalna / minimalna intensywność zabudowy (jako wskaźnik powierzchni całkowitej zabudowy w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej) – 3,0 / 0,5;
 - minimalna i maksymalne szerokości elewacji frontowych budynków usługowych – do ustalenia w planie miejscowym;
 - minimalna powierzchnia nowo wydzielonych działek budowlanych – do ustalenia w planie miejscowym;
 - minimalna szerokość frontu nowo wydzielonych działek budowlanych – do ustalenia w planie miejscowym;
 - standardy w zakresie minimalnej ilości miejsc postojowych – zgodnie z pkt 2, p.pkt 4 Rozdział VI – *Tabela nr 7*;
- e) Tereny zabudowy produkcyjnej:
- wskaźnik wielkości powierzchni zabudowy w stosunku do powierzchni działki (albo terenu) – do 60%;
 - minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej – 25%;
 - maksymalna wysokość budynków – 3 kondygnacje naziemne, w tym poddasze użytkowe, do 12 m;
 - maksymalna / minimalna intensywność zabudowy (jako wskaźnik powierzchni całkowitej zabudowy w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej) – 2,5 / 0,5;
 - minimalna i maksymalne szerokości elewacji frontowych budynków produkcyjnych – do ustalenia w planie miejscowym;
 - minimalna powierzchnia nowo wydzielonych działek budowlanych – 2500 m²;
 - minimalna szerokość frontu nowo wydzielonych działek budowlanych – 30 m;
 - standardy w zakresie minimalnej ilości miejsc postojowych – zgodnie z pkt 2, p.pkt 4 Rozdział VI – *Tabela nr 7*;

Przesądzenie o ostatecznych parametrach minimalnej powierzchni biologicznie czynnej i maksymalnej powierzchni zabudowy będzie miało miejsce na etapie sporządzania planów miejscowych / lub zmiany planu, przy uwzględnieniu uwarunkowań lokalnych. W szczególnych przypadkach, takich jak: nietypowy kształt działki, niekorzystne ukształtowanie terenu dopuszcza się odstępstwa od podanych wartości, jednak nie większe niż 20%.

Rozwój nowej zabudowy powinien zostać ograniczony do wykształconych jednostek osadniczych na zasadzie uzupełnienia i intensyfikacji zabudowy lub powiększania istniejących terenów

zabudowanych. Lokalizacja zabudowy w pasach izolacyjnych cmentarzy (wynoszących 50 i 150 m) – na zasadach ustalonych w przepisach odrębnych, m.in. rozporządzeniu Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 stycznia 1959 roku w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze.

Dla każdego z terenów wyróżnionych na rysunku Studium – *Załącznik nr 5 i nr 6* o określonym przeznaczeniu oprócz powyższych ustaleń obowiązują ustalenia wymienione w pozostałych rozdziałach Studium.

Pozostałe wsie gminy Radziłów

Pozostała część gminy Radziłów objęta jest w części następującymi obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, w których ustalono kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania i użytkowania terenów:

- a) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu oczyszczalni ścieków - uchwała Nr XXVII/112/97 z dnia 7 sierpnia 1997 r. (Dz. Urz. Woj. Łomżyńskiego Nr 11 poz. 76 z 1997 r.);
- b) Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Radziłów (dot. wsi: Radziłów, Słucz, Sośnia, Mścichy, Glinki, Łoje-Awissa) – uchwała Nr XXXVIII/189/02 z 30 sierpnia 2002 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego Nr 59 poz. 1328 z 9 listopada 2002 r.);
- c) Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Radziłów w części dotyczącej terenów we wsiach Karwowo i Wiązownica – uchwała Nr VII/31/03 z 12 czerwca 2003 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego Nr 64, poz. 1331 z 30 czerwca 2003 r.);
- d) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy miejscowości Rydzewo Szlacheckie – uchwała Nr XXXVI/227/13 z dnia 31 maja 2013 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego w dniu 18 czerwca 2013 r. poz. nr 2622);
- e) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy miejscowości Słucz – uchwała – Nr XXXV/208/09 z 28 sierpnia 2009 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego Nr 200 poz. 2197 z 13 października 2009 r.);
- f) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie wsi Sośnia, gmina Radziłów – uchwała Nr II/9/18 z dnia 6 grudnia 2018r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 24 stycznia 2019 r. poz. 600).

Niniejsze Studium utrzymuje kierunki i politykę przestrzenną ustaloną w obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Radziłów oraz ustalenia obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w zakresie wskaźników zagospodarowania i użytkowania terenów. Granice obowiązywania powyższych planów zostały pokazane na rysunku Studium – *Załącznik nr 5*.

Dopuszcza się zmiany w. wym. planów, które wynikać będą z realizacji kierunków i polityki przestrzennej gminy i zapotrzebowania społecznego, które nie będą sprzeczne i konfliktowe dla istniejących już funkcji. W innych przypadkach zmiany są dopuszczane w trybie zmiany Studium, po sporządzeniu stosownych analiz potrzeb i możliwości rozwoju gminy i bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę, o którym jest mowa w art. 10 ust. 1 pkt 7 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Ustalono ochronę zabytkowych cmentarzy i mogił – zgodnie z pkt 1 Rozdział V.

Przy lokalizowaniu zabudowy w sąsiedztwie istniejących lub projektowanych cmentarzy należy stosować postanowienia §3 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25.08.1957 roku w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze – ustalono granice pasów izolacyjnych cmentarzy w odległości 50 m i 150 m na rysunku Studium – *Załącznik nr 5*.

Ustalono rozwój terenów zabudowy poprzez:

- a) kontynuację dotychczasowego sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów oraz rozwoju nowej zabudowy na terenach wskazanych w studium oraz zgodnie z obowiązującymi planami zagospodarowania przestrzennego i wprowadzonymi zmianami;
- b) dostosowanie do wykształconego historycznego układu przestrzennego wsi, podporządkowanego wymogom konserwatorskim oraz ładu przestrzennego z uwzględnieniem zakazów i ograniczeń dla obszarów objętych formami ochrony przyrody i ochrony zabytków;
- c) stosowanie tradycyjnych lokalnych cech architektonicznych;

- d) kontynuację rozwoju przestrzennego w sposób zrównoważony, który zapewni utrzymanie powiązań przyrodniczych, ochronę środowiska naturalnego i rolniczej przestrzeni produkcyjnej, która jest głównym źródłem dochodu mieszkańców gminy oraz dostosowaniu do sytuacji finansowej gminy i zmian zaludnienia;
- e) uzupełnienie istniejących struktur zabudowy na terenach jeszcze nie zabudowanych zgodnie z przeznaczeniem;
- f) zwiększenie efektywności wykorzystania rezerw terenowych poprzez intensyfikację zabudowy;
- g) rozwój i modernizację ponadlokalnego i lokalnego układu komunikacyjnego i infrastrukturalnego;
- h) zakaz lokalizacji funkcji, które mogą powodować stałe, bądź okresowe uciążliwości dla mieszkańców i obniżać standardy ich zamieszkania określone w przepisach odrębnych;
- i) zachowanie zasad ochrony konserwatorskiej, w tym wymagań związanych z występowaniem stanowisk archeologicznych.

Kierunki rozwoju obszarów wiejskich będą opierały się:

- a) o istniejące tereny zwartej zabudowy wsi z możliwością ich uzupełniania (tzw. luki) i powiększania jej;
- b) budowę nowej zabudowy w oparciu o miejscowe plany lub obowiązujące przepisy prawne;
- c) zachowanie zasad ochrony konserwatorskiej, w tym wymagań związanych z występowaniem stanowisk archeologicznych.

Dominować będzie nadal zabudowa zagrodowa.

Kierunki rozwoju przyjętych w Rozdziale II pkt 1 p.pkt 3 funkcji w pozostałych wsiach gminy:

- a) funkcja mieszkaniowa (osadnicza):
 - lokalizowanie zabudowy zagrodowej, jednorodzinnej, usługowej w wyznaczonych strefach istniejącego i projektowanego zainwestowania wsi;
 - unowocześnianie i podnoszenie standardu istniejącej zabudowy mieszkaniowej;
 - uzupełnienia zwartych struktur przestrzennych (luki) i wymiana zabudowy w złym stanie technicznym i dysharmonizującej lub szpecącej istniejące zespoły;
 - dostosowanie nowej zabudowy do tradycji regionalnej w zakresie gabarytów i form zabudowy oraz zharmonizowanie zabudowy oraz sposobu zagospodarowania przestrzeni z otaczającym krajobrazem i otaczającą zabudową – zgodnie ze wskaźnikami zagospodarowania terenu i zabudowy ustalonymi poniżej;
 - realizacja nowych zespołów zabudowy w formie wolnostojącej, bliźniaczej na terenach wyznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz dopuszczonych w Studium, w szczególności na terenie wsi: Klimaszewnica, Karwowo, Mścichy, Łoje-Awissa, Sośnia i Rydzewo Szlacheckie;
 - przekształcenia zabudowy zagrodowej w zabudowę mieszkaniową jednorodziną, jednorodziną z usługami, zabudowę pensjonatową lub letniskową;
 - standardy w zakresie minimalnej ilości miejsc postojowych – zgodnie z pkt 2, p.pkt 4 Rozdział VI – *Tabela nr 7*;
- b) funkcja usługowa na poziomie gminnym w zakresie usług publicznych:
 - utrzymanie istniejących obiektów publicznych i doposażenie ich w niezbędne urządzenia;
 - unowocześnianie i rozbudowa, nadbudowa, przebudowa istniejących obiektów publicznych oraz budowa nowych obiektów zgodnie z miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego;
 - przekształcanie nieużytkowanych obiektów mieszkalnych, gospodarczych i technicznych na cele usługowe lub społeczne;
 - utrzymanie istniejących cmentarzy, a dla zabytkowych cmentarzy i mogił uwzględnienie ustaleń zawartych w pkt 1 Rozdział V;
 - standardy w zakresie minimalnej ilości miejsc postojowych – zgodnie z pkt 2, p.pkt 4 Rozdział VI – *Tabela nr 7*;
- c) funkcja usługowa:

- koncentracja usług poprzez budowę nowych obiektów lub przekształcenia nieużytkowanych istniejących obiektów na funkcję usługową oraz lokowanie usług w parterach budynków mieszkalnych;
 - realizacja nowych usług na terenach w strefach istniejącego i projektowanego zainwestowania wsi wyznaczonych w Studium, głównie w część południowo – wschodniej;
 - porządkowanie, przekształcenia i uzupełnienia zabudowy o funkcji usługowej na terenie wsi Słucz;
 - standardy w zakresie minimalnej ilości miejsc postojowych – zgodnie z pkt 2, p.pkt 4 Rozdział VI – *Tabela nr 7*;
- d) funkcja produkcyjna:
- unowocześnianie i rozbudowa istniejącej zabudowy produkcyjnej;
 - budowa nowych obiektów na terenach wyznaczonych w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego:
 - Słucz – tereny oznaczone symbolem: 6 P-U, 27 U (wyodrębniony teren 27.3 P);
 - Rydzewo Szlacheckie – teren oznaczony symbolem: 3 PU;
 - dopuszczenie zabudowy produkcyjnej na terenach wyznaczonych w Studium w strefach zabudowy wsi;
 - produkcja energii ze źródeł odnawialnych (energia słońca, ziemi, energia pochodząca ze szczątków organicznych, np. biomasy), w wyznaczonych obszarach, w tym na wyznaczonych na rysunku Studium;
 - standardy w zakresie minimalnej ilości miejsc postojowych – zgodnie z pkt 2, p.pkt 4 Rozdział VI – *Tabela nr 7*;
- e) funkcja turystyczno – wypoczynkowa:
- tworzenie bazy turystyki i wypoczynku pobytowego, w tym poprzez gospodarstwa agroturystyczne w ramach istniejącej zabudowy zagrodowej i ekoturystyczne;
 - proekologiczne usługi turystyczne, rekreacyjno-wypoczynkowe i sportowe;
 - realizacja usług sportowych na terenach wyznaczonych w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego:
 - Słucz – teren oznaczony symbolem 27 U na wyodrębnionych terenach 27.1 U i 17.2 M-U-ZP,
 - Sośnia – tereny oznaczone symbolami: 5 U-ZP, 6 U-ZP-MN;
 - rozbudowa zaplecza sportowo – rekreacyjnego przy istniejących placówkach oświatowych;
 - rozwój funkcji turystycznej w oparciu o wysokie walory środowiska przyrodniczego;
 - stworzenie centrum organizacyjnego obsługi ruchu turystycznego oraz zintegrowanego systemu informacji turystycznej;
 - standardy w zakresie minimalnej ilości miejsc postojowych – zgodnie z pkt 2, p.pkt 4 Rozdział VI – *Tabela nr 7*.
- f) funkcja naukowo – kulturowo – edukacyjna i dydaktyczna w oparciu o historię regionu oraz dziedzictwo kulturowe i walory przyrodnicze:
- utrwalanie korzystnych cech wykształconej już struktury funkcjonalno – przestrzennej obszarów zainwestowanych;
 - poprawa stanu technicznego obiektów zabytkowych i ich racjonalne wykorzystanie;
 - zwiększanie atrakcyjności zabytków na potrzeby społeczne, edukacyjne i dydaktyczne;
 - utworzenie zbioru otwartego dóbr kultury współczesnej i objęcie ochroną planistyczną m.in. obszarów i obiektów kształtujących tożsamość gminy;
 - hamowanie procesu degradacji obiektów zabytkowych;
 - ochrona tradycji i kultury ludowej;
 - ekologiczna edukacja, badania naukowe;
- g) funkcja rolnicza (w tym: agroturystyka i ekoturystyka) i obsługi rolnictwa, przetwórstwa rolnego, skupu, zaopatrzenia i mechanizacji rolnictwa):

- unowocześnianie i rozbudowa istniejącej zabudowy zagrodowej oraz budowa nowych obiektów mieszkalnych i do obsługi rolnictwa;
- rozwój agroturystyki i ekoturystyki;
- rolnictwo ekologiczne i produkcja zdrowej żywności, tradycyjne produkty i usługi oparte na lokalnych zasobach;
- budowa nowych siedlisk rolniczych na terenach wyznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz dopuszczonych obowiązującymi przepisami prawnymi;
- wskazuje się na nierozpraszanie zabudowy i ograniczenie lokalizacji nowej zabudowy do terenów znajdujących się w strefach istniejącego i projektowanego zainwestowania wsi;
- poprawa warunków funkcjonowania gospodarstw rolnych poprzez: modernizację, rozbudowę istniejących siedlisk, uzupełnienia i realizację nowych obiektów obsługi rolnictwa;
- ograniczenie wielkości hodowli (DJP) zwierzęcej w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz na terenach prawnie chronionych – zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi;
- prowadzenie działalności gospodarczych opartych na zasobach naturalnych i walorach lokalnego środowiska przyrodniczego, mogących wywierać pozytywny wpływ na stan środowiska przyrodniczego (branże potencjalnie proprzyrodnicze, np. przetwórstwo surowca drzewnego, produkcja na jego bazie, pozyskanie dziko rosnących produktów leśnych, turystyka, przetwórstwo surowców rolnych, produkcja artykułów spożywczych; chów i hodowla zwierząt, ryb, inne działy rolnictwa, pozyskanie energii, pozyskanie i przetwórstwo surowca do produkcji, m.in. kosmetyków, leków, wyrobów farmaceutycznych, chemikaliów organicznych, olejków eterycznych);
- zakaz lokalizacji ferm norek amerykańskich;
- standardy w zakresie minimalnej ilości miejsc postojowych – zgodnie z pkt 2, p.pkt 4 Rozdział VI – *Tabela nr 7*;

h) funkcja ekologiczna:

- ochrona środowiska przyrodniczego i zapobieganie zanieczyszczeniu i degradacji poszczególnych jego komponentów;
- zachowanie naturalnych elementów środowiska;
- wykorzystanie zasobów i walorów środowiska przyrodniczego przez gospodarstwa rolne;
- rozwój funkcji ekologicznej – ochronnych pozyskanie i przetwórstwo surowca do produkcji kosmetyków, leków, wyrobów farmaceutycznych, chemikaliów organicznych, olejków eterycznych
- pielęgnacja zieleni, sadzenie drzew, projektowanie i zakładanie ogrodów;
- zrównoważone budownictwo – którego priorytetem jest ograniczenie zużycia energii i zużywania zasobów naturalnych, a także zmniejszenie produkcji odpadów i zanieczyszczeń z transportu;
- ochrona obszarów i obiektów środowiska przyrodniczego i kulturowego;
- rozwój rolnictwa ekologicznego i konwencjonalnego;
- poprawa stanu sanitarnego środowiska przyrodniczego;
- uzupełnienie wyposażenia w infrastrukturę techniczną;
- zapewnienie normatywnych warunków sanitarnych zamieszkiwania ludności w zakresie, m.in.: jakości powietrza atmosferycznego, poziomu hałasu i wibracji oraz elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego;
- utrzymywanie stref buforowych wzdłuż brzegów rzek w postaci pasów roślinności stanowiącej barierę przed zanieczyszczeniami obszarowymi i erozją;
- eliminowanie funkcji kolizyjnych ze stref istniejącego i projektowanego zainwestowania wsi;

i) funkcja obsługi komunikacji oraz infrastruktury technicznej:

- rozwój układu komunikacyjnego poprzez przebudowę istniejących dróg i dostosowanie do parametrów zakładanych klas funkcjonalnych;

- budowa nowych odcinków dróg zgodnie z przebiegiem ustalonym w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, dopuszczonych w Studium, oraz parametrami klas funkcjonalnych;
- budowa dróg wewnętrznych do obsługi terenów zainwestowanych i dróg gospodarczych, dojazdów do pól;
- rozbudowa istniejących i budowa nowych sieci energetycznych, wodociągowych, kanalizacji sanitarnej, telekomunikacyjnych wraz z budową nowych sieci;
- rozwój infrastruktury mającej wpływ na bezpieczeństwo ludzi;
- budowa sieci przesyłowych i infrastruktury gazowej.

Minimalne i maksymalne parametry i wskaźniki urbanistyczne uwzględniające wymagania ładu przestrzennego, w tym urbanistyki i architektury oraz zrównoważonego rozwoju

a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej:

- wskaźnik wielkości powierzchni zabudowy w stosunku do powierzchni działki (albo terenu) – do 30%;
- minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej – 40%;
- maksymalna wysokość budynków:
 - 2 kondygnacje naziemne, w tym poddasze użytkowe – 11 m;
 - 3 kondygnacje naziemne, w tym poddasze użytkowe – 12 m dla budynków z kondygnacją zagłębioną poniżej poziomu przylegającego do niej terenu, co najmniej w połowie jej wysokości w świetle;
- dachy wysokie, o nachyleniu połaci na budynkach mieszkalnych w przedziale $35^{\circ} \div 45^{\circ}$, na budynkach gospodarczych w przedziale $5^{\circ} \div 45^{\circ}$, dopuszcza się dachy płaskie;
- maksymalna / minimalna intensywność zabudowy (jako wskaźnik powierzchni całkowitej zabudowy w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej) – 1,5 / 0,5;
- minimalna i maksymalna szerokość elewacji frontowej – do ustalenia w planie miejscowym;
- minimalna powierzchnia nowo wydzielanych działek budowlanych – 800 m²;
- minimalna szerokość frontu nowo wydzielanych działek budowlanych – 20 m;
- standardy w zakresie minimalnej ilości miejsc postojowych – zgodnie z pkt 2, p.pkt 4 Rozdział VI – *Tabela nr 7*;

b) Tereny zabudowy zagrodowej:

- wskaźnik wielkości powierzchni zabudowy w stosunku do powierzchni działki (albo terenu) – nie ustala się;
- minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej – nie ustala się;
- maksymalna wysokość budynków:
 - 2 kondygnacje naziemne, w tym poddasze użytkowe – 11 m;
 - 3 kondygnacje naziemne, w tym poddasze użytkowe – 12 m dla budynków z kondygnacją zagłębioną poniżej poziomu przylegającego do niej terenu, co najmniej w połowie jej wysokości w świetle;
- maksymalna / minimalna intensywność zabudowy (jako wskaźnik powierzchni całkowitej zabudowy w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej) – nie ustala się;
- minimalna i maksymalna szerokość elewacji frontowej – do ustalenia w planie miejscowym;
- minimalna powierzchnia nowo wydzielonych działek budowlanych – 3000 m²;
- minimalna szerokość frontu nowo wydzielonych działek budowlanych – 25 m;
- standardy w zakresie minimalnej ilości miejsc postojowych – zgodnie z pkt 2, p.pkt 4 Rozdział VI – *Tabela nr 7*;

c) Tereny zabudowy usługowej:

- wskaźnik wielkości powierzchni zabudowy w stosunku do powierzchni działki (albo terenu) – do 50%;

- minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej – 30%;
 - maksymalna wysokość budynków:
 - 2 kondygnacje naziemne, w tym poddasze użytkowe – 11 m;
 - 3 kondygnacje naziemne, w tym poddasze użytkowe – 12 m dla budynków z kondygnacją zagłębioną poniżej poziomu przylegającego do niej terenu, co najmniej w połowie jej wysokości w świetle;
 - maksymalna / minimalna intensywność zabudowy (jako wskaźnik powierzchni całkowitej zabudowy w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej) – 2,0 / 0,5;
 - minimalna i maksymalna szerokość elewacji frontowej budynku usługowego – do ustalenia w planie miejscowym;
 - minimalna powierzchnia nowo wydzielonych działek budowlanych – 1000 m²;
 - minimalna szerokość frontu nowo wydzielonych działek budowlanych – 20 m;
 - standardy w zakresie minimalnej ilości miejsc postojowych – zgodnie z pkt 2, p.pkt 4 Rozdział VI – *Tabela nr 7*;
- d) Tereny zabudowy usług publicznych:
- wskaźnik wielkości powierzchni zabudowy w stosunku do powierzchni działki (albo terenu) – do 60%;
 - minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej – 25%;
 - maksymalna wysokość budynków:
 - 2 kondygnacje naziemne, w tym poddasze użytkowe – do 12 m;
 - 3 kondygnacje naziemne, w tym poddasze użytkowe – do 15 m dla budynków z kondygnacją zagłębioną poniżej poziomu przylegającego do niej terenu, co najmniej w połowie jej wysokości w świetle;
 - maksymalna / minimalna intensywność zabudowy (jako wskaźnik powierzchni całkowitej zabudowy w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej) – 3,0 / 0,5;
 - minimalna i maksymalna szerokość elewacji frontowej budynku usługowego – do ustalenia w planie miejscowym;
 - minimalna powierzchnia nowo wydzielonych działek budowlanych – do ustalenia w planie miejscowym;
 - minimalna szerokość frontu nowo wydzielonych działek budowlanych – do ustalenia w planie miejscowym;
 - standardy w zakresie minimalnej ilości miejsc postojowych – zgodnie z pkt 2, p.pkt 4 Rozdział VI – *Tabela nr 7*;
- e) Tereny zabudowy produkcyjnej:
- wskaźnik wielkości powierzchni zabudowy w stosunku do powierzchni działki (albo terenu) – do 60%;
 - minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej – 30%;
 - maksymalna wysokość budynków – 3 kondygnacje naziemne, w tym poddasze użytkowe, do 12 m;
 - maksymalna / minimalna intensywność zabudowy (jako wskaźnik powierzchni całkowitej zabudowy w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej) – 2,5 / 0,5;
 - minimalna i maksymalna szerokość elewacji frontowej – do ustalenia w planie miejscowym;
 - minimalna powierzchnia nowo wydzielonych działek budowlanych – 3000 m²;
 - minimalna szerokość frontu nowo wydzielonych działek budowlanych – 30 m;
 - standardy w zakresie minimalnej ilości miejsc postojowych – zgodnie z pkt 2, p.pkt 4 Rozdział VI – *Tabela nr 7*.

Przesądzenie o ostatecznych parametrach minimalnej powierzchni biologicznie czynnej i maksymalnej powierzchni zabudowy będzie miało miejsce na etapie sporządzania planów miejscowych / lub zmiany planu, przy uwzględnieniu uwarunkowań lokalnych. W szczególnych

przypadkach, takich jak: nietypowy kształt działki, niekorzystne ukształtowanie terenu dopuszcza się odstępstwa od podanych wartości, jednak nie większe niż 20%.

Rozwój nowej zabudowy powinien zostać ograniczony do wykształconych jednostek osadniczych na zasadzie uzupełnienia i intensyfikacji zabudowy lub powiększania istniejących terenów zabudowanych.

W Studium założono utrzymanie dotychczasowego sposobu zagospodarowania zdecydowanej większości terenów zgodnie z obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Przeznaczenie terenów w obowiązujących planach zagospodarowania przestrzennego utrzymuje się w mocy (pomimo zmian jakie zaszyły w przepisach w zakresie stosowania symboli w planowaniu przestrzennym), za wyjątkiem zmian ustalonych w Studium wynikających ze złożonych wniosków oraz propozycji złożonych podczas konsultacji społecznych.

Na terenach stref istniejącego i projektowanego zainwestowania wsi ustalono różne formy zagospodarowania – do sprecyzowania w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, bez potrzeby zmiany studium.

Na terenach położonych w otulinie Biebrzańskiego Parku Narodowego zakazuje się zainwestowania o charakterze uciążliwym.

Rozwój nowej zabudowy w zasadzie powinien zostać ograniczony do wykształconych jednostek osadniczych na zasadzie uzupełnienia i intensyfikacji zabudowy lub powiększania istniejących terenów zabudowanych.

Wskazane powyżej przeznaczenia i wskaźniki zagospodarowania terenu i zabudowy powinny bezwzględnie być uwzględnione przy opracowaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego/lub ich zmian. Służą do koordynacji działań w zakresie polityki przestrzennej gminy.

W przypadku określonych przedziałów parametrów, ostateczne przesądzenie będzie miało miejsce na etapie sporządzania planów miejscowych, przy uwzględnieniu uwarunkowań lokalnych. W szczególnych przypadkach, takich jak nietypowy kształt działki, dopuszcza się odstępstwa od podanych wartości, jednak nie większe niż 20%.

Dla każdego z terenów wyróżnionych na rysunku Studium – *Załącznik nr 5 i nr 6* o określonym przeznaczeniu oprócz powyższych ustaleń obowiązują ustalenia wymienione w pozostałych rozdziałach Studium.

3. TERENY PRZEZNACZONE POD ZABUDOWĘ

Ustalenia dotyczące przeznaczenia terenów zawiera rysunek Studium – *Załącznik nr 5 i 6*.

Określone na rysunkach Studium przeznaczenie terenów, granice lub linie stanowią wytyczne do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w których należy je uszczegółowić. Przeznaczenie terenu określa kolor i opis w legendzie. Na rysunku Studium wyznaczone zostały strefy istniejącego i projektowanego zainwestowania poszczególnych miejscowości. Dla ośrodka gminnego – Radziłów w większej skali wykonano rysunek Studium – *Załącznik nr 6*.

Tereny zabudowy obejmują:

- 1) zabudowę zagrodową w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych;
- 2) zabudowę zagrodową i mieszkaniową z dopuszczeniem usług;
- 3) zabudowę usługową;
- 4) zabudowę wielofunkcyjną (usługową, produkcyjną, przetwórstwa rolno – spożywczego);
- 5) zabudowę produkcyjną;
- 6) komunikację i infrastrukturę techniczną.

Wg stanu na 01.10.2022 r. (*Gminne zbiorcze zestawienie danych dotyczących gruntów – Starostwo Powiatowe w Grajewie*) w grupie gruntów zabudowanych i zurbanizowanych największą powierzchnię 490 ha zajmują tereny komunikacyjne (drogi) 424 ha, co stanowi 86,53% ogólnej powierzchni gruntów zabudowanych i zurbanizowanych. Tereny mieszkaniowe zajmują powierzchnię 12 ha, co stanowi 2,45% ogólnej powierzchni gruntów zabudowanych i zurbanizowanych. Tereny rekreacyjno - wypoczynkowe zajmują powierzchnię 5 ha, co stanowi 1,02% ogólnej powierzchni gruntów zabudowanych i zurbanizowanych.

Pozostała zaś część innych terenów zabudowanych zajmuje powierzchnię 30 ha, co stanowi 6,12% ogólnej powierzchni gruntów zabudowanych i zurbanizowanych.

Z analizy zbiorczego zestawienia wynika jedynie częściowe zabudowanie terenów przeznaczonych pod zabudowę wyznaczonych w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Tereny przeznaczone pod zabudowę nierolniczą w obowiązujących planach zagospodarowania przestrzennego wynoszą 74,64 ha, natomiast faktycznie gruntów zabudowanych i zurbanizowanych na obszarze całej gminy Radziłów jest 48 ha.

Na podstawie przeprowadzonych w I części Studium – *Załącznik nr 1 i 2* analiz ekonomicznych, środowiskowych, społecznych, prognoz demograficznych oraz możliwości finansowych gminy, sformułowano maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę, wyrażone w ilości powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje:

- zabudowa mieszkaniowa – 356 400 m² p.u.;
- zabudowa usługowa – 178 200 m² p.u.;
- zabudowa produkcyjna – 231 660 m² p.u.

Oszacowano chłonność, położonych na terenie gminy obszarów o pełnej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w podziale na funkcje:

- zabudowa mieszkaniowa – 161 500 m² p.u.;
- zabudowa usługowa – 81 600 m² p.u.;
- zabudowa produkcyjna – 76 500 m² p.u.

Następnie oszacowano chłonność obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę, innych niż wymienionych wyżej, rozumianą jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy, wyrażoną w powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje:

- zabudowa mieszkaniowa – 90 100 m² p.u.;
- zabudowa usługowa – 90 650 m² p.u.;
- zabudowa produkcyjna – 35 700 m² p.u.

W wyniku porównania maksymalnego w skali obszaru gminy zapotrzebowania na nową zabudowę oraz sumy powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy ustalono, że suma powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy nie przekracza maksymalnego zapotrzebowania na nową zabudowę.

Istnieją rezerwy w następujących wielkościach:

- zabudowa mieszkaniowa – 104 800 m² p.u.;
- zabudowa usługowa – 26 350 m² p.u.;
- zabudowa produkcyjna – 119 460 m² p.u.

Wobec wniosków wynikających z przeprowadzonych analiz ekonomicznych, środowiskowych, społecznych, prognoz demograficznych oraz możliwości finansowych gminy, złożonych wniosków do Studium o zmianę przeznaczenia gruntów oraz w nawiązaniu do założeń przyjętych w Strategii (w trakcie opracowania), uznano gmina Radziłów to idealne miejsce do życia i pracy, charakteryzująca się szczególnymi walorami środowiska naturalnego oraz z aktywnym, przedsiębiorczym i otwartym społeczeństwem.

W gminie brak jest przygotowanych terenów inwestycyjnych – niskie pokrycie planami zagospodarowania przestrzennego. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego w gminie Radziłów obejmują łącznie powierzchnię ok. 2110 ha, co stanowi zaledwie 10,6 % (dane: stan na 2022 rok) ogólnej powierzchni gminy.

Zadaniem gminy jest sprzyjać rozwojowi przedsiębiorczości mieszkańców, co wynika również z założeń Strategii. Poziom przedsiębiorczości w gminie Radziłów jest niższy od wyników w innych gminach powiatu grajewskiego.

Niewielka jest ilość podmiotów gospodarczych, w szczególności usług i produkcji, w sytuacji gdy gmina posiada duży potencjał do ich rozwoju, a nie posiada przygotowanych planistycznie terenów. Nie działają podmioty gospodarcze związane przetwórstwem rolno – spożywczym, z leśnictwem i pozyskaniem drewna, opierające swoją działalność i produkcję o własną bazę surowców, ponieważ brak jest odpowiednio przygotowanych terenów.

Zmniejsza się zatrudnienie w rolnictwie i jest konieczność zagospodarowania uwolnionej siły roboczej z rolnictwa. Jednym z rozwiązań jest m.in. prowadzenie własnych działalności, a zadaniem gminy jest wskazanie terenów i obiektów pod zainwestowanie przedsięwzięć inwestycyjnych na terenie gminy (sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – oferta dla inwestorów).

Istnieje zainteresowanie podmiotów zewnętrznych do lokalizacji przedsięwzięć inwestycyjnych kapitału zewnętrznego na terenie gminy, co daje gminie szansę na jej rozwój.

Stan techniczny istniejącej zabudowy (z lat 50÷70) wymaga poprawy jakości lub wymiany.

W gminie wzrasta liczba osób w wieku produkcyjnym, co oznacza, że istnieje zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową oraz usługową. Spada wiek emerytalny.

Ponadto młodzi ludzie wracają z zagranicy z pomysłami i propozycjami oraz chcą osiedlać się w miejscach historycznie związanych z ich przodkami i prowadzić swoje działalności.

Przygotowanie terenów przyczyni się, przede wszystkim do ożywienia i poprawy gospodarki oraz stworzenia sprzyjającego klimatu do lokalizacji i dobrego funkcjonowania podmiotów gospodarczych w gminie.

Wyniki z ponownego (drugiego) porównania pozwoliły na uwzględnienie potrzeb zgłoszonych we wnioskach właścicieli nieruchomości i Wójta Gminy o wyznaczenie nowej zabudowy w podziale na funkcje:

- zabudowa mieszkaniowa – 43 760 m² p.u.;
- zabudowa usługowa – 19 125 m² p.u.;
- zabudowa produkcyjna – 108 000 m² p.u.

Ponowne porównanie maksymalnego w skali obszaru gminy zapotrzebowania na nową zabudowę oraz sumy powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy wykazało, że suma powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy nadal nie przekracza maksymalnego zapotrzebowania na nową zabudowę. W odniesieniu do zabudowy mieszkaniowej istnieje rezerwa: 43 700 m² p.u. możliwa do wykorzystania pod lokalizację zabudowy mieszkalnej, 7 225 m² p.u. dla zabudowy usługowej i 11 460 m² p.u. dla zabudowy produkcyjnej.

Na podstawie wniosków z analiz uzasadnione jest wykorzystanie tych rezerw dla terenów położonych w potencjalnych strefach rozwoju zabudowy mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej w Radziłowie.

W Studium przyjęto utrzymanie istniejących i projektowanych terenów pod zabudowę w obecnie obowiązującym Studium i w obowiązujących planach miejscowych (z niewielkimi korektami) oraz wyznaczono nowe tereny w oparciu o zgłoszone w czasie sporządzania Studium wnioski przez zainteresowanych i przez Wójta Gminy Radziłów.

Określając zapotrzebowanie na nową zabudowę wzięto pod uwagę:

- perspektywę nie dłuższą niż 30 lat (na potrzebę opracowania przyjęto do roku 2052);
- niepewność procesów rozwojowych wyrażającą się możliwością zwiększenia zapotrzebowania w stosunku do wyników analiz nie więcej niż o 30%.

Uwzględniając intensyfikację i koncentrację produkcji rolniczej i związane z tym przekształcenia zabudowy zagrodowej w kierunku budowy dużych obiektów inwentarskich wymagających większych siedlisk rolniczych utrzymano wyznaczone w obowiązującym Studium strefy istniejącego i projektowanego zainwestowania wsi.

Ważniejsze obiekty usługowe i obiekty usług publicznych na obszarze gminy zostały wskazane na rysunku Studium – *Załącznik nr 5 i 6*.

Na wszystkich terenach zabudowy mieszkaniowej dopuszcza się lokalizowanie usług, w tym publicznych. O przeznaczeniu przesądzi miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

Tereny produkcyjne, usługowe i produkcyjno – usługowe powinny koncentrować się głównie w miejscowości: Radziłów, Słucz, Klimaszewnica, Łoje-Awissa, Mścichy oraz Okrasin, Karwowo, Kownatki, Rydzewo Szlacheckie.

Udokumentowane złoża są zlokalizowane we wsi: Klimaszewnica i Kieljany.

Na obszarze gminy dopuszcza się lokalizację elektrowni wiatrowych „granicach obszarów dopuszczenia lokalizacji elektrowni wiatrowych” ustalonych na rysunku Studium – *Załącznik nr 5*.

Przewiduje się rozwój urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii w II strefie (zachodniej) i w I strefie z wyłączeniem obszaru BPN, z zachowaniem przepisów odrębnych.

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego w gminie Radziłów (w środkowej części obszaru gminy) zaplanowana jest budowa biogazowni. Konkretna lokalizacja biogazowni nastąpi w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Ustalone w Studium kierunki zagospodarowania i użytkowania terenów stanowią kontynuację rozwoju przestrzennego w sposób zrównoważony, zapewniający ochronę środowiska naturalnego i rolniczej przestrzeni produkcyjnej, która jest głównym źródłem dochodu mieszkańców oraz

dostosowanie do sytuacji ekonomicznej gminy i zmian demograficznych. Założono utrzymanie dotychczasowego sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów dla większości terenów, zgodnie z obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Przeznaczenie terenów w obowiązującym planie utrzymuje się w mocy. Wprowadzono niewielkie korekty, wynikające z przeprowadzonej analizy potrzeb i możliwości rozwoju gminy i bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę.

Wyznaczono również granice potencjalnych terenów rozwojowych pod nowe zagospodarowanie – rysunek Studium – *Załącznik nr 5 i nr 6*.

Rozwój nowej zabudowy powinien być ograniczony do wykształconych już jednostek osadniczych na zasadzie uzupełnienia (tzw. luk) i intensyfikacji zabudowy lub powiększenia jednostki.

4. ZASADY ZABUDOWY I ZAGOSPODAROWANIA TERENU

- 1) Podstawowym instrumentem służącym do kształtowaniu i prowadzeniu polityki przestrzennej na obszarze gminy jest studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, sporządzane w trybie ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Ustalenie przeznaczenia terenu, rozmieszczenie inwestycji celu publicznego oraz określenie sposobów zagospodarowania i warunków zabudowy terenu następuje w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.
- 2) Obszar gminy Radziłów nie znajduje się w obszarze:
 - a) w stosunku do którego decyzją o ustaleniu lokalizacji strategicznej inwestycji w zakresie sieci przesyłowej, o której mowa w art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 24 lipca 2015 roku o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 428, 784 i 922), ustanowiony został zakaz, o którym mowa w art. 22 ust. 2 pkt 1 tej ustawy;
 - b) strefy kontrolowanej wyznaczonej po obu stronach gazociągu;
 - c) strefy bezpieczeństwa wyznaczonej po obu stronach rurociągu.
- 3) Na obszarze gminy Radziłów obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego wyszczególnione w Tabeli nr 1 Rozdział II pkt 2.
- 4) Zarządzeniem z dnia 14 stycznia 2021 roku w sprawie zadań ochronnych dla Biebrzańskiego Parku Narodowego na lata 2021–2023 (Dz. Urz. Ministra Klimatu i Środowiska z 15 stycznia 2021 roku, poz. 4) Minister Klimatu i Środowiska ustanowił zadania ochronne dla obszaru Biebrzańskiego Parku Narodowego. Zarządzenie należy uwzględnić przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub zmian obowiązujących na obszarze gminy planów.
- 5) Dla obszarów Natura 2000: „Dolina Biebrzy” PLH 200008 oraz „Ostoja Biebrzańska” PLB200006 opracowano projekty Planów Zadań Ochronnych, po ich ustanowieniu staną się one aktami prawa miejscowego. Do tego czasu należy stosować obowiązujące przepisy ustawy o ochronie przyrody i przepisów wykonawczych do tej ustawy.
- 6) W miejscowościach położonych w sąsiedztwie rzeki Biebrzy proponuje się utworzenie strefy buforowej w dolinie Biebrzy w celu ochrony zasobów i ekosystemów wodnych oraz wykluczenie terenów zalewowych z zabudowy.
- 7) Inwestowanie w granicach zabytków archeologicznych nie wpisanych do rejestru zabytków, ujętych w gminnej ewidencji zabytków powinno odbywać się na zasadach określonych w ustawie z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.
- 8) Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, zagrodowa, usługowa i produkcyjna oraz obsługi rolnictwa i leśnictwa powinna być lokalizowana w strefach istniejącego i projektowanego zainwestowania wsi wyznaczonych na rysunku Studium – *Załącznik nr 5 i nr 6* lub bezpośrednio przylegających do istniejącej zabudowy lub położonych w jej pobliżu, pod warunkiem dostępu do drogi publicznej i infrastruktury technicznej.
- 9) Poza zabudową w strefach istniejącego i projektowanego zainwestowania wsi dopuszcza się realizację budownictwa związanego z komunikacją, infrastrukturą techniczną, obsługi turystyki oraz zabudowy zagrodowej, w tym agroturystyki oraz inwestycji celu publicznego o ile przepisy szczególne na to pozwalają.

- 10) Do czasu budowy systemów uzbrojenia technicznego dopuszcza się rozwiązania lokalne.
- 11) W istniejącej i projektowanej zabudowie zagrodowej dopuszcza się funkcję agroturystyczną.
- 12) Dopuszcza się sytuowanie budynków w odległości 1,5 m od granicy z sąsiednią działką lub bezpośrednio przy granicy na zasadach określonych w przepisach szczególnych, w tym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.
- 13) Zabudowa zagrodowa (w tym: do chowu i hodowli zwierząt i ptaków) powinno być lokalizowane zgodnie kierunkami i wskaźnikami dotyczącymi zagospodarowania oraz użytkowania terenów - Rozdział III pkt 2 p.pkt 2, 3 i 4 oraz z uwzględnieniem, m.in. ograniczenia wielkości hodowli (DJP) w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz na terenach prawnie chronionych – zgodnie obowiązującymi przepisami odrębnymi w szczególności z zakresu ochrony środowiska.
- 14) Zabudowa produkcyjna powinna być realizowana zgodnie z przepisami odrębnymi, w zakresie zaopatrzenia w wodę i odprowadzenia ścieków, a także ochrony powietrza atmosferycznego i ochrony przed hałasem, przy jednoczesnym przyjęciu zasady, że strefa uciążliwości zakładu mieści się w granicach własnej działki.
- 15) Przy zagospodarowaniu terenów należy uwzględniać istniejące urządzenia melioracyjne, które w razie potrzeby należy przebudować zgodnie z przepisami ustawy Prawo wodne.
- 16) Inwestycje celu publicznego mogą być lokalizowane na obszarze całej gminy, na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, a w przypadku braku planu w drodze decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego lub na warunkach określonych w przepisach szczególnych tj. ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 roku o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych.
- 17) Na terenie otuliny Biebrzańskiego Parku Narodowego dopuszcza się lokalizację nieuciążliwego rzemiosła i usług oraz nieuciążliwego przemysłu, związanego z miejscowymi zasobami surowcowymi i tradycjami pod warunkiem, że nie będą powodować zagrożenia istniejącej równowadze środowiska przyrodniczego.
- 18) Na terenach zwartej zabudowy lub na jej obrzeżach nowa zabudowa, lub uzupełnienie zabudowy może nastąpić pod warunkiem przestrzegania następujących zasad dot. wysokości, skali, charakteru i gabarytów zabudowy oraz rodzaju pokryć dachowych nawiązujących do tradycji regionalnych (z dopuszczeniem zastosowania materiałów dachowych uwspółcześnionych pod względem technologicznym).
- 19) Gospodarstwa rolne powinny być tak zlokalizowane i urządzone, aby nie naruszały estetyki krajobrazu, a działalność produkcyjna nie była uciążliwa dla otoczenia i środowiska.
- 20) Porządkowanie i kształtowanie zabudowy zagrodowej:
 - a) zasady zakładania gospodarstw / siedlisk rolniczych:
 - gospodarstwo powinno być tak zlokalizowane i urządzone, aby nie naruszało estetyki krajobrazu, a działalność rolnicza produkcyjna nie była uciążliwa dla otoczenia i środowiska;
 - usytuowanie budowli rolniczych oraz urządzenie zagrody powinno być zgodne: z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, a w przypadku jego braku z decyzją o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz z Programem sanitacji wsi opracowanym przez samorząd gminny;
 - budynki gospodarcze muszą spełniać warunki użytkowe zgodnie z ich przeznaczeniem oraz posiadać wyposażenie i urządzenia chroniące przed zanieczyszczaniem wody, gleby i powietrza oraz przeciwpożarowe;
 - zagospodarowanie gospodarstwa wiejskiego / siedliska powinno być podporządkowane wymaganiom ochrony środowiska oraz zdrowia i bezpieczeństwa ludzi i zwierząt żyjących w gospodarstwie;
 - każde gospodarstwo wiejskie / siedlisko powinno być zaopatrzone w wodę i kanalizację sanitarną ze względu na ochronę środowiska na obszarach wiejskich;
 - b) na obszarach rolnych z zabudową zagrodową rozproszoną główną zasadą polityki przestrzennej jest skupianie zabudowy w większe kompleksy (powiększenie terenów zabudowy poprzez ukształtowanie skupionego zwartego zespołu) i pozostawienie, jak największej powierzchni terenów użytkowanych rolniczo;

- c) zachowuje się istniejące siedliska rolnicze, w tym nie wyróżnione na rysunku Studium i dopuszcza się ich rozbudowę, nadbudowę, przebudowę istniejącej zabudowy oraz dopuszcza się budowę nowych obiektów budowlanych, o ile nie koliduje to z warunkami określonymi w strefach polityki przestrzennej i jest zgodne z przepisami odrębnymi;
 - d) dopuszcza się odbudowę siedlisk rolniczych;
 - e) w otoczeniu zabudowy ważne jest tworzenie kompleksów zieleni użytkowej osłabiających jej negatywną ekspozycję, np. w formie: sadów, ogrodów, zadrzewień, itp.;
 - f) adaptuje się istniejące obiekty produkcyjne, usługowe i produkcyjno – usługowe i przewiduje się ich rozbudowę i unowocześnianie (modernizację) oraz dopuszcza się tworzenie lokalizacji nowych obiektów, z uwzględnieniem warunków określonych w strefach polityki przestrzennej oraz przepisach odrębnych;
 - g) dopuszcza się zmiany sposobu użytkowania istniejących siedlisk na cele zabudowy jednorodzinnej i jednorodzinnej z usługami;
 - h) dopuszcza się możliwość adaptacji oraz przekształcania istniejącej zabudowy gospodarczej na funkcje drobnej przedsiębiorczości i przetwórstwa rolnego, o ile nie koliduje to z warunkami określonymi w strefach polityki przestrzennej i jest zgodne z przepisami odrębnymi.
- 21) Na obszarze gminy Radziłów dopuszcza się możliwość lokalizacji urządzeń energetyki odnawialnej, zdefiniowanej w ustawie z dnia 10 kwietnia 1997 roku Prawo energetyczne (Dz. U. z 2017 roku poz. 220) o mocy zainstalowanej większej niż 500 kW – na warunkach zawartych w Rozdziale XIX.
- 22) Urządzenia energetyki odnawialnej powinny być lokalizowane w odległości od zabudowy przeznaczonej na stały pobyt ludzi zgodnie z przepisami odrębnymi.
- 23) Na obszarze gminy nie dopuszcza się lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m². W przypadku zamiaru realizacji takich obiektów należy dokonać zmiany Studium i określić obszary, na których mogą one być usytuowane, a następnie sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.
- 24) Zabrania się niszczenia lub uszkodzenia urządzeń wodnych, w przypadku zlokalizowania inwestycji na terenie, gdzie występuje drenowanie oraz rowy należy opracować projekt przebudowy urządzeń, który po uprzednim uzgodnieniu z gminną spółką wodną należy uzgodnić z Wodami Polskimi – Wojewódzkim Zarządem Gospodarki Wodnej w Białymstoku.
- 25) Wskazuje się utrzymanie istniejących oraz wprowadzanie nowych nasadzeń drzew i krzewów, szczególnie wzdłuż dróg i miedz.
- 26) W miejscowych planach zagospodarowania uwzględnić ochronę krajobrazu oraz potrzeby ochrony krajobrazu wolnego od zanieczyszczenia sztucznym światłem.
- 27) Wprowadzić zakaz odprowadzania nie oczyszczonych ścieków do wód powierzchniowych i do ziemi.
- 28) W otoczeniu cmentarzy w granicach pasów izolacyjnych zabudowę można lokalizować na warunkach ustalonych w rozporządzeniu Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25.08.1957 roku w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze – na rysunku Studium ustalono granice pasów izolacyjnych cmentarzy w odległości 50 m i 150 m – *Załącznik nr 5*.
- 29) Wprowadzić zakaz grodzienia w odległości mniejszej niż 1,5 m od linii brzegu zbiorników wodnych i cieków celem umożliwienia swobodnego przejścia zwierząt.

5. OBSZARY/TERENY WYŁĄCZONE SPOD ZABUDOWY

Na podstawie powyższych analiz środowiskowych ustalono następujące obszary / tereny wyłączone spod zabudowy lub z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenów w granicach gminy administracyjnych gminy Radziłów:

- 1) obszary prawnie chronionych w rozumieniu ustawy o ochronie przyrody:
 - obszar Biebrzańskiego Parku Narodowego, z wyłączeniem terenów wyznaczonych pod zabudowę we wsi Sośnia i z wyłączeniem zabudowy i urządzeń na potrzeby funkcjonowania parku i gospodarstw rolnych i leśnych;

- obszary przewidziane do włączenia do Biebrzańskiego Parku Narodowego z wyłączeniami j.w.;
 - tereny projektowanych użytków ekologicznych: Las pod Wypychami (okolice wsi Wypychy), Lipowy Grąd (wieś Mścichy), Żeremie bobrowe (ok. 3 km za wsią Kownatki), Glinianki (pomiędzy wsiami: Kąty, Pieńki Grodzisko i Szyjki);
- 2) wszystkie grunty leśne oraz obszary stale i okresowo podmokłe położone w otulinie Parku;
 - 3) tereny rolne i leśne zgodnie z ustawą o ochronie gruntów rolnych i leśnych;
 - 4) obszary szczególnego zagrożenia powodzią z wyłączeniem budowli służących gospodarce wodnej zgodnie z przepisami odrębnymi;
 - 5) obszary zagrożone podwyższonym zwierciadłem wód gruntowych;
 - 6) obszary występowania gruntów organicznych lub mineralnych zawierających duży udział drobnych frakcji;
 - 7) obszary podatne na erozję powierzchniową gleb ze względu na duże nachylenia zboczy;
 - 8) obszary występowania złóż mineralnych, z wyłączeniem obiektów związanych z eksploatacją złóż;
 - 9) obszary narażone na osuwanie się mas ziemnych (skarpy i ściany wyrobisk);
 - 10) torfy, wydmy;
 - 11) tereny cmentarzy objęte ochroną konserwatorską;
 - 12) dna dolin rzecznych – ze względu na mało korzystne warunki gruntowo – wodne, parametry geotechniczne gruntów oraz walory klimatyczne (tereny spływów chłodnego powietrza i częstego zalegania mgieł);
 - 13) strefy techniczne sieci i urządzeń infrastruktury technicznej, pasy o ograniczonym sposobie użytkowania, w tym napowietrznych linii elektroenergetycznych;
 - 14) rezerwy terenowe pod budowę ponadlokalnej infrastruktury (gazociąg);
 - 15) obszarów dopuszczenia lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii (w szczególności dla elektrowni wiatrowych) ze względu na strefy ochronne związane z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenów;
 - 16) inne obszary ograniczonego użytkowania zgodnie z przepisami ustawy Prawo ochrony środowiska, w tym od oczyszczalni ścieków.

Grunty rolne położone w strefach technicznych sieci i urządzeń infrastruktury technicznej /lub pasach o ograniczonym sposobie użytkowania pozostają w dotychczasowym użytkowaniu rolniczym z zakazem lub ograniczeniami lokalizacji zabudowy.

W pasach ograniczonego użytkowania napowietrznych linii elektroenergetycznych obowiązuje zakaz stałego przebywania ludzi.

W części strefy ochronnej (dot. obrębu Sośnia) terenu zamkniętego resortu obrony narodowej położonego w gminie Goniądz obowiązują ograniczenia i zakazy dla strefy o nadciśnieniu fali uderzeniowej nie większej niż 1 kPa z zakazem wznoszenia obiektów użyteczności publicznej, w których gromadzi się duża liczba ludzi.

W miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zostaną ustalone lub uszczegółowione granice w/wym. obszarów / terenów przewidzianych do wyłączenia spod zabudowy lub z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenów zgodnie z przepisami odrębnymi.

ROZDZIAŁ IV.

OBSZARY ORAZ ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, OCHRONY PRZYRODY, KRAJOBRAZU, W TYM KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

1. OBSZARY ORAZ ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW

Ochrona wód powierzchniowych poprzez:

- 1) Poprawę stanu sanitarnego wód do zakładanych klas czystości poprzez porządkowanie gospodarki wodno - ściekowej (budowa lokalnych systemów kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków, w tym oczyszczalni przydomowych i zagrodowych);
- 2) ograniczanie stosowania wysokotoksycznych środków nawożenia i ochrony roślin w strefach brzegowych cieków i zbiorników wodnych;
- 3) ograniczenie infiltracji i spływów powierzchniowych zanieczyszczonych wód opadowych poprzez właściwe składowanie odpadów stałych, przechowywanie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin oraz odchodów zwierzęcych;
- 4) zakaz odprowadzania do wód powierzchniowych i gruntu ścieków sanitarnych i przemysłowych w wielkościach, które nie zapewniają utrzymania obowiązującej klasy czystości tych wód w rzekach;
- 5) utrzymanie ilości wód powierzchniowych na poziomie zapewniającym ochronę równowagi biologicznej oraz dobrego stanu części wód: dobrego stanu ekologicznego i chemicznego (z wyłączeniem sztucznych i silnie zmienionych);
- 6) budowę i odtwarzanie systemów i urządzeń melioracji wodnych, w tym niezbędnych dla realizacji zrównoważonego rolnictwa oraz pozostałej infrastruktury służącej do retencjonowania, regulowania i ochrony zasobów wodnych;
- 7) zakaz lokalizacji ferm ściółkowych w strefach zalewowych oraz rolniczego wykorzystania odchodów zwierzęcych w części zalewowej i krawędziowej dolin rzecznych;
- 8) poprawę stosunków wodnych i zapobieganie nadmiernym stratom wody poprzez realizację programu małej retencji oraz renowację urządzeń melioracyjnych i zwiększenie retencyjności gleb w wyniku wyłączenia z gospodarczego wykorzystania terenów bagiennych, podmokłych i źródłkowych;
- 9) prowadzenie racjonalnej gospodarki zasobami wodnymi opartej na zasadach zlewniowego gospodarowania wodą oraz na systemowych metodach zarządzania.

Ochrona wód podziemnych poprzez:

- 1) ochronę wód gruntowych poprzez eliminację źródeł ich zagrożeń (szamba) oraz rozwój sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej;
- 2) ochronę ujęć wód podziemnych na cele publiczne poprzez ustanawianie stref ochronnych oraz przestrzeganie przepisów dotyczących zasad zagospodarowania w strefach, w tym likwidację źródeł zanieczyszczeń powierzchniowych;
- 3) obowiązek przechowywania nawozów sztucznych i obornika na nieprzepuszczalnych płytach ze ścianami bocznymi oraz gnojowicy i gnojówki w szczelnych zbiornikach, celem zabezpieczenia wycieków agresywnych zanieczyszczeń do gruntu i przedostawania się do wód gruntowych i podziemnych;
- 4) optymalizację zużycia wody dla różnych dziedzin gospodarki poprzez zbilansowanie zapotrzebowania wody i racjonalnego jej używania;
- 5) wdrażanie dyrektyw UE w dziedzinie ochrony wód;
- 6) zapobieganie pogarszaniu się stanu jednolitych części wód;
- 7) ochronę Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 217 „Pradolina rzeki Biebrza” przed zanieczyszczeniem, poprzez eliminację źródeł zanieczyszczeń oraz właściwą politykę lokalizacyjną nie dopuszczającą do powstawania nowych źródeł.

Ochrona powierzchni ziemi poprzez:

- 1) racjonalne wykorzystanie walorów użytkowych ziemi w rozwoju gminy;
- 2) przeciwdziałanie procesom degradacji i dewastacji pokrywy glebowej w wyniku niekontrolowanej eksploatacji kopalin pospolitych, zwłaszcza w strefach stokowych wzniesień oraz dnach dolin rzecznych;
- 3) przeciwdziałanie procesom degradacji i dewastacji rzeźby terenu oraz innym niekorzystnym zmianom naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi;
- 4) ochronę powierzchni ziemi przed zanieczyszczeniami stałymi i płynnymi;
- 5) zapobieganie procesom degradacji i dewastacji gruntów rolnych oraz szkodom w produkcji rolniczej, powstającym wskutek działalności nierolniczej i ruchów masowych ziemi;
- 6) rekultywację terenów zdegradowanych oraz zapobieganie dalszym procesom degradacji poprzez likwidację nielegalnych punktów eksploatacji oraz wysypisk śmieci;
- 7) zachowanie torfowisk i oczek wodnych jako naturalnych zbiorników wodnych;
- 8) ochronę powierzchni ziemi przed nadzwyczajnymi zagrożeniami środowiska;
- 9) ochronę cennych przyrodniczo obszarów przed nadmiernym przekształcaniem – dopuszczalna racjonalna zabudowa nie wpływająca negatywnie na stabilność ekosystemów;
- 10) niepodjęcie eksploatacji tych złóż, których wydobywanie prowadziłoby do drastycznych zakłóceń w funkcjonowaniu środowiska i dewastacji krajobrazu;
- 11) nieprzekształcanie nieużytków na zalesienia.

Ochrona zasobów geologicznych poprzez:

- 1) gospodarowanie na terenach górniczych zgodnie z obowiązującymi przepisami, a w szczególności zgodnie z warunkami ustalonymi w wydanych koncesjach;
- 2) racjonalne wykorzystanie bazy surowcowej oraz prowadzenie eksploatacji kopalin pospolitych zgodnie z wymogami ustawowymi, przy objęciu szczególną ochroną obszarów o wysokich wartościach przyrodniczych;
- 3) ochronę udokumentowanych złóż kopalin pospolitych przed zabudową i innymi formami trwałego zainwestowania;
- 4) przeznaczenie terenu na cele zabudowy terenów w granicach potencjalnego obszaru eksploatacji może nastąpić w przypadku niepodjęcia eksploatacji;
- 5) zakaz pozyskiwania kruszywa naturalnego ze skarp i torfu z dna dolin rzecznych oraz na obszarach prawnej ochrony przyrody;
- 6) prowadzenie eksploatacji kopalin w sposób zapewniający ochronę zasobów złóż, powierzchni ziemi, wód powierzchniowych i podziemnych;
- 7) rekultywację obszarów górniczych poprzez poddanie procesom przekształceń, polegających na rekultywacji w kierunku wodnym, leśnym i rolnym oraz wykorzystanie części lub całych terenów na cele rekreacyjne, wypoczynkowe i sportowe.
- 8) rekultywację starych wyrobisk poeksploatacyjnych i przywrócenie im wartości użytkowych.

Dokumenty planistyczne oraz decyzje administracyjne należy sporządzać z uwzględnieniem zrównoważonego gospodarowania kopalinami.

Ochrona gleb poprzez:

- 1) ochronę rolniczej przestrzeni produkcyjnej poprzez ograniczanie przeznaczania na cele nierolnicze gleb III - IV klasy bonitacyjnej;
- 2) ochronę wartościowych gruntów rolnych i ograniczenia w przeznaczaniu ich na cele nierolnicze lub nieleśne – przeznaczanie na cele nierolnicze i nieleśne przede wszystkim gruntów oznaczonych w ewidencji gruntów jako nieużytki, a w razie ich braku – inne gruntów o najniższej przydatności produkcyjnej, położonych przy istniejących nieuciążliwych drogach z dostępem do infrastruktury technicznej (wodociąg, kanalizacja, energia elektryczna);
- 3) zapobieganie procesom degradacji pokrywy glebowej, w szczególności w zachodniej, środkowej i południowej części obszaru gminy (ze względu na erozję) poprzez stosowanie odpowiednich zabiegów agrotechnicznych oraz zalesienia w obrębie partii stokowych wysoczyzny;
- 4) rekultywację terenów zdegradowanych lub zdewastowanych w celu przywrócenia im wartości użytkowych lub przyrodniczych;

- 5) przeciwdziałanie degradacji gleb i powierzchni ziemi;
- 6) prowadzenie zabiegów pielęgnacyjnych, m.in. wapnowania gleb;
- 7) ochronę gleb przed zanieczyszczeniami w strefach oddziaływania drogi wojewódzkiej nr 668 spowodowanymi emisjami spalin (metale ciężkie), w szczególności poprzez wprowadzanie pasów zieleni przydrożnej;
- 8) poprawę warunków agroekologicznych poprzez utrzymanie istniejących oraz wprowadzanie nowych zadrzewień i zadrzewień śródpolnych;
- 9) ustalenie ochrony zadrzewień śródpolnych – zadrzewienia odgrywają bardzo istotną rolę w funkcjonowaniu agrosystemów i wpływają korzystnie na ich zdolności produkcyjne;
- 10) przywracanie i poprawianie wartości użytkowych gleb na terenach przesuszonych, zwłaszcza w obrębie trwałych użytków zielonych w dolinach cieków wodnych.
- 11) ograniczenie stosowania nawozów sztucznych i środków ochrony roślin poprzez popularyzację rolnictwa ekologicznego;
- 12) określenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego minimalnej powierzchni działek budowlanych pod różne typy zabudowy, w celu zapobieżenia nadmiernemu techniczno – przestrzennemu rozdrabnianiu powierzchni gruntów rolnych;
- 13) wspieranie rolnictwa ekologicznego i zrównoważonego;
- 14) kontynuację tradycyjnych form rolnictwa ekstensywnego, zwłaszcza na terenach podlegających ochronie prawnej;
- 15) wykluczenie lokalizacji gospodarstw specjalnych rolnictwa w kolizji z istniejącą zabudową;
- 16) realizację przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, dla których obligatoryjne jest sporządzenie raportu o oddziaływaniu na środowisko, ze względu na walory przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe obszaru gminy – na warunkach określonych w przepisach odrębnych;
- 17) wprowadzanie obowiązku likwidacji obiektów kolidujących z wymaganiami ochrony środowiska lub z zagospodarowaniem terenów sąsiednich;
- 18) wprowadzenia obowiązku urządzania zieleni izolacyjnej wokół terenów lub obiektów oddziałujących niekorzystnie na otoczenie lub wrażliwych na szkodliwy wpływ czynników zewnętrznych, które odgrywają bardzo istotną rolę w funkcjonowaniu agrosystemów, wpływając korzystnie na ich zdolności produkcyjne;
- 19) prowadzenie działalności rolniczej zgodnie z zasadami Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej opracowanym przez MRiRW oraz MS – 2004 rok <http://www.kp.org.pl/pdf/poradniki/kdpr/> i Kodeksem Przeciwdziałania uciążliwościom zapachowym – opr. Ministerstwo Środowiska 2016 r.;
- 20) dopuszczenie lokalizacji infrastruktury technicznej, obsługi komunikacyjnej, obiektów urządzeń służących retencjonowaniu wód;
- 21) na gruntach ornych wysokich klas bonitacyjnych wykluczenie możliwości realizacji nowej zabudowy niezwiązanej z produkcją rolną; lokalizacja na terenach gruntów o wysokiej przydatności rolniczej dopuszczalna jest w przypadku, gdy brak jest możliwości innej lokalizacji w ramach gospodarstwa rolnego;
- 22) dopuszczenie realizacji zabudowy zagrodowej (obiektów związanych z obsługą rolnictwa oraz obiektów produkcyjnych) jako rozwój istniejących gospodarstw oraz w ich sąsiedztwie lub na nowych działkach zgodnie z przepisami odrębnymi i zachowaniem ustaleń Studium, zwłaszcza w zakresie wynikającym z przepisów ochrony gruntów rolnych i leśnych, ochrony środowiska, przyrody,
- 23) lokalizację obiektów produkcyjnych chowu lub hodowli zwierząt, a zastosowane w nich rozwiązania techniczne powinny służyć ograniczeniu ich oddziaływania na środowisko, w szczególności emisji odorów na tereny, na których przewiduje się lokalizację zabudowy mieszkaniowej;
- 24) wskazanie na terenach rolnych realizacji zalesień jako uzupełnienie istniejących zadrzewień śródpolnych, tworzenie między nimi elementów łącznikowych oraz tworzenie nowych enklaw.

Dokumenty planistyczne oraz decyzje administracyjne należy sporządzać z uwzględnieniem ochrony gleb.

Ochrona powietrza atmosferycznego poprzez:

- 1) zapewnienie jak najlepszej jakości powietrza poprzez:
 - a) utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach,
 - b) zmniejszanie i utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej poziomów docelowych albo poziomów celów długoterminowych lub co najmniej na tych poziomach,
 - c) przeciwdziałanie wzrostowi zanieczyszczeń powietrza głównie produktami pochodzącymi z procesów energetycznych, przemysłowych oraz komunikacji (zwłaszcza pyłów zawieszonych, dwutlenku siarki i azotu oraz ołowiu);
- 2) obniżanie emisji gazowych i pyłowych z obiektów produkcyjnych, usługowych, usługowo - produkcyjnych i produkcyjno – usługowych w wyniku ograniczania ilości spalanych paliw, poprawa ich jakości oraz podnoszenie skuteczności urządzeń odgazowujących i odpylających;
- 3) ograniczanie emisji niskich poprzez zmianę indywidualnych systemów ogrzewania i systematyczne przechodzenie na ekologiczne źródła ciepła oraz czyste nośniki energii w postaci gazu, oleju opałowego, energii elektrycznej, OZE, itp.;
- 4) pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych (słońca, wiatru, wody, biomasy i biogazu) do produkcji energii elektrycznej i ciepłej;
- 5) przestrzeganie wartości dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń określonych w przepisach prawnych na obszarach zabudowy mieszkaniowej, usług oświaty, na terenach chronionych oraz obowiązku ograniczenia uciążliwości do granic własności nieruchomości;
- 6) utrzymanie dobrego stanu dróg kołowych łącznie z zachowaniem płynności ruchu na tych drogach, szczególnie w obrębie obszarów zabudowanych,
- 7) poprawę warunków życia i zdrowia ludzi mieszkających na terenach będących w zasięgu oddziaływania zanieczyszczeń lub w jednostkach osadniczych ze znaczną koncentracją lokalnych źródeł ciepła.
- 8) uwzględnienie wyników monitoringu powietrza w procedurach sporządzania i ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Ochrona klimatu akustycznego poprzez:

- 1) minimalizację poziomu hałasu i wibracji w szczególności w obszarach stałego pobytu ludzi (miejsc zamieszkania), rekreacji i wypoczynku;
- 2) ograniczenie hałasu drogowego wzdłuż uciążliwych tras komunikacyjnych oraz punktowych źródeł hałasu przemysłowego poprzez wprowadzanie pasów zieleni izolacyjnej;
- 3) budowę odpowiednich elementów architektonicznych zabezpieczających przed wpływem nadmiernego hałasu drogowego (np. ekrany akustyczne, odpowiednia konstrukcja budynków i zabezpieczenia budynków, itp.) wzdłuż dróg lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie;
- 4) przestrzeganie zasad lokalizowania terenów stałego pobytu ludzi w stosunku do obiektów i urządzeń generujących hałas i wibracje, a także w zakresie dopuszczalnych norm poziomu hałasu na terenach o różnych funkcjach, w tym na obszarach prawnej ochrony przyrody z uwzględnieniem konieczności ograniczenia presji na środowisko oraz życie i zdrowie ludzi (w tym usprawnienie organizacji ruchu);
- 5) utrzymanie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 roku, poz. 013);
- 6) uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku określonych w rozporządzeniu j.w.;
- 7) lokalizowanie obiektów i urządzeń generujących hałas i wibracje poza terenami stałego pobytu ludzi oraz przestrzeganie dopuszczalnych norm hałasu na terenach o różnych funkcjach, w tym na obszarach prawnej ochrony przyrody;
- 8) ustalenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ograniczeń, m.in. pasów o ograniczonym sposobie użytkowania napowietrznych linii energetycznych – zgodnie z przepisami odrębnymi.

Ochrona szaty roślinnej poprzez:

- 1) ochronę bioróżnorodności w lasach (zachowanie, odtwarzanie i zwiększanie) zgodnie z Programami Ochrony Przyrody dla Nadleśnictwa;
- 2) zalesienie gruntów niepaństwowych przez właścicieli;
- 3) zalesianie gruntów państwowych (grunty w posiadaniu Skarbu Państwa sukcesywnie przekazywane Lasom Państwowym);
- 4) ochronę istniejących powierzchni leśnych przed zmianą przeznaczenia ich na cele nieleśne;
- 5) poprawę kondycji fizycznej drzewostanów leśnych poprzez zwiększanie biologicznej odporności drzewostanów i poprawę warunków siedliskowych w sztucznych zbiorowiskach leśnych;
- 6) poprawę wartości użytkowej drzewostanów oraz zapobieganie obniżaniu ich produktywności w obrębie lasów prywatnych;
- 7) prowadzenie działań mających na celu zwiększenie stopnia lesistości poprzez zagospodarowanie nieużytków, słabych gleb i gruntów marginalnych, w szczególności na terenach objętych ochroną przyrody;
- 8) ochronę lasów i podejmowanie skutecznej walki z zagrożeniami chorobotwórczymi lasów i zagrożeniami pożarowymi w większych kompleksach leśnych;
- 9) wyznaczenie granicy polno – leśnej określającej docelową strukturę użytkowania terenów w gminie;
- 10) wprowadzanie zadrzewień i zakrzaczeń śródpolnych w strefach brzegowych cieków, na stokach wysoczyzny na terenach wododziałowych itp., w celu zoptymalizowania uwarunkowań środowiskowych w zakładanych agrocenozach;
- 11) zwiększanie udziału lasów ochronnych (glebochronnych, wodochronnych), zwłaszcza na obszarach prawnej ochrony przyrody;
- 12) zachowanie istniejącego zadrzewienia i zakrzaczenia parkowego i śródpolnego oraz propagowanie nowych nasadzeń na poboczach dróg, w strefach brzegowych cieków wodnych, na terenach wokół budynków publicznych, usługowych, produkcyjnych, produkcyjno - usługowych i mieszkalnych.

Ochrona przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych poprzez:

- 1) ustalenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pasów technologicznych / pasów o ograniczonym sposobie użytkowaniu / stref ochronnych od przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, m.in.: napowietrznych linii elektroenergetycznych, stacji elektroenergetycznych oraz urządzeń radiokomunikacji i radiolokacji;
- 2) ustalenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego stosownych zakazów w obrębie / pasów o ograniczonym sposobie użytkowaniu / stref ochronnych dla w.wym. przedsięwzięć oraz dopuszczalnych wskaźników poziomu pola elektromagnetycznego, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami szczególnymi;
- 3) zachowanie odpowiednich stref ochronnych / pasów o ograniczonym sposobie użytkowaniu od stacji transformatorowych przy lokalizacji obiektów związanych ze stałym pobytem ludzi;
- 4) przestrzeganie wymogów sanitarnych w stosunku do lokalizacji stacji bazowych telefonii komórkowej;
- 5) przestrzeganie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku określonych w przepisach szczególnych ustalonych w załączniku nr 1 do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. Nr 192, poz. 1883);
- 6) w przypadku przebiegu nowych napowietrznych linii elektromagnetycznych wysokiego napięcia zachowanie wymogów ochrony zdrowia i życia ludzi oraz walorów środowiska przyrodniczego;
- 7) prawidłowej lokalizacji, budowy i eksploatacji urządzeń i instalacji emitujących pole elektromagnetyczne.

Ochrona dolin rzecznych

Doliny rzeczne pełnią ważną rolę w systemie powiązań przyrodniczych w skali regionalnej (dolina Biebrzy) oraz w skali lokalnej (dolina: Wissy, Przytulanki, Matlaka, Klimasówki i Kubrzanki).

Ustala się ochronę dolin rzecznych poprzez:

- 1) zachowanie funkcji i walorów środowiska ekologicznego, w tym: zachowanie głównej funkcji Biebrzańskiego Parku Narodowego, ochrona szczególnych wartości środowiska przyrodniczego doliny Biebrzy, wartości florystycznych i ornitologicznych oraz właściwości bagienno – wodnego środowiska doliny;
- 2) utrzymanie dotychczasowego sposobu użytkowania dolin rzecznych położonych w obrębie terenów wysoczyznowych jako ciągów naturalnej zieleni łąkowo – pastwiskowej z lokalnymi skupiskami wysokiej zieleni łąkowej i z dopuszczeniem realizacji w ich obrębie obiektów małej retencji wodnej;
- 3) ochronę naturalnych siedlisk typowych dla dolin i ich obrzeży przed zainwestowaniem i degradacją w szczególności sanitarną;
- 4) powiązanie systemów dolin rzecznych, jako naturalnych korytarzy ekologicznych z zarządzaniem ryzykiem powodziowym i systemem obszarów chronionych oraz programem zwiększania możliwości retencyjnych, poprzez wykorzystanie naturalnych uwarunkowań terenu;
- 5) wykluczenie zabudowy kubaturowej i urządzeń infrastruktury, poza przypadkami dopuszczonymi w przepisach odrębnych oraz ustalonych w planach miejscowych;
- 6) zakaz pozyskiwania torfu z dna dolin rzecznych na obszarach prawnej ochrony przyrody;
- 7) zakaz wykonywania prac ziemnych naruszających w sposób istotny rzeźbę terenu i układ stosunków wodno – gruntowych;
- 8) zakaz odprowadzania nieoczyszczonych ścieków do wód i ziemi;
- 9) zakaz budowy obiektów kubaturowych, zbiorników i rurociągów do magazynowania i transportu olejów i smarów, budowy stacji paliw oraz lokalizacji wysypisk odpadów stałych i płynnych;
- 10) zakaz form użytkowania terenu stwarzających zagrożenia dla ich funkcji ekologicznych;
- 11) zaleca się przekształcania gruntów rolnych na łąki i użytki zielone;
- 12) zakaz tworzenia nasypów i grodzenia poprzecznie do osi doliny;
- 13) ochronę i kształtowanie pasmowych zadrzewień i zakrzewień na obrzeżu doliny, w celu utworzenia biologicznego buforu chroniącego łąkowe i podmokłe dno dolin przed spływami zeutrofizowanych wód;
- 14) zwiększenie wykorzystania urządzeń melioracji do ochrony przeciwpowodziowej, w tym w szczególności poprzez przebudowę na systemy wielokierunkowe dla zwiększenia retencji zlewni.

Ze względu na szczególną rolę w strukturze ekologicznej oraz wyrazistość w krajobrazie, jak i różnorodność występujących ekosystemów proponuje się dna dolin objąć ochroną planistyczną.

Ochrona nieużytków poprzez:

- 1) poprawę warunków przyrodniczych;
- 2) powiększenie lesistości obszaru;
- 3) przekształcenie w użytki ekologiczne obszarów cennych pod względem przyrodniczym, na których występują gatunki zagrożone wyginięciem, chronione, rzadkie, charakteryzujące się bioróżnorodnością oraz dużymi walorami krajobrazowymi;
- 4) przeznaczenie na cele nierolnicze i nieleśne, np. poprzez przeznaczenie gruntów pod zabudowę, infrastrukturę komunikacyjną, rekreację, itp.;
- 5) przeznaczenie gruntów pod uprawę roślin pod wieloletnie plantacje roślin uprawnianych na cele energetyczne, za wyjątkiem obszaru BPN.

Ochrona torfów

Ochrona torfów polegać będzie na pozostawieniu ich w stanie naturalnym, bez żadnych zabiegów melioracyjnych. Jeżeli zostały one już zmeliorowane to najważniejszym jest utrzymanie właściwego reżimu wodnego oraz koszeniu i odkraczaniu.

Ochrona łąk i pastwisk poprzez:

- 1) utrzymanie i prawidłowe użytkowanie w granicach wyznaczonych względami ochrony środowiska;
- 2) ochronę trwałych użytków zielonych;
- 3) wykorzystywanie i wspomaganie funkcji środowiskowych;
- 4) rozwój rolnictwa ekologicznego;

W granicach łąk i pastwisk:

- 1) dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń związanych z retencjonowaniem wód powierzchniowych oraz infrastruktury technicznej i dróg;
- 2) działalność rolnicza powinna być ograniczona do utrzymania terenów jako użytków zielonych;
- 3) nie dopuszcza się wykorzystywania gruntu jako ornego oraz jego intensywnego nawożenia;
- 4) na terenach łąk, pastwisk i obszarów podmokłych dopuszcza się możliwość prowadzenia upraw roślin energetycznych, za wyjątkiem obszaru BPN;
- 5) zaleca się przekształcanie na użytki zielone gruntów ornych położonych w dolinach rzek.

Ochrona lasów, zalesień i zieleni urządzonej poprzez:

- 1) ochronę walorów przyrodniczych i użytkowych;
- 2) utrzymanie trwałości i ciągłości przestrzennej funkcjonowania obszarów leśnych w systemie ekologicznym gminy i województwa oraz ich racjonalne wykorzystanie dla potrzeb gospodarczych i rekreacyjno – wypoczynkowych;
- 3) zachowanie lasów jako elementów krajobrazu naturalnego i korzystnego ich wpływu na klimat, powietrze, wodę, glebę, warunki życia i zdrowia człowieka oraz na równowagę przyrodniczą;
- 4) zwiększenie lesistości gminy poprzez promowanie sukcesji nasadzeń na gruntach nieużytkowanych z uwzględnieniem gatunków i siedlisk będących przedmiotem ochrony obszarów Natura 2000 oraz gatunków odpornych na suszę i podtopienia;
- 5) ochronę lasów, zwłaszcza lasów i ekosystemów leśnych stanowiących naturalne fragmenty rodzimej przyrody lub lasów szczególnie cennych ze względu na: zachowanie różnorodności przyrodniczej i leśnych zasobów genetycznych, walory krajobrazowe oraz potrzeby nauki;
- 6) ochronę istniejących powierzchni leśnych przed zmianą przeznaczenia ich na cele nieleśne, ograniczeniu zmiany przeznaczenia podlegają wszystkie grunty leśne;
- 7) poprawę kondycji fizycznej drzewostanów leśnych celem zwiększenia ich biologicznej odporności poprzez przebudowę jednogatunkowych drzewostanów leśnych i dostosowaniem składu gatunkowego do warunków siedliskowych;
- 8) poprawę jakości drzewostanów oraz zapobieganie obniżania ich produktywności w grupie lasów prywatnych;
- 9) ochronę przed zagrożeniami pożarowymi i fitopatologicznymi;
- 10) powiększanie powierzchni i zasobów leśnych poprzez zalesianie gruntów marginalnych, opracowanie granicy polno – leśnej i wprowadzenie jej do miejscowego planu;
- 11) wprowadzanie zadrzewień i zakrzaceń śródpolnych w strefach brzegowych cieków, na stokach wysoczyzny, na terenach wododziałowych, itp. celem zoptymalizowania uwarunkowań środowiskowych w zakładanych agrocenozach;
- 12) zachowanie istniejących zadrzewień i zakrzaceń parkowych i śródpolnych oraz wprowadzania nowych nasadzeń z rodzimych gatunków drzew i krzewów wzdłuż dróg, w strefach brzegowych cieków wodnych, na terenach towarzyszących budynkom publicznym, produkcyjno – usługowym i mieszkalnym;
- 13) prowadzenie produkcji na zasadzie racjonalnej gospodarki, drewna oraz surowców i produktów ubocznego użytkowania lasu;
- 14) ochronę lasów i zadrzewień oraz wzbogacania ich walorów;
- 15) prowadzenie racjonalnej gospodarki łowieckiej służącej ochronie środowiska;
- 16) udostępnianie i częściowe przystosowywanie kompleksów leśnych do potrzeb rekreacyjno – wypoczynkowych – zgodnie z przepisami odrębnymi;
- 17) wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zakazów i ograniczeń dotyczących:

- a) zmniejszania powierzchni leśnej na cele nieleśne;
- b) wykonywania prac ziemnych naruszających w istotny sposób rzeźbę terenu;
- c) zabudowy, z wyjątkiem urządzeń integralnie związanych z ich funkcjami dopuszczonych w przepisami odrębnymi;
- d) budowy urządzeń liniowych (linii elektroenergetycznych, gazociągów, ropociągów, kolektorów sanitarnych, linii telekomunikacyjnych, dróg itp.) wymagającej znacznej wycinki drzew;
- e) wykonywania melioracji trwale naruszających układ stosunków wodnych w dolinach rzecznych na obszarach leśnych;
- f) lokalizacji składowisk odpadów komunalnych i przemysłowych.

Grunty należące do Skarbu Państwa wymagają uzyskania zgody właściwego Ministra na zmianę ich przeznaczenia, a grunty pozostałe wymagają uzyskania zgody marszałka województwa, wyrażanej po uzyskaniu opinii izby rolniczej.

Zmiana przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne następuje w trybie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Zieleń urządzona

- 1) wprowadzenie zakazu przeznaczania tych terenów na inne cele w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenów;
- 2) doborze odpowiednich do warunków siedliskowych i układów przestrzennych gatunków zieleni;
- 3) zachowanie funkcji zieleni cmentarnej łącznie z układem przestrzennym, fizjograficznym i przyrodniczym;
- 4) przestrzeganiu wymogów konserwatorskich w użytkowaniu i zagospodarowaniu obiektów stanowiących przedmiot ochrony konserwatorskiej.

Ochrona gatunkowa poprzez:

- 1) zachowanie cennych ekosystemów, różnorodności biologicznej, gatunkowej i genetycznej oraz utrzymanie równowagi przyrodniczej;
- 2) tworzenie warunków prawidłowego rozwoju i optymalnego spełniania przez zwierzęta i roślinność funkcji biologicznej w środowisku;
- 3) zapobieganie lub ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko, które mogłyby niekorzystnie wpływać na zasoby oraz stan zwierząt oraz roślin;
- 4) zapewnienie przetrwania i właściwego stanu ochrony dziko występujących gatunków roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk i ostoi;
- 5) zapobieganie zagrożeniom naturalnych kompleksów i tworów przyrody;
- 6) obejmowanie ochroną obszarów i obiektów cennych przyrodniczo;
- 7) ustanawianie ochrony gatunków zwierząt oraz roślin;
- 8) ograniczanie możliwości pozyskiwania dziko występujących zwierząt oraz roślin;
- 9) odtwarzanie populacji zwierząt i stanowisk roślin oraz zapewnianie reprodukcji dziko występujących zwierząt oraz roślin;
- 10) zabezpieczanie lasów i zadrzewień przed zanieczyszczeniem i pożarami;
- 11) ograniczanie możliwości wycinania drzew i krzewów oraz likwidacji terenów zieleni;
- 12) zalesianie, zadrzewianie lub tworzenie skupień roślinności, zwłaszcza gdy przemawiają za tym potrzeby ochrony gleby, zwierząt, kształtowania klimatu oraz inne potrzeby związane z zapewnieniem różnorodności biologicznej, równowagi przyrodniczej i zaspokajania potrzeb rekreacyjno - wypoczynkowych ludzi.

W stosunku do okazów gatunków oraz siedlisk i ostoi roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową mogą być wprowadzone zakazy wymienione w ustawie o ochronie przyrody.

Listę gatunków chronionych określają następujące rozporządzenia:

- 1) rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt;
- 2) rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin;

- 3) rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów.

Obowiązuje zakaz wprowadzania gatunków inwazyjnych roślin i zwierząt wymienionych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 września 2011 r. w sprawie listy roślin i zwierząt gatunków obcych, które w przypadku uwolnienia do środowiska przyrodniczego mogą zagrozić gatunkom rodzimym lub siedliskom przyrodniczym (Dz. U. Nr 210, poz. 1260, które w przypadku uwolnienia do środowiska przyrodniczego mogą zagrażać gatunkom rodzimym lub siedliskom przyrodniczym oraz konieczność zgłoszenia ich obecności w środowisku wójtowi gminy zgodnie z ustawą z dnia 11 sierpnia 2021 roku o gatunkach obcych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1718).

Ponadto na obszarze gminy Radziłów zakazuje się lokalizacji ferm zwierząt futerkowych, zwłaszcza norki amerykańskiej, ze względu na inwazyjność oraz wyraźny negatywny wpływ tego gatunku na awifaunę doliny Biebrzy.

2. OCHRONA PRZYRODY

System przyrodniczy gminy Radziłów tworzą obszary biologicznie czynne, na które składają się następujące elementy środowiska i formy ochrony przyrody:

- 1) obszary prawnej ochrony przyrody: Biebrzański Park Narodowy wraz z otuliną, obszary Natura 2000;
- 2) doliny rzeczne, dolinki i zagłębienia bezodpływowe stanowiące system korytarzy ekologicznych, będących miejscem spływu wód i mas powietrza oraz migracji roślin i zwierząt;
- 3) kompleksy leśne oraz zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne i przydrożne oraz zieleń łąkowa towarzysząca ciekom wodnym;
- 4) tereny otwarte użytków rolnych: łąki, pastwiska, pola uprawne;
- 5) zieleń ogrodów przydomowych, zieleń parkowa, sady, zieleń uliczna i przydrożna, zieleń urządzona i zieleń przykościelna i cmentarna.

W celu utrzymania równowagi przyrodniczej i racjonalnej gospodarki zasobami przyrodniczymi przyjęto następujące główne kierunki ochrony środowiska i jego zasobów:

- 1) utrzymanie istniejącej ochrony prawnej obszarów i obiektów o wysokich wartościach przyrodniczych oraz objęcie ochroną innych cennych obszarów i obiektów przyrodniczych;
- 2) ochronę i wzbogacanie walorów ekologicznych i wartości użytkowych oraz ich racjonalne wykorzystanie w rozwoju gminy przy zapewnieniu sprawnego funkcjonowania całego systemu przyrodniczego w powiązaniu z systemem wojewódzkim i krajowym;
- 3) prowadzenie polityki ukierunkowanej na ochronę środowiska przyrodniczego oraz stosowanie podwyższonych standardów i zasad gospodarowania na tych obszarach;
- 4) ochronę małych cieków i zbiorników wodnych, podmokłości, torfowisk oraz charakterystycznych form terenu: dolinek, skarp, cennych zespołów roślinnych i ostoi zwierząt;
- 5) zapobieganie skutkom niewłaściwego korzystania ze środowiska i ich eliminacja;
- 6) ochronę zasobów leśnych oraz zwiększanie lesistości gminy, zalesianie gruntów o małej przydatności dla produkcji rolnej;
- 7) rozwój infrastruktury ochrony środowiska oraz powszechne stosowanie nowoczesnych technologii i urządzeń infrastruktury technicznej spełniających wymogi przepisów unijnych;
- 8) ochronę rolniczej przestrzeni produkcyjnej, a zwłaszcza gruntów rolnych wysokiej jakości (klasy III i IV);
- 9) zapobieganie fragmentacji i zmniejszaniu powierzchni istotnych dla optymalnego funkcjonowania systemu przyrodniczego poprzez unikanie lokalizacji zabudowy w dolinach na obszarach leśnych i otwartych terenach rolnych;
- 10) odtwarzanie właściwych stosunków wodnych, zwiększenie zdolności retencyjnej gminy, ochrona wód powierzchniowych i podziemnych;
- 11) przeciwdziałanie szczególnym zagrożeniom powodziowym, zalaniu i suszom.

Warunki ograniczenia użytkowania terenów oraz sposobu ich zagospodarowania wynikają z objęcia ich szczególną ochroną, wynikającą bądź z przepisów prawa ogólnie obowiązującego lub powinny być objęte ochroną prawą w trybie odpowiednich procedur.

Działania formalno – prawne wymagające wdrożenia to:

- sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Radziłów (dla obszaru całej gminy lub dla wybranych obszarów gminy – dopuszcza się etapowanie planów), z uwzględnieniem ochrony prawnej i planistycznej dla istniejących i projektowanych form ochrony i dziedzictwa kulturowego.

Ochrona przyrody w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody.

W celu ochrony przyrody ustala się:

- 1) wdrażanie „Europejskiej sieci ekologicznej NATURA 2000”;
- 2) powiększenie obszaru Biebrzańskiego Parku Narodowego;
- 3) ochronę elementów systemu przyrodniczego gminy;
- 4) utrzymanie istniejącej ochrony prawnej obszarów i obiektów o wysokich wartościach przyrodniczych oraz podejmowanie działań zmierzających do ochrony prawnej innych cennych obszarów i obiektów przyrodniczych (np. w formie użytków ekologicznych);
- 5) zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów, wraz z ich siedliskami, przez ich utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony;
- 6) utrzymanie procesów ekologicznych i stabilności ekosystemów;
- 7) zachowanie różnorodności biologicznej;
- 8) zachowanie dziedzictwa geologicznego i paleontologicznego;
- 9) ochrona walorów krajobrazowych, zieleni oraz zadrzewień śródpolnych i przydrożnych oraz wprowadzenie zalesień tworzących i wzmacniających powiązanie ekologiczne obszarów;
- 10) utrzymywanie lub przywracanie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody;
- 11) eliminowanie barier utrudniających migrację fauny i flory;
- 12) ochrona przed melioracjami odwadniającymi obszary torfowiskowe, doliny rzeczne i obniżenia terenowe;
- 13) kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody przez edukację, informowanie i promocję w dziedzinie ochrony przyrody.

Ochrona prawna obszarów chronionych i kierunki zagospodarowania

Na obszarze gminy Radziłów występują następujące obszary i obiekty objęte ochroną przyrody:

- 1) Biebrzański Park Narodowy wraz z otuliną;
- 2) Natura 2000 – obszar specjalnej ochrony ptaków „Ostoja Biebrzańska” (PLB 200006);
- 3) Natura 2000 – specjalny obszar ochrony siedlisk „Dolina Biebrzy” (PLH 200008).

Zasady ochrony obowiązujące dla w/wym. terenów wynikają z przepisów odrębnych.

Podstawowymi kierunkami zagospodarowania obszarów chronionych jest:

- 1) zachowanie przed likwidacją i degradacją z jednoczesnym dopuszczeniem możliwości jego przestrzennego kształtowania;
- 2) zapewnienie właściwego funkcjonowania i ciągłości układów ekologicznych z możliwością tworzenia nowych form ochrony na terenie gminy.

Realizacja powyższych kierunków zagospodarowania wymagać będzie:

- 1) respektowania ustaleń zawartych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 9 września 1993 roku w sprawie utworzenia Biebrzańskiego Parku Narodowego (Dz. U. Nr 86, póź. 399);
- 2) respektowania ustaleń zawartych w Zarządzeniu Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 stycznia 2021 roku w sprawie zadań ochronnych dla Biebrzańskiego Parku Narodowego na lata 2021–2023 (Dz. Urz. Ministra Klimatu i Środowiska z 15 stycznia 2021 roku, poz. 4);
- 3) uwzględniania ustaleń planu ochrony BPN w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego po jego sporządzeniu;
- 4) uwzględnienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 „Ostoja Biebrzańska” PLB200006 – opracowano projekt Planu Zadań Ochronnych, po jego ustanowieniu stanie się on aktem prawa miejscowego;

- 5) uwzględnienia planu zadań ochronnych obszaru Natura 2000 „Dolina Biebrzy” PLHB00008 – opracowano projekt Planu Zadań Ochronnych, po jego ustanowieniu stanie się on aktem prawa miejscowego;
- 6) tworzenia form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ustawy o ochronie przyrody z obowiązkiem wprowadzenia ich do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Korytarze ekologiczne

Zgodnie z ustaleniami koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do roku 2030 zakłada się objęcie obszarów węzłowych jednolitym systemem ochrony prawnej przyrody.

Do obszarów węzłowych sieci ekologicznej na obszarze gminy Radziłów, należy obszar węzłowy GKPN-1 „Dolina Biebrzy” z Biebrzańskim Parkiem Narodowym i otuliną. Granice obszaru pokrywają się z granicami obszarów Natura 2000.

Uzupełniające korytarze ekologiczne – migracyjne regionalnej sieci ekologicznej obejmują głównie doliny mniejszych rzek i otwarte tereny rolno – leśne, które stanowią będą uzupełnienie powiązań obszarów węzłowych i głównych korytarzy ekologiczno – migracyjnych oraz umożliwiać migracje zwierząt i roślin w skali lokalnej.

Do uzupełniających korytarzy ekologiczno – migracyjnych należy Korytarz KPn-1B „Puszcza Piska” – Dolina Biebrzy Środkowej. Obszar węzłowy i korytarz uzupełniający są elementami sieci ekologicznej województwa podlaskiego ustanowionej w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego.

W/wym. korytarze przynależą do Korytarza Północnego (KPn), który łączy Puszczę Augustowską, Knyszyńską i Białowieską z Doliną Biebrzy, Puszczą Piską, Lasami Napiwodzko – Ramuckimi i Pojezierzem Iławskim, a następnie biegnie przez dolinę Wisły do Borów Tucholskich, Pojezierza Kaszubskiego, Puszczy Koszalińskiej, Goleniowskiej i Wkrzańskiej, przez Lasy Krajeńskie i Wałęckie oraz Drawskie, przez Puszczę Gorzowską i dochodzi do Cedyńskiego Parku Krajobrazowego.

Kierunki ochrony korytarzy ekologicznych to:

- 1) ochrona ekosystemu i właściwe kształtowanie różnorodności biologicznej;
- 2) zachowanie naturalnych połączeń, tzw. korytarzy ekologicznych, które mogą umożliwić wymianę osobników pomiędzy tymi obszarami;
- 3) utrzymanie i powiększanie powiązań przyrodniczych, ich spójność i ciągłość jako istotny warunek zachowania różnorodności biologicznej;
- 4) niedopuszczenie do przerywania ciągłości korytarzy przez budowę infrastruktury liniowej, t.j. dróg i kolei oraz wylesianie powierzchni oraz rozwój obszarów zabudowanych.

Obszary chronione nie są odrębnym ekosystemem, lecz tworzą jeden ściśle ze sobą połączony system przyrodniczy.

Obszary wskazane do objęcia ochroną prawną

Powiększenie Biebrzańskiego Parku Narodowego

W KPZK 2030 oraz w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego w ramach powiększenia obszarów chronionych sieci ekologicznej, przyrodniczych transgranicznych krajobrazowych na obszarze gminy Radziłów przewidziano:

- 1) powiększenie Biebrzańskiego Parku Narodowego;
- 2) umocowanie prawne systemu korytarzy ekologicznych, których zadaniem jest zapewnienie spójności przestrzeni przyrodniczej, w tym zachowanie łączności między biocentrami oraz między biocentrami i izolowanymi w procesie fragmentacji przestrzeni pozostałymi obszarami unijnej rangi.

W Studium uwzględniono wzmocnienie potencjału edukacyjnego i turystycznego opartego na walorach ekologicznych i kulturowych poprzez realizację zagospodarowania „Szlaku Wodnego im. Króla Stefana Batorego”: Wisła – Narew – Biebrza – Kanał Augustowski – Niemen.

Proponowane użytki ekologiczne

Wynikająca z przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody ochrona gatunkowa obejmuje okazy gatunków oraz siedliska i ostoje roślin, zwierząt i grzybów.

Ochrona gatunkowa ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu ochrony dziko występujących na terenie kraju lub innych państw członkowskich Unii Europejskiej rzadkich, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie przepisów umów międzynarodowych, których Rzeczpospolita Polska jest stroną, gatunków roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk i ostoi, a także zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej.

Na obszarze gminy Radziłów występują ostoje roślin wskazane do objęcia ochroną prawną w formie użytku ekologicznego.

Wskazuje się następujące tereny do objęcia ochroną prawną w formie użytku ekologicznego, które do czasu ich ustanowienia – obejmuje się ochroną planistyczną:

Tabela Nr 2. Proponowane użytki ekologiczne do objęcia ochroną prawną.

Nazwa proponowanego użytku ekologicznego	Lokalizacja	Charakterystyka
Las pod Wypychami	Wypychy	Niewielki kompleks leśny położony w okolicach wsi Wypychy z różogatunkowym i podszytem, na który składają się: sosna, brzoza, leszczyna, jałowiec, krzewy malin i czarnej jagody. W lesie znajdują się miejsca lęgowe sokołów wędrownych oraz polanka stanowiąca podczas wiosennych roztopów miejsce lęgowe dzikich kaczek. W sąsiedztwie lasu zaobserwowano zwiększony ruch zwierzyny płowej
Lipowy Grąd	Mścichy	Dobrze zachowany w stanie prawie naturalnym ekosystem łąkowo – wodny położony w obrębie wsi Mścichy przy drodze prowadzącej na rozległe bagna biebrzańskie
Żeremie bobrowe	Kownatki	Powstałe na łące z rowem melioracyjnym położone około 3 km za wsią Kownatki. Rów porośnięty jest młodymi brzoza, krzewami i wysokimi trawami. Brzoza posłużyła bobrom na tamy, dzięki którym nastąpiło spiętrzenie wody. Bobry przekształciły łąkę poprzez wykopanie dziur pod ziemią.
Glinianki	Kąty, Pieńki Grodzisko i Szyjki.	Obszar nieużytków o powierzchni około 1 ha leżący pomiędzy trzema wsiami: Kąty, Pieńki Grodzisko i Szyjki. Nazwa pochodzi od pokładów gliny czerwonej. Glinianki porośnięte są licznymi drzewami i krzewami (brzoza, topola, sosna, osika, wierzbą, świerk i jarzębina).

Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Radziłów – Łomżyński Zespół Projektowo – Inwestycyjny w Łomży – 2004 r.

Gospodarowanie przestrzenią na terenie użytków ekologicznych odbywać się będzie, m.in. zgodnie z ustawą o ochronie przyrody.

3. OCHRONA KRAJOBRAZU, W TYM KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

Krajobraz naturalny stanowi zasób środowiska przyrodniczego, na który składają się między innymi: ukształtowanie terenu, wody powierzchniowe, pokrycie terenu szatą leśną oraz obiekty ochrony konserwatorskiej. Biorąc pod uwagę te uwarunkowania należy stwierdzić, że gmina Radziłów charakteryzuje się przeciętnymi walorami krajobrazowymi w skali regionu i zróżnicowanymi w skali gminy walorami krajobrazowymi środowiska przyrodniczego.

Najwyższe wartości krajobrazowe reprezentuje dolina Biebrzy. Na walory krajobrazowe doliny Biebrzy składa się dobrze zachowane w stanie naturalnym koryto rzeki oraz ekosystemy łąkowe i lęgowe, które są stanowiskami lęgowymi ptaków, owadów, płazów, ryb i innych gatunków fauny. Doliny rzeczne Wissy, Przytulanki, Matlaka, Klimasówki i Kubrzanki ze względu na przeprowadzone melioracje odznaczają się mniejszymi walorami środowiskowymi.

Ważną rolę w krajobrazie gminy Radziłów pełnią liczne zakrzaczenia i zadrzewienia występujące wzdłuż linii brzegowych cieków i zbiorników wodnych, wśród lasów i pól, wzdłuż dróg oraz na terenach zabudowanych.

W Biebrzańskim Parku Narodowym obok atrakcyjnych wód Biebrzy z licznymi starorzeczami występują rzadkie zbiorowiska roślinne i populacje zwierząt.

Szlak wodny Biebrzy posiada znaczenie krajowe, które stanowi połączenie Pojezierza Augustowsko – Suwalskiego z Narwią.

Zmiany krajobrazu następować będą w wyniku zwiększania się powierzchni zabudowanych i zmniejszania tym samym powierzchni użytków rolnych.

Krajobraz gminy Radziłów można ocenić jako poprawny. Nie odbiega od przeciętnego w regionie. Niekorzystnym zjawiskiem jest występowanie zabudowy w złym stanie technicznym. Nie stwierdzono dysharmonii w otaczającym krajobrazie.

W zakresie działań zmierzających do ochrony krajobrazu należy dążyć do:

- 1) ograniczenia przekształceń krajobrazu związanych z rozwojem osadnictwa, infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, które mogą spowodować negatywne zmiany w krajobrazie poprzez sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- 2) ograniczenia zmian naturalnej konfiguracji terenu;
- 3) ustalenia w planach miejscowych dla nowej zabudowy: standardów i form architektonicznych zabudowy, odpowiedniego usytuowania w terenie oraz jakości wykonania i charakteru zieleni urządzonej;
- 4) zachowania w maksymalnym stopniu istniejących zadrzewień i zakrzewień śródpolnych oraz przydrożnych;
- 5) wprowadzania wysokiej zieleni składającej się z rodzimych gatunków drzew;
- 6) wyeliminowania obiektów dysharmonijnych dla otoczenia;
- 7) zachowania naturalnie ukształtowanej zieleni wysokiej (np. w formie śródpolnych zadrzewień) oraz kształtowania terenów zieleni pełniących funkcje izolacyjno – krajobrazowe w sąsiedztwie terenów komunikacyjnych i osadniczych;
- 8) rekultywacji terenów poeksploatacyjnych i zniszczonych w procesie budowlanym zgodnie z kierunkiem ustalonym w koncesji;
- 9) nadzór nad gospodarką odpadową oraz wyeliminowanie wyrzucania śmieci w miejscach niedozwolonych.

Szczegółnej ochronie podlega krajobraz na terenach chronionych w rozumieniu ustawy o ochronie przyrody (tj. Biebrzańskiego Parku Narodowego wraz z otuliną oraz Obszaru Specjalnej Ochrony Ptaków „Ostoja Biebrzańska” (PLB 200006) i Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk „Dolina Biebrzy” (PLH 200008).

4. WYTYCZNE DO PLANÓW MIEJSCOWYCH

W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy uwzględnić ustalenia pkt 1, 2 i 3 wynikające z kierunków oraz ochrony poszczególnych elementów środowiska oraz z następujących przepisów i dokumentów strategicznych:

- 1) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 września 1993 roku w sprawie utworzenia Biebrzańskiego Parku Narodowego (Dz. U. Nr 86, póź. 399);
- 2) Zarządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 stycznia 2021 roku w sprawie zadań ochronnych dla Biebrzańskiego Parku Narodowego na lata 2021–2023 (Dz. Urz. Ministra Klimatu i Środowiska z 15 stycznia 2021 roku, poz. 4);
- 3) planu ochrony BPN po jego sporządzeniu;
- 4) planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 „Ostoja Biebrzańska” PLB200006 – opracowano projekt Planu Zadań Ochronnych, po jego ustanowieniu stanie się on aktem prawa miejscowego;
- 5) planu zadań ochronnych obszaru Natura 2000 „Dolina Biebrzy” PLHB00008 – opracowano projekt Planu Zadań Ochronnych, po jego ustanowieniu stanie się on aktem prawa miejscowego;

- 6) Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego – uchwała Nr XXXVI/330/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 maja 2017 roku w sprawie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego z późn. zmianą;
- 7) Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030;
- 8) Strategii Rozwoju Gminy Radziłów do roku 2030 (w trakcie opracowania);
- 9) części strefy ochronnej (dot. obrębu Sośnia) terenu zamkniętego resortu obrony narodowej położonego w gminie Goniądz.

Ponadto obowiązują ustalenia zawarte w Rozdziale III pkt 2, 4 i 5 – Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny przeznaczone pod zabudowę oraz tereny wyłączone spod zabudowy.

Wskazuje się utworzenie na obszarze gminy użytków ekologicznych wymienionych w pkt 2, przewidzianych ustawą o ochronie przyrody z obowiązkiem wprowadzenia ich do planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego po ich ustanowieniu

ROZDZIAŁ V.

OBSZARY I ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

Zgodnie z art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2022 roku poz. 840) w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się, w szczególności ochronę:

- 1) zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia;
- 2) innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków;
- 3) parków kulturowych.

Na obszarze gminy Radziłów nie ustanowiono parku kulturowego.

Wójt Gminy Radziłów prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy, która jest podstawą prowadzenia polityki przestrzennej w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.

Zgodnie z Zarządzeniem Nr 94/2021 Wójta Gminy Radziłów z dnia 20 października 2021 roku w sprawie przyjęcia Gminnej Ewidencji Zabytków i późniejszą zmianą: Zarządzeniem Nr 97/2022 Wójta Gminy Radziłów z dnia 03 października 2022 roku w zakresie zmiany załącznika Nr 2, GEZ zawiera:

- 1) Wykaz obiektów wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych wg ewidencji Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków – Załącznik nr 1;
- 2) Wykaz obiektów wpisanych do ewidencji zabytków ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków – Załącznik nr 2;
- 3) Wykaz stanowisk archeologicznych wg wykazu Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Białymstoku, Delegatura w Łomży – Załącznik nr 3.

1. USTANOWIENIE OCHRONY OBIEKTÓW I OBSZARÓW POPRZECZ WPIS DO REJESTRU ZABYTKÓW

Wykaz zabytków nieruchomych województwa podlaskiego – Rejestr A – stan na dzień 03 marca 2022 roku – ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków.

Kramarzewo

- kościół par. p.w. św. Barbary, drewn., 1 poł. XVIII, nr rej.: 19 z 29.04.1958,
- dzwonnica, drewn., nr rej.: 20 z 29.04.1958;

Radziłów

- teren części miasta, nr rej.: 116 z 29.04.1958,
- plebania, 1881-83, nr rej.: 121 z 27.04.1981,
- nagrobki o charakterze zabytkowym (9 nagrobków) na cmentarzu rzym.-kat., 1842-1945, nr rej.: 297 z 10.06.1987,
- cmentarz - mogiła ludności żydowskiej, 1941, nr rej.: A-445 z 30.12.1991,
- chata (dom), ul. Łomżyńska 11, drewn., 1890, nr rej.: 101 z 24.04.1981,
- dom, pl. 500-lecia 5, drewn., ok. 1920, nr rej.: A-404 z 8.05.1990,
- dom, pl. 500-lecia 22, drewn., pocz. XX, nr rej.: A-405 z 9.05.1990,
- dom, pl. 500-lecia 32, drewn., 1891, nr rej.: 100 z 24.04.1981,
- dom, ul. Szczuczyńska 2, drewn., 1912, nr rej.: A-396 z 28.10.1989,
- dom, ul. Szczuczyńska 5, drewn., po 1920, nr rej.: A-393 z 1.08.1989,
- dom, ul. Szczuczyńska 11, drewn., po 1920, nr rej.: A-399 z 28.03.1990;

Słucz

- kościół par. p.w. Narodzenia NMP, 1911, nr rej.: 97 z 23.04.1981,
- cmentarz rzym.- kat. (część), nr rej.: 298 z 10.06.1987,
- zespół dworsko - ogrodowy, nr rej.: 234 z 17.09.1986,
- dwór, nr rej. nr rej.: 98 z 23.04.1981.

Źródło: <https://wuo.uzbystok.bip.gov.pl/rejestr/>

Zabytki wpisane do rejestru zabytków objęte są ochroną konserwatorską na podstawie przepisów ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2021 roku, poz. 710, 954). Wszelkie prace przy obiektach i na terenach zabytkowych oraz w ich bezpośrednim otoczeniu mogą być prowadzone po uzyskaniu stosownego pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków. Wymóg uzyskania pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (zw. dalej WKZ) dotyczy również dokonywania podziałów zabytku, zmiany przeznaczenia lub sposobu korzystania z zabytku, prowadzenia badań archeologicznych i architektonicznych oraz podejmowania innych działań, które mogłyby wpłynąć na naruszenie substancji zabytkowej lub wygląd zabytku.

Przedmiot, zakres i granice wynikają z treści decyzji o wpisaniu zabytku do rejestru oraz z przepisów odrębnych dotyczących ochrony zabytków, m.in. ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece na zabytkami. Uwarunkowania wynikające z wpisu do rejestru wymagają indywidualnych opracowań i analiz. Na podstawie art. 27 w/wym. ustawy na wniosek właściciela lub posiadacza zabytku WKZ przedstawia, w formie pisemnej, zalecenia konserwatorskie, określające sposób korzystania z zabytku, jego zabezpieczenia i wykonania prac konserwatorskich, a także zakres dopuszczalnych zmian, które mogą być wprowadzone w tym zabytku.

Ochrona prawna dziedzictwa kulturowego gminy Radziłów dotyczy w szczególności 17 zabytków wpisanych do rejestru zlokalizowanych na terenie: Radziłowa, Kramarzewa i Słucza. Tą formą objęto najcenniejsze obiekty i obszary z terenu gminy, w tym: 3 decyzje dotyczą obiektów sakralnych, 2 – dworów i założenia dworsko – ogrodowego, 1 – cmentarza – mogiły ludności żydowskiej, 1 – cmentarza rzymsko – katolickiego (9 nagrobków o charakterze zabytkowym) na cmentarzu rzymsko – katolickim, zabytku urbanistyki – teren części miasta Radziłów, 8 – budynków mieszkalnych.

Zostały one ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków (zw. dalej GEZ).

Zabytki architektury i budownictwa wpisane do rejestru

Ochrona zabytków architektury i budownictwa wpisanych do rejestru oprócz wymienionych na wstępie zasad ogólnych polega na uwzględnieniu w zagospodarowaniu przestrzennym następujących zasad:

- 1) zachowanie indywidualnej formy architektonicznej i stylistycznej poszczególnych obiektów;
- 2) ochrona określonych gabarytów, formy, detalu oraz zagospodarowania otoczenia;
- 3) ochrona ekspozycji i widoku / perspektyw widokowych poszczególnych obiektów.

Przedmiotem ochrony jest:

- zewnętrzny wygląd budynków: ukształtowanie bryły (gabaryty, kształt dachu);

- opracowanie elewacji (forma i układ otworów, detal architektoniczny, wykończenie ścian zewnętrznych, pokrycie dachu);
- inne elementy decydujące o zachowaniu ich historycznego charakteru (konstrukcja, układ wnętrz, wyposażenie).

Założenie (zespół) dworsko – ogrodowe w Słuczu

W stosunku do zabytkowych założeń (zespołów) dworsko - ogrodowych obowiązuje:

- 1) zachowanie rozplanowania, historycznych osi widokowych i kompozycyjnych, zabytkowych obiektów tworzących zespół i kompozycji zieleni, ukształtowania terenu (tarasy, wały), cieków i zbiorników wodnych;
- 2) zachowanie historycznej dyspozycji funkcjonalno – przestrzennej założenia (podział na część mieszkalno – reprezentacyjną i rekreacyjną oraz na część gospodarczą) oraz integralności zespołu (zakaz wtórnych podziałów);
- 3) uczytelnienie wnętrz parkowych, powiązań widokowych, wyeksponowanie powiązań kompozycyjnych;
- 4) podporządkowanie zakresu i formy modernizacji technicznej zabudowy zespołu (mieszkalnej i gospodarczej) wartości zabytkowej poszczególnych obiektów i całego założenia;
- 5) usunięcie elementów zniekształcających i obniżających wartość zabytkową zespołu oraz wzbogacanie kompozycji o nowe elementy krajobrazowe podnoszące wartości estetyczne terenu i dostosowane do historycznej kompozycji zespołu;
- 6) zachowanie i restauracja kompozycji zieleni, w tym pielęgnacja i konserwacja zachowanego starodrzewu oraz utrzymanie i pielęgnacja materiału roślinnego;
- 7) dopuszczenie uzupełnienia kompozycji lub innej modernizacji przestrzennej, w oparciu o specjalistyczne analizy konserwatorskie i pod warunkiem dostosowania do historycznej kompozycji zespołu i indywidualnych wartości zabytkowych (swoistych cech zespołu);
- 8) wymóg uzyskania pozwolenia / uzgodnienia WKZ na prowadzenie jakichkolwiek działań (robót budowlanych, prac konserwatorskich i innych) przy obiektach podworskich oraz pozostałych położonych w granicach ochrony konserwatorskiej zespołu, na terenie zespołu oraz w jego otoczeniu.

Zabytkowe cmentarze w Radziłowie i Słuczu oraz mogiły w Radziłowie wpisane do rejestru

W odniesieniu do zabytkowych cmentarzy i mogił obowiązuje:

- a) zachowanie i rewitalizacja zabytkowych elementów cmentarzy (ogrodzenie, brama, kaplice, itp.), w tym historycznych elementów ukształtowania terenu cmentarzy (kompozycja przestrzenna, układ komunikacyjny, układ kwater i mogił) oraz skomponowanych układów zieleni;
- b) zachowanie i konserwacja zabytkowych krzyży i nagrobków oraz innych elementów małej architektury, sztuki sakralnej i nagrobnej;
- c) systematyczne prowadzenie prac porządkowych na mogiłach i cmentarzach wojennych;
- d) usuwanie elementów mających niekorzystny wpływ na stan zachowania albo wygląd cmentarza (m.in. wysypiska śmieci, samosiewy);
- e) zakaz lokalizowania w bezpośrednim sąsiedztwie cmentarzy działalności, która mogłaby przyczynić się do obniżenia ich wartości zabytkowej oraz obiektów zasłaniających widok;
- f) wymóg uzyskania pozwolenia/uzgodnienia wojewódzkiego konserwatora zabytków na prowadzenie prac związanych z konserwacją i restauracją cmentarza i jego poszczególnych elementów.

Strefa ochrony konserwatorskiej terenu części miasta (średniowiecznego układu miasta – dot. Radziłowa)

Przedmiotem ochrony jest: rozplanowanie ulic i placów, kwartałów i bloków zabudowy, w tym historyczne linie zabudowy i linie rozgraniczające, historyczne podziały własnościowe i funkcjonalne, zabytkowa zabudowa, skala zabudowy, historyczne dominanty przestrzenne i wysokościowe, zespoły zieleni urządzonej.

W strefie obowiązują następujące zasady ochrony:

- 1) zachowanie historycznego rozplanowania ulic i placów – ich przebiegu, linii rozgraniczających i linii zabudowy utrwalonych w istniejącej zabudowie historycznej;
- 2) zachowanie historycznego rozplanowania kwartałów i bloków zabudowy oraz struktury podziałów parcelacyjnych, a także ich dyspozycji funkcjonalno – przestrzennej;
- 3) zachowanie zbliżonej do historycznej skali układu, historycznych dominant przestrzennych i wysokościowych (kościół);
- 4) zachowanie zabudowy historycznej – obiektów zabytkowych objętych ochroną konserwatorską na podstawie wpisu do rejestru zabytków, obiektów znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków;
- 5) dostosowanie nowej zabudowy oraz innych obiektów budowlanych do historycznej kompozycji urbanistycznej w zakresie sytuacji, skali, ukształtowania bryły oraz detalu (w tym materiałów do wykończenia elewacji i pokrycia dachu);
- 6) kształtowanie nowych elementów układu z uwzględnieniem jego historycznej skali, kompozycji i dyspozycji funkcjonalno – przestrzennej;
- 7) podnoszenie jakości i walorów estetycznych wartościowych wnętrz urbanistycznych poprzez porządkowanie obudowy i zabudowy wewnętrznej oraz zieleni, ujednolicanie nawierzchni placów, ulic i chodników, wskazane utrzymanie / przywracanie posadzek historycznych, porządkowanie oświetlenia i małej architektury;
- 8) zakaz lokalizacji reklamy wielkoformatowej (wielkogabarytowej) wolnostojącej albo umieszczanej na elementach konstrukcyjnych obiektu budowlanego lub na ogrodzeniu.

2. INNE ZABYTKI NIERUCHOME ZNAJDUJĄCE SIĘ W GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW

Tabela nr 3. Wykaz innych zabytków nieruchomych znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków.

L.p.	Nazwa miejscowości	Adres	Zabytek	Nr rejestru
				L.dz
1.	Karwowo		młyn wodny (elektryczny)	
2.	Kramarzewo		ogrodzenie kościoła p. w. św. Barbary	
3.	Radziłów		cmentarz rzymskokatolicki	
4.	Radziłów		cmentarz z II wojny światowej	
5.	Radziłów		stodoła plebańska	
6.	Radziłów	ul. Łomżyńska	młyn elektryczny	
7.	Radziłów	Pl.500-lecia 6	budynek mieszkalny nr 6	
8.	Radziłów	Pl.500-lecia 9	budynek mieszkalny 9	
9.	Radziłów	Pl. 500-lecia 1	budynek mieszkalny nr 1	Zrządzenie PWKZ nr 35 z dnia 2.09.2022 r.
10.	Radziłów	Pl.500-lecia nr 12	budynek mieszkalny nr 12	
11.	Radziłów	Pl.500-lecia nr 16	budynek mieszkalny nr 16	
12.	Radziłów	Pl.500-lecia 18 ob, nr 25	dom nr 25	
13.	Radziłów	Pl.500-lecia nr 31	budynek mieszkalny nr 31	
14.	Radziłów	ul. Karwowska nr 5	budynek mieszkalny nr 5	
15.	Radziłów	ul. Karwowska nr 6	budynek mieszkalny nr 6	
16.	Radziłów	ul. Karwowska nr 7a	budynek mieszkalny nr 7 a	
17.	Radziłów	ul. Karwowska 7b	budynek mieszkalny nr 7 b	
18.	Radziłów	ul. Karwowska nr 10	budynek mieszkalny nr 10	
19.	Radziłów	ul. Karwowska nr 8	budynek mieszkalny nr 8	

20.	Radziłów	ul. Kościelna nr 1	budynek mieszkalny nr 1	
21.	Radziłów	ul. Kościelna nr 2	stodoła nr 2	
22.	Radziłów	ul. Ogrodowa nr 3	budynek mieszkalny nr 3	
23.	Radziłów	ul. Ogrodowa 7	stodoła nr 7	
24.	Radziłów	ul. Ogrodowa nr 7	budynek mieszkalny	
25.	Radziłów	ul. Szczuczyńska nr 8	budynek mieszkalny nr 8	
26.	Radziłów	ul. Szczuczyńska nr 12	budynek mieszkalny nr 12	
27.	Radziłów	ul. Szczuczyńska nr 14	budynek mieszkalny nr 14	
28.	Radziłów	ul. Szczuczyńska nr 16	budynek mieszkalny nr 16	
29.	Radziłów	ul. Szczuczyńska nr 17	budynek mieszkalny nr 17	
30.	Radziłów	ul. Szczuczyńska nr 9	budynek mieszkalny nr 9	
31.	Słucz		plebania	
32.	Słucz		spichlerz w zespole dworskim i folwarcznym	
33.	Słucz	Słucz 48	dom (chata) nr 48	96 z dn. 23.04.1981 r. KL-WKZ-5340/12/81
34.	Sośnia		cmentarz żołnierzy rosyjskiej z I wojny światowej (ok.1915 r.)	
35.	Zakrzewo		park	

3. WOJEWÓDZKA EWIDENCJA ZABYTKÓW

Stosownie do Zarządzenia PWKZ Nr 35 z dnia 2.09.2022 roku budynek mieszkalny przy ul. Plac 500-lecia 1 w Radziłowie został włączony do wojewódzkiej ewidencji zabytków (poz. 9 – Tabela nr 8). Budynek ujęty jest w Gminnej Ewidencji Zabytków – Zarządzenie Nr 97/2022 Wójta Gminy Radziłów z dnia 03 października 2022 roku zmieniające zarządzenie Nr 94/2021 z dnia 20 października 2021 roku w sprawie przyjęcia Gminnej Ewidencji Zabytków.

4. USTANOWIENIE OCHRONY W MIEJSCOWYCH PLANACH ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

1) Obiekty i obszary ujęte w gminnej ewidencji zabytków

W gminnej ewidencji zabytków prowadzonej przez Wójta Gminy Radziłów ujęte są zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków.

W wojewódzkiej ewidencji zabytków Podlaskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków znajduje się 62 zabytki z obszaru gminy Radziłów, w tym:

- 52 – zabytki architektury i budownictwa,
- 1 – założenie dworskie (zespół dworsko – folwarczny);
- 2 – parki;
- 6 – cmentarze, mogiła;
- 1 – teren części miasta Radziłów.

W odniesieniu do zabytków znajdujących się w wojewódzkiej ewidencji zabytków przedmiotem ochrony jest przede wszystkim zewnętrzny wygląd budynków: ukształtowanie bryły, opracowanie elewacji (forma i układ otworów, detal architektoniczny) oraz inne elementy decydujące o zachowaniu ich historycznego charakteru, między innymi: wykończenie ścian zewnętrznych, pokrycie dachu.

Prace przy tych obiektach, które mają wpływ na ich wygląd zewnętrzny mogą być prowadzone po uzyskaniu stosownego uzgodnienia wojewódzkiego konserwatora zabytków. Natomiast rozbiórka może być dokonana tylko w uzasadnionych przypadkach (np. ze względu na bardzo zły stan zachowania), po uzgodnieniu jej z WKZ.

2) Zabytki (stanowiska) archeologiczne znajdujące się w gminnej ewidencji zabytków (GEZ)

Wykaz zabytków (stanowisk) archeologicznych znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków zawiera *Tabela nr 9* zamieszczona w Rozdziale VI pkt 3 p.pkt 2 – *Uwarunkowania rozwoju gminy - Załącznik nr 1*.

W ewidencji zabytków archeologicznych (AZP) znajduje się 112 zabytków archeologicznych (stanowisk), które są ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków. Zgrupowane są w następujących obszarach AZP: 31-78, 32-80, 30-80, 31-79, 31-80, 30-81, 32-79, 32-78, 33-79, 33-80.

Zabytki (stanowiska) archeologiczne oznaczone nr 1, 4 i 5 w obszarze 32-79 Radziłów położone są na obszarze, dla którego obowiązuje Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miejscowości gminnej Radziłów – uchwała nr XXXIX/188/06 Rady Gminy Radziłów z dnia 27.07.2006 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego Nr 222, poz. 2165 z dnia 27.07.2006 r.) wraz ze zmianami są objęte ochroną planistyczną. Pozostałe stanowiska położone na obszarze gminy Radziłów nie są objęte ochroną prawną, dlatego też proponuje się, aby objąć je ochroną na podstawie ustaleń w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Zabytki archeologiczne (stanowiska) mają zapewnioną ochronę, m.in. na podstawie art. 31 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Tereny, na których stwierdzono występowanie stanowisk archeologicznych powinny pozostać otwarte - niezabudowane.

Zabytki (stanowiska) o ukształtowanej formie przestrzenno-krajobrazowej (np. grodziska, kurhany) i zabytki archeologiczne powierzchniowe (np. osady, cmentarzyska) należy objąć ochroną w formie stref ochrony konserwatorskiej wyznaczonych odrębnie dla poszczególnych zabytków.

Granice stref winny być wyznaczone na podstawie danych zawartych w karcie ewidencyjnej stanowiska (AZP).

Pozostałe stanowiska (tzw. ślady osadnicze) zaznaczono punktowo na rysunku Studium.

Przedmiot ochrony są domniemane relikty archeologiczne (obiekty, warstwy i struktury podziemne) stanowiące ślady osadnictwa pradziejowego i historycznego, cmentarzyska, kurhany lub innymi relikdami działalności gospodarczej, religijnej artystycznej.

Dopuszczenie są:

- zmiany zagospodarowania terenu,
- prowadzenia robót budowlanych, w tym robót ziemnych na terenie, gdzie stwierdzono występowanie zabytków archeologicznych, dopuszczenie działalności, która mogłaby prowadzić do zniszczenia zabytków archeologicznych może wymagać przeprowadzenia badań archeologicznych, na zasadach określonych w przepisach odrębnych.

W przypadku dopuszczenia zmiany, która mogłaby prowadzić do zniszczenia zabytku archeologicznego należy ustalić obowiązek przeprowadzenia gruntownych przedinwestycyjnych badań archeologicznych, których rezultaty należy uwzględnić na kolejnym etapie planowania inwestycji.

3) Obszary o walorach zabytkowych i obszary mające znaczenie ze względu na ochronę ekspozycji i otoczenia zabytku – ochrona planistyczna

Radziłów

W Miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego miejscowości gminnej Radziłów – uchwała nr XXXIX/188/06 Rady Gminy Radziłów z dnia 27.07.2006 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego Nr 222, poz. 2165 z dnia 27.07.2006 r.) wraz ze zmianami wyznaczone są strefy ochrony konserwatorskiej historycznego układu urbanistycznego w Radziłowie, są to:

- strefa B-1 – ochrony konserwatorskiej historycznego układu urbanistycznego;
- strefa B-2 – ochrony konserwatorskiej historycznego układu urbanistycznego;

– strefa E+K – ochrony konserwatorskiej krajobrazu i ekspozycji układu urbanistycznego które są objęte ochroną planistyczną. W strefach ustalono zasady gospodarowania przestrzenią. Strefy te wymagają dostosowania do obecnie obowiązujących przepisów i urealnienia ich granic oraz przedmiotu ochrony.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi strefy te łącznie z otoczeniem wymagają opracowania kart, a po opracowaniu karty może nastąpić zmiana ich granic.

Tabela Nr 4. Strefy ochrony konserwatorskiej wraz z przedmiotem ochrony związane z układem urbanistycznym Radziłowa.

Nazwa strefy	Przedmiot ochrony
Strefa ochrony konserwatorskiej zabytkowego układu urbanistycznego	Przedmiotem ochrony jest: rozplanowanie ulic i placów, kwartałów i bloków zabudowy, w tym historyczne linie zabudowy i linie rozgraniczające, historyczne podziały własnościowe i funkcjonalne, zabytkowa zabudowa, skala zabudowy, historyczne dominanty przestrzenne i wysokościowe, zespoły zieleni urządzonej.
Strefa ochrony konserwatorskiej zachowanych elementów zabytkowych układu urbanistycznego	Przedmiotem ochrony jest: rozplanowanie ulic i placów, kwartałów i bloków zabudowy, zabytkowa zabudowa.
Strefa ochrony konserwatorskiej ekspozycji i otoczenia zabytku	Przedmiotem ochrony jest naturalny i częściowo urządzony krajobraz nadrzeczny, ukształtowanie terenu, zieleń, ciek i zbiorniki wodne

Postuluje się utrzymanie ustaleń zawartych w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania.

Słucz

W Miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy miejscowości Słucz – uchwała nr XXXV/208/09 Rady Gminy Radziłów z dnia 28.08.2009 r. (Dz. U. Nr 200, poz. 2197 z dnia 13.10.2009 r.) ustalono strefy ochrony konserwatorskiej: zespołu kościoła parafialnego, zabytkowego zespołu dworsko – ogrodowego, zabytkowego cmentarza parafialnego w Słuczu, które są objęte ochroną planistyczną. Strefy te podobnie, jak strefy układu urbanistycznego Radziłowa wymagają dostosowania do obecnie obowiązujących przepisów.

Granice ustalonych stref w wym. planach miejscowych zostały oznaczone na rysunku Studium – Załącznik nr 5 i 6. Po sporządzeniu karty mogą ulec zmianie, co nie będzie wymagało zmiany Studium.

Urealnione strefy (po opracowaniu karty), powinny być bezwzględnie uwzględnione przy sporządzaniu miejscowych planów / lub ich zmian.

Ponadto przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego/lub zmian oprócz wyżej wymienionych wytycznych należy uwzględnić ustalenia:

- Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego aktualnego na dzień sporządzania planu/lub zmiany;
- Gminnej Ewidencji Zabytków aktualnej na dzień sporządzania planu/lub zmiany;
- „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Radziłów aktualnego na dzień sporządzania planu/lub zmiany.

Na obszarze gminy Radziłów znajdują się następujące pomniki i miejsca pamięci:

- cmentarz z II wojny światowej w Radziłowie;
- cmentarz żołnierzy rosyjskich I wojny światowej ok. 1915 r. w Sośni;
- mogiła we wsi Łoje – Awissa;
- pomnik poświęcony pamięci żołnierza rosyjskiego w Klimaszewnicy;
- kapliczki, krzyże i figury we wsiach: Święcienin, Sośnia, Racibory, Konopki Błonie, Mścichy, Kownatki, Łoje – Awissa, Okrasin, Karwowo, Mikuty.

Wskazuje się utworzenie zbioru otwartego dóbr kultury współczesnej bez konieczności zmiany Studium, co pozwoli na ochronę prawem miejscowym elementów kształtujących tożsamość gminy.

5. WYTYCZNE OKREŚLENIA ZASAD OCHRONY ZABYTKÓW ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW I OBOWIĄZUJĄCH STREFACH OCHRONY KONSERWATORSKIEJ

Zabytki nieruchome ujęte w gminnej ewidencji zabytków (GEZ)

Ochrona zabytków nieruchomych znajdujących się do GEZ polega na uwzględnieniu w zagospodarowaniu przestrzennym następujących zasad:

- 1) zachowanie indywidualnej formy architektonicznej i stylistycznej poszczególnych obiektów;
- 2) zachowanie historycznego charakteru zabytku;
- 3) ochrona określonych gabarytów, formy, detalu oraz zagospodarowania otoczenia;
- 4) ochrona ekspozycji i widoku / perspektyw widokowych poszczególnych obiektów.

Zabytki architektury i budownictwa ujęte w GEZ

Przedmiotem ochrony jest zewnętrzny wygląd budynków: ukształtowanie bryły (gabaryty, kształt dachu), opracowanie elewacji (forma i układ otworów, detal architektoniczny, wykończenie ścian zewnętrznych, pokrycie dachu) oraz inne elementy decydujące o zachowaniu ich historycznego charakteru (konstrukcja, układ wnętrz, wyposażenie).

Ochrona zabytków architektury i budownictwa znajdujących się do GEZ polega na uwzględnieniu w zagospodarowaniu przestrzennym następujących zasad:

- 1) zachowanie indywidualnej formy architektonicznej i stylistycznej poszczególnych obiektów;
- 2) zachowanie historycznego charakteru zabytku;
- 3) ochrona określonych gabarytów, formy, detalu oraz zagospodarowania otoczenia;
- 4) ochrona ekspozycji i widoku / perspektyw widokowych poszczególnych obiektów.

Zabytkowe założenia / zespoły dworsko – ogrodowe ujęte w GEZ

W stosunku do zabytkowych zespołów dworsko - ogrodowych obowiązują następujące zasady ochrony:

- 1) zachowanie rozplanowania, historycznych osi widokowych i kompozycyjnych, zabytkowych obiektów tworzących zespół i kompozycji zieleni, ukształtowania terenu (tarasy, wały), cieków i zbiorników wodnych;
- 2) zachowanie historycznej dyspozycji funkcjonalno – przestrzennej założenia (podział na część mieszkalno – reprezentacyjną i rekreacyjną oraz na część gospodarczą) oraz integralności zespołu (zakaz wtórnych podziałów);
- 3) uczynienie wnętrz parkowych, powiązań widokowych, wyeksponowanie powiązań kompozycyjnych;
- 4) podporządkowanie zakresu i formy modernizacji technicznej zabudowy zespołu (mieszkalnej i gospodarczej) wartości zabytkowej poszczególnych obiektów i całego założenia;
- 5) usunięcie elementów zniekształcających i obniżających wartość zabytkową zespołu oraz wzbogacanie kompozycji o nowe elementy krajobrazowe podnoszące wartości estetyczne terenu i dostosowane do historycznej kompozycji zespołu;
- 6) zachowanie i restauracja kompozycji zieleni, w tym pielęgnacja i konserwacja zachowanego starodrzewu oraz utrzymanie i pielęgnacja materiału roślinnego.
- 7) dopuszczenie uzupełnienia kompozycji lub innej modernizacji przestrzennej, w oparciu o specjalistyczne analizy konserwatorskie i pod warunkiem dostosowania do historycznej kompozycji zespołu i indywidualnych wartości zabytkowych (swoistych cech zespołu);
- 8) wymóg uzyskania pozwolenia/uzgodnienia WKZ na prowadzenie jakichkolwiek działań (robót budowlanych, prac konserwatorskich i innych) przy obiektach podworskich oraz pozostałych położonych w granicach ochrony konserwatorskiej zespołu, na terenie zespołu oraz w jego otoczeniu.

Zabytkowe cmentarze i mogiły znajdujące się w GEZ

W odniesieniu do zabytkowych cmentarzy i mogił obowiązują:

- 1) zachowanie i rewaloryzacja zabytkowych elementów cmentarzy (ogrodzenie, brama, kaplice, itp.), w tym historycznych elementów ukształtowania terenu cmentarzy (kompozycja przestrzenna, układ komunikacyjny, układ kwater i mogił) oraz skomponowanych układów zieleni;
- 2) zachowanie i konserwacja zabytkowych krzyży i nagrobków oraz innych elementów małej architektury, sztuki sakralnej i nagrobnej;
- 3) systematyczne prowadzenie prac porządkowych na mogiłach i cmentarzach wojennych;
- 4) usuwanie elementów mających niekorzystny wpływ na stan zachowania albo wygląd cmentarza (m.in. wysypiska śmieci, samosiewy);
- 5) zakaz lokalizowania w bezpośrednim sąsiedztwie cmentarzy działalności, która mogłaby przyczynić się do obniżenia ich wartości zabytkowej oraz obiektów zasłaniających widok;
- 6) wymóg uzyskania pozwolenia/uzgodnienia wojewódzkiego konserwatora zabytków na prowadzenie prac związanych z konserwacją i restauracją cmentarza i jego poszczególnych elementów.

Zabytki (stanowiska) archeologiczne ujęte w GEZ – zgodnie z pkt 4 p.pkt 2.

6. ZASADY OCHRONY OBIEKTÓW I OBSZARÓW WPISANYCH DO REJESTRU ZABYTEKÓW, WYNIAKJĄCE Z REGULACJI PRAWNYCH

Ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami uwzględnia się przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

W miejscowych planach:

- uwzględnia się wytyczne krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
- określa się rozwiązania niezbędne do zapobiegania zagrożeniom dla zabytków, zapewnienia im ochrony przy realizacji inwestycji oraz przywracania zabytków do jak najlepszego stanu,
- ustala się przeznaczenie i zasady zagospodarowania terenu uwzględniające opiekę nad zabytkami.

Miejscowy plan powinien zawierać wykaz zabytków nieruchomych (obiektów i obszarów) oraz zakres ochrony i zasady ochrony w formie zakazów, obowiązków i dopuszczeń.

Zabytki nieruchome wpisane do rejestru

Zabytki nieruchome wpisane do rejestru podlegają ścisłej ochronie. Przedmiot, zakres i granice wynikają z treści decyzji o wpisaniu zabytku do rejestru oraz z przepisów odrębnych dotyczących ochrony zabytków, m.in. ustawa z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2021 roku, poz. 710, 954). Uwarunkowania wynikające z wpisu do rejestru wymagają indywidualnych opracowań i analiz. Na podstawie art. 27 w/wym. ustawy na wniosek właściciela lub posiadacza zabytku wojewódzki konserwator zabytków przedstawia, w formie pisemnej, zalecenia konserwatorskie, określające sposób korzystania z zabytku, jego zabezpieczenia i wykonania prac konserwatorskich, a także zakres dopuszczalnych zmian, które mogą być wprowadzone w tym zabytku.

Zabytki architektury i budownictwa wpisane do rejestru

Ochrona zabytków architektury i budownictwa wpisanych do rejestru oprócz w/wym. zasad ogólnych polega na uwzględnieniu w zagospodarowaniu przestrzennym następujących zasad:

- 1) zachowanie indywidualnej formy architektonicznej i stylistycznej poszczególnych obiektów;
- 2) ochrona określonych gabarytów, formy, detalu oraz zagospodarowania otoczenia;
- 3) ochrona ekspozycji i widoku / perspektyw widokowych poszczególnych obiektów.

Zabytkowe założenia / Zespoły dworsko – ogrodowe wpisane do rejestru

Ochrona wartości zabytkowych zespołów polega na:

- 1) zachowaniu rozplanowania, historycznych osi widokowych i kompozycyjnych, zabytkowych obiektów tworzących zespół i kompozycji zieleni, ukształtowania terenu (tarasy, wały), cieków i zbiorników wodnych;
- 2) zachowaniu historycznej dyspozycji funkcjonalno – przestrzennej założenia (podział na część mieszkalno – reprezentacyjną i rekreacyjną oraz na część gospodarczą) oraz integralności zespołu (zakaz wtórnych podziałów);
- 3) uczytelnieniu wewnątrz parkowych, powiązań widokowych, wyeksponowanie powiązań kompozycyjnych;
- 4) podporządkowaniu zakresu i formy modernizacji technicznej zabudowy zespołu (mieszkalnej i gospodarczej) wartości zabytkowej poszczególnych obiektów i całego założenia;
- 5) usunięcie elementów zniekształcających i obniżających wartość zabytkową zespołu;
- 6) dopuszczeniu uzupełnienia kompozycji lub innej modernizacji przestrzennej, w oparciu o specjalistyczne analizy konserwatorskie i pod warunkiem dostosowania do historycznej kompozycji zespołu i indywidualnych wartości zabytkowych (swoistych cech zespołu).

Zabytkowe cmentarze i mogiły wpisane do rejestru

Ochrona cmentarzy i mogił wpisanych do rejestru zabytków wymaga respektowania następujących zasad:

- zachowanie i rewitalizacja zabytkowych elementów cmentarzy (ogrodzenie, brama, kaplice, itp.), w tym historycznych elementów ukształtowania terenu cmentarzy (kompozycja przestrzenna, układ komunikacyjny, układ kwater i mogił) oraz skomponowanych układów zieleni;
- zachowanie i konserwacja zabytkowych krzyży i nagrobków oraz innych elementów małej architektury, sztuki sakralnej i nagrobnej.

Zabytki architektury i budownictwa znajdujące się GEZ

Przedmiotem ochrony jest:

- zewnętrzny wygląd budynków: ukształtowanie bryły(gabaryty, kształt dachu);
- opracowanie elewacji (forma i układ otworów, detal architektoniczny, wykończenie ścian zewnętrznych, pokrycie dachu);
- inne elementy decydujące o zachowaniu ich historycznego charakteru (konstrukcja, układ wewnątrz, wyposażenie).

Zabytkowe założenia / Zespoły dworsko – ogrodowe

Ochrona wartości zabytkowych zespołów polega na:

- 1) zachowaniu rozplanowania, historycznych osi widokowych i kompozycyjnych, zabytkowych obiektów tworzących zespół i kompozycji zieleni, ukształtowania terenu (tarasy, wały), cieków i zbiorników wodnych;
- 2) uczytelnieniu wewnątrz parkowych, powiązań widokowych, wyeksponowanie powiązań kompozycyjnych;
- 3) dostosowaniu zakresu i formy modernizacji technicznej zabudowy zespołu (mieszkalnej i gospodarczej) wartości zabytkowej poszczególnych obiektów i całego założenia;
- 4) uwzględnieniu w zagospodarowaniu ochrony elementów zabytkowych i ich ekspozycji.

Zabytki (stanowiska) archeologiczne znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków PWKZ

Przedmiotem ochrony są:

- domniemane relikty archeologiczne (obiekty, warstwy struktury podziemne) stanowiące ślady osadnictwa pradziejowego i historycznego, cmentarzyska, kurhany i inne relikty działalności gospodarczej, religijnej artystycznej.

Ochrona wartości zabytkowych polega na:

- pozostawieniu otwartych, niezbudowanych terenów, na których stwierdzono występowanie stanowisk archeologicznych;
- objęciu w formie stref ochrony konserwatorskiej zabytków (stanowisk) powierzchniowych;

- w przypadku realizacji inwestycji na obszarze stanowiska archeologicznego znajdującego się w ewidencji zabytków AZP prace ziemne, dot. zmian w zagospodarowaniu terenu, prowadzeniu robot budowlanych, w tym ziemnych, dopuszczenie działalności, która mogłaby prowadzić do zniszczenia zabytków archeologicznych, należy poprzedzić przeprowadzeniem badań archeologicznych, na zasadach określonych w przepisach odrębnych.

Strefa ochrony konserwatorskiej zabytkowego układu urbanistycznego

Granice ochrony obejmują centralną średnio wieczną część układu urbanistycznego, wpisaną do rejestru zabytków. Przedmiotem ochrony jest: rozplanowanie ulic i placów, kwartałów i bloków zabudowy, w tym historyczne linie zabudowy i linie rozgraniczające, historyczne podziały własnościowe i funkcjonalne, zabytkowa zabudowa, skala zabudowy, historyczne dominanty przestrzenne i wysokościowe, zespoły zieleni urządzonej.

W strefie obowiązują następujące zasady ochrony:

- 1) zachowanie historycznego rozplanowania ulic i placów – ich przebiegu, linii rozgraniczających i linii zabudowy utrwalonych w istniejącej zabudowie historycznej;
- 2) zachowanie historycznego rozplanowania kwartałów i bloków zabudowy oraz struktury podziałów parcelacyjnych, a także ich dyspozycji funkcjonalno – przestrzennej;
- 3) zachowanie zbliżonej do historycznej skali układu, historycznych dominant przestrzennych i wysokościowych (kościół);
- 4) zachowanie zabudowy historycznej – obiektów zabytkowych objętych ochroną konserwatorską na podstawie wpisu do rejestru zabytków, obiektów znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków;
- 5) dostosowanie nowej zabudowy oraz innych obiektów budowlanych do historycznej kompozycji urbanistycznej w zakresie sytuacji, skali, ukształtowania bryły oraz detalu (w tym materiałów do wykończenia elewacji i pokrycia dachu);
- 6) kształtowanie nowych elementów układu z uwzględnieniem jego historycznej skali, kompozycji i dyspozycji funkcjonalno – przestrzennej;
- 7) podnoszenie jakości i walorów estetycznych wartościowych wewnątrz urbanistycznych poprzez porządkowanie obudowy i zabudowy wewnętrznej oraz zieleni, ujednolicanie nawierzchni placów, ulic i chodników, wskazane utrzymanie / przywracanie posadzek historycznych, porządkowanie oświetlenia i małej architektury;
- 8) zakaz lokalizacji reklamy wielkoformatowej (wielkogabarytowej) wolnostojącej albo umieszczanej na elementach konstrukcyjnych obiektu budowlanego lub na ogrodzeniu.

Strefa ochrony konserwatorskiej zachowanych elementów zabytkowych układu urbanistycznego

Granice strefy obejmują pozostałą część historycznego układu urbanistycznego, ujętego w gminnej ewidencji zabytków (jeśli jest karta GEZ). Przedmiotem ochrony jest: rozplanowanie ulic i placów, kwartałów i bloków zabudowy, zabytkowa zabudowa.

W strefie obowiązują następujące zasady ochrony:

- zachowanie historycznego rozplanowania ulic i placów – ich przebiegu, linii rozgraniczających i linii zabudowy utrwalonych w istniejącej zabudowie historycznej, w przypadku braku zabudowy historycznej dopuszcza się modyfikację linii zabudowy;
- zachowanie historycznego rozplanowania kwartałów i bloków zabudowy oraz struktury podziałów parcelacyjnych, a także ich dyspozycji funkcjonalno – przestrzennej;
- zachowanie zbliżonej do historycznej skali układu;
- zachowanie zabudowy historycznej – obiektów zabytkowych objętych ochroną konserwatorską na podstawie wpisu do rejestru zabytków, obiektów znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków;
- dostosowanie nowej zabudowy oraz innych obiektów budowlanych do historycznej kompozycji urbanistycznej w zakresie sytuacji, skali, ukształtowania bryły oraz detalu (w tym materiałów do wykończenia elewacji i pokrycia dachu);
- podnoszenie jakości i walorów estetycznych historycznych wewnątrz urbanistycznych;
- zakaz lokalizacji reklamy wielkoformatowej (wielkogabarytowej) wolnostojącej albo umieszczanej na elementach konstrukcyjnych obiektu budowlanego lub na ogrodzeniu.

Strefa ochrony konserwatorskiej krajobrazu kulturowego

Granice ochrony obejmują tereny krajobrazu integralnie związanego w układem urbanistycznym, t.j. dolinę rzeki Matlak i rzeki Wissy. Przedmiotem ochrony jest naturalny i częściowo urządzony krajobraz nadrzeczny, ukształtowanie terenu, zieleń, ciek i zbiorniki wodne.

Do obszarów mających znaczenie ze względu na ochronę ekspozycji i otoczenia zabytku zalicza się:

- strefy ochrony konserwatorskiej: zabytkowego układu urbanistycznego, zachowanych elementów zabytkowych układu urbanistycznego i ochrony krajobrazu w Radziłowie objęte ochroną na podstawie: Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości gminnej Radziłów – uchwała nr XXXIX/188/06 Rady Gminy Radziłów z dnia 27.07.2006 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego Nr 222, poz. 2165 z dnia 27.07.2006 r.) wraz ze zmianami;
- strefy ochrony konserwatorskiej: zespołu kościoła parafialnego, zabytkowego zespołu dworsko – ogrodowego, zabytkowego cmentarza parafialnego w Słuczu objęte ochroną na podstawie Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy miejscowości Słucz – uchwała nr XXXV/208/09 Rady Gminy Radziłów z dnia 28.08.2009 r. (Dz. U. Nr 200, poz. 2197 z dnia 13.10.2009 r.).

W strefie obowiązują następujące zasady ochrony:

- zachowanie i konserwacja otwartego naturalnego krajobrazu doliny, w tym: ukształtowania terenu, zbiorników i cieków wodnych;
- usuwanie elementów zniekształcających, wprowadzanie nowych elementów krajobrazowych podnoszących estetyczne wartości terenu;
- wprowadzanie ograniczeń w zakresie przekształcania: ukształtowania terenu (m.in. budowy sztucznych nasypów, plantowania terenu, budowy wysokościowych urządzeń inżynierskich (kominów, masztów antenowych, itp.), reklamy wielkoformatowej.

Ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami uwzględnia się przy sporządzaniu i aktualizacji w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się, w szczególności ochronę:

- a) zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia;
- b) innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków.

W planie miejscowym obowiązkowo określa się zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, w tym krajobrazów kulturowych, oraz dóbr kultury współczesnej.

Samorządy mają obowiązek zawiadamiania konserwatora zabytków o przystąpieniu do sporządzania studium i planów zagospodarowania przestrzennego, uwzględnienia wniosków konserwatorskich oraz uzgodnienia dokumentów.

Projekty miejscowych planów i zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego podlegają uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków w zakresie kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu.

Gmina Radziłów posiada obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego dla miejscowości Radziłów w granicach administracyjnych dla zabudowy miejscowości Słucz oraz Rydzewo Szlacheckie Radziłów oraz Sośni.

Zawierają one w swej treści ustalenia dotyczące zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej, m.in. obiektów małej architektury sakralnej – przydrożne krzyże, kapliczki.

Treść zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, jak i rysunki planów są zgodne z kierunkami zagospodarowania zapisanymi w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Radziłów, jak i dokumentami planistycznymi na szczeblu wojewódzkim i powiatowym. Proces tworzenia miejscowych planów obejmował konsultacje z wojewódzkim konserwatorem zabytków oraz każdorazową pozytywną opinię/uzgodnienie projektów tych planów.

Ustalenia ochrony w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego

W decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub

decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego uwzględnia się w szczególności ochronę:

- zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia;
- innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków.

Decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu uzgadnia się wojewódzkim konserwatorem zabytków – w odniesieniu do obszarów i obiektów objętych formami ochrony zabytków, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz ujętych w gminnej ewidencji zabytków.

Uchwała określająca zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń

W uchwale określającej zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń uwzględnia się, w szczególności:

- ochronę zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia;
- ochronę zabytków nieruchomych, innych niż wymienione w pkt 1, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków;
- wnioski i rekomendacje audytów krajobrazowych oraz plany ochrony parków krajobrazowych.

Zadania własne wynikające z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji (Dz. U. z 2017 r. poz. 1023) w zakresie rewitalizacji obszarów zdegradowanych

Obszar zdegradowany charakteryzuje koncentracja negatywnych zjawisk społecznych oraz stan kryzysowy w co najmniej jednej ze sfer dotyczących zjawisk gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno – funkcjonalnych lub technicznych. Obszar taki cechuje się koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1 i z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20 % powierzchni gminy oraz zamieszkały nie przez więcej niż 30 % liczby mieszkańców gminy.

Rada Gminy Radziłów rozpoczęła już prace związane z rewitalizacją obszarów zdegradowanych, lecz jeszcze nie podjęła uchwały w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy oraz wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

7. ZALECENIA DO MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

Ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami uwzględnia się przy sporządzaniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Samorządy mają obowiązek zawiadamiania konserwatora zabytków o przystąpieniu do sporządzania studium i planów zagospodarowania przestrzennego, uwzględnienia wniosków konserwatorskich oraz uzgodnienia dokumentów.

Projekty miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego / lub ich zmian podlegają uzgodnieniu z WKZ w zakresie kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu.

W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się, w szczególności ochronę:

- a) zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru i ich otoczenia;
- b) innych zabytków nieruchomych, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków.

W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego obowiązkowo określa się zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków ochrony w formie zakazów, obowiązków i dopuszczeń, w tym krajobrazów kulturowych, oraz dóbr kultury współczesnej.

Ponadto ustala się strefy ochrony konserwatorskiej obejmujące obszary, na których obowiązują określone ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego ograniczenia oraz ustala się zakazy i nakazy, mające na celu ochronę znajdujących się na obszarze zabytków.

Gmina Radziłów posiada obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego dla miejscowości: Radziłów w granicach administracyjnych, części wsi Słucz, części wsi Rydzewo Szlacheckie i części wsi Sośnia i Mścichy. Plan zagospodarowania dla Radziłowa i Słucza zawiera w

zasadzie w swej treści ustalenia dotyczące zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej, obiektów małej architektury sakralnej – przydrożne krzyże, kapliczki.

W zakresie zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej utrzymuje się w mocy ustalenia:

- 1) miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru funkcjonalnego miejscowości gminnej Radziłów – Uchwała NR XXXIX/188/06 Rady Gminy Radziłów z dnia 27 lipca 2006 roku wraz ze zmianami;
- 2) miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy miejscowości Słucz – Uchwała Nr XXXV/208/09 Rady Gminy Radziłów z dnia 28 sierpnia 2009 roku.

W/wym. plany wymagają zmian polegających na dostosowaniu ich ustaleń do obowiązujących obecnie przepisów prawnych. W planach dopuszcza się zmiany, wynikające z przepisów prawa i uzgodnieniu z WKZ. Zmiany nie dotyczą działań, które mogłyby wpłynąć na naruszenie substancji zabytkowej lub wyglądu zabytku.

W stosunku do zabytków oraz dóbr kultury znajdujących się w granicach gminy Radziłów ustala się następujące wytyczne ich ochrony w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, które należy uwzględnić i uszczegółowić w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego/lub zmianie planu. Są to m.in.:

- 1) określenie zasad ochrony zabytków i dóbr kultury współczesnej poprzez wskazanie obiektów i terenów chronionych planem oraz ustalenie nakazów, zakazów, dopuszczeń i ograniczeń w zagospodarowaniu terenów i ich użytkowaniu, w tym zakazu zabudowy;
- 2) określenie linii zabudowy (zarówno nieprzekraczalnych, jak i umiejscowionych);
- 3) określenie kolorystyki obiektów budowlanych oraz pokrycia dachu;
- 4) wprowadzenie ustaleń w zakresie powierzchni biologicznie czynnej;
- 5) ustalenie parametrów i wskaźników nowej zabudowy i zagospodarowania terenu w celu zapewnienia ciągłości w kształtowaniu architektury lokalnej, które powinny bezwzględnie nawiązywać do historycznych elementów podlegających ochronie, w tym: linii zabudowy skali zabudowy, intensywności zabudowy, sposobu lokalizacji i rozmieszczenia budynków, formy i gabarytów budynków oraz rodzaju stosowanych lokalnie materiałów budowlanych;
- 6) dopuszczenie możliwości wprowadzenia rozwiązań architektonicznych uwzględniających nowoczesne technologie w zakresie formy budynku, jak i kształtowania sylwety dachu przy zachowaniu wyżej wymienionych elementów podlegających ochronie, a w przypadku rozbudowy i dobudowy do istniejących budynków, formę dachu oraz kąt nachylenia połaci dachowej należy dostosować do budynku istniejącego;
- 7) projektowanie nowej zabudowy indywidualnej powinno odbywać się w dostosowaniu do otoczenia oraz zachowaniu równowagi elementów krajobrazu historycznego regionu;
- 8) w odniesieniu do nowej zabudowy obowiązuje zasada dostosowania do sąsiadujących obiektów historycznych o tej samej funkcji pod względem gabarytów, wysokości, bryły (w tym kierunku kalenicy, spadku połaci dachowych) oraz pokrycia dachów, formy architektonicznej, materiałów budowlanych;
- 9) zmiana zagospodarowania dopuszczalna jest jedynie, gdy obecne użytkowanie wpływa niszcząco na zabytek, bądź w przypadku przywrócenia zagospodarowania historycznego;
- 10) określenie stref konserwatorskich (które muszą być precyzyjnie wydzielone) i wprowadzone do ustaleń w zakresie zabudowy i zagospodarowania terenu;
- 11) wszystkie stanowiska archeologiczne należy uwzględnić w formie niezmiennej przy wykonywaniu planów miejscowych, nie wyklucza się możliwości, że dane dotyczące zabytkowej zawartości stanowisk, jak i ich zasięgu ulegną zmianie po przeprowadzeniu badań weryfikacyjnych;
- 12) objęcie ochroną w planistyczną stanowisk archeologicznych i śladów osadnictwa (obiekty, warstwy i struktury podziemne, stanowiących ślady osadnictwa pradziejowego i historycznego, cmentarzyska, kurhany lub inne relikty działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej człowieka utrzymanie układów ulic, ochrona);
- 13) obowiązek wprowadzenia zapisów ochronnych dla stanowisk archeologicznych, polegający na określeniu przedmiotu, strefy ochrony konserwatorskiej, zakresu oraz zasad ochrony;
- 14) zabytki (stanowiska) powierzchniowe – osady, cmentarzyska – należy objąć ochroną w formie stref ochrony konserwatorskiej wyznaczonych odrębnie dla poszczególnych zabytków,

granice stref zostały wyznaczyć na podstawie danych zawartych w karcie ewidencyjnej stanowiska (AZP);

- 15) ochrona ekspozycji i otoczenia zabytków, poprzez utrzymanie istniejącego zagospodarowania, tereny, na których stwierdzono występowanie stanowisk archeologicznych powinny pozostać otwarte i niezabudowane.

8. WSKAZANIE TERENÓW, DLA KTÓRYCH NALEŻY SPORZĄDZIĆ MIEJSOWY PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO UWZGLĘDNIAJĄCE PROGRAM OCHRONY, REWALORYZACJI I REWITALIZACJI TYCH TERENÓW

Wskazuje się następujące tereny, dla których należałoby sporządzić miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego / lub zmiany planu, m.in.:

- 1) dla części miejscowości Kownatki, Klimaszewnica, Sośnia – ze względu występowanie zabytków archeologicznych;
- 2) zmiany obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru funkcjonalnego miejscowości gminnej Radziłów wraz ze zmianami;
- 3) miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy miejscowości Słucz.

Nie wyklucza się sporządzenia planów / lub zmian dla innych obszarów gminy, w szczególności dla obszarów zdegradowanych lub podlegających rewaloryzacji i rewitalizacji z zachowaniem ustaleń Studium. Studium w pkt. 6 wskazuje takie obszary, lecz nie ustala granic tych obszarów. Zostaną one ustalone przed podjęciem uchwały zgodnie z art. 14 ust. 5 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym po przeprowadzeniu analizy dotyczącej zasadności przystąpienia do sporządzenia planu i stopnia zgodności przewidywanych rozwiązań z ustaleniami studium.

9. POLITYKA PRZESTRZENNA GMINY RADZIÓW W ZAKRESIE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Zasoby dziedzictwa kulturowego są trwałym elementem tożsamości kulturowej świadczącym o ciągłości działalności i dorobku społeczności lokalnej.

Podstawowym celem polityki władz gminy w tej dziedzinie powinna być ochrona oraz racjonalne wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego oraz likwidacja czynników mających negatywny wpływ na stan środowiska kulturowego oraz prowadzących do zachowania i poprawy stanu zasobów dziedzictwa kulturowego. Najpełniejszą ochronę obiektów dziedzictwa kulturowego przed naturalnym zniszczeniem, dewastacją przez człowieka, wykorzystywanie na nieodpowiednie cele, obudowywanie innymi obiektami można osiągnąć poprzez sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Plany te powinny zawierać ustalenia dotyczące przeznaczenia i zagospodarowania terenów, o których mowa w pkt 4.

Podstawą prowadzenia polityki przestrzennej w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej jest GEZ prowadzona przez Wójta Gminy Radziłów. Wójt Gminy Radziłów sporządził GEZ i przyjął ją Zarządzeniem nr 94/2021 z dnia 20 października 2021 roku w sprawie przyjęcia Gminnej Ewidencji Zabytków, z późniejszą zmianą. Ewidencja ma charakter zbioru otwartego i podlega aktualizacji polegającej na włączeniu lub wyłączeniu obiektów lub obszarów po uzyskaniu akceptacji WKZ.

Wskazuje się, oprócz wymienionych w pkt. 1 i 2 nieścisłości i mankamentów aktualizację GEZ i ujęcie miejsc pamięci, krzyży i kapliczek przydrożnych. Ochrona powinna obejmować zagospodarowanie zarówno obiektu i terenu, jak i jego otoczenia przed zmianami obniżającymi i degradującymi ich walory. Miejsca pamięci, krzyże i kapliczki przydrożne w formie otwartego zbioru dóbr kultury współczesnej powinny być ujęte w GEZ i objęte ochroną planistyczną. Nie wymagają zmiany Studium.

Działalność inwestycyjną na obszarach objętych ochroną należy prowadzić zgodnie z zasadami integracji konserwatorskiej, a w szczególności:

- 1) zachowaniem i kontynuacją historycznych układów zabudowy;

- 2) ochroną terenów osadniczych przed niekontrolowaną pod względem estetyki i architektury zabudową, nie dostosowaną do środowiska kulturowego;
- 3) ochroną istniejących obiektów zabytkowych;
- 4) nawiązaniem formą, detalem architektonicznym i rozplanowaniem nowej zabudowy do zabudowy tradycyjnej;
- 5) zachowaniem historycznych zespołów osiedleńczych wraz z siecią dróg i zielenią wysoką;
- 6) zachowaniem zasadniczych elementów historycznego rozplanowania ulic i placów;
- 7) przebudową obiektów dysharmonicznych;
- 8) stosowaniem materiałów budowlanych nawiązujących swoim wyglądem do materiałów tradycyjnych;
- 9) zasadą adaptacji istniejących obiektów do nowej funkcji pod warunkiem utrzymania ich charakteru.

Postuluje się zachowanie pamięci używanych przez mieszkańców oraz zawartych w dokumentach archiwalnych nazw historycznych wsi: Borawskie-Awissa – Kolonie, Czaple, Grąd, Kolonia Słucz, Łazy, Łoje-Gręzko, Święcienin-Kolonia, Szczudra, Wyłudzianek, Zawisie.

Gmina powinna realizować zadania własne wynikające z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji w zakresie rewitalizacji obszarów zdegradowanych.

Obszar zdegradowany charakteryzuje koncentracja negatywnych zjawisk społecznych oraz stan kryzysowy, w co najmniej jednej ze sfer dotyczących zjawisk gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno – funkcjonalnych lub technicznych. Obszar taki cechuje się koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust 1 i z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego.

Wójt Gminy Radziłów zamierza prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20 % powierzchni gminy oraz zamieszkały nie przez więcej niż 30 % liczby mieszkańców gminy. Rada Gminy Radziłów nie podjęła uchwały w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy, nie wyznaczyła obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, nie uchwaliła Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Radziłów.

Wskazuje się do objęcia rewitalizacją, m.in. teren układu urbanistycznego wraz z otoczeniem Radziłowa, teren zespołu dworsko – ogrodowego w Słuczu, tereny zdegradowane po eksploatacji złóż kruszywa.

Nie wskazano granic obszaru zdegradowanego, ani obszaru rewitalizacji. Zostaną one ustalone w odrębnych procedurach. Nie ma konieczności i potrzeby ingerencji w przestrzenne rozwiązania studium.

Dobra kultury współczesnej

Dobra kultury współczesnej zgodnie z art. 2 pkt 10 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym to: niebędące zabytkami dobra kultury, takie jak pomniki, miejsca pamięci, budynki, ich wnętrza i detale, zespoły budynków, założenia urbanistyczne i krajobrazowe, będące uznaniem dorobkiem współcześnie żyjących pokoleń, jeżeli cechuje je wysoka wartość artystyczna lub historyczna. Utworzenie zbioru otwartego dóbr kultury współczesnej bez konieczności zmiany Studium pozwoli na ochronę prawem miejscowym elementów kształtujących tożsamość gminy.

ROZDZIAŁ VI. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

1. WYKORZYSTANIE I ROZWIJANIE POTENCJAŁU ISTNIEJĄCYCH SYSTEMÓW ORAZ KOORDYNACJI LOKALNYCH I PONADLOKALNYCH ZAMIERZEŃ INWESTYCYJNYCH

Ustala się wytyczne określania w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wykorzystania i rozwijania potencjału istniejących systemów oraz koordynacji lokalnych i ponadlokalnych zamierzeń inwestycyjnych.

Zasady rozwoju komunikacji:

- 1) zapobieganie i likwidowanie kolizji między uciążliwościami komunikacyjnymi, a zabudową i środowiskiem przyrodniczym, poprzez stosowanie:
 - a) właściwych relacji przestrzennych (odległości) między zabudową, a źródłami uciążliwości komunikacyjnych;
 - b) środków technicznych zmniejszających oddziaływanie źródeł hałasu komunikacyjnego,
 - c) środków technicznych zabezpieczających wody przed komunikacyjnymi zanieczyszczeniami sanitarnymi;
 - d) rozwiązań prośrodowiskowych ograniczających nadmierne i niepotrzebne oświetlenie miejscowości, dróg i obiektów, zwłaszcza poza terenami zwartej zabudowy wsi;
- 2) wykorzystanie istniejącej sieci dróg przy dopuszczeniu korekt istniejącego przebiegu i zmiany parametrów w celu dostosowania do obowiązujących przepisów oraz zapewnienie spójności w zakresie, m.in.: szerokości pasów drogowych, szerokości jezdni i innych rozwiązań przestrzennych dla odcinków objętych poszczególnymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego;
- 3) dostosowanie parametrów układu transportowego do docelowego układu przestrzennego, który projektuje się w celu minimalizowania transportochłonności, maksymalnego wykorzystania przez mieszkańców publicznego transportu zbiorowego, zapewnienia rozwiązań przestrzennych ułatwiających się przemieszczanie pieszych i rowerzystów;
- 4) utrzymanie istniejących dróg i dojazdów pożarowych oraz budowa nowych dróg przeciwpożarowych, budowa budowli i urządzeń hydrotechnicznych pozwalających na przejazd pojazdów i retencję wód oraz utrzymywanie dostępu do punktów czerpania wody;
- 5) w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego uwzględnić przebieg istniejących dróg, lokalizacji parkingów oraz sposobów zabezpieczania odcinków dróg, przez które przebiegają najważniejsze szlaki migracyjne zwierząt (np. przez ustawianie znaków zakazów zatrzymywania się i postoju oraz ograniczenia prędkości pojazdów).

Zasady rozwoju infrastruktury technicznej:

- 1) system zaopatrzenia w infrastrukturę techniczną obszaru gminy dotyczy infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej, elektroenergetycznej, gazowej, telefonicznej, teleinformatycznej, itp. i wymaga wykorzystania, rozbudowy i ewentualnej przebudowy istniejących sieci oraz budowy nowych sieci infrastruktury technicznej;
- 2) rozwój infrastruktury technicznej niezbędnej dla prawidłowego funkcjonowania wyznaczonych terenów budowlanych, głównie z wykorzystaniem pasów dróg gminnych i powiatowych oraz terenów wzdłuż dróg;
- 3) lokalne i ponadlokalne zamierzenia inwestycyjne związane z systemami infrastruktury technicznej winny uwzględniać możliwość zagospodarowania terenów o ustalonym w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego przeznaczeniu i możliwość realizacji przeznaczenia wskazanego w niniejszym Studium;
- 4) podczas sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy uwzględnić przebieg istniejących urządzeń elektroenergetycznych, ograniczając do minimum konieczność ich przebudowy;
- 5) w przypadku kolizji projektowanych obiektów z urządzeniami elektroenergetycznymi należy je dostosować do projektowanego zagospodarowania przestrzennego terenu zgodnie z obowiązującymi normami i przepisom.

2. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI

Najważniejsze kierunki rozwoju systemów komunikacji w gminie Radziłów to:

- 1) stworzenie czytelnego układu dróg i ulic (przebiegi, parametry techniczne i dostępność jezdni ulic muszą odpowiadać funkcjom przez nie pełnionym) w obsłudze różnych rodzajów ruchu;
- 2) dążenie do stworzenia właściwych warunków do zaspokojenia potrzeb społecznych w zakresie przemieszczania się ludzi i towarów na obszarze gminy, jak również przemieszczeń zewnętrznych, w tym przewozu ludzi i towarów przez obszar gminy;
- 3) zapewnienie funkcjonowania w odpowiednim standardzie prędkości i swobody ruchu tranzytowego na drogach;

- 4) wykorzystanie istniejącej sieci dróg przy dopuszczeniu korekt istniejącego przebiegu i zmiany parametrów w celu dostosowania do obowiązujących przepisów oraz zapewnienie spójności w zakresie m.in. szerokości pasów drogowych, szerokości jezdni i innych rozwiązań przestrzennych;
- 5) minimalizacja kolizji między ruchami komunikacyjnymi, a zabudową i środowiskiem przyrodniczym oraz między różnymi rodzajami komunikacji poprzez stosowanie:
 - a) właściwych relacji przestrzennych (odległości) między zabudową, a źródłami uciążliwości komunikacyjnych,
 - b) środków technicznych zmniejszających oddziaływanie źródeł hałasu komunikacyjnego,
 - c) środków technicznych zabezpieczających wody przed komunikacyjnymi zanieczyszczeniami sanitarnymi;
 - d) zmniejszenie uciążliwości ruchu drogowego w obrębie Biebrzańskiego Parku Narodowego;
- 6) zapewnienie rozwiązań przestrzennych ułatwiających się przemieszczanie pieszych i rowerzystów;
- 7) utrzymanie w należytym standardzie dróg gminnych;
- 8) usprawnienie powiązań wewnętrznych;
- 9) poprawa warunków obsługi przez komunikację zbiorową w powiązaniach wewnętrznych i zewnętrznych;
- 10) poprawa obsługi transportu ładunków;
- 11) podnoszenie standardu wyposażenia dróg w urządzenia komunikacji, zwłaszcza przy drodze wojewódzkiej, drogach powiatowych i gminnych;
- 12) urządzenie obce sytuuje się w pasie drogowym zgodnie z przepisami o drogach publicznych i w taki sposób, aby uwzględnić potrzebę ochrony drogi i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu;
- 13) przy opracowywaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy uwzględnić przebieg istniejących dróg i konieczność dostosowania do obowiązujących przepisów.

Przez obszar gminy Radziłów nie przebiega żadna z projektowanych lub obecnych dróg krajowych. Na rysunku Studium – *Załącznik nr 5* wskazano przebieg: drogi wojewódzkiej, dróg powiatowych i gminnych. Kierunki rozwoju sieci ścieżek rowerowych i pieszo – rowerowych zawarte są w p.pkt 7.

1) Droga wojewódzka

Przez obszar gminy Radziłów przebiega jedna droga wojewódzka nr 668 Piątница – Przytuły – Radziłów – Osowiec, która ma połączenie z drogą krajową nr 65 Białystok – Ełk. W ostatnich latach droga ta została wyremontowana. Konieczne jest dostosowanie standardów technicznych drogi wojewódzkiej do parametrów drogi klasy Z (zbiorczej), a docelowo do klasy G (głównej). Związane jest to podniesieniem nośności konstrukcji i parametrów geometrycznych, z poszerzeniem jezdni, wykonaniem nowej nawierzchni oraz przebudową niebezpiecznych skrzyżowań i realizacji ścieżki rowerowej.

Parametry techniczne i użytkowe dla drogi wojewódzkiej należy przyjmować zgodnie z obowiązującymi warunkami technicznymi, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie.

Obiekty budowlane przy drodze wojewódzkiej powinny być usytuowane w odległości od zewnętrznej krawędzi jezdni, co najmniej:

- na terenie zabudowy wsi – 8,00 m,
- poza terenem zabudowy – 20,00 m.

Ponadto należy:

- uwzględnić właściwe parametry drogi w ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, łącznie z warunkami zagospodarowania ich obrzeży, wynikających z decyzji środowiskowych;
- wprowadzić urządzenia zabezpieczające w miejscach największych możliwości powstania kolizji na drodze z ruchem lokalnym i pieszym;

- wykonać zabezpieczenia istniejącej i projektowanej zabudowy przed uciążliwościami ruchu samochodowego w miejscach wskazanych w decyzji środowiskowej;
- minimalizować ilość nowych włączeń dróg i zjazdów.

2) Drogi powiatowe

Drogi powiatowe są bardzo ważnymi elementami systemu komunikacji gminy, szczególnie z punktu widzenia gospodarki i funkcji lokalnych. Zapewniają realizację dogodnych połączeń z układem zewnętrznym, tj. układem dróg wojewódzkich i krajowych.

W gminie Radziłów system powiązań lokalnych opiera się głównie o drogi powiatowe, mające powiązania z drogą wojewódzką i krajową (poza obszarem gminy Radziłów).

Drogi powiatowe stanowią połączenie miejscowości z obszaru gminy z ośrodkiem gminnym – Radziłów, jak również powiatowym, czyli miastem Grajewo.

Wykaz dróg powiatowych zamiejskich w gminie Radziłów przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 5. Wykaz dróg publicznych – powiatowych.

L.p.	Nr drogi	Nazwa drogi
1.	1809B	od drogi nr 65 – Podlasek – Pieniążki – Białaszewo – do drogi nr 668
2.	1812B	Szczuczyn – Wąsosz – Żebry – Czerwonki – Dziewięcin – Radziłów
3.	1817B	Dziewięcin – Borawskie – Konopki – Kramarzewo – Kieljany – Kownatki
4.	1818B	Mścichy – Święcienin
5.	1821B	Stawiski – Rogale – Sokoły – Wilamowo – Słucz
6.	1822B	Żebry – Bukowo Duże – Wiązownica – Słucz – do drogi nr 668
7.	1834B	Jedwabne – Konopki – Borawskie – Supy – Wagi – Dusze – Racibory – Radziłów
8.	1835B	Chrzanowo – Wypychy – Dusze
9.	1836B	od drogi nr 1834B – Pieńki – Szyjki – Szlasy – Łoje-Awissa – most na rzece Wissa
10.	1837B	Karwowo – Ostrowik – Okrasin

W zakresie istniejącej sieci dróg powiatowych przewiduje się ich systematyczną przebudowę poprzez dostosowanie do parametrów technicznych dróg klasy zbiorczej (Z) i lokalnej (L). Zakres przebudowy dróg powinien obejmować, w szczególności: poszerzanie jezdni, przebudowę niebezpiecznych skrzyżowań i zapewnienia normatywnych warunków widoczności, budowę chodników w obrębie zabudowy oraz budowę ścieżek rowerowych. Nie wyklucza się budowy nowych odcinków dróg.

Wskazuje się, aby parametry techniczne i użytkowe dróg przyjmować zgodnie z obowiązującymi przepisami, tj. warunkami technicznymi, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie.

Przy drogach powiatowych (art. 43 ustawy z dnia 21 marca 1985 roku o drogach publicznych) obiekty budowlane powinny być usytuowane w odległości od zewnętrznej krawędzi jezdni co najmniej:

- na terenie zabudowy wsi – 8,0 m;
- poza terenem zabudowy – 20,0 m.

Ponadto wskazuje się, aby:

- a) na etapie przebudowy drogi uwzględnić prognozę ruchu, ustalić zasady i warunki realizacji zabudowy wymagającej ochrony w jej otoczeniu przed uciążliwościami komunikacyjnymi;
- b) uwzględnić właściwe parametry dróg w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, łącznie z warunkami zagospodarowania ich obrzeży, wynikających z decyzji środowiskowych;
- c) wprowadzić urządzenia zabezpieczające w miejscach największych możliwości powstania kolizji na drodze z ruchem lokalnym, pieszym i rowerowym;
- d) przewidzieć i wykonać zabezpieczenie istniejącej i projektowanej zabudowy przed uciążliwościami ruchu samochodowego w miejscach wskazanych w decyzjach środowiskowych;

- e) minimalizować ilość nowych włączeń dróg i zjazdów, w szczególności z lewoskrętami wyznaczonymi w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dla terenów budowlanych i uzgodnić je z zarządcą drogi.

3) Drogi gminne

Drogi gminne pełnią bardzo ważną funkcję w obsłudze ruchu w obszarze gminy. Zapewniają realizację dogodnych połączeń wewnątrz gminy oraz z układem dróg powiatowych, drogą wojewódzką i krajowymi. Głównym zadaniem dróg gminnych jest zapewnienie powiązań komunikacyjnych poszczególnych wsi z siedzibą gminy w miejscowości Radziłów, wsi pomiędzy sobą, jak również obsługi terenów inwestycyjnych oraz dojazdów gospodarczych do nieruchomości rolnych.

Na obszarze gminy zlokalizowanych jest 32 drogi gminne, którym nadano klasę.

Drogi gminne sukcesywnie poddawane są weryfikacji pod względem zaszeregowania ich do dróg publicznych lub wewnętrznych.

Tabela Nr 6. Wykaz dróg publicznych - gminnych.

L.p.	Nazwa/kierunek/położenie	Klasa drogi	Nr drogi
1.	ul. Ogrodowa	L	104170B
2.	ul. Długa	L	104170B
3.	ul. Pogodna	L	175647B
4.	ul. Grzybowa	L	104167B
5.	ul. Sadowa	L	104177B
6.	ul. Bargłówek	L	104169B
7.	ul. Gumienna	L	104168B
8.	ul. Krótka	L	104171B
9.	ul. Nadstawna	L	104162B
10.	ul. Szkolna	L	104162B
11.	ul. Sportowa	L	104161B
12.	ul. Mickiewicza	L	104172B
13.	ul. Gęsia	L	104166B
14.	Brodowo	D	104151B
15.	Czachy	L	104152B
16.	Kownatki	L	168519B
17.	Rydzewo Pieniążek	D	101146B
18.	Janowo	D	104136B
19.	Zakrzewo	D	104139B
20.	Kramarzewo	L	162514B
21.	Konopki Awissa	L	104143B
22.	Szyki	L	104154B
23.	Szyjki	L	162513B
24.	Klimaszewnica	D	162709B
25.	Rydzewo Szlacheckie	L	162705B
26.	Kieljany – Klimaszewnica	L	162505B
27.	Łoje Awissa	L	162972B
28.	Karwowo - Świącienin	L	104134B
29.	Mikuty	L	104147B
30.	Glinki	L	104179B
31.	Droga w msc. Radziłów	L	104162B
32.	Rydzewo Pieniążek	L	104146B

Źródło: Urząd Gminy Radziłów – stan na dzień 22.10.2021 r

Wykaz wszystkich dróg gminnych zawiera Załącznik Nr 1.2. zamieszczony w części tekstowej Studium – Uwarunkowania rozwoju gminy – Załącznik nr 1.

Zakres przebudowy dróg powinien obejmować, w szczególności: poszerzanie jezdni, przebudowę niebezpiecznych skrzyżowań i zapewnienia normatywnych warunków widoczności, budowę chodników w obrębie zabudowy oraz budowę ścieżek rowerowych. Nie wyklucza się budowy nowych odcinków dróg. Wskazuje się, aby parametry techniczne i użytkowe dróg przyjmować zgodnie z obowiązującymi przepisami, tj. warunkami technicznymi, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie.

Przyjmuje się następujące kierunki rozwoju dróg gminnych:

- adaptacja i modernizacja istniejących dróg, głównie poprzez przebudowę ich nawierzchni ze żwirowej i gruntowej na bitumiczną, przebudowę skrzyżowań i włączeń oraz budowę chodników w obrębie zwartej zabudowy wsi;
- budowa nowych dróg i ulic do obsługi terenów projektowanej zabudowy;
- parametry techniczne i użytkowe dróg przyjmować zgodnie z obowiązującymi przepisami, m.in. warunkami technicznymi, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie;
- obiekty budowlane przy drogach gminnych powinny być usytuowane w odległości od zewnętrznej krawędzi jezdni, co najmniej:
 - na terenie zabudowy wsi – 6,0 m;
 - poza terenem zabudowy – 15,0 m.
- bieżące remonty i przebudowę dróg gminnych w pierwszej kolejności wykonywać dla odcinków o największych zagrożeniach funkcjonowania ruchu, mogących wywołać zakłócenia życia społeczno – gospodarczego części sieci osadniczej oraz dla odcinków dróg obsługujących największą liczbę mieszkańców i obszary o najwyższej w skali gminy aktywności gospodarczej;
- docelowo należy dążyć do wykonania dróg gminnych o nawierzchni twardej ulepszonej.

4) Standardy w zakresie minimalnej ilości miejsc postojowych

Pozostawia się w dotychczasowym użytkowaniu istniejące parkingi i ustala się wyposażenie parkingów w niezbędne obiekty i urządzenia infrastruktury technicznej zgodnie z przepisami odrębnymi. Ustala się standardy parkingowe w zakresie minimalnej ilości miejsc postojowych dla obszaru gminy Radziłów. Niniejsze standardy należy stosować przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Po uchwaleniu niniejszego Studium mogą stanowić wytyczne przy określaniu sposobów zagospodarowania i warunków zabudowy terenu w drodze decyzji o warunkach zabudowy lub decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz zmian sposobu użytkowania zabudowy, ponieważ będą zgodne z przyjętymi kierunkami i polityką przestrzenną gminy Radziłów.

Wymagane ilości miejsc postojowych, przyjmować zgodnie z poniższą tabelą:

Tabela nr 7. Standardy w zakresie minimalnej ilości miejsc postojowych.

Lp.	Rodzaj obiektu	Wymagania ilościowe miejsc parkingowych
ZABUDOWA MIESZKANIOWA		
1.	zabudowa jednorodzinna	1 mp / 1 lokal mieszkalny, 1 mp / 1 lokal użytkowy
2.	zabudowa pensjonatowa	3mp / na 150 m ² powierzchni użytkowej dla funkcji pensjonatowej + 1 mp / lokal mieszkalny
3.	domy opieki dla ludzi starszych, emerytów, domy samotnej matki	2 mp / 3 stanowiska pracy, dla użytkowników – do ustalenia w planie miejscowym;
4.	hotele, motele, zajazdy	1 mp / 1 pokój + 2 mp / 3 stanowiska pracy
USŁUGI		
5.	administracja, usługi, biura, serwisy naprawcze, poczta, obiekty biurowe wielofunkcyjne, banki, ubezpieczenia, itp.	1 mp / 20 m ² powierzchni użytkowej + 2 mp / 3 stanowiska pracy

6.	salony kosmetyczne, fryzjerskie	1 mp / 10 m ² powierzchni użytkowej, ale nie mniej niż 2 mp
7.	stacje paliw	1 mp / 30m ² powierzchni zabudowy + 2 mp / 3 stanowiska pracy
8.	stacje obsługi pojazdów, warsztaty samochodowe, myjnie samochodowe, salony samochodowe	2 mp / 1 stanowisko obsługi + 2 mp / 3 stanowiska pracy
HANDEL		
9.	sklepy spożywcze, przemysłowe, budowlane, hurtownie, apteki,	1 mp / 50 m ² powierzchni handlowej, ale nie mniej niż 2 mp + 1 mp / dla samochodu ciężarowego + 1 mp / 3 stanowiska pracy
10.	targowiska, hurtownie,	1 mp / 40 m ² powierzchni handlowej + 1 mp / dla samochodu ciężarowego + 1 mp / 3 stanowiska pracy
11.	magazyny, składy budowlane, centra ogrodnicze,	1 mp / 200 m ² powierzchni użytkowej + 1 mp dla samochodu ciężarowego / 500 m ² powierzchni użytkowej + 1 mp / 2 stanowiska pracy
GASTRONOMIA		
12.	restauracje, kawiarnie	1 mp / 3 miejsca konsumpcyjne + 2 mp / 3 stanowiska pracy
13.	bary, kluby, dyskoteki	1 mp / 7-10 m ² powierzchni użytkowej + 2 mp / 3 stanowiska pracy
KULT RELIGIJNY, KULTURA I REKREACJA		
14.	kaplice, kościoły, domy parafialne	1 mp / 60 m ² powierzchni użytkowej + 2 mp / 3 stanowiska pracy
15.	domy kultury	1 mp / 50 m ² powierzchni użytkowej + 2 mp / 3 stanowiska pracy
16.	boiska sportowe	1 mp / 50 m ² powierzchni użytkowej
17.	biblioteki, czytelnie, muzea	1 mp / 200 m ² powierzchni użytkowej + 2 mp / 3 stanowiska pracy
18.	zabudowa rekreacji indywidualnej (zabudowa letniskowa)	1 mp/na każdą działkę
ZDROWIE		
19.	gabinety lekarskie, przychodnie,	2mp / 1 gabinet + 2 mp / 3 stanowiska pracy
OŚWIATA		
20.	żłobki, przedszkola	1 mp / 40 m ² powierzchni użytkowej + 1 mp / 2 stanowiska pracy
21.	szkoły podstawowe, szkoły średnie	1 mp / 75m ² powierzchni użytkowej + 1 mp / 2 pracowników
KOMUNIKACJA		
22.	MOP- miejsce obsługi podróżnych	liczbę miejsc postojowych należy określić indywidualnie
PRZEMYSŁ, SKŁADY, BUDOWNICTWA		
23.	obiekty przemysłowe i produkcyjno – usługowe	1 mp / 2 zatrudnionych + mp dla klientów – do ustalenia indywidualnego w zależności od charakteru działalności i generowanego ruchu klientów oraz transportu towarów

W przypadku różnego przeznaczenia albo różnej funkcji obiektu lub terenu, łączna ilość miejsc postojowych powinna wynikać ze zsumowania miejsc postojowych dla poszczególnych rodzajów przeznaczenia albo funkcji.

Miejsca postojowe dla pojazdów zaopatrzonych w kartę parkingową przyjmować w liczbie określonej w art. 12a ust. 2 ustawy z dnia 21 marca 1995 roku o drogach publicznych.

W przypadku inwestycji niewyszczególnionych w powyższej tabeli, wskaźniki należy przyjmować jak dla obiektów albo terenów podobnych, najbardziej zbliżonych pod względem przeznaczenia lub funkcji.

5) Zaplecze motoryzacji

Wskaźniki i standardy zabezpieczania minimalnej ilości miejsc postojowych ustalono w p.pkt 4. Istniejąca stacja paliw we wsi Radziłów zapewnia obsługę w paliwo użytkowników pojazdów samochodowych. Nie wyklucza się budowy nowych stacji paliw zgodnie z przepisami odrębnymi.

6) Szlaki turystyczne

Przez obszar gminy Radziłów przebiegają:

- a) samochodowy szlak turystyczny „Biebrzańska pętla” o przebiegu Goniądz – Osowiec – Strękowa Góra – Burzyn – Brzostowo – Radziłów – Osowiec Goniądz (odcinek ma długość ok. 110 km, na szlaku znajdują się wieże widokowe, z których rozciągają się wspaniałe krajobrazy na biebrzańskie bagna);
- b) żółty szlak pieszy o długości 64,3 km, nr PL 2543Y Wizna – Burzyn – Okrasin – Mścichy – Biały Grąd – Klimaszewnica – Sośnia – Wólka Piaseczna – Goniądz.

Przez obszar gminy Radziłów przebiegają szlaki kajakowe:

- a) Wąsosz – Karwowo (o długości 19,7 km);
- b) Karwowo – Biebrza (o długości 10,5 km).

Przez obszar Biebrzańskiego Parku Narodowego przebiegają:

- a) zielony szlak rowerowy R – 11 EURO Velo – odcinek: Wizna – Burzyn – Brzostowo – Radziłów – Klimaszewnica – Białaszewo – Okół – Ruda – Modzelówka – Pieńczykówek – Stoczek – Ciszewo – Kuligi – „Las Grzędy” – Woźnawieś;
- b) żółty – szlak pieszy dostępny dla turystyki PL – 2544-y – odcinek: Wizna – Łoje – Mścichy – Osowiec – Twierdza – Goniądz;
- c) ścieżka edukacyjna „Biały Grąd” – (Ścieżka prowadzi do wsi Mścichy do pola namiotowego groblą od miejscowości i wieży widokowej na suchym wyniesieniu mineralnym zwanym „Biały Grąd”. Długość ścieżki wynosi 3,2 km).

Przyjęto następujące kierunki rozwoju szlaków turystycznych:

- a) budowa lokalnego szlaku rowerowego (o długości 19,8 km) biorącego początek w miejscowości Łoje- Gręzko i przebiegającego przez: Łoje Awissa – Czachy – Karwowo – Borawskie Awissa – Konopki Awissa – Kramarzewo – Święcienin – Rydzewo Pieniążek – Rydzewo Szlacheckie (koniec szlaku);
- b) budowa łącznikowego szlaku rowerowego Karwowo – Radziłów (o długości 1,1 km);
- c) budowa układu dróg rowerowych w gminie, na który składa się sieć dróg lokalnych i dróg rowerowych różnych służących do poruszania się rowerem wraz z siecią parkingów i przechowalni rowerów w miejscach źródeł i celów podróży.
- d) na trasach szlaków turystycznych należy wyznaczyć punkty węzłowe i miejsca postojowe wyposażone w urządzenia rekreacyjne i higieniczno – sanitarne oraz obsługi technicznej.

Konieczna jest budowa elementów infrastruktury uzupełniającej sieć dróg rowerowych takich jak: parkingi, stojaki i wiaty dla rowerów przed obiektami użyteczności publicznej, sklepami, punktami usługowymi i w obrębie terenów rekreacyjnych.

7) Ścieżki rowerowe

Przez gminę przebiega zielony szlak rowerowy R – 11 EURO Velo – odcinek: Wizna – Burzyn – Brzostowo – Radziłów – Klimaszewnica – Białaszewo – Okół – Ruda – Modzelówka – Pieńczykówek – Stoczek – Ciszewo – Kuligi – „Las Grzędy” – Woźnawieś. W jego uzupełnieniu powinny powstać ścieżki rowerowe o znaczeniu lokalnym, zapewniające powiązania między rejonami mieszkalnymi i miejscami pracy, obiektami użyteczności publicznej, terenami wypoczynku i rekreacji, szkołami, handlem i usługami.

Przyjęto następujące kierunki rozwoju sieci ścieżek rowerowych i pieszo – rowerowych:

- a) budowa ścieżek rowerowych, pieszo – rowerowych wydzielonych w pasie drogi wojewódzkiej i dróg powiatowych oraz dróg gminnych lub oddzielone od pozostałego ruchu kołowego oraz niezależnych od układu dróg publicznych;
- b) doprowadzenie ruchu rowerowego na pozostałych drogach o mniejszym natężeniu ruchu;
- c) dopuszczenie ruchu rowerowego na drogach drugorzędowych na terenach rolnych i leśnych;
- d) wyznaczenie na trasach przebiegu ścieżek rowerowych punktów węzłowych i miejsc postojowych, wyposażonych w urządzenia rekreacyjne i higieniczno – sanitarne oraz miejsc obsługi technicznej;
- e) przy budowie nowych dróg i modernizacji istniejących każdorazowo należy przeanalizować możliwość i celowość budowy ścieżek rowerowych.

8) Komunikacja zbiorowa (publiczna)

Przez obszar gminy Radziłów przebiegają tranzytowe trasy komunikacji zbiorowej relacji Łomża – Grajewo oraz lokalne realizowane na trasach Grajewo – Radziłów i Radziłów – Ełk.

Na obszarze gminy funkcjonuje 52 przystanki autobusowe, w tym 13 z nich jest własnością gminy. Pozostałe 39 należą do innych jednostek samorządowych.

Gmina Radziłów posiada liczne połączenia autobusowe z większymi miastami województwa oraz poprzez dworzec w Grajewie lub Łomży z Warszawą. Komunikacja pośpieszna dalekobieżna i międzynarodowa jest zapewniona przez przedsiębiorstwa PKS i prywatne na liniach autobusowych przebiegających województwo.

Obsługa komunikacyjna gminy Radziłów opierać się będzie o system linii autobusowych. Przewiduje się utrzymanie istniejących połączeń autobusowych z miastem Grajewo, Łomżą i Białymstokiem.

Celem rozwoju komunikacji zbiorowej jest poprawa standardu obsługi, w tym zapewnienie możliwości korzystania z niej wszystkim mieszkańcom gminy.

Układ linii autobusowych będzie podlegał niewielkim zmianom w zależności od potrzeb ludności, stanu technicznego dróg i uwarunkowań ekonomicznych. Przewiduje się przebudowę przystanków autobusowych, budowę zatok oraz budowę wiat.

Rozwiązania i parametry techniczne ulic i dróg w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz projektach budowlanych powinny uwzględniać prowadzenie komunikacji autobusowej (odpowiednie szerokości jezdni i nośność nawierzchni jezdni, rezerwy techniczne, przystanki i pętle autobusowe oraz miejsca na wiaty przystankowe).

Rozwój komunikacji zbiorowej będzie polegać również na poprawie obsługi komunikacji zbiorowej poprzez zwiększenie dostępności – zapewnienie 2 km strefy dojazdu do przystanków komunikacji międzymiastowej i 0,5 km strefy dojazdu do przystanków komunikacji komunalnej oraz przebudowie i budowie dróg oraz ulic na trasach kursowania komunikacji autobusowej pod kątem dostosowania parametrów technicznych do jej potrzeb i budowę przystanków, w tym przesiadkowych, powiązanych z innymi rodzajami transportu.

3. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

1) Zasady realizacji sieci infrastruktury technicznej

Ogólne zasady rozwoju infrastruktury technicznej ustalono w pkt 1.

W zakresie infrastruktury technicznej zakłada się uzbrojenie obszaru gminy Radziłów w następujące sieci wraz z niezbędnymi urządzeniami:

- a) sieć wodociągową wraz z urządzeniami ppoż.;
- b) sieć kanalizacji sanitarnej;
- c) sieć energetyczną, oświetlenie;
- d) sieć telekomunikacyjną, w tym łączności publicznej i regionalnych sieci szerokopasmowych;
- e) sieć gazową;
- f) inne uzbrojenie, jeżeli zaistnieje taka konieczność bez dokonywania zmiany Studium, w oparciu o przepisy odrębne.

Sieci infrastruktury i urządzenia techniczne winny być realizowane w pasach ulic/dróg lub w przypadkach uzasadnionych na terenach działek.

2) Zaopatrzenie w wodę

Łączna długość sieci wodociągowej na obszarze gminy Radziłów wynosi 104,1 km i obejmuje 33 miejscowości (dane: *Urząd Gminy Radziłów*). Gmina charakteryzuje się wysokim stopniem zwodociągowania (98 %). Zaopatrzenie ludności w wodę odbywa się w oparciu o 4 ujęcia wody w miejscowościach: Radziłów, Łoje-Awissa, Świącienin, Słucz. Gmina Radziłów posiada wystarczające zasoby wód podziemnych dla zaopatrzenia mieszkańców w wodę. Rzeczywisty pobór wody wynosi $32,77 \text{ m}^3/\text{h} = 287\,077 \text{ m}^3/\text{rok}$.

Wydajność istniejących ujęć wody jest wystarczająca dla zaspokojenia potrzeb istniejących i perspektywicznych.

W celu poprawy jakości życia mieszkańców gminy oraz stworzenia lepszych warunków dla rozwoju działalności gospodarczej (np. agroturystyki) należy dążyć do zwodociągowania jak największej liczby budynków mieszkalnych i gospodarstw wiejskich.

Kierunki w zakresie zaopatrzenia w wodę

Podstawowym kierunkiem w zakresie zaopatrzenia w wodę jest zapewnienie ciągłości dostawy wody o jakości zgodnej z obowiązującymi normami sanitarnymi i w ilości pokrywającej pełne potrzeby mieszkańców.

Ochrona ujęć wód podziemnych obejmuje ochronę ilości i jakości zasobów wodnych w stopniu zapewniającym ich trwałość w okresie eksploatacji.

W zakresie zaopatrzenia ludności w wodę przyjmuje się następujące zasady i kierunki:

- a) utrzymanie czystości i przydatności wód do spożycia, z zachowaniem racjonalnej gospodarki zasobami wodnymi;
- b) utrzymanie w należyтым stanie technicznym istniejących studni, ujęć wody oraz sieci wodociągowej;
- c) przewiduje się sukcesywną rozbudowę i unowocześnianie (modernizację) istniejącej gminnej sieci wodociągowej wraz z postępującym zainwestowaniem obszaru gminy;
- d) objęcie systemem wodociagowym kolonijnej zabudowy wsi, w szczególności tych terenów, na których jest to ekonomicznie uzasadnione;
- e) zachowuje się istniejące ujęcia wód podziemnych oraz przewiduje się rozbudowę lub przebudowę stacji wodociagowych oraz ujęć wody;
- f) dopuszcza się budowę nowych ujęć wód podziemnych po przeprowadzeniu odpowiednich badań – zgodnie z przepisami odrębnymi;
- g) przy realizacji nowych inwestycji, istniejące studnie należy zabezpieczyć przed likwidacją i przystosować do sprawnego uruchomienia eksploatacyjnego w warunkach specjalnych;
- a) dopuszcza się na warunkach określonych w przepisach odrębnych i szczególnych zaopatrzenie w wodę ze studni indywidualnych, zwłaszcza na potrzeby upraw oraz na obszarach usytuowanych poza zasięgiem wodociagów zbiorowych.

Woda do celów przeciwpożarowych dla obiektów powinna być dostępna w szczególności z urządzeń zaopatrujących w wodę ludność zgodnie z przepisami, w szczególności ustawy z dnia 7 czerwca 2001 roku o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

Dla zapewnienia możliwości intensywnego czerpania wody do celów przeciwpożarowych na sieciach wodociagowych powinny być instalowane hydranty – zgodnie z przepisami odrębnymi.

Nie zachodzi potrzeba rezerwowania terenów pod inwestycje związane z budową sieci wodociagowych. Przyjęto zasadę, że sieć wodociagowa wraz z urządzeniami (tj.: ujęcia wody, stacje redukcyjne, stacje podnoszące ciśnienie, hydrofory) jest inwestycją liniową, która może być realizowana na każdym obszarze zgodnie z przepisami odrębnymi.

W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu zaplanować system awaryjnych ujęć wody.

Ustalenia wynikające z przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne

Zgodnie z art. 128 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne na terenie ochrony bezpośredniej ujęcia wody należy:

- odprowadzać wody opadowe lub roztopowe w sposób uniemożliwiający przedostawanie się ich do urządzeń służących do poboru wody;
- zagospodarować teren zielenią;
- odprowadzać poza granicę terenu ochrony bezpośredniej ścieki z urządzeń sanitarnych przeznaczonych do użytku dla osób zatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody;
- ograniczyć wyłącznie do niezbędnych potrzeb przebywanie osób niezatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody.

Ponadto w myśl art. 129 w/w ustawy teren ochrony bezpośredniej powinien być ogrodzony, a na ogrodzeniu powinna być umieszczona tablica zawierająca informację o ustanowieniu strefy ochronnej i zakazie wstępu osób nieupoważnionych.

3) Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

Kanalizacja sanitarna

W gminie Radziłów funkcjonują trzy oczyszczalnie ścieków: w Radziłowie, Łojach-Awissa i Klimaszewnicy. Aktualnie oczyszczalnia odbiera ścieki z 386 gospodarstw domowych.

Oprócz kanalizacji zbiorczej mieszkańcy gminy korzystają ze zbiorników bezodpływowych – 506 oraz oczyszczalni przydomowych. Aktualnie istnieje 218 biologicznych przyzagrodowych oczyszczalni tlenowych z fermentacją beztlenową osadu.

Ścieki z budynków nieskanalizowanych i nieposiadających oczyszczalni indywidualnych dowożone są na gminną oczyszczalnię ścieków w Radziłowie beczkowozem o pojemności 5 000 l.

Stopień skanalizowania gminy zbliża się do 40% (licząc odsetek mieszkańców, których domostwa mają podłączenie z siecią kanalizacyjną).

W perspektywie planuje się wykonanie kilkudziesięciu przydomowych roślinnych oczyszczalni ścieków głównie na obszarach, gdzie budowa kanalizacji sanitarnej jest nieekonomiczna (zabudowa rozproszona, kolonijna, małe, oddalone znacznie od innych miejscowości).

Podstawowym kierunkiem w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków na obszarze gminy Radziłów jest zapewnienie normatywnych standardów cywilizacyjnych w tym zakresie oraz ograniczenie wielkości odprowadzanych ładunków zanieczyszczeń do wód powierzchniowych.

W zakresie rozwoju kanalizacji sanitarnej przyjmuje się następujące kierunki:

- a) utrzymanie w dobrym stanie technicznym istniejącej gminnej sieci kanalizacyjnej znajdującej się na obszarze gminy oraz jej przebudowa, rozbudowa i budowa nowych sieci;
- b) objęcie zbiorczą siecią kanalizacji sanitarnej pozostałych terenów;
- c) rozbudowę, przebudowę i budowę nowych oczyszczalni, w tym: w Słuczu (budowę samodzielnej oczyszczalni ścieków) oraz w Glinkach do obsługi następujących wsi: Słucz, Glinki, Zakrzewo, Rydzewo Szlacheckie i Rydzewo Pieniążek;
- d) dopuszczenie odprowadzania ścieków do indywidualnych lub grupowych zbiorników bezodpływowych, bądź do przydomowych oczyszczalni ścieków do czasu realizacji odpowiedniego systemu kanalizacji, na warunkach określonych w przepisach szczególnych i odrębnych;
- e) dopuszczenie docelowych indywidualnych rozwiązań oczyszczania ścieków w przydomowych oczyszczalniach, tylko na terenach, które z uzasadnionych ekonomicznie względów nie zostaną przewidziane do objęcia zbiorczą kanalizacją sanitarną.

Na terenach pozostających poza zasięgiem istniejących oczyszczalni i kanalizacji można stosować systemy oczyszczania ścieków z odprowadzeniem ścieków oczyszczonych do gruntu, o ile pozwalać na to będą lokalne warunki gruntowo – wodne. Dla gospodarstw indywidualnych, zabudowy kolonijnej i luźnej zagrodowej zaleca się stosować prosty układ technologiczny oczyszczania zwany „przydomową oczyszczalnią ścieków” oparty na osadniku gnilnym i drenażu rozsączającym. Można w tym przypadku stosować gotowe rozwiązania oparte na osadnikach plastikowych proponowanych przez różne firmy, a także szczelnych zbiornikach betonowych.

Kanalizacja sanitarna i deszczowa musi być prowadzona rozdzielnie.

W Studium wskazano tereny pod budowę oczyszczalni w Słuczu - działka nr 163 i w Glinkach - działka nr 176.

Nie ma potrzeby rezerwowania terenów pod inwestycje liniowe z zakresu kanalizacji sanitarnej. Przyjęto zasadę, że sieci kanalizacji sanitarnej wraz ze studzienkami rewizyjnymi i przepompowniami ścieków są inwestycjami liniowymi, które mogą być realizowane na każdym terenie.

Wody opadowe

Gmina Radziłów nie posiada systemu kanalizacji deszczowej.

W zakresie kanalizacji deszczowej przyjmuje się następujące kierunki:

- a) odprowadzanie wód opadowych powinno odbywać się na zasadach określonych w przepisach odrębnych;
- b) nie dopuszcza się odprowadzania wód opadowych na nawierzchnie utwardzone dróg.

Do czasu budowy kanalizacji deszczowej ustala się:

- a) aby wody opadowe i roztopowe z utwardzonych szczelnych nawierzchni terenów przemysłowych, usługowych, dróg, ulic, parkingów, o znacznym stopniu zanieczyszczenia zawiesiną i substancjami ropopochodnymi ujęte w szczelne otwarte lub zamknięte systemy kanalizacji deszczowej powinny być oczyszczone, przed wprowadzeniem do wód lub do ziemi, w taki sposób aby spełniały wymogi ochrony środowiska określone w przepisach szczególnych;
- b) w ramach budowy, przebudowy i remontów ulic i placów o utwardzonych, szczelnych nawierzchniach powinna być realizowana kanalizacja deszczowa spełniająca warunki podane jak w lit. a;
- c) że wody opadowe i roztopowe o małym stopniu zanieczyszczenia (z dachów obiektów, terenów zielonych i innych) mogą być odprowadzane powierzchniowo bezpośrednio do gruntu na własny nieutwardzony teren w sposób uniemożliwiający ich spływ na grunty sąsiednie.

Nie ma potrzeby rezerwowania terenów pod inwestycje z zakresu kanalizacji deszczowej. Przyjęto zasadę, że kanalizacja wraz z urządzeniami budowlanymi jest inwestycją liniową, która może być realizowana na każdym terenie.

Wraz z budową, rozbudową, przebudową i modernizacją dróg, bezwzględnie i jednocześnie powinny być prowadzone prace nad odwodnieniami dróg.

4) Gazownictwo

Na obszarze gminy Radziłów nie ma magistrali przesyłowych gazu ziemnego. Zarówno miejscowość gminna Radziłów, jak również pozostałe wsie nie są wyposażone w gazową sieć przewodową.

W gminie Radziłów funkcjonuje system gazownictwa bezprzewodowego, którego dystrybucja prowadzona jest przez prywatnych dostawców. Gospodarstwa domowe dość powszechnie korzystają z gazu bezprzewodowego (butlowego propan-butan).

W zakresie zaopatrzenia w gaz przyjmuje się następujące kierunki:

- a) budowa gazociągu wysokoprężnego DN 300 mm oraz budowa stacji redukcyjno-pomiarowych na obszarze gminy, co umożliwi jej zgazyfikowanie;
- b) dopuszcza się także zapewnienie dostaw gazu ziemnego poprzez zaprojektowanie i wybudowanie przez Polską Spółkę Gazownictwa – stacji regazyfikacji skroplonego gazu ziemnego LNG na obszarze gminy Radziłów;
- c) do czasu realizacji sieci gazowej dopuszcza się korzystanie z gazu na dotychczasowych zasadach (gaz propan – butan dystrybuowany w butlach);
- d) sieć gazową należy lokalizować zgodnie z przepisami odrębnymi, w tym aktualnymi obowiązującymi warunkami technicznymi, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe;
- e) elementy przyszłej sieci gazowej realizować w pasie drogowym – w chodniku lub pasie zieleni, a przypadku braku takiej możliwości dopuszcza się rozwiązania alternatywne, m.in. na działkach prywatnych zgodne z przepisami odrębnymi;
- f) stacje redukcyjne gazu należy lokalizować w miejscach wynikających z przebiegu projektowanej sieci gazowej według zapotrzebowania;

- g) dla urządzeń liniowych uzbrojenia przebiegającego przez tereny działek ustala się konieczność zapewnienia dostępu w celu wykonywania bieżących konserwacji i napraw;
- h) dla budownictwa jednorodzinnego i zagrodowego szafki gazowe winny być lokalizowane w linii ogrodzeń (otwierane na zewnątrz ogrodzenie), w pozostałych przypadkach w miejscu uzgodnionym z zarządzającym siecią gazową.

5) Zaopatrzenie w ciepło

Gmina Radziłów nie posiada zbiorczej ciepłowni. Mieszkańcy korzystają z indywidualnych systemów grzewczych w dużej mierze opartych o kotłownie lokalne i indywidualne źródła ciepła na paliwo stałe oraz olejowe. Gospodarstwa domowe wykorzystują piece węglowe i trzony kuchenne. Kotłownie zapewniają ciepło dla potrzeb obiektów użyteczności publicznej. Obiekty usługowe, produkcyjne, produkcyjno – usługowe, usługowo – produkcyjne, handlowe i mieszkalne posiadają własne lokalne źródła ciepła.

W planach rozwojowych gminy należy przyjąć wymianę wyeksploatowanego systemu grzewczego w obiektach o największym zapotrzebowaniu na ciepło, stosując nowoczesne rozwiązania.

Wójt Gminy w 2015 roku opracował „Program ograniczenia niskiej emisji dla Gminy Radziłów”. Program zakłada realizację zadań inwestycyjnych, zmierzających do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń w gminie, poprzez wymianę starych pieców na nowe i stopniowe zastępowanie. Podstawowym kierunkiem rozwoju ciepłownictwa będzie sukcesywne zwiększanie udziału proekologicznych nośników energii zmniejszających zanieczyszczanie środowiska.

W zakresie zaopatrzenia w energię ciepłą przyjmuje się następujące kierunki:

- a) stosowanie przyjaznych środowisku źródeł energii oraz efektywności energetycznej (m.in. termomodernizacji budynków o złych warunkach termoizolacyjnych, stosowania paliw dobrej jakości, korzystania z odnawialnych źródeł energii);
- b) propagowanie stosownych dociepleń budynków i wykorzystywanie nowych rozwiązań w technice grzewczej;
- c) dla obszarów zainwestowanych oraz dla zespołów obiektów pełniących funkcje publiczne, zaleca się budowę kotłowni zbiorowych, ułatwiających zastosowanie rozwiązań i nowoczesnych technologii ekologicznych;
- d) propagowanie i pozyskiwanie czystych ekologicznie odnawialnych źródeł energii;
- e) stosowanie ekologicznych źródeł energii cieplnej (np.: gaz przewodowy lub butlowy, olej opałowy, energia elektryczna, pompy ciepła, biomasa lub alternatywne źródła energii odnawialnej);
- f) stopniowe ograniczanie emisji gazów cieplarnianych, szkodliwych dla środowiska;
- g) zmiana źródeł energii wykorzystywanej przez Biebrzański Park Narodowy na odnawialne oraz inne działania na rzecz poprawy efektywności energetycznej.

6) Elektroenergetyka

Gmina Radziłów zasilana jest w energię elektryczną liniami napowietrznymi 15kV z kierunku stacji transformatorowych w Grajewie i Wiźnie oraz rozdzielni sieciowych w Stawiskach i Szczuczynie.

W zakresie zapewnienia dostępu do sieci elektroenergetycznych przyjmuje się następujące kierunki:

- a) dostosowanie systemu elektroenergetycznego do potrzeb odbiorców oraz dostarczanie energii elektrycznej o normatywnym standardzie jakościowym i ilościowym;
- b) zaopatrzenie w energię elektryczną będzie odbywać się według warunków określonych przez dystrybutora energii i eksploatatora sieci – z istniejącego systemu energetycznego za pośrednictwem istniejących i projektowanych stacji transformatorowych;
- c) dopuszcza się budowę, rozbudowę, modernizację i przebudowę istniejących sieci SN i Nn;
- d) sieci elektroenergetyczne służące do zasilania obszaru gminy lub też odbioru energii elektrycznej realizować zgodnie z ustawą z dnia 10 kwietnia 1997 roku Prawo energetyczne;
- e) zachowuje się istniejące napowietrzne linie energetyczne;

- f) dla istniejących napowietrznych linii elektroenergetycznych zachować pasy o ograniczonym sposobie użytkowania, a dla nowoprojektowanych linii należy wyznaczyć pasy o ograniczonym sposobie użytkowania zgodnie z przepisami odrębnymi;
- g) zastępowanie linii napowietrznych przewodami kablowymi nadziemnymi lub podziemnymi oraz stosowanie rozwiązań konstrukcyjnych zmniejszających częstość kolizji ptaków z liniami napowietrznymi i innymi elementami infrastruktury, m.in. poprzez wprowadzanie odpowiednich unormowań do dokumentów planistycznych;
- h) dopuszcza się w szczególnie uzasadnionych sytuacjach budowę napowietrznych linii elektroenergetycznych, w tym nieizolowanych;
- i) lokalizowanie linii energetycznych 15 kV, stacji transformatorowych 15/04 kV i linii niskiego napięcia na terenach ogólnodostępnych (m.in. na granicach działek, linii rozgraniczających, itp.);
- j) trasy istniejących linii 15 kV mogą ulec zmianie w wyniku ich unowocześniania (modernizacji);
- k) tereny pod istniejącymi i projektowanymi liniami nie mogą być przeznaczane do zalesiania i zadrzewienia;
- l) przez tereny leśne projektowane linie energetyczne należy prowadzić jako izolowane;
- m) lokalizowanie wszelkich obiektów budowlanych w sąsiedztwie istniejących linii energetycznych powinno uwzględniać postanowienia normy PN-75/E-05100 „Elektroenergetyczne linie napowietrzne. Projektowanie i budowa”;
- n) dokonywanie sukcesywnej wymiany i remontów stacji transformatorowych, wykonania potrzebnych obostrzeń oraz ochrony przeciwporażeniowej na napowietrznych sieciach energetycznych w miejscach skrzyżowań tego wymagających;
- o) wymiany przyłączy nie spełniających wymagań ochrony przeciwpożarowej;
- p) w razie konieczności dopuszcza się wydzielenie odrębnych działek, przeznaczonych dla realizacji stacji transformatorowych obsługujących tereny przeznaczone pod zainwestowanie;
- q) wykorzystanie odnawialnych źródeł energii;
- r) zmniejszenie uciążliwości urządzeń elektroenergetycznych dla otoczenia dzięki poprzez:
 - budowę urządzeń elektroenergetycznych w sposób niekolizyjny wraz z rozwojem osadnictwa i chronionymi elementami środowiska przyrodniczego;
 - stosowanie rozwiązań technicznych i technicznych stref ochronnych projektowanych napowietrznych elektroenergetycznych linii SN realizowanych w sąsiedztwie zabudowy.

Przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy uwzględnić przebieg istniejących linii i urządzeń elektroenergetycznych ograniczając do minimum konieczność ich przebudowy. W przypadku kolizji projektowanych obiektów z urządzeniami elektroenergetycznymi należy je dostosować do projektowanego zagospodarowania przestrzennego terenu zgodnie z obowiązującymi normami i przepisami. Zmiana zagospodarowania terenu przy linii SN podlega uzgodnieniu z Rejonem Energetycznym Łomża.

Przewiduje się lokalizację urządzeń odnawialnych źródeł energii (OZE), m.in. elektrowni wiatrowych i formie ogniw fotowoltaicznych zgodnie z przepisami odrębnymi.

W sporządzanych miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy przewidzieć tereny pod urządzenia umożliwiające odbiór energii elektrycznej zgodnie z przepisami odrębnymi.

7) Telekomunikacja

W działaniach zmierzających do rozwoju gminy Radziłów duże znaczenie ma rozwój sieci telekomunikacyjnej, teleinformatycznej i sieci szerokopasmowych. Dobre wyposażenie w infrastrukturę telekomunikacyjną, teleinformatyczną i sieci szerokopasmowe podnosi atrakcyjność danego obszaru dla rozwoju różnorodnych form działalności

Telefonia przewodowa i bezprzewodowa

Utrzymuje się istniejące urządzenia i sieci teletechniczne, z możliwością ich rozbudowy i przebudowy w zależności od potrzeb oraz realizację nowych. Obowiązuje realizacja sieci telekomunikacyjnych za pomocą kanalizacji teletechnicznej i kabli doziemnych lub napowietrznych i innych dostępnych

rozwiązań zgodnie z normami. Możliwa jest budowa i rozbudowa stacji bazowych oraz masztów telefonii komórkowej i radiofonii. W przypadku wystąpienia kolizji z istniejącymi urządzeniami należy wystąpić do zarządcy o wydanie warunków technicznych na ich zabezpieczenie lub przebudowę.

Lokalizacja wież GSM na skraju doliny Biebrzy w sąsiedztwie rozlewisk, stwarzających ryzyko kolizji dla ptaków podczas migracji i codziennych przelotów z doliny Biebrzy na żerowiska i z powrotem powinna odbywać się w sposób zgodny z potrzebami ochrony przyrody.

System radiokomunikacji i teletransmisji

Na obszarze gminy Radziłów nie ma zlokalizowanych urządzeń systemu radiokomunikacji i teletransmisji i nie istnieją trasy linii radiowych.

Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego

Na obszarze gminy Radziłów zlokalizowane są elementy Sieci Szerokopasmowej Polski Wschodniej jako infrastruktury realizującej cele polityki przestrzennej, ujętej w ustaleniach Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwo Podlaskiego.

Dostosowanie systemu do potrzeb wynikających z długofalowego rozwoju zagospodarowania gminy oraz zapewnienie usług telekomunikacyjnych o wysokim standardzie wymagać będzie, m.in.

następujących działań:

- a) rozbudowy infrastruktury telekomunikacyjnej (telefonii stacjonarnej i komórkowej) w zakresie wynikającym z potrzeb społeczno-gospodarczych gminy;
- b) modernizacji istniejących urządzeń i sieci telekomunikacyjnych.

Integracja społeczności gminy Radziłów ze społecznością krajową i międzynarodową z wykorzystaniem w szczególności Sieci Szerokopasmowej Polski Wschodniej możliwa jest poprzez:

- a) rozwój infrastruktury informatycznej o wysokim standardzie pod kątem dostępności i zakresu usług;
- b) rozbudowę infrastruktury teleinformatycznej dla potrzeb struktur administracji publicznej pod kątem zapewnienia łączności, gromadzenia i udostępniania informacji oraz usprawnienia komunikacji pomiędzy obywatelem, a administracją publiczną;
- c) konieczność uwzględniania ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego opracowywanych dla gminy.

W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy uwzględniać możliwości lokalizacji istniejącej i projektowanej infrastruktury telekomunikacyjnej wraz z rezerwą terenu na powyższą infrastrukturę.

8) Gospodarka odpadowa

Szczegółowy sposób gospodarowania odpadami komunalnymi na obszarze gminy Radziłów reguluje Uchwała Nr XVI/143/2020 Rady Gminy Radziłów z dnia 20.02.2020 roku w sprawie określenia szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości z terenu Gminy Radziłów.

Zgodnie z Planem gospodarki odpadami województwa podlaskiego na lata 2016 – 2022, przyjętym uchwałą Nr XXXII/280/16 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 19 grudnia 2016 r., ze późn. Zmianą odpady z obszaru gminy Radziłów utylizowane są w Zakładzie Zagospodarowania Odpadów (ZZO) w Czartorii.

W Planie ustalono następujące kierunki:

- 1) utrzymanie dotychczasowego sposobu gromadzenia i utylizacji odpadów;
- 2) likwidację dzikich wysypisk śmieci, likwidację wysypisk powstałych na płaskim terenie, wysypisk w wyrobiskach,
- 3) zapobieganie zanieczyszczaniu wód otwartych – poprzez skanalizowanie wsi, przy zastosowaniu zróżnicowanych technologii, w zależności od możliwości technicznych dla skoncentrowanego i rozproszonego układu osadniczego, z wykluczeniem odprowadzania ścieków do gruntu.

System gromadzenia, usuwania i unieszkodliwiania odpadów powinien gwarantować ochronę środowiska, maksymalne wykorzystanie składników użytkowych i spełniać wymogi obowiązujących w tym zakresie przepisów prawnych Polski i Unii Europejskiej.

Osiągnięcie powyższych kierunków ustalonych Planie gospodarki odpadami województwa podlaskiego na lata 2016 – 2022 wymagać będzie, m.in.:

- a) zapewnienia funkcjonowania systemu selektywnego zbierania/odbioru odpadów komunalnych i zapobiegania ich powstawaniu;
- b) zapewnienia sprawnego funkcjonowania procesów przygotowania do ponownego użycia, recyklingu i innych procesów odzysku, w tym ograniczenia masy odpadów składowanych;
- c) usuwania i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest zgodnie z „Programem usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Radziłów na lata 2018 – 2032”;
- d) likwidacji nielegalnych składowisk odpadów;
- e) monitoringu gospodarki odpadami.

Ponadto ustala się zakaz lokalizacji na obszarze gminy Radziłów punktu gromadzenia padliny oraz składowania odpadów niebezpiecznych.

„Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Radziłów na lata 2018 – 2032”

Gmina sporządziła „Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Radziłów na lata 2018 – 2032” – uchwała nr XXIX/179/12 Rady Gminy Radziłów z dnia 10 grudnia 2012 roku.

W Programie przyjęto realizację następujących kierunków działań:

- przeprowadzenie inwentaryzacji i opracowanie bazy danych o wyrobach zawierających azbest;
- organizację działań edukacyjno-informacyjnych o szkodliwości azbestu oraz bezpiecznym użytkowaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest;
- oczyszczenie obszaru gminy Radziłów z wyrobów azbestowych poprzez ich usunięcie i unieszkodliwienie;
- wdrożenie monitoringu realizacji „Programu usuwania azbestu z obszaru gminy Radziłów”;
- podjęcie działań w kierunku pozyskania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych dla wsparcia usuwania wyrobów zawierających azbest i ich unieszkodliwiania;
- pomoc w poszukiwaniu możliwych źródeł dofinansowania w postaci dotacji, kredytów i pożyczek preferencyjnych na wymianę płyt azbestowo-cementowych dla osób fizycznych i wspólnot mieszkaniowych;
- okresowa weryfikacja i aktualizacja „Programu”.

9) Kierunki polityki gminy w zakresie obrony cywilnej i ochrony przeciwpożarowej

Obrona cywilna

W zagospodarowaniu przestrzennym gminy Radziłów należy stosować następujące zasady służące zabezpieczeniu potrzeb obrony cywilnej:

- a) w budynkach przemysłowych, usługowych i o funkcji mieszanej, użyteczności publicznej, mieszkalno-usługowych i mieszkalnych na etapie sporządzania planów realizacyjnych należy przewidzieć schrony i ukrycia;
- b) w rejonach budownictwa jednorodzinnego należy przewidywać ukrycia typu II wykonane w budynkach przez mieszkańców we własnym zakresie w okresie podwyższonej gotowości obronnej Państwa;
- c) bez względu na typ zabudowy zarezerwować należy tereny pod budowę awaryjnych studni wody pitnej (7,5 l na osobę/dobę), odległość studni od budynków mieszkalnych lub zgrupowań ludności nie powinna wynosić więcej niż 800 m;
- d) istniejące studnie powinny być zabezpieczone przed likwidacją i przystosowane do sprawnego uruchomienia i eksploatacji w sytuacjach kryzysowych;
- e) oświetlenie zewnętrzne (ulice, zakłady pracy) należy przystosować do zaciemnienia i wygaszenia;
- f) uwzględnić należy system alarmowania i powiadamiania mieszkańców w wypadku zagrożeń poprzez syreny alarmowe przyjmując promień słyszalności syreny do 300 m;

- g) układ projektowanych i modernizowanych dróg i ulic powinien spełniać następujące warunki:
 - szerokość ulicy powinna umożliwiać ewentualne zagruzowanie,
 - powinny być połączone z traktami przelotowymi – zapewniające sprawna ewakuację ludności w okresie zagrożenia,
 - należy wyznaczyć trasy przejazdu dla pojazdów z toksycznymi środkami przemysłowymi,
- h) zachować istniejące lub projektowane obiekty obrony cywilnej nie dopuszczając do ich likwidacji.

Projekty miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego przed ich uchwaleniem przez Radę Gminy należy uzgadniać / opiniować z Dyrektorem Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku.

Ochrona przeciwpożarowa

W zagospodarowaniu przestrzennym gminy należy stosować następujące zasady służące zabezpieczeniu potrzeb ochrony przeciwpożarowej:

- a) zachować należy istniejące na obszarze gminy obiekty Straży Pożarnej w miejscowościach: Radziłów, Klimaszewnica, Słucz oraz Glinki;
- b) przy budowie sieci wodociągowej należy przewidywać na terenach zabudowanych odpowiednią ilość hydrantów dla celów przeciwpożarowych w odległości około 100 m od siebie;
- c) przy projektowaniu i modernizacji obiektów przemysłowych i usługowych należy przewidywać drogi pożarowe – dostępne do obiektów;
- d) dla nowoprojektowanych i modernizowanych budynków mieszkalnych i innych należy przewidywać niepalne pokrycia dachów;
- e) należy dążyć do eliminacji niepalnych pokryć dachów na istniejących budynkach;
- f) wszystkie budynki mieszkalne i niemieszkalne powinny posiadać instalacje odgromowe.

10) Zapewnienie warunków do ochrony ludności na wypadek wojny

W celu zapewnienia warunków do ochrony ludności na wypadek wojny, rozumianej jako proces planowania i przygotowania infrastruktury mającej wpływ na bezpieczeństwo ludzi w czasie wojny, należy w aktach prawa miejscowego, m.in. w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego gmin, decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz dokumentacji projektowo – budowanej uwzględnić (oprócz wymienionych w pkt 9), w szczególności następujące aspekty ochrony ludności:

- a) lokalizowanie awaryjnych ujęć wody (zaopatrzenie w wodę w warunkach specjalnych, poprzez:
 - dążenie do zaopatrzenia 100% ludności w wodę pitną w warunkach specjalnych lub w sytuacji ograniczeń w dostawie wody poprzez dedykowane systemy wodociągowe,
 - zaplanowanie systemu awaryjnych ujęć wody w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego gmin, decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu,
 - lokalizację awaryjnych studni zaplanować w pobliżu hydroforni oraz na terenach zabudowy mieszkaniowej, oddalenie studni od zespołów budynków mieszkalnych lub innych skupisk ludności nie powinno przekraczać 800 m,
 - do pokrycia zapotrzebowania ludności w wodę zdatną do bieżącego użytku przyjmować minimalną normę ilości wody 7,5 l/os/dobę, zaś jako optymalną 15 l/os/dobę,
 - istniejące studnie należy zabezpieczyć przed likwidacją i przystosować do sprawnego uruchomienia eksploatacyjnego w warunkach specjalnych;
- b) budowę ochronne dla ludności – planowanie i tworzenie budowli ochronnych dla ludności powinno być realizowane poprzez:
 - ustalenia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego gmin, decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu,
 - uzgadnianie projektów budowlanych inwestycji pod kątem przygotowania ludności i warunków jej ochrony na wypadek wojny przez wójta gminy,

- budowle ochronne należy planować przede wszystkim w budynkach użyteczności publicznej oraz w obiektach, zakładach, instytucjach, innych przedsiębiorstwach, których zasoby będą mogły być wykorzystane w celu właściwego funkcjonowania społeczeństwa w warunkach specjalnych, budynkach mieszkalnych innych niż budynki mieszkalne jednorodzinne;
- c) umiejscowienie elementów systemu ostrzegania i alarmowania ludności poprzez:
 - stworzenie systemu ostrzegania i alarmowania ludności, w który możliwe jest powiadomienie 100% ludności na terenie gminy, aby mogła ona w odpowiedni sposób przygotować się na zbliżające się zagrożenie,
 - w przypadku użycia systemu syren alarmowych do ostrzegania i alarmowania, należy przyjąć promień słyszalności syreny alarmowej na minimum 300 m,
 - instalowanie syren alarmowych na budynkach użyteczności publicznej, z możliwością swobodnego dostępu do centrali sterującej daną syreną,
 - syrena alarmowa instalowana przez gminę powinna być kompatybilna z wojewódzkim systemem ostrzegania i alarmowania Wojewody Podlaskiego,
 - w razie braku systemu syren alarmowych w gminie należy zaplanować inne sposoby powiadamiania ludności na terenie gminy.

Projekt budowlany powinien zawierać analizę pod kątem wymagań w zakresie przygotowania warunków do ochrony ludności na wypadek wojny w zakresie planowanych budowli ochronnych, ostrzegania i alarmowania oraz awaryjnych ujęć wody zgodnie z ustaleniami w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego gmin, decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

Ponadto należy uwzględnić następujące przepisy:

- a) ustawy z dnia 16 lutego 2007 roku o zapasach ropy naftowej, produktów naftowych i gazu ziemnego oraz zasadach postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa państwa i zakłóceń na rynku naftowym (Dz. U. z 2022 r., poz. 1537, z późn. Zm.);
- b) zarządzenia nr 2/95 Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa z dnia 21 września 1995 roku „Zasady zapewnienia funkcjonowania publicznych urządzeń zaopatrzenia w wodę w warunkach specjalnych” Ministerstwo Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa Departament Spraw Obronnych, Warszawa 1995 rok;
- c) wytyczne Szefa Obrony Cywilnej Kraju z dnia 4 grudnia 2018 roku w sprawie zasad postępowania z zasobami budownictwa ochronnego.

4. WYTYCZNE DO PLANÓW MIEJSCOWYCH

W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy przewidzieć tereny pod budowę, m.in.:

- 1) dróg, parkingów oraz ustalić sposoby zabezpieczania tych odcinków dróg, przez które przebiegają najważniejsze szlaki migracyjne zwierząt;
- 2) sieci infrastruktury technicznej, obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej oraz ustalić zasady modernizacji, rozbudowy i budowy sieci infrastruktury technicznej, jej parametry i powiązania z układem zewnętrznym, z uwzględnieniem w szczególności infrastruktury mającej wpływ na bezpieczeństwo ludzi;
- 3) inne wynikające z potrzeb obrony cywilnej i ochrony przeciwpożarowej.

Dla nowych terenów przeznaczonych na cele zabudowy wskazane jest uzbrojenie terenu jeszcze przed wprowadzeniem zabudowy. Prowadzenie infrastruktury technicznej przewidzieć w liniach rozgraniczających dróg na warunkach zarządców tych dróg, a w przypadku braku takiej możliwości na terenie działek – zgodnie z przepisami odrębnymi.

ROZDZIAŁ VII.

OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU LOKALNYM

Inwestycjami celu publicznego są działania stanowiące realizację celów, o których mowa w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami.

Cele publiczne o znaczeniu lokalnym realizowane będą w granicach następujących obszarów:

1) w zakresie infrastruktury:

- budowa, modernizacja i przebudowa dróg gminnych,
- budowa i modernizacja ciągów pieszych przy drogach,
- przebudowa, modernizacja i rozwój systemu oświetlenia ulicznego,
- budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej,
- budowa, rozbudowa i modernizacja obiektów kultury, świetlic wiejskich i remiz strażackich,
- poprawa stanu i sposobu użytkowania zabytków dziedzictwa kulturowego, zachowanie, rewaloryzacja i przeciwdziałanie procesowi ich degradacji,
- rozwój szlaków edukacyjnych, sportowo – rekreacyjnych wraz z infrastrukturą, m.in. pieszych, rowerowych, konnych, kajakowych,
- dostosowanie infrastruktury do osób ze szczególnymi potrzebami, w tym do osób z niepełnosprawnościami,
- stworzenie centrum opieki zdrowotnej na terenie gminy,
- rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy,
- wymiana źródeł grzewczych w gospodarstwach domowych na nowoczesne i ekologiczne, wprowadzanie rozwiązań bazujących na odnawialnych źródłach energii w gospodarstwach domowych i instytucjach użyteczności publicznej,
- kompleksowa modernizacja energetyczna budynków (termomodernizacje, wymiana źródeł ciepła, wymiana punktów oświetleniowych i wykorzystanie OZE),
- usuwanie i utylizacja azbestu,
- modernizacja i rozbudowa infrastruktury kanalizacyjno – wodociągowej,
- budowa przydomowych oczyszczalni ścieków,
- rozwój małej retencji,
- zintegrowanie ochrony krajobrazu kulturowego i środowiska przyrodniczego, zachowanie i przywracanie wysokiego poziomu estetycznego otoczenia i ładu przestrzennego,
- ochrona bioróżnorodności;
- rozwój przedsiębiorczości, w tym na obszarach Natura 2000,
- rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego,
- tworzenia nowych atrakcji turystycznych na obszarze gminy, np.: park linowy, ścianka wspinaczkowa i inne,
- rozwój bazy turystycznej i około turystycznej gminy;

2) w zakresie przestrzenno – funkcjonalnym:

- bieżące aktualizowanie dokumentów planistycznych, scalanie gruntów pod inwestycje, skupowanie gruntów, wymiana, uzbrajanie, itp.,
- uporządkowanie istniejących, wyznaczenie i zbudowanie nowych szlaków turystycznych (rowerowych, pieszych, konnych) wraz z infrastrukturą towarzyszącą (punkty widokowe, miejsca na ogniska, ścieżki edukacyjne itp.),
- przeznaczanie terenów zielonych na potrzeby aktywnej rekreacji przy poszanowaniu walorów środowiska,
- tworzenie lokalnych ryneków przedsiębiorczości – miejsc handlowych z możliwością sprzedaży produktów rolnych i innych,
- oznaczenie atrakcji lokalnych – spójny, jednolity system informacji w przestrzeni gminy (np. zestaw tablic plenerowych, aplikacje internetowe) informujący o walorach przyrodniczych, kulturowych (historycznych) i krajobrazowych,

- wyznaczanie nowych terenów pod działalność usługową/rekreacyjną w planach miejscowych,
- kształtowanie polityki przestrzennej z uwzględnieniem obszarów do zagospodarowania mieszkaniowego (wielo- i jednorodzinne) oraz obszarów cennych przyrodniczo.

W.wym. obszary / obiekty / urządzenia są spójne z projektem Strategii Rozwoju Gminy Radziłów do roku 2030 (w trakcie opracowania na dzień sporządzania Studium).

W Planie Rozwoju Lokalnego Gminy Radziłów na lata 2017-2027 (zw. Dalej PRL) wskazano następujące planowane inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym:

- 1) przebudowa dróg gminnych w Gminie Radziłów nr: 104150 B, 104149B, 104137B, 162705B, 104139B, 104138B, 104158B, 162714B, 162717B, 104151B, 162997B, 162519B, 162518B, 162520B, 162521B, 104157B, 104131B, 162504B, 162653B, 104132B, 104156B, 162503B, 162745B, 162721B, 162528B, 162529B, 162722B, 104153B, 162515B, Zakrzewo, Glinki;
- 2) współpraca z Zarządem Dróg Powiatowych w Grajewie w zakresie przebudowy dróg powiatowych biegnących na terenie Gminy Radziłów. Współpraca w zakresie przebudowy skrzyżowań dróg powiatowych z drogami gminnymi, nr dróg: 1812 B, 1817 B, 1820B, 1821 B, 1822 B, 1834 B, 1836 B, 1966 B, 1837 B;
- 3) współpraca z Podlaskim Zarządem Dróg Wojewódzkich w Białymstoku w zakresie przebudowy drogi wojewódzkiej nr 668 biegnącej na terenie Gminy Radziłów. Współpraca w zakresie przebudowy skrzyżowań tejże drogi z drogami gminnymi – nr drogi wojewódzkiej 668;
- 4) współpraca z Gminą Przytuły w zakresie przebudowy dróg dojazdowych do msc. Mikuty, położonych na terenie Gminy Przytuły;
- 5) budowa sieci wodociągowej do kolonistów i przydomowych oczyszczalni ścieków;
- 6) budowa przyzagrodowych oczyszczalni ścieków;
- 7) przebudowa stacji uzdatniania wody w miejscowości Radziłów;
- 8) przebudowa stacji uzdatniania wody w miejscowości Święcienin;
- 9) przebudowa stacji uzdatniania wody w miejscowości Słucz – w trakcie realizacji;
- 10) budowa oczyszczalni ścieków i kanalizacji sanitarnej w miejscowości Słucz;
- 11) budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Okrasin;
- 12) modernizacja oczyszczalni ścieków w Radziłowie;
- 13) rozbudowa systemu selektywnej zbiórki odpadów;
- 14) modernizacja, przebudowa lub rozbudowa targowicy wiejskiej w Radziłowie;
- 15) modernizacja parku w miejscowości Słucz;
- 16) budowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Glinki;
- 17) modernizacja stadionu w miejscowości Radziłów;
- 18) wydawanie gminnego informatora „Nasza Gmina”;
- 19) termomodernizacja budynków komunalnych;
- 20) modernizacja parku w miejscowości Radziłów;
- 21) utworzenie Centrum Informacji we Mścichach;
- 22) ustawienie placu zabaw w miejscowości Karwowo;
- 23) zagospodarowanie terenu wokół budynku komunalnego w msc. Klimaszewnicy;
- 24) zagospodarowanie terenu na działce nr 575 we wsi Łoje Awissa;
- 25) modernizacja placu zabaw w miejscowości Wypychy;
- 26) modernizacja placu zabaw w miejscowości Radziłów na działce nr 1444;
- 27) wyznaczenie i urządzenie terenu rekreacji w Mścichach;
- 28) wyznaczenie i urządzenie terenu rekreacji w Radziłowie na działkach nr 1220/1, 1225/4;
- 29) ustawienie placu zabaw w miejscowości Glinki;
- 30) wyznaczenie i urządzenie terenu rekreacji w Kieljanach;
- 31) rozbudowa świetlicy w miejscowości Karwowo przeznaczonej do funkcji rekreacyjnej lub produkcyjno – usługowej;
- 32) budowa świetlicy w miejscowości Święcienin przeznaczonej do funkcji rekreacyjnej lub produkcyjno – usługowej;
- 33) modernizacja świetlicy w miejscowości Mścichy przeznaczonej do funkcji rekreacyjnej lub produkcyjno – usługowej;

- 34) modernizacja świetlicy w miejscowości Okrasin przeznaczonej do funkcji rekreacyjnej lub produkcyjno – usługowej;
- 35) modernizacja świetlicy w miejscowości Zakrzewo przeznaczonej do funkcji rekreacyjnej lub produkcyjno – usługowej;
- 36) przeznaczenie budynku po zlewni mleka w miejscowości Łoje-Awissa do celów użyteczności publicznej;
- 37) wyznaczenie szlaku kajakowego Rydzewo Pieniążek – Brzostowo (gm. Jedwabne);
- 38) wyznaczenie ścieżki rowerowej trasą doliny Biebrzy i doliny Wissy;
- 39) wyznaczenie ścieżki rowerowej trasą Goniądz- Klimaszewnica-Karwowo-Radziłów;
- 40) „Przedszkole przyjazne dzieciom – rozwój przedszkoli w gminie Radziłów”;
- 41) montaż kolektorów słonecznych mieszkańcom Gminy Radziłów;
- 42) montaż odnawialnych źródeł energii – ogniwa fotowoltaiczne mieszkańcom Gminy Radziłów;
- 43) wymiana pieców węglowych w domach mieszkalnych na terenie Gminy Radziłów.

Część zadań i projektów z powyższego katalogu z PRL została już zrealizowana.

Poza wyżej wymienionymi w Planie Rozwoju Lokalnego Gminy Radziłów na lata 2017-2027 w trakcie sporządzania Studium Urząd Gminy w Radziłowie zgłosił dodatkowo następujące inwestycje:

- 1) budowa kanalizacji w miejscowości Mścichy – planowane jest sprzężenie jej z oczyszczalnią w Radziłowie;
- 2) przebudowa i rozbudowa sieci wodociągowej na terenie gminy Radziłów;
- 3) budowa oczyszczalni ścieków w miejscowości Glinki;
- 4) montaż paneli fotowoltaicznych dla mieszkańców Gminy Radziłów oraz na budynkach użyteczności publicznej;
- 5) montaż kolektorów słonecznych mieszkańcom Gminy Radziłów oraz na budynkach użyteczności publicznej;
- 6) montaż pomp ciepła dla mieszkańców Gminy Radziłów oraz na budynkach użyteczności publicznej;
- 7) obsługa Biebrzańskiego Parku Narodowego i promocja jego walorów, którą zajmuje się Biuro Obsługi Turystycznej oraz Sekcja Udostępniania Parku;
- 8) rozwój przedszkoli oraz szkół na terenie gminy Radziłów;
- 9) modernizacja świetlicy w miejscowości Czerwonki przeznaczonej do funkcji rekreacyjnej lub produkcyjno – usługowej;
- 10) przebudowa, rozbudowa świetlicy wiejskiej w Kownatkach;
- 11) szlak kajakowy w Łoje-Awissa;
- 12) zagospodarowanie działki nr 99/14 (wzrostisko), utworzenie miejsca dla kamperów przebudowa, rozbudowa świetlicy wiejskiej, wykonanie ciągu pieszego od drogi wojewódzkiej w kierunku wzrostiska w miejscowości Mścichy;
- 13) wyznaczenie szlaku kajakowego Rydzewo Pieniążek-Brzostowo (gm. Jedwabne) w miejscowości Rydzewo –Pieniążek;
- 14) przebudowa, rozbudowa świetlicy wiejskiej w Słuczu;
- 15) przebudowa infrastruktury drogowej na terenie Gminy Radziłów.

Ponadto wskazuje się ustanowienie użytków ekologicznych: Las pod Wypychami, Lipowy Grąd, Żeremie bobrowe Glinianki – zgodnie z przepisami ustawy o ochronie przyrody – pkt 3 Rozdział IV. Działania powyższe związane są z koniecznością dokonania inwestycji oraz zapewnienia terenów pod ich realizację w miejscowych planach. Studium uwzględnia wszystkie wyżej wyszczególnione inwestycje, lecz dla części zaplanowanych zadań nie wskazano konkretnych lokalizacji, ze względu na brak ostatecznego rozstrzygnięcia. Szczegółowa lokalizacja nastąpi na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego bez konieczności zmiany Studium.

Inwestycje celu publicznego mogą być lokalizowane na obszarze całej gminy na warunkach określonych w przepisach odrębnych.

ROZDZIAŁ VIII.

OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM, ZGODNIE Z USTALENIAMI PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO

W Studium uwzględnia się uwarunkowania wynikające z zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych i określa się obszary, na których będą one rozmieszczone zgodnie z ustaleniami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego (zw. Dalej PZPWP).

Na obszarze gminy Radziłów występują następujące elementy ponadlokalne zagospodarowania przestrzennego wynikające z ustaleń PZPWP w zakresie komunikacji, infrastruktury technicznej, środowiska przyrodniczego i bezpieczeństwa przeciwpowodziowego oraz w zakresie ponadlokalnych inwestycji celu publicznego:

- droga wojewódzka nr 668;
- europejska trasa rowerowa Euro Velo R11;
- Sieci Szerokopasmowej Polski Wschodniej (szkieletowej i dystrybucyjnej) z węzłami dostępowymi;
- Biebrzański Park Narodowy z otuliną (obszar RAMSAR);
- Obszar Natura 2000 Ostoja Biebrzańska PLB 200006;
- Obszar Natura 2000 Dolina Biebrzy PH 200008;
- Obszar węzłowy GKPN-1 Dolina Biebrzy (element krajowej i regionalnej sieci ekologicznej);
- uzupełniający korytarz ekologiczny KPn-1B Puszcza Piska – Dolina Biebrzy Środkowy (element krajowej i regionalnej sieci ekologicznej);
- Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 217 Pradolina Rzeki Biebrza;
- złoża kruszywa naturalnego: Klimaszewnica” i „Kieljany”;
- doliny rzek Biebrzy i Wissy jako obszary szczególnego zagrożenia powodzią;
- inwestycje z zakresu kształtowania stosunków wodnych: rzeka Klimaszewnica – kształtowanie przekroju podłużnego i poprzecznego rzeki wraz z budowlami.

Wykaz inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym ustalonych w PZPWP w odniesieniu do gminy Radziłów:

- 1) kształtowanie stosunków wodnych (w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy Wisły i Niemna) Rejon Wodny Środkowej Wisły;
- 2) Rzeka Klimaszewnica – kształtowanie przekroju podłużnego i poprzecznego koryta rzeki wraz z budowlami na odcinku w km 5+000 do 16+000 długości 11 km na obszarze gminy: Radziłów, Wąsosz i Grajewo – dokumentem ustalającym inwestycję jest PGW-Wisła (ochrona przed powodzią, retencja przed suszą);
- 3) bezpieczeństwo energetyczne – zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego w Polsce północno – wschodniej, obszar województwa – KTdWP KTW (Kontrakt Terytorialny dla Województwa Podlaskiego Polska – Litwa);
- 4) rozwój wszystkich systemów telekomunikacyjnych (w tym: telefonii stacjonarnej i komórkowej) i teleinformatycznych pod względem wzmocnienia konkurencyjności regionu i przeciwdziałania jego marginalizacji, poprzez:
 - utrzymanie i modernizację urządzeń, zapewniając dobry stan i standard techniczny;
 - rozbudowy systemów w zakresie wynikającym z potrzeb społecznych (użytkowników) i wymogów cywilizacyjnych;
- 5) integracji społeczeństwa województwa ze społecznością krajową i międzynarodową, poprzez:
 - rozwój infrastruktury informatycznej o największym standardzie, pod kątem zwiększenia dostępności i zakresu usług;
 - rozbudowę łączności teleinformatycznej dla potrzeb administracji publicznej wszystkich szczebli, pod kątem zapewnienia łączności, gromadzenia i udostępniania informacji oraz

- usprawnienia komunikacji pomiędzy obywatelem, a administracją publiczną, w tym realizację projektu „Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej”;
- programowaną budowę linii światłowodowej Via Baltica łączącą kraje Unii z krajami nadbałtyckimi;
- 6) opracowanie planu ochrony Biebrzańskiego Parku Narodowego i jego otuliny;
 - 7) powiększenie Biebrzańskiego Parku Narodowego;
 - 8) umocowanie prawne systemu korytarzy ekologicznych, których zadaniem jest zapewnienie spójności przestrzeni przyrodniczej, w tym zachowanie łączności między biocentrami oraz między biocentrami i izolowanymi w procesie fragmentacji przestrzeni pozostałymi obszarami unijnej rangi;
 - 9) ochrona zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt lub siedlisk przyrody;
 - 10) poszukiwanie, rozpoznawanie, wydobywanie i składowanie kopalin stanowiących własność Skarbu Państwa;
 - 11) ochrona lasów i zadrzewień oraz wzbogacanie ich walorów – sukcesywne zalesianie gruntów marginalnych zgodnie z krajowym programem zwiększania lesistości;
 - 12) ustanowienie obszaru ochronnego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 217 „Dolina rzeki Biebrza”;
 - 13) budowa oraz utrzymywanie obiektów i urządzeń służących ochronie środowiska, zbiorników i innych urządzeń wodnych służących zaopatrzeniu w wodę, regulacji przepływów i ochronie przed powodzią, a także regulacja i utrzymywanie wód oraz urządzeń melioracji wodnych, będących własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego;
 - 14) doprowadzenie jakości wód w gminie do II klasy czystości poprzez realizację sieci oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacji sanitarnej.
 - 15) opieka nad nieruchomościami stanowiącymi zabytki w rozumieniu przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;
 - 16) ochrona i opieka zabytków wpisanych do rejestru zabytków;
 - 17) wydzielanie gruntów pod drogi publiczne, budowa i utrzymywanie tych dróg, a także łączności publicznej i sygnalizacji:
 - przebudowa drogi wojewódzkiej nr 668 Piątek – Przytuły – Radziłów – Osowiec, która ma połączenie z drogą krajową nr 65 Białystok – Ełk,
 - budowa, rozbudowa i modernizacja dróg powiatowych na obszarze gminy Radziłów,
 - realizacja systemu ścieżek rowerowych, w tym międzynarodowej ścieżki rowerowej R-11;
 - 18) budowa i utrzymywanie ciągów drenażowych, przewodów i urządzeń służących do przesyłania płynów, gazów i energii elektrycznej, a także innych obiektów i urządzeń niezbędnych do korzystania z tych przewodów i urządzeń:
 - budowa gazociągu oraz sieci rozdzielczej jako alternatywnego zasilania gazowego dla powiatu grajewskiego, w tym gminy Radziłów;
 - 19) budowa obiektów oraz urządzeń niezbędnych na potrzeby obronności państwa i ochrony granicy państwowej, a także do zapewnienia bezpieczeństwa publicznego, dot. m.in. części strefy ochronnej terenu zamkniętego resortu obrony narodowej położonego w gminie Goniadz, który posiada na obszarze obrębu Sośnia (gmina Radziłów) ma ustanowioną część strefy ochronnej – w strefie ochronnej obowiązują ograniczenia i zakazy dla strefy o nadciśnieniu fali uderzeniowej nie większej niż 1 kPa z zakazem wznoszenia obiektów użyteczności publicznej, w których gromadzi się duża liczba ludzi – obszar ten wskazuje się do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego
 - 20) oraz inne cele publiczne określone w odrębnych ustawach.

ROZDZIAŁ IX.

OBSZARY, DLA KTÓRYCH OBOWIĄZKOWE JEST SPORZĄDZENIE MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI, A TAKŻE OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ

Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych

Na obszarze gminy Radziłów nie występują następujące obszary, dla których istnieje obowiązek sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych:

- 1) obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujących na nich ograniczeń prowadzenia działalności gospodarczej;
- 2) tereny objęte planem generalnym na mocy przepisów ustawy Prawo lotnicze;
- 3) strefy „A” ochrony uzdrowiskowej;
- 4) nieruchomości Skarbu Państwa przejęte od Wojsk Federacji Rosyjskiej;
- 5) nieruchomości zajęte pod byłe lotniska wojskowe przekazanych właściwym jednostkom samorządu terytorialnego;
- 6) tereny zamknięte ustalone przez ministra właściwego do spraw transportu i resortu obrony narodowej.

Obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości

Na obszarze gminy Radziłów nie występują obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i wtórnego podziału nieruchomości.

Obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²

Na obszarze gminy Radziłów nie przewiduje się rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².

Obszary przestrzeni publicznej

Stosownie do art. 2 ust. 6 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym „obszary przestrzeni publicznej” to obszary o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, poprawy jakości ich życia i sprzyjające w nawiązywaniu kontaktów społecznych, ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno – przestrzenne.

Przestrzeń publiczna – jest to przestrzeń dostępna dla całej społeczności, gdzie toczy się intensywne życie, a przy niej znajdują się najważniejsze obiekty o znaczeniu społecznym, usługowym i kulturowym. Na obszarze gminy Radziłów występują „obszary przestrzeni publicznej” w rozumieniu art. 2 pkt 6 ustawy z dnia 23 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, które objęte są obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

Są to:

- teren oznaczony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego obszaru funkcjonalnego miejscowości gminnej Radziłów symbolem 1 ZP (zieleń urządzona – „Plac 500-lecia” dawny rynek);
- teren oznaczony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy miejscowości Słucz symbolem 13 ZP-U (zieleń urządzona z towarzyszącymi usługami – „skwer wiejski”).

Ponadto w Studium wskazano:

- działka nr ew. 237 w miejscowości Mścichy – teren obsługi komunikacji z zielenią urządzoną;
- działka nr ew. 36, 37/2 w Kieljanach – „skwer”, siłownia napowietrzna.

Oprócz w/wym. wskazuje się następujące miejsca spotkań mieszkańców:

- place, skwery, parki, tereny sportu i rekreacji, szkoły wraz z przyległymi boiskami sportowymi;

- zespoły parkowo – ogrodowe;
- tereny zielni zabytkowej;
- tereny kościołów i place przed kościołami.

Granice obszarów do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego określa się w „Analizie zasadności przystąpienia do sporządzenia planu i stopnia zgodności przewidywanych rozwiązań z ustaleniami obowiązującego Studium” przed podjęciem uchwały w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu/lub zmiany planu.

ROZDZIAŁ X.

OBSZARY, DLA KTÓRYCH GMINA ZAMIERZA SPORZĄDZIĆ MIEJSCOWY PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE ZMIANY PRZEZNACZENIA GRUNTÓW ROLNYCH I LEŚNYCH NA CELE NIEROLNICZE I NIELEŚNE

Gmina Radziłów zamierza przystąpić do sporządzenia planów zagospodarowania przestrzennego/lub zmiany planów dla obszarów, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym. Nie wyklucza się sporządzenia planów dla terenów innych niż wskazane studium, gdy ich sporządzenie będzie uzasadnione i będzie służyć potrzebom mieszkańców, rozwojowi turystyki i wypoczynku oraz aktywizacji gminy (sprzyjać będzie tworzeniu nowych miejsc pracy), a także dla realizacji inwestycji związanych z prawidłowym funkcjonowaniem obszaru gminy Radziłów. Sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest istotnym instrumentem władz samorządowych w prowadzeniu gospodarki przestrzennej.

Możliwe i konieczne jest sporządzanie z inicjatywy władz gminy planów miejscowych dla terenów poddanych presji wielu potencjalnych inwestorów (poza terenami wykluczonymi z zabudowy w Studium), np. przeznaczonych pod zabudowę usługową związaną z usługami i produkcją (w tym OZE) lub obsługą turystyki.

Planami miejscowymi winny być objęte obszary zwartej zabudowy wsi poszerzone o sąsiednie tereny niezbędne do zapewnienia związków funkcjonalnych z otoczeniem.

Przy wyborze kolejności sporządzania planów miejscowych, ze względu na ich koszt należy kierować się następującymi przesłankami:

- 1) możliwością rozwiązania problemów przestrzennych zapisanych w art. 7 ust. 1 ustawy „samorządowej” jako zadania własne gminy;
- 2) preferowaniem terenów, których zabudowa zwiększy zawartość przestrzenną układu osadniczego gminy;
- 3) gdy, zmiana sposobu wykorzystania terenów zwiększy wydatnie wpływy do budżetu gminy;
- 4) istniejące w miarę sprecyzowane pewne zamierzenia inwestycyjne w stosunku do konkretnych terenów;
- 5) istniejącą możliwość współfinansowania kosztów sporządzania planów miejscowych z zewnętrznego zasilania budżetu gminy.

Przy sporządzaniu planów miejscowych nową zabudowę wprowadzać w nawiązaniu do istniejącego układu komunikacyjnego oraz infrastruktury technicznej i społecznej w celu zmniejszenia kosztów jej realizacji.

W Studium wskazuje się następujące obszary do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego / lub zmiany obowiązującego planu:

- 1) w granicach jednostek administracyjnych z dopuszczeniem etapowania, m. in.: w Radziłowie, Słuczu, Klimaszewnicy;
- 2) dla terenów predysponowanych do zorganizowanej działalności gospodarczej, m.in. w Klimaszewnicy, Słuczu, Zakrzewie, Wiązownicy, Rydzewie Szlacheckim, Glinkach, Karwowie, Kramarzewie, Borawskich, Kownatkach i Święcieninie;
- 3) dla planowanych zalesień – o ile zalesienie ma uzyskać dofinansowanie, zgodnie z wymogami przepisów odrębnych;

- 4) dla terenów rozwoju funkcji turystycznych, m.in. w miejscowościach położonych w otulinie BPN: Mścichy, Karwowo, Okrasin, Łoje-Awissa, Klimaszewnica, Ostrowik, Czachy i Brychy;
- 5) dla części terenów obrębu Sośnia położonych w strefie ochronnej terenu zamkniętego resortu obrony narodowej, położonego w gminie Goniądz;
- 6) dla terenu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 217 „Pradolina rzeki Biebrzy”;
- 7) dla terenów na których zlokalizowane są dobra kultury współczesnej (art 2 pkt 10 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym), w tym dla części miejscowości Kownatki, Klimaszewnica, Sośnia – ze względu występowanie zabytków archeologicznych;
- 8) dla terenów prawnie chronionych w rozumieniu ustawy o ochronie przyrody, w tym: dla projektowanych użytków ekologicznych: Las pod Wypychami (okolice wsi Wypychy), Lipowy Grąd (wieś Mścichy), Żeremie bobrowe (ok. 3 km za wsią Kownatki), Glinianki (pomiędzy wsiami: Kąty, Pieńki Grodzisko i Szyjki);
- 9) dla terenów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy zainstalowanej większej niż 500 kW, a także ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu

oraz innych obszarów w zależności od polityki przestrzennej gminy oraz zapotrzebowania społecznego.

Wskazuje się do zmiany obowiązujący Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru funkcjonalnego miejscowości gminnej Radziłów – uchwalony Uchwałą Nr XXXIX/188/06 Rady Gminy Radziłów z dnia 27 czerwca 2006 roku w zakresie:

- 1) ustaleń zawartych w Rozdziale III dot. obszaru oznaczonego symbolem „O” – teren urządzeń gospodarki odpadami oraz zmiany załącznika nr 2 w skali 1:2000 (gminne wysypisko odpadów stałych);
- 2) ustaleń dot. obszaru objętego planem w skali 1:5000 oraz zmiany załącznika nr 3 „Obszary ustaleń z zakazem zabudowy oraz przeznaczeniem do zalesień” – Rozdział IV.

Ze względu na zmianę przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami postuluje się zmianę obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru funkcjonalnego miejscowości gminnej Radziłów i miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy miejscowości Słucz i doprowadzenie ustaleń planu do stanu zgodnego z obowiązującym prawem.

Przed podjęciem uchwały o przystąpieniu do sporządzania planu / lub zmiany planu wójt wykonuje analizy dotyczące zasadności przystąpienia do sporządzenia planu i stopnia zgodności przewidywanych rozwiązań planistycznych z ustaleniami studium, przygotowuje materiały geodezyjne do opracowania planu oraz ustala niezbędny zakres prac. Integralną częścią uchwały jest załącznik graficzny przedstawiający granice obszaru objętego projektem planu.

W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy zapewnić możliwości rozwoju komunikacji i sieci oraz ich eksploatację. Sieci powinny być prowadzone w miarę możliwości na terenach ogólnodostępnych, a w przypadku braku takich możliwości dopuszcza się prowadzenie na terenach prywatnych działek.

Rada Gminy Radziłów podjęła następujące uchwały w sprawie planów miejscowych:

- 1) uchwała nr VI/61/2019 z dnia 28 marca 2019 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru funkcjonalnego miejscowości gminnej Radziłów terenu położonego przy ul. Łomżyńskiej;
- 2) uchwała nr VI/62/2019 z dnia 28 marca 2019 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru funkcjonalnego miejscowości gminnej Radziłów terenu położonego przy drodze powiatowej Nr 1812B;
- 3) uchwała nr IX/83/2019 z dnia 26 czerwca 2019 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu w obrębie wsi Mścichy;
- 4) uchwała nr XXIV/186/2020 z dnia 19 listopada 2020 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru funkcjonalnego miejscowości gminnej Radziłów oraz części obrębu Dusze – Dębówka.

W związku z powyższymi uchwałami podjęto już prace planistyczne nad projektami planów.

ROZDZIAŁ XI. KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

1. KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

Gmina Radziłów posiada przeciętne warunki do rozwoju funkcji rolniczej na bazie istniejących dobrych kompleksów glebowych w III i IV klasie bonitacyjnej położonych głównie z zachodniej i środkowej części gminy.

Poprawa jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Poprawa jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej poprzez:

- 1) zrównoważony rozwój gminy;
- 2) zasadę ochrony wody, gleby, powietrza i bioróżnorodności oraz innych składników przyrody, walorów krajobrazowych;
- 3) właściwe wykorzystanie naturalnych warunków użytkowych rolniczej przestrzeni produkcyjnej, poprzez:
 - a) ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów o wysokiej przydatności rolniczej na cele nierolnicze;
 - b) rozwój i unowocześnianie przemysłu rolno – spożywczego, usług rolniczych i instytucji otoczenia rolnictwa;
 - c) wspieranie rozwoju rolnictwa ekologicznego, nastawionego w szczególności na rozwój wysokiej jakości produktów spożywczych;
 - d) wydobywanie kopalin na gruntach rolnych o niskiej klasie bonitacyjne zgodnie z przepisami odrębnymi;
 - e) rekultywację gruntów zdewastowanych w wyniku klęsk żywiołowych;
 - f) zapobieganie degradacji i dewastacji użytków rolnych;
 - g) wspieranie agroturystyki i ekoturystyki, funkcji związanych z wypoczynkiem i rekreacją oraz usług dla rolnictwa;
- 4) użytkowanie gruntów dostosowane do warunków naturalnych, w których zlokalizowane jest gospodarstwo, a podstawą rozplanowania rozłogu gruntów powinien być, m.in. poziom wody gruntowej lub spadek terenu;
- 5) rozwój rolnictwa ekologicznego, opartego na pełnym wykorzystaniu naturalnych procesów zachodzących w obrębie gospodarstwa, w wykluczeniu stosowania syntetycznych nawozów mineralnych, pestycydów, regulatorów wzrostu i syntetycznych dodatków do pasz;
- 6) zakaz zapyłania i zadymiania powietrza powodującego uciążliwości dla otoczenia oraz zagrożenia dla ludzi i zwierząt;
- 7) zakaz wypalania roślinności na łąkach, pastwiskach, nieużytkach, rowach, pasach przydrożnych i torfowiskach;
- 8) stosowanie tylko nawozów dopuszczonych do obrotu: wapniowych i wapniowo – magnezowych do odkwaszania gleb i wzbogacania ich w magnez;
- 9) rekultywację gruntów zdegradowanych i zagospodarowanie nieużytków na cele rolnicze,
- 10) wykorzystanie i zagospodarowanie odchodów zwierzęcych jako nawozu organicznego do nawożenia gruntów rolnych w budowę szczelnych zbiorników na gnojówkę i gnojownicę oraz płyt na obornik w celu wyeliminowania źródeł zagrożeń wód powierzchniowych i podziemnych oraz poprawę stanu sanitarnego środowiska;
- 11) meliorację użytków rolnych wymagających melioracji oraz modernizację istniejących urządzeń melioracyjnych w celu poprawy stosunków wodnych w obrębie użytków rolnych,
- 12) realizację programu małej retencji wodnej (renowacja i powiększenie zbiorników wodnych),
- 13) wprowadzanie zadrzewień i zakrzaczeń śródpolnych w celu wzbogacania wartości użytkowych gleb i walorów krajobrazowych;

- 14) zmiany struktury agrarnej poprzez dążenie do zwiększania wielkości gospodarstw rolnych oraz scalenia i wymianę gruntów;
- 15) wydzielenie gruntów nieprzydatnych do produkcji rolnej pod zalesienia lub zmiany sposobu zagospodarowania.

Kierunki i zasady kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej

- 1) Właściwe wykorzystanie naturalnych warunków użytkowych rolniczej przestrzeni produkcyjnej poprzez:
 - a) dostosowanie kierunków produkcji rolnej do naturalnych warunków i predyspozycji, ograniczenie przeznaczania gruntów wysokich klas bonitacyjnych na cele nierolnicze;
 - b) zapobieganie degradacji i dewastacji użytków rolnych;
 - c) dalszy rozwój produkcji zwierzęcej w zakresie hodowli bydła mlecznego i trzody chlewnej w kierunku nowoczesnych metod przyrodniczego zagospodarowania.
- 2) Poprawa warunków do rozwoju produkcji rolniczej poprzez:
 - a) rekultywację gruntów zdegradowanych i zagospodarowanie nieużytków, innych niż bagienne na cele rolnicze;
 - b) optymalne wykorzystanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej w dostosowaniu do naturalnych predyspozycji agroklimatycznych obszarów gminy oraz poprawa efektywności produkcyjnej gospodarstw rolnych;
 - c) utrzymanie i rozwój rolniczych funkcji gminy, poprzez prowadzenie produkcji rolnej zgodnie z zasadami Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej;
 - d) prowadzenie gospodarki rolnej uwzględniającej Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej (opr.: przez MriRW oraz MŚ – 2004 rok – <http://www.kp.org.pl/pdf/poradniki/kdpr/> i Kodeks Przeciwdziałania Uciążliwościom Zapachowym – opr. Ministerstwo Środowiska, 2016 r.;
 - e) podnoszenie poziomu technologii produkcji rolniczej i warunków życia ludności;
 - f) stosowanie technologii uprawowych i agrotechnicznych nie naruszających równowagi przyrodniczej;
 - g) ograniczenie chemizacji w rolnictwie, podnoszenie produktywności gleb metodami biologicznymi, przy dostosowaniu nawożenia organicznego i chemicznego do możliwości sorpcyjnych kompleksów glebowych;
 - h) prowadzenie zabiegów zmierzających do odkwaszania gleb;
 - i) rozwój produkcji roślinnej nastawionej na kierunek upraw, m.in. wykorzystywanych do produkcji biopaliw na terenach rolniczych, a także terenach łąk i pastwisk;
 - j) rozwój sadownictwa, polegający na utrzymaniu i powiększaniu istniejących sadów, zakładaniu nowych sadów przydomowych, towarzyszących zabudowie zagrodowej;
 - k) preferowanie rozwoju małych, lokalnych zakładów przetwórstwa rolno – spożywczego;
 - l) zakaz lokalizacji ferm zwierząt futerkowych, zwłaszcza norki amerykańskiej, ze względu na inwazyjność oraz wyraźny, negatywny wpływ tego gatunku na awifaunę doliny Biebrzy;
 - m) zapewnienie prawidłowego działania istniejących urządzeń melioracyjnych oraz zapewnienie możliwości dojazdu do urządzeń melioracyjnych i wód powierzchniowych;
 - n) budowa nowych i konserwacja istniejących urządzeń melioracyjnych zgodnie z przepisami odrębnymi.
- 3) Rozwój infrastruktury rolniczej i technicznego uzbrojenia rolnictwa poprzez:
 - a) rozbudowę wodociągów wiejskich – w szczególności dotyczy zaopatrzenia w wodę gospodarstw kolonijnych;
 - b) budowę kanalizacji sanitarnej, przydomowych oczyszczalni ścieków;
 - c) reelektryfikację obszarów wiejskich,
 - d) zachowanie istniejącej sieci rowów,
 - e) kontynuowanie oraz zakończenie realizowanych zadań melioracyjnych oraz niezbędna rekonstrukcja i utrzymanie w sprawności urządzeń już eksploatowanych, ograniczenie zmiany przeznaczenia gruntów zmeliorowanych na cele nierolnicze;
 - f) małą retencję obejmującą budowę niewielkich zbiorników, oczek wodnych i stawów, zadrzewianie, renaturyzacja małych rzek oraz ochronę terenów podmokłych – jako skuteczne narzędzie w przeciwdziałaniu skutkom suszy i powodzi;
 - g) prowadzenie gospodarki odpadami komunalnymi w sposób umożliwiający:

- segregację i selektywną zbiórkę odpadów;
 - zmniejszanie ilości odpadów nienadających się do powtórnego wykorzystania;
 - eliminowanie odpadów toksycznych i specjalnych, np. oleje, farby, rozpuszczalniki, itp.;
 - gospodarcze wykorzystanie odpadów;
 - składowanie odpadów nie powodujących skażenia środowiska;
 - wszystkie produkowane w gospodarstwie płynne i stałe odchody zwierzęce i odpady powinny być przechowywane w specjalnych, szczelnych zbiornikach lub na płytach usytuowanych w odpowiedniej odległości od zabudowy i granic zabudowy wiejskiej, zgodnie z wymogami prawa budowlanego, a przede wszystkim od studni stanowiącej źródło zaopatrzenia w wodę dla ludzi i zwierząt;
 - gromadzenie, fermentowanie i przechowywanie obornika w pomieszczeniu inwentarskim, m.in. obora głęboka lub na płytach gnojowych;
- h) utrzymanie w należytym stanie dróg publicznych i dróg dojazdowych do rozłogów pól (rolniczych);
- i) budowę stałych budowli zabezpieczających przed wtargnięciem zwierząt na jezdnię i umożliwiających migrację drobnych kręgowców, w szczególności na obszarze Biebrzańskiego Parku Narodowego.
- 4) Porządkowanie i kształtowanie zabudowy zagrodowej w obrębie wyznaczonych terenów oraz dążenie do powiększania wielkości siedlisk w celu dostosowania nowej zabudowy rolniczej do wymogów nowoczesnego rolnictwa.
- 5) Tworzenie warunków dla rozwoju silnych ośrodków o funkcjach usługowych, koncentrujących ludność nierolniczą i odchodzącą z rolnictwa z szansą jej zatrudnienia w sferze infrastruktury społecznej i technicznej, czy też podjęcia przez nią działalności w sferze usług, produkcji, rzemiosła, zwłaszcza w niezbędnym dla obsługiwanych terenów wiejskich (wskazuje się, m.in. miejscowości: Radziłów, Słucz, Klimaszewnica, Łoje Awissa i Mścichy).
- 6) Wspieranie produkcji ekologicznej poprzez:
- a) rozwój funkcji ekologiczno – ochronnych, m.in. pozyskanie i przetwórstwo surowca do produkcji kosmetyków, leków, wyrobów farmaceutycznych, chemikaliów organicznych, olejków eterycznych, itp.;
 - b) pielęgnacja zieleni, sadzenie drzew, projektowanie i zakładanie ogrodów, itp.;
 - c) zapewnienie normatywnych warunków sanitarnych zamieszkiwania ludności w zakresie, m.in.: jakości powietrza atmosferycznego, poziomu hałasu i wibracji oraz elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego;
 - d) ograniczenie rozdrobnienia areałów użytków rolnych;
 - e) ograniczenie chemizacji poprzez dostosowanie do potrzeb gleb i gatunków roślin;
 - f) stosowanie nawozów naturalnych stosownie do przepisów odrębnych;
 - g) likwidacja konfliktów i zagrożeń spowodowanych dotychczasową działalnością człowieka;
 - h) inspirowanie i pomoc organizacyjna w zakresie zbytu produkcji ekologicznej, czym winny się zająć grupy producenckie;
 - ochrona istniejących zadrzewień i zakrzaczeń, popieranie nasadzeń – enklaw śródpolnych, pasów wiatrochronnych, otulin cieków wodnych itp.;
 - zalesianie części terenów rolnych o niskich klasach bonitacyjnych i znacznych spadkach terenu;
 - niedopuszczenie do niekontrolowanego odłogowania użytków zielonych (tzw. Zdziczenia);
 - użytki zielone niewykorzystane produkcyjne powinny być traktowane jako „użytek ekologiczny” lub ekstensywne pastwisko (raz w roku koszone).

W zagospodarowaniu terenów ustalono, że lokalizacja przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko odbywać się będzie w oparciu o przepisy odrębne, w tym rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 roku w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

W Studium wyznaczono tereny rolnicze oraz tereny przeznaczone na rozwój bazy przetwórstwa, przechowywania i uszlachetniania produktów, które sprzyjać będą aktywizacji produkcji rolnej i rozwojowi obszarów wiejskich – realizacja zgodnie z przepisami odrębnymi.

Z terenów rolniczych wyodrębniono większe kompleksy klas bonitacyjnych: III i IV na rysunku Studium – Załącznik nr 5.

Uszczegółowienie lokalizacji terenów nastąpi w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Obiekty i urządzenia budowlane przeznaczone do chowu i hodowli zwierząt o obsadzie 210 i powyżej 210 DJP

Na terenach rolniczych w II strefie (zachodniej) dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń budowlanych przeznaczonych do chowu i hodowli zwierząt o obsadzie 210 i powyżej 210 DJP, za wyjątkiem zwierząt futerkowych, w tym norek amerykańskich, których działalność nie może mieć negatywnego wpływu na środowisko.

Lokalizacja powinna być zgodna z przepisami odrębnymi i bezwzględnym poszanowaniem zasad ochrony środowiska, po przeprowadzeniu wymaganych przepisami prawa procedur. Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 roku w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko chów i hodowla zwierząt innych niż norki należy do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko. Dla takich przedsięwzięć wymagane przeprowadzenie oceny oddziaływania na środowisko planowanego przedsięwzięcia. I sporządzenia raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko.

Lokalizacja tych obiektów i urządzeń budowlanych powinna uwzględniać:

- aktualne przepisy dotyczące ochrony środowiska przyrodniczego, zdrowia oraz bezpieczeństwa ludzi i mienia;
- zasady równowagi przyrodniczej i racjonalnej gospodarki zasobami środowiska;
- walory architektoniczno-krajobrazowe oraz walory ekonomiczne przestrzeni i dóbr kultury;
- decyzje administracyjne wydane w trybie i zakresie obowiązującym przepisami prawa.

Działalność w tych obiektach powinna być prowadzona przy zastosowaniu rozwiązań organizacyjnych, technicznych lub technologicznych ograniczających negatywne oddziaływania tych obiektów na otoczenie, a w szczególności na tereny zabudowy mieszkaniowej. O lokalizacji, budowie i eksploatacji powinien zdecydować miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

Obszary, na których planuje się zmianę przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze

Przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze dokonuje się w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego, sporządzonym w trybie określonym w przepisach o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Grunty rolne stanowiące użytki rolne klas I–III – wymagają uzyskania zgody ministra właściwego do spraw rozwoju wsi, z wyjątkiem zastrzeżeń zawartych art. 7 ust. 2a ustawy j.w.

Zmiany w użytkowaniu wiązać się będą z przeznaczaniem na cele nierolnicze (mieszkaniowe, usługowe, produkcyjne, komunikacyjne) gruntów rolnych. Natomiast tempo ubytków gruntów rolnych pozostanie w ścisłej korelacji z procesami inwestycyjnymi na obszarze gminy.

Polityka przestrzenna na obszarach wymagających ochrony potencjału rolniczej przestrzeni produkcyjnej obejmować powinna w szczególności działania ograniczające procesy pogarszające walory produkcyjne przestrzeni rolniczej.

2. KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

Grunty leśne (bez gruntów zalesionych i zadrzewionych) zajmują powierzchnię ogółem 1881 ha (dane: Starostwo Powiatowe w Grajewie – Gminne zbiorcze zestawienie danych dotyczących gruntów stan na dzień 1 stycznia 2022 r.), co stanowi 9,43 % jej ogólnej powierzchni. Największą grupę własności stanowiły osoby fizyczne – 1375 ha (73,10% powierzchni lasów w gminie).

Powierzchnia lasów Skarbu Państwa w 2021 roku wynosiła – 466 ha (co stanowiło 17,03% ogólnej powierzchni lasów w gminie).

Gmina Radziłów pod względem lesistości należy do obszarów słabo zalesionych. Lesistość wynosi 9,5% (dane: Urząd Statystyczny w Białymstoku Statystyczne Vademecum Samorządowca 2019). Wskaźnik lesistości gminy Radziłów jest niski w porównaniu ze wskaźnikiem lesistości powiatu

grajewskiego (22,7%), czy wskaźnikiem dla województwa wynoszącym 30,8% (źródło: *Plan urządzenia lasu Nadleśnictwa Rajgród na lata 01.01.2020 do 31.12.2029*).

W Krajowym Programie Zwiększania Lesistości gmina Radziłów zaliczona została do obszarów, w których przewidywane jest sukcesywne zalesianie gruntów marginalnych dla potrzeb produkcji leśnej. Na obszarze gminy Radziłów niewielkie jest znaczenie gospodarcze lasów.

Małe jest również znaczenie turystyczne lasów.

Ekologiczne funkcje lasów takie jak: wodochronne, wiatrochronne i klimatyczne mają zdecydowanie większe znaczenie niż ich wymiar gospodarczy, a w szczególności w przypadku olsów, a także borów i lasów mieszanych oraz wilgotnych.

Z dniem 1 stycznia 2018 roku weszło w życie Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 18 grudnia 2017 roku w sprawie wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej (Dz. U. z dnia 22 grudnia 2017 roku poz. 2408) określające wymagania dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej.

Nadleśnictwo zobowiązane jest do przestrzegania wytycznych zawartych w w/wym. rozporządzeniu w trakcie realizacji Planu Urządzenia Lasu na lata 2020- 2029.

Na terenach lasów stanowiących własność Skarbu Państwa zrównoważoną gospodarkę leśną należy prowadzić w oparciu o plany zarządzania lasu dostosowane do szczególnych warunków siedliskowych. W przypadku lasów niebędących własnością Skarbu Państwa działalność gospodarczą regulują uproszczone plany zarządzania lasów i inwentaryzacja lasów.

Na terenach leśnych dozwolona jest lokalizacja: budynków i budowli związanych z gospodarką leśną, urządzeń melioracji wodnych, dróg leśnych, szkółek leśnych, miejsc składowania drewna, a także parkingów leśnych i urządzeń turystycznych.

Ustala się następujące kierunki rozwoju gospodarki leśnej:

- 1) zachowanie istniejących kompleksów leśnych;
- 2) produkcja surowca drzewnego i nie drzewnych użytków pozyskiwanych z lasu zgodnie z planami zarządzania lasów z uwzględnieniem walorów przyrodniczych tego obszaru;
- 3) utrzymanie funkcji ekologicznych lasów zapewniających stabilizację warunków wodnych kształtowanie klimatu lokalnego, tworzenie warunków do zachowania potencjału biologicznego ekosystemów;
- 4) zwiększanie zróżnicowania przyrodniczego lasów, w tym udziału gatunków liściastych, udziału drzewostanów wielogatunkowych oraz wprowadzanie podszytów liściastych do drzewostanów sosnowych na siedliskach boru świeżego i boru mieszanego;
- 5) zwiększanie zdrowotności i odporności drzewostanów na abiotyczne i biotyczne czynniki szkodliwe poprzez upowszechnianie biologicznych i ekologicznych metod ochrony;
- 6) tworzenie racjonalnej struktury powierzchniowej w ramach uwzględnienia, m. in. granicy polno – leśnej;
- 7) dopuszczenie dodatkowo zalesień na niskich klasach bonitacyjnych;
- 8) podniesienie rangi funkcji gospodarczych i ochronnych lasów prywatnych do poziomu zbliżonego do lasów państwowych;
- 9) ochrona lasów i gruntów leśnych poprzez ograniczanie przeznaczania ich na cele nieleśne, z wyłączeniem gruntów przeznaczonych pod budowę infrastruktury technicznej;
- 10) wykorzystanie walorów rekreacyjnych lasu z zachowaniem podstawowych funkcji gospodarczych i ochronnych;
- 11) wykorzystywanie lasów dla potrzeb turystyki i wypoczynku z wykluczeniem rozwoju funkcji osadniczych, poprzez:
 - budowę szlaków turystycznych, ścieżek rowerowych, konnych i miejsc odpoczynku oraz innych obiektów ułatwiających ruch turystyczny, w celu ochrony lasów przed nieorganizowaną penetracją turystyczną;
 - budowę ścieżek edukacyjnych w celu zwiększenia świadomości ekologicznej odwiedzających jej osób;
- 12) ochrona obiektów leśnych o szczególnych walorach przyrodniczych;
- 13) zwiększanie lesistości i dążenie do uzyskania optymalnej struktury lasów w krajobrazie poprzez ochronę i pełne wykorzystanie produkcyjnych zdolności siedlisk;

14) prowadzenie zalesień gruntów nieprzydatnych dla rolnictwa w celu poprawy / utrzymania lesistości gminy i tworzenia źródła dochodów dla gospodarstw rolnych – zgodnie z przepisami odrębnymi;

15) prowadzenie planowej i racjonalnej gospodarki łowieckiej.

Studium dopuszcza zalesienie wszystkich gruntów rolnych i nieużytków, które spełniają wymagania zawarte w przepisach odrębnych na wniosek właścicieli gruntów.

Lasy ochronne

Na obszarze gminy Radziłów występuje ok. 29,10 ha lasów zaliczanych do kategorii lasów wodoochronnych.

W lasach ochronnych gospodarkę leśną prowadzi się w sposób zapewniający ciągłe spełnianie przez nie celów, dla których zostały wydzielone poprzez:

- 1) preferowanie naturalnego odnawiania lasów;
- 2) ograniczenia regulacji stosunków wodnych;
- 3) ograniczenia trwałego odwadniania bagien śródleśnych;
- 4) kształtowania struktury gatunkowej i przestrzennej lasu zgodnie z warunkami siedliskowymi, w kierunku powiększania różnorodności biologicznej i zwiększaniu odporności lasu na czynniki destrukcyjne;
- 5) stosowania indywidualnych sposobów zagospodarowania i ochrony poszczególnych drzewostanów, ograniczenia stosowania zrębów zupełnych oraz prowadzenia ścinki drzew, zrywki i wywozu drewna w sposób zapewniający w maksymalnym stopniu ochronę gleby i roślinności leśnej.

Obszary na których planuje się zmianę przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne

Lasy powinny być chronione ze względu na szczególną rolę w strukturze użytkowania oraz ważną rolę w ekologicznym systemie gminy. W zakres ochrony należy włączyć działania zmierzające do zwiększenia biologicznej odporności drzewostanów, zalesienia nieużytków i gleb marginalnych.

Ograniczeniu zmiany przeznaczenia podlegają wszystkie grunty leśne.

Grunty należące do Skarbu Państwa wymagają uzyskania zgody właściwego Ministra na zmianę ich przeznaczenia na cele nieleśne na etapie sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Lasy prywatne wymagają uzyskania zgody Marszałka Województwa na zmianę ich przeznaczenia na etapie sporządzenia planu miejscowego zagospodarowania przestrzennego.

Na obszarze gminy Radziłów nie ustala się obszarów leśnych do zmiany przeznaczenia na cele nieleśne, poza terenami leśnymi przeznaczonymi na cele nieleśne w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Nie wyklucza się jednak zmiany przeznaczenia niewielkich powierzchni gruntów leśnych na cele nieleśne, jeśli nastąpi taka konieczność na etapie sporządzania planu miejscowego zagospodarowania przestrzennego. Dotyczy to w szczególności inwestycji celu publicznego, dróg i infrastruktury technicznej oraz innych przeznaczeń terenu związanych z celem sporządzania planu, jeżeli nie można zastosować innych rozwiązań.

ROZDZIAŁ XII.

OBSZARY SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ ORAZ OBSZARY OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH

1. OBSZARY SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ

Na obszarze gminy Radziłów występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią, dla których zastosowanie mają przepisy ustawy Prawo wodne.

Występują one głównie w dolinie rzeki Biebrzy i przyujściowej części doliny Wissy. W sąsiedztwie cieków wodnych poza doliną Biebrzy, pojawiają się okresowe zalewy, dotyczą one terenów rolnych i

nie zagrażają zabudowie (głównie w rejonie ujścia rzeki Matlak do rzeki Wisły oraz w dolinie rzeki Wisły).

Zasady gospodarowania na obszarach zagrożeń powodziowych regulują przepisy odrębne – ustawa Prawo wodne.

Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zakazuje się, m.in.:

- 1) gromadzenia ścieków, odchodów zwierzęcych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody, prowadzenia odzysku lub unieszkodliwiania odpadów, w szczególności ich składowania,
- 2) lokalizowania nowych cmentarzy.

W celu zapewnienia właściwych warunków przepływu wód powodziowych właściwy organ Wód Polskich może, w drodze decyzji, nakazać usunięcie drzew lub krzewów na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią.

Ochronę ludzi i mienia przed powodzią realizuje się w szczególności przez:

- 1) kształtowanie zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych lub terenów zalewowych, w szczególności obszarów szczególnego zagrożenia powodzią;
- 2) racjonalne retencjonowanie wód oraz użytkowanie budowli przeciwpowodziowych, a także sterowanie przepływami wód;
- 3) zapewnienie funkcjonowania systemu wczesnego ostrzegania przed niebezpiecznymi zjawiskami zachodzącymi w atmosferze i hydrosferze oraz prognozowanie powodzi;
- 4) zachowanie, tworzenie i odtwarzanie systemów retencji wód;
- 5) budowę, przebudowę i utrzymywanie budowli przeciwpowodziowych;
- 6) prowadzenie akcji lodołamania;
- 7) prowadzenie polityki informacyjnej w zakresie ochrony przed powodzią oraz ograniczania jej skutków.

Ochronę przed powodzią prowadzi się z uwzględnieniem map zagrożenia powodziowego, map ryzyka powodziowego oraz planów zarządzania ryzykiem powodziowym. Dla obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi wskazanych we wstępnej ocenie ryzyka powodziowego sporządza się mapy zagrożenia powodziowego.

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią wskazane na rysunku Studium – *Załącznik nr 5* obejmuje się ochroną planistyczną.

Zalecenia do miejscowych planów w zakresie obszarów szczególnego zagrożenia powodzią

Ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego muszą być zgodne z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa, wprowadzanie tych zapisów do miejscowych planów jest obowiązkowe. W zależności od stopnia i rodzaju zagrożenia powodziowego do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy wprowadzać ustalenia minimalizujące skutki tych zagrożeń. Ustalenia powinny dotyczyć nie tylko wskazania terenów szczególnego zagrożenia powodzią zgodnie z mapami zagrożenia powodziowego i mapami ryzyka powodziowego, ale również takich, które narażone są na zalanie.

Konieczne jest wprowadzanie na tych obszarach stosownych zakazów, nakazów i ograniczeń, a w szczególności ustalenie:

- 1) przeznaczenia terenów;
- 2) zasad ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego;
- 3) wymagań, wynikających z potrzeb kształtowania przestrzeni publicznych;
- 4) zasad kształtowania zabudowy oraz wskaźników zagospodarowania terenu;
- 5) szczególnych warunków zagospodarowania terenów oraz ograniczeń w ich użytkowaniu;
- 6) zasad modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji i infrastruktury technicznej;
- 7) sposobu i terminu tymczasowego zagospodarowania, urządzania i użytkowania terenów.

2. OBSZARY OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH

Na obszarze gminy Radziłów występują obszary predysponowane do powstawania powierzchniowych ruchów masowych (Grabowski (red.), 2007). Obszary te występują we wschodniej części gminy w okolicach miejscowości: Mścichy i Okrasin w zboczach doliny Biebrzy oraz w południowej części gminy w rejonie Olszewo – Góra, Borawskie, Obrytki, które w całości pokrywają się z obszarami

użytków rolnych i leśnych. Zjawiska ruchów masowych mogą pojawiać się w trakcie ulewnych deszczów w obrębie skarp i ścian wyrobisk na terenach eksploatacji kopalin w Klimaszewnicy i Kieljanach. W celu przeciwdziałania skutkom niebezpieczeństwa osuwania się mas ziemnych na obszarach zagrożen obowiązuje zakaz wszelkiej zabudowy.

ROZDZIAŁ XIII.

OBIEKTY LUB OBSZARY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY

Zgodnie z art. 53 ust. 3 ustawy z dnia 4 lutego 1994 roku Prawo geologiczne i górnicze dla obszarów górniczych wyznacza się filary ochronne, w granicach których ze względu na ochronę oznaczonych dóbr, wydobywanie kopalin nie może być prowadzone albo może być dozwolone tylko w sposób zapewniający ochronę tych dóbr.

Filary ochronne mogą być wyznaczone na terenach przeznaczonych pod powierzchnią eksploatację surowców mineralnych o szerokościach ustalonych w oparciu o obowiązujące przepisy szczególne.

Szerokość filarów ochronnych wyrobisk uzależniona jest od rodzaju chronionych dóbr i zgodnie z normą branżową w górnictwie odkrywkowym. Filar ochronny może być użytkowany jako ogólnie dostępny teren użyteczności publicznej. Użytkowanie pasa ochronnego do innych celów nie może utrudniać lub opóźniać prac związanych z użytkowaniem wyrobiska lub obiektów chronionych

Na obszarze gminy Radziłów udokumentowane zostały w kategorii C₁ dwa złoża kruszywa: w Klimaszewnicy i Kieljanach. Dla złóż nie ustalono filarów ochronnych.

ROZDZIAŁ XIV.

OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREF OCHRONNYCH ORAZ OBOWIĄZUJĄCE NA NICH OGRANICZENIA PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ, ZGODNIE Z PRZEPISAMI USTAWY Z DNIA 7 MAJA 1999 R. O OCHRONIE TERENÓW BYŁYCH HITLEROWSKICH OBOZÓW ZAGŁADY (DZ.U. Z 2015R. POZ.2120)

W granicach administracyjnych gminy Radziłów nie występują obszary pomników zagłady, ani ich strefy ochronne wymagane przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady, o których mowa w art.10 ust. 2 pkt 13 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

ROZDZIAŁ XV.

OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCEŃ, REHABILITACJI, REKULTYWACJI LUB REMEDIACJI

1. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCEŃ

Obszary wymagające przekształceń to:

- 1) obszar historycznego układu urbanistycznego miejscowości Radziłów ze względu na wymagania konieczności zaprowadzenia ładu przestrzennego, przywrócenia wartości kulturowych oraz konieczności ukształtowania obszaru przestrzeni publicznej – zasady gospodarowania przestrzenią zostały wskazane w części dot. dziedzictwa kulturowego;
- 2) obszary centrów wsi: Słucz, Klimaszewnicy ze względu na wymagania konieczności zaprowadzenia ładu przestrzennego oraz ukształtowania obszaru przestrzeni publicznej.

Ustala się następujące warunki neutralizacji obiektów dysharmonijnych, poprzez:

- 1) kształtowanie wysokiej zieleni osłonowej (kurtynowej) wokół obiektów;
- 2) wprowadzanie zieleni komponowanej (średniej i wysokiej) w strefie użytkowania terenu,
- 3) podporządkowanie wymogom konserwatorskim rozwoju obszaru historycznego układu urbanistycznego w zakresie rozplanowania ulic, funkcji i skali zabudowy,
- 4) dostosowanie nowej zabudowy do wykształconego historycznego układu wsi, podporządkowanego wymaganiom konserwatorskim i ładu przestrzennego z uwzględnieniem obszarów chronionych.
- 5) porządkowanie i modernizację (unowocześnianie) istniejącej tkanki zgodnie z wymogami konserwatorskimi.

2. OBSZARY WYMAGAJĄCE REHABILITACJI REWITALIZACJI

W przypadku zdegradowanych zabytków architektury i zespołów urbanistycznych zabiegi przywracające im wartość użytkową to: rewaloryzacja i rewitalizacja, która dosłownie oznacza: przywrócenie do życia, ożywienie. Celem rewitalizacji jest przede wszystkim znalezienie nowego zastosowania i doprowadzenie do zmiany funkcji obiektów.

Rewitalizacji wymaga, m.in.:

- 1) teren części miasta (średniowieczny układ miasta) w Radziłowie – wpisany do rejestru zabytków;
- 2) założenie (zespół) dworsko – ogrodowe w Słuczu;
- 3) Kościół parafialny i dzwonnica w Kramarzewie.

Teren części miasta (średniowieczny układ miasta) w Radziłowie wymaga zachowania, restauracji i modernizacji technicznej zabudowy historycznej obiektów zabytkowych objętych ochroną konserwatorską.

Działania mające na celu przywrócenie ich wartości należy podjąć bezzwłocznie, bowiem w miarę upływu czasu będą to inwestycje coraz droższe i trudniejsze, a w najgorszym przypadku dojdzie do utraty tak cennego dziedzictwa historycznego.

Warto, aby na terenach zabudowy usługowej, sportu i rekreacji powierzchnie biologicznie czynną kształtować jako zieleni uporządkowaną, dającą wrażenie porządku i ładu w przestrzeni.

Należy dbać o uporządkowanie zabudowy mieszkaniowej, co do jej gabarytów, lokalizacji, formy architektonicznej i zastosowanych detali oraz kolorystyki.

Narzędziem do kształtowania ładu przestrzennego na obszarze gminy jest miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

Program Rewitalizacji Gminy Radziłów

Z uwagi na to, że Rada Gminy w Radziłowie nie podjęła jeszcze uchwały w sprawie uchwalenia Programu Rewitalizacji Gminy Radziłów, nie wysowano na rysunku Studium granic obszaru zdegradowanego, ani obszaru rewitalizacji.

Nie przewiduje ingerencji powyższego dokumentu w przestrzenne rozwiązania studium.

3. OBSZARY WYMAGAJĄCE REKULTYWACJI

Na obszarze gminy Radziłów występują zdegradowane tereny po eksploatacji kruszywa naturalnego i torfu w części stanowiące przygodne wysypiska śmieci niekorzystnie wpływające na estetykę krajobrazu oraz na stan sanitarny środowiska. Podstawowym czynnikiem degradującym powierzchnię zmieni była niekoncesjonowana eksploatacja kopalin, w wyniku której znacznej dewastacji uległo kilkadziesiąt hektarów użytków rolnych i leśnych.

Ustala się następujące kierunki:

- 1) racjonalna eksploatacja złóż surowców mineralnych może odbywać się zgodnie z przepisami ustawy Prawo geologiczne i górnicze;
- 2) rekultywację wyrobisk i terenów poeksploatacyjnych, poprzez przywrócenie wartości użytkowej, np. niwelację terenu oraz przeznaczenie terenu na kierunki określone w koncesji;

- 3) odtwarzanie i wzbogacanie zdegradowanych wartości przyrodniczych w dolinie Klimasówki i Wissy poprzez rekultywację dołów potorfowych oraz renaturalizację systemu hydrograficznego;
- 4) zakaz eksploatacji torfów w dolinach rzecznych i obniżeniach terenowych;
- 5) wszystkie punkty poboru kruszywa oraz torfów nie posiadające koncesji winny być zamknięte i przywrócone do pierwotnego stanu użytkowania;
- 6) zabiegom rekultywacyjnym należy poddać grunty zaklasyfikowane do użytków kopanych o powierzchni 19 ha (dane: *Gminne zbiorcze zestawienie danych dotyczących gruntów stan na dzień 1 stycznia 2018 r. – Starostwo Powiatowe w Grajewie – stan na dzień 01.01.2018 r.*);
- 7) objęcie rekultywacją gruntów zakamienionych we wsiach: Czachy, Łoje-Awissa, Brychy, Szlasy, Barwiki, Szyjki, Dusze-Dębówka, Wypychy i Konopki Błonie;
- 8) likwidację dzikich wysypisk śmieci, likwidację wysypisk powstałych na płaskim terenie i wysypisk w wyrobiskach;
- 9) zapobieganie zanieczyszczaniu wód otwartych – poprzez skanalizowanie wsi, przy zastosowaniu zróżnicowanych technologii, w zależności od możliwości technicznych dla skoncentrowanego i rozproszonego układu osadniczego, z wykluczeniem odprowadzania ścieków do gruntu.

Właściciel gruntów stanowiących użytki rolne oraz gruntów zrehabilitowanych na cele rolne jest obowiązany do przeciwdziałania degradacji gleb, w tym szczególnie erozji i ruchom masowym ziemi.

4. OBSZARY WYMAGAJĄCE REMEDIACJI

Stosownie do art. 3 pkt 31b ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska remediacja to poddanie gleby, ziemi i wód gruntowych działaniom mającym na celu usunięcie lub zmniejszenie ilości substancji powodujących ryzyko, ich kontrolowanie oraz ograniczenie rozprzestrzeniania się, tak aby teren zanieczyszczony przestał stwarzać zagrożenie dla zdrowia ludzi lub stanu środowiska, z uwzględnieniem obecnego i, o ile jest to możliwe, planowanego w przyszłości sposobu użytkowania terenu. Remediacja może polegać na samooczyszczaniu, jeżeli przynosi największe korzyści dla środowiska.

Przez obszar gminy Radziłów przebiega trasa przewozu materiałów niebezpiecznych (droga wojewódzka nr 668), którą przewożone są substancje niebezpieczne i w przypadku zaistnienia zdarzenia drogowego mogą spowodować wystąpienie poważnej awarii. Największe zagrożenie skażeniem środowiska, związane z transportem samochodowym występuje wzdłuż szlaków komunikacyjnych o największej frekwencji przewozów materiałów niebezpiecznych (droga wojewódzka nr 668).

Ocenia się, że w przypadku katastrofy komunikacyjnej, prowadzącej do uwolnienia niebezpiecznych substancji chemicznych i przeniknięcia ich do środowiska, może nastąpić masowe zagrożenie dla zdrowia ludzi oraz długotrwała lub tymczasowa degradacja walorów środowiska przyrodniczego. Zasięg strefy zagrożeń tego rodzaju mieści się w szerokim przedziale od kilkunastu metrów do kilku kilometrów w zależności od rodzaju substancji, jej ilości, warunków terenowych i meteorologicznych, szybkości przeciwdziałania przez wyspecjalizowane służby oraz od ich technicznego wyposażenia.

Bardzo istotnym elementem zapobiegania zagrożeniom zdrowia ludzi jest wyprowadzenie ruchu tranzytowego z miejscowości, oznakowanie tras przewozów drogowych materiałów niebezpiecznych oraz stworzenie odpowiednich parkingów dla pojazdów przewożących tego typu substancje.

W Studium zapewniono dostateczną ilość miejsc parkingowych.

W przypadku zaistnienia katastrofy komunikacyjnej należy postępować zgodnie z procedurami wskazanymi w ustawie Prawo ochrony środowiska.

Na władającym powierzchnią ziemi, który stwierdził zanieczyszczenie powierzchni ziemi na terenie będącym w jego władaniu ciąży obowiązek niezwłocznego zgłoszenia tego faktu regionalnemu dyrektorowi ochrony środowiska lub zgłoszenia właściwemu staroście.

ROZDZIAŁ XVI. OBSZARY ZDEGRADOWANE

Na obszarze gminy Radziłów można wyodrębnić następujące formy degradacji powierzchni ziemi:

- 1) wyrobiska poeksploatacyjne kruszywa naturalnego o zróżnicowanych powierzchniach rozmieszczone w części wysoczyznowej gminy;
- 2) doły potorfowe w dolinie Biebrzy, Wissy, Klimasówki oraz innych dolinkach;
- 3) przesuszone na skutek nadmiernego odwodnienia tereny użytków zielonych;
- 4) zanieczyszczone odpadami powierzchnie leśne, przydrożne rowy, doły poeksploatacyjne, itp.;
- 5) inne grunty i nieużytki.

Dość powszechnym zjawiskiem są „dzikie wysypiska” na które wywożone są śmieci, m.in. do lasu, w przydrożne rowy i zagłębienia terenowe. Jest to zjawisko negatywne, niekorzystne dla estetyki krajobrazu oraz stanu sanitarnego środowiska. Prowadzi do zanieczyszczenia gleb, wód powierzchniowych i podziemnych, powietrza atmosferycznego oraz niszczenia walorów estetycznych i krajobrazowych, a także wyłączenia z użytkowania terenów rolnych i leśnych, które są zajmowane przez składowane odpady.

Procesom erozji wodnej i wietrznej podlega pokrywa glebowa. Na obszarze gminy przeważa erozja wodna słaba. Tylko na niewielkiej powierzchni w strefach zboczowych dolin rzecznych obserwuje się erozję umiarkowaną. Skutki erozji wietrznej notuje się na terenach bezleśnych w partiach wierzchowinowych i na dowietrznych stokach pagórków i wzniesień.

Przewiduje się bezwzględna likwidację „dzikich” składowisk odpadów.

ROZDZIAŁ XVII. POWAŻNE AWARIE PRZEMYSŁOWE

Na obszarze gminy Radziłów nie występują zakłady o zwiększonym ryzyku lub o dużym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej.

Zaproponowane w Studium zagospodarowanie obszaru gminy Radziłów nie stwarza zagrożenia wystąpienia poważnej awarii przemysłowej w rozumieniu art. 248 ustawy Prawo ochrony środowiska. Przy skali inwestycji, jaką dopuszcza niniejsze Studium, ilość substancji łatwopalnych osiąga wartości poniżej wyznaczonych progów dla zakładów zwiększonego i dużego ryzyka. Ostateczne jednak zakwalifikowanie realizowanych inwestycji do zakładu o zwiększonym ryzyku albo zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, możliwe będzie w sytuacji znanych parametrów planowanej inwestycji na etapie uzyskiwania decyzji środowiskowej. Kwalifikacja może powodować, że wymagana będzie konieczność spełnienia przez prowadzącego zakład – zgodnie z art. 249 – 271 b ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska – określonych warunków, tj. rygorów, nakazów, zabezpieczeń i środków zapobiegawczych oraz środków ochronnych.

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska przyrodniczego związane są z wykorzystywaniem, składowaniem oraz transportem substancji niebezpiecznych. Skażenia związane są z awariami w zakładach produkcyjnych oraz z wypadkami komunikacyjnymi, mającymi charakter losowy w tym sensie, że mogą one wystąpić bez względu na stosowane zabezpieczenia. Przeciwdziałanie im, zmierza zatem do ograniczenia ich prawdopodobieństwa, a także rozmiaru oraz czasu trwania negatywnych skutków.

ROZDZIAŁ XVIII.

GRANICE TERENU ZAMKNIĘTEGO I JEGO STREFY OCHRONNEJ, W TYM STREF OCHRONNYCH WYNIKAJĄCYCH Z DECYZJI LOKALIZACYJNYCH WYDANYCH PRZEZ KOMISJĘ PLANOWANIA PRZY RADZIE MINISTRÓW W ZWIĄZKU Z REALIZACJĄ INWESTYCJI W ZAKRESIE OBRONNOŚCI I BEZPIECZEŃSTWA PAŃSTWA

Granice terenów zamkniętych i ich strefy ochronnej

W granicach administracyjnych gminy Radziłów nie ma terenów zamkniętych resortu obrony narodowej, znajduje się natomiast część strefy ochronnej terenu zamkniętego resortu obrony narodowej położonego w gminie Goniądz. W strefie ochronnej obowiązują ograniczenia i zakazy dla strefy o nadciśnieniu fali uderzeniowej nie większej niż 1 kPa z zakazem wznoszenia obiektów użyteczności publicznej, w których gromadzi się duża liczba ludzi. Strefą ochronną objęte są działki w obrębie wsi Sośnia, gmina Radziłów o numerach ewidencyjnych: 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 184, 185, 186, 187, 189, 190, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 199, 200, 201, 202, częściowo: 143, 158, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 180, 181, 182, 188/1, 188/2, 191, 198/1, 198/2, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 393/2, 393/3, 393/4, cz. 172 (część działki), cz. 391, cz. 221, cz. 390, cz. 393/1.

Ustanowienie strefy ochronnej nie wpływa na prowadzenie statutowej działalności Biebrzańskiego Parku Narodowego, na prowadzenie gospodarki leśnej, rolnej oraz na stan ochrony środowiska.

Ustanowienie strefy ochronnej nie ogranicza możliwości korzystania i nie wprowadza ograniczeń w korzystaniu ze szlaku żeglugowego rzeki Biebrzy, z drogi krajowej nr 65 oraz linii kolejowej Ełk – Białystok i nie będzie kolidowało z ewentualną rozbudową (przebudową) wyżej wymienionych ciągów komunikacyjnych oraz towarzyszącej im infrastruktury technicznej.

Zasięg strefy ochronnej oznaczono na rysunku Studium – Załącznik nr 5.

Obszary o ograniczonym ruchu lotniczym

Wschodnia część obszaru gminy Radziłów położona jest w strefie o ograniczonym ruchu lotniczym EP R23 Biebrzański Park Narodowy – w której obowiązują zakazy zawarte w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 11 czerwca 2010 roku w sprawie zakazów lub ograniczeń lotów na czas dłuższy niż 3 miesiące. Dla obszaru obowiązuje zakaz wykonywania lotów statków powietrznych z napędem od poziomu terenu do określonej wysokości (górnej granicy) – górna granica strefy /dolna granica strefy: 4000 ft/1200 m AMSL/GND. Granicę strefy ograniczonego ruchu lotniczego EP R23 uwidoczniono na rysunku Studium – Załącznik nr 5.

ROZDZIAŁ XIX.

OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE MOGĄ BYĆ URZĄDZENIA WYTWARZAJĄCE ENERGIĘ Z ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII, A TAKŻE ICH STREF OCHRONNYCH ZWIĄZANYCH Z OGRANICZENIAMI W ZABUDOWIE ORAZ ZAGOSPODAROWANIU I UŻYTKOWANIU TERENU

Preferuje się rozwój OZE poprzez dopuszczenie realizacji, m.in.:

- elektrowni wodnych na rzece Wissie we wskazanych lokalizacjach w granicach sołectw Kramarzewo i Karwowo;
- biogazowni w miejscowości Radziłów, nie wyklucza się lokalizacji w innych miejscowościach zgodnie z przepisami odrębnymi;
- urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy zainstalowanej mniejszej niż 500 kW, a także ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu w strefie I (wschodniej) i II (zachodniej), z wyłączeniem BPN;

- urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy zainstalowanej większej niż 500 kW, a także ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu:
 - elektrowni wiatrowych – w II (zachodniej) wyłącznie w granicach obszarów dopuszczenia lokalizacji elektrowni wiatrowych –strefie, określonych na rysunku Studium *Kierunki i polityka przestrzenna gminy – Załącznik nr 5*, wyznaczono dwa obszary;
 - innych niż elektrownie wiatrowe – w I (wschodniej) z wyłączeniem BPN i w strefie II (zachodniej)
- a o dopuszczalności rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii zdecydują postępowania administracyjne wymagane przepisami odrębnymi, w szczególności z zakresu ochrony środowiska;
- warunki i tryb lokalizacji i budowy elektrowni wiatrowych oraz warunki lokalizacji elektrowni wiatrowych w sąsiedztwie istniejącej i planowanej zabudowy mieszkalnej – zgodnie z ustawą z dnia 20 maja 2016 roku o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych.

Urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii

Na podstawie zgłoszonych do Studium wniosków, ustalono szczegółowe lokalizacje pod budowę urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii, w szczególności instalacji fotowoltaicznych wraz ze strefami ochronnymi (oznaczone symbolem OZE) na rysunku Studium – *Załącznik nr 5 i 6*, w następujących miejscowościach: Radziłów, Klimaszewnica, Borawskie-Awissa, Borawskie, Barwiki, Wiązownica, Kramarzewo, Kieljany, Karwowo i Słucz.

Na terenach zabudowy produkcyjnej wyznaczonych na rysunku Studium – *Załącznik nr 5 i 6* możliwe jest rozmieszczenie instalacji fotowoltaicznych wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii (z wyłączeniem elektrowni wiatrowych) z ich strefami ochronnymi związanymi z ograniczeniami w zabudowie i zagospodarowaniu i użytkowaniu terenów.

Rozmieszczenie urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy nieprzekraczającej 500kW dopuszcza się na obszarze całej gminy z wyłączeniem obszaru Biebrzańskiego Parku Narodowego.

Elektrownie wiatrowe

Dopuszcza się lokalizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy zainstalowanej większej niż 500 kW (elektrowni wiatrowych), a także ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu w granicach określonych na rysunku Studium – *Załącznik nr 5 i 6* w „*granicach obszarów dopuszczenia lokalizacji elektrowni wiatrowych*”. W obszarze tym możliwe jest dopuszczenie lokalizacji elektrowni wiatrowych zgodnie z przepisami odrębnymi.

Warunki, tryb lokalizacji i budowy elektrowni wiatrowych oraz warunki lokalizacji elektrowni wiatrowych w sąsiedztwie istniejącej i planowanej zabudowy mieszkalnej muszą być zgodne z ustawą z dnia 20 maja 2016 roku o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych obowiązującą w dacie ich realizacji. Odległość, w której mogą być lokalizowane i budowane elektrownie wiatrowe przyjmować zgodnie z powyższą ustawą i uwzględnić przy sporządzaniu i uchwaleniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego albo jego zmiany oraz przy wydawaniu decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Ustalenia pozostałe

Postuluje się opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów wskazanych w Studium jako obszary, na których będą rozmieszczone urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 500kW oraz stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu (dot. elektrowni wiatrowych i instalacji fotowoltaicznych).

Plan miejscowy sporządza się co najmniej dla obszaru, na którym nie mogą być zlokalizowane nowe budynki mieszkalne, albo budynki o funkcji mieszanej, w skład której wchodzi funkcja mieszkalna, a którego granice są wyznaczone z uwzględnieniem maksymalnej całkowitej wysokości elektrowni wiatrowej.

Konkretne lokalizacje wraz ze strefami ochronnymi związanymi z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu zostaną ustalone w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

W trakcie realizacji miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego należy uwzględniać wpływ wyżej wymienionych inwestycji na:

- lokalne zasoby przyrodnicze w miejscu lokalizacji oraz w jego otoczeniu, a w szczególności na naturalne zbiorowiska roślinne;
- walory krajobrazowe terenów i obiektów objętych ochroną konserwatorską;
- szlaki migracyjne zwierząt oraz miejsca ich odpoczynku w trakcie sezonowych wędrówek, ze szczególnym uwzględnieniem ornitofauny;
- obszary objęte ochroną prawną położone na obszarze gminy Radziłów i gmin sąsiadujących;
- potencjalnie występujące w obrębie miejsc przewidzianych do zmiany sposobu zagospodarowania gatunki ujęte w konwencji Berneńskiej, Bońskiej (w tym w dodatkowych przepisach w sprawie ochrony nietoperzy), przepisach Unii Europejskiej, oraz w czerwonych listach i czerwonych księgach gatunków zagrożonych.

Ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dotyczące terenów pod budowę urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii, a także ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie, zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu oraz występowaniem znaczącego oddziaływania tych urządzeń na środowisko, powinny ograniczać możliwość występowania niekorzystnych oddziaływań na środowisko (specyficznych dla danego rodzaju urządzeń), w tym na zdrowie i życie ludzi.

Przed wyborem konkretnej lokalizacji elektrowni wiatrowych należy przeprowadzić analizę obliczeniową przewidywanych oddziaływań akustycznych. Odległość poszczególnych elektrowni wiatrowych od terenów zabudowy przeznaczonej na stały pobyt ludzi (podlegających ochronie przed hałasem na podstawie obowiązujących przepisów) powinna być ustalona w oparciu o wyniki analiz oraz aktualne przepisy odrębne.

Ustalając lokalizację elektrowni oraz konstrukcję turbin należy kierować się zasadą minimalizacji oddziaływań akustycznych, zarówno o częstotliwościach słyszalnych dla człowieka, jak i niesłyszalnych

Wskazuje się wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego postanowień ograniczających budowę urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii na trasach wędrówek oraz na obszarach żerowania ptaków w otoczeniu Biebrzańskiego Parku Narodowego.

ROZDZIAŁ XX.

WNIOSKI DO POLITYKI PRZESTRZENNEJ Z SAMORZĄDEM WOJEWÓDZTWA I SĄSIEDNIMI GMINAMI

Współpraca z samorządem województwa i gmin sąsiednich

W zakresie współpracy z samorządem województwa i gmin sąsiednich najważniejsze są następujące zadania:

- 1) ochrona środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego;
- 2) ochrona przed powodzią;
- 3) tworzenie oraz utrzymanie dotychczasowych powiązań systemu przyrodniczego, a szczególności: krajobrazu, lasów i wód w skali gminy i województwa;
- 4) ścisła współpraca w zakresie rozwoju gospodarki rolnej, leśnictwa, turystyki, sportu i rekreacji, kultury;
- 5) tworzenie rozwiązań systemowych w zakresie realizacji nowoczesnej infrastruktury technicznej, komunikacji publicznej (w szczególności w zakresie parametrów dróg) i transportu wodnego, żeglugi oraz gospodarki odpadami;
- 6) wspólna organizacja imprez kulturalno – społecznych;
- 7) obronność i bezpieczeństwo publiczne.

ROZDZIAŁ XXI.

UZASADNIENIE ZAWIERAJĄCE OBJAŚNIENIA PRZYJĘTYCH KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY, WPLYWU UWARUNKOWAŃ, O KTÓRYCH MOWA W ART. 10 UST. 1 USTAWY, ORAZ BILANSU TERENÓW PRZEZNACZONYCH POD ZABUDOWĘ NA TE KIERUNKI

Projekt studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Radziłów opracowano zgodnie z wymogami ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

W studium przyjęto rozwiązania planistyczne wynikające z szeregu uwarunkowań o charakterze lokalnym i ponadlokalnym oraz zasad i kierunków polityki przestrzennej określonych m. in. w:

- 1) Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego przyjętego uchwałą Nr XXXVI/330/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 maja 2017 roku w sprawie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego (Dz. Urz. z 2017 roku, poz. 2777), ze zmianą wprowadzoną uchwałą Nr XXXIX/356/17 z dnia 28 sierpnia 2017 roku (Dz. Urz. z 2017 roku, poz. 3270);
- 2) Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030 – Załącznik do Uchwały Nr XVIII/213/2020 w dniu 27 kwietnia 2020 roku Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 27 kwietnia 2020 roku;
- 3) Strategii Rozwoju Gminy Radziłów do roku 2030 – projekt;
- 4) Programie ochrony środowiska dla gminy Radziłów na lata 2021 – 2024 z perspektywą do roku 2028 został przyjęty uchwałą nr XXXIV/254/2021 Rady Gminy Radziłów z dnia 28 października 2021 roku w sprawie przyjęcia „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Radziłów na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028”;
- 5) Programie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Radziłów na lata 2018 – 2032 – uchwała nr XXIX/179/12 Rady Gminy Radziłów z dnia 10 grudnia 2012 roku;
- 6) Planie Rozwoju Lokalnego Gminy Radziłów na lata 2017-2027 – uchwała Nr XXXII/194/17 Rady Gminy Radziłów z dnia 27 stycznia 2017 r. w sprawie zatwierdzenia Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Radziłów na lata 2017-2027;
- 7) Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy – uchwała Nr XXXV/225/2013 Rady Gminy Radziłów z dnia 31 maja 2013 roku Radziłów, opr. A. Mieszkowska – 2012 r.;
- 8) Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego – dla gmin sąsiednich;
- 9) wnioskach instytucji, wójta gminy oraz wniosków osób fizycznych zgłoszonych do studium;
- 10) Zarządzeniu Nr 145/2022 Wojewody Podlaskiego z dnia 18 października 2022 roku w sprawie ustalenia zakresu przygotowania warunków do ochrony ludzi na wypadek wojny;
- 11) przepisach prawa powszechnie obowiązującego

oraz obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i innych opracowań i programów.

Główną funkcją gminy Radziłów pozostanie rolnictwo wykorzystujące lokalne zasoby środowiska przyrodniczego. Funkcja rolnicza ukierunkowana będzie na produkcję zbóż, hodowlę bydła i trzody chlewnej oraz związana będzie rozwojem agroturystyki i ekoturystyki, obsługi rolnictwa,

Zachodnia część obszaru gminy posiada średnią jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej i wysoką intensywność produkcji rolnej, dzięki dobrze rozwiniętej hodowli bydła mlecznego i tuczu trzody chlewnej, z dobrze zagospodarowanymi użytkami rolnymi i ok. 10% udziałem lasów i obszarów chronionych. Rejon ten charakteryzuje się rozwiniętą produkcją upraw przemysłowych ziemniaków i rzepaku dla istniejącego na tym obszarze przemysłu rolno – spożywczego.

Wschodnia część gminy posiada warunki do produkcji rolnej gorsze niż w części zachodniej, o największej ilości obszarów chronionych (65,6%), z dużym udziałem gleb marginalnych wymagających użytkowania w Biebrzańskim Parku Narodowym. Gospodarstwa rolne w rejonie biebrzańskim posiadają niekorzystną strukturę agrarną, jednak przy dość dużym udziale użytków

zielonych mają dobrze rozwinięty chów bydła mlecznego, a w ramach pakietów rolnośrodowiskowych realizowany jest między innymi program dotyczący ekstensywnych trwałych użytków zielonych. Na występowanie obszarów ochrony przyrody (park narodowy z otuliną, obszary Natura 2000) zakłada się rozwój rolnictwa ekologicznego.

Uzupełniającymi funkcjami gminy będą usługi na rzecz ludności, działalność produkcyjna, produkcyjno – usługowa oraz turystyka bazująca na walorach Biebrzańskiego Parku Narodowego, doliny Biebrzy, dziedzictwa kulturowego i kompleksów leśnych Nadleśnictwa Rajgród. Zakłada się systematyczny wzrost udziału tych działów w strukturze funkcjonalnej gminy kosztem funkcji rolniczej.

Rozwijać się będzie funkcja naukowo – kulturowo – edukacyjna i dydaktyczna w oparciu o historię regionu oraz dziedzictwo kulturowe i walory przyrodnicze i kulturowe regionu.

W perspektywie przyjęto następującą sieć osadniczą gminy Radziłów:

- 1) Radziłów – ośrodek gminny;
- 2) Klimaszewnica, Słucz, Łoje-Awissa, Mścichy – miejscowości wspomagające ośrodek gminny w obsłudze ludności i rolnictwie;
- 3) Karwowo, Kownatki, Rydzewo Szlacheckie, Okrasin – miejscowości z usługami elementarnymi;
- 4) pozostałe miejscowości – o funkcji osadniczej i rolniczej.

Analiza uwarunkowań środowiska przyrodniczego i kulturowego, warunków i jakości życia mieszkańców, stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, powiązań funkcjonalnych oraz kierunków rozwoju społeczno – gospodarczego, pozwoliła na wyodrębnienie w strukturze funkcjonalno – przestrzennej gminy Radziłów następujące strefy zagospodarowania:

- 1) I – strefę wschodnią, w której dominuje funkcja ochronna i ekologiczna. Strefa obejmuje obszary chronione: Natura 2000, w tym Biebrzańskiego Parku Narodowego z otuliną. Granica strefy pokrywa się z granicą otuliny oraz obszaru Natura 2000 i biegnie drogą Wizna – Radziłów do punktu jej przecięcia z rzeką Matlak, od wschodu omija zabudowania Radziłowa i dalej biegnie drogą Radziłów – Osowiec.
- 2) II – strefę zachodnią, w której dominuje funkcja rolnicza. Strefa obejmuje pozostały obszar gminy. Na terenie strefy znajduje się miejscowość Radziłów – siedziba samorządu lokalnego, stanowiąca ośrodek gminny o wielofunkcyjnym zainwestowaniu oraz zróżnicowanych walorach przyrodniczych i warunkach fizjograficznych.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego w gminie Radziłów powinny być realizowane z uwzględnieniem:

- 1) uwarunkowań, które wpływają na wykluczenia terenów z zabudowy (m.in. zbiorniki wód powierzchniowych, kompleksy leśne i obszary predysponowane do zalesienia – zgodnie z przepisami odrębnymi, lasy ochronne, obszary udokumentowanych złóż surowców naturalnych, obszary szczególnego zagrożenia powodzią, obszary gruntów słabonośnych i podmokłych, osuwiska, wydmy);
- 2) uwarunkowań, które wpływają na ograniczenia w zagospodarowaniu terenów, m.in.: z objęcia obszaru formami ochrony przyrody, obszarów deficytu wód podziemnych, obiektów i obszarów dziedzictwa kulturowego, z zakazów w zakresie gospodarki przestrzennej, występowania gruntów rolnych o najwyższych klasach bonitacyjnych, torfów i terenów zmeliorowanych, występowania wododziałów utrudniających swobodny rozwój wodociągów i kanalizacji;
- 3) przebiegu dróg o znaczeniu wojewódzkim oraz linii energetycznych, linii światłowodowych;
- 4) występowania zabytków i stanowisk archeologicznych.

Na obszarze gminy Radziłów nie ma nacisku inwestycyjnego na pozyskiwanie nowych terenów budowlanych. Świadczy o tym niewielka liczba wydanych decyzji lokalizacyjnych, decyzji o pozwoleniu na budowę oraz znikoma liczba złożonych wniosków do Studium.. Istniejąca zabudowa przeważnie o charakterze skupionym, oparta jest o założenia przestrzenne tzw. „ulicówki”. Nowa zabudowa powstaje w oparciu o istniejący układ komunikacyjny w gminie z wykorzystaniem istniejącej infrastruktury technicznej.

Szansą na rozwój terenów wiejskich mogą być tereny związane z funkcjami usługowymi, produkcyjnymi, w tym OZE, turystycznymi i rekreacyjnymi.

Barieri w wykorzystaniu energii wiatrowej, to w szczególności:

- 1) słaba infrastruktura sieci dystrybucyjnej WN 110 kV i SN 15 kV oraz przesyłowej niezbędnej do odbioru wyprodukowanej energii,
- 2) ograniczenia wynikające z obowiązujących przepisów prawnych.

Ze względu na mały stopień stosowania odnawialnych źródeł energii na obszarze gminy Radziłów należy promować rozwój wszystkich rodzajów w stopniu właściwym do zasobów i warunków lokalnych. Pozyskiwanie energii z prądu i ciepła, tj. ze źródeł, które nie szkodzą środowisku naturalnemu, cieszy się coraz większą popularnością. Małe i mikroelektrownie wodne można budować na rzekach i innych ciekach o niskim spadku i małym przepływie, na których nie mogłaby stać elektrownia duża i bez podłączenia do sieci elektrycznej. Produkcja energii z przepływu wody nie generuje żadnych zanieczyszczeń, a energia wodna jest też typowym odnawialnym źródłem energii.

Wskazano na wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego postanowień ograniczających budowę farm wiatrowych na trasach wędrówek oraz na obszarach żerowania ptaków w otoczeniu Biebrzańskiego Parku Narodowego oraz określających lokalizację elektrowni fotowoltaicznych.

Dotychczasowa przyjęta zasada nierozpraszania zabudowy poza skupione obszary osadnicze sprawdziła się i należy ją bezwzględnie nadal kontynuować.

Kierunek rozwoju zabudowy obszarów wiejskich, tak jak dotychczas powinien opierać się o istniejące tereny zwartej zabudowy wsi, z możliwością do ich poszerzania, a nie wyznaczania nowych terenów oderwanych od istniejących układów osadniczych, na które brak jest zapotrzebowania społecznego. Na obszarze gminy dominuje głównie zabudowa zagrodowa, za wyjątkiem miejscowości Radziłów.

Kierunki zmian w strukturze przestrzennej powinny zmierzać do:

- 1) tworzenia warunków do kształtowania przejrzystej struktury przestrzennej poszczególnych miejscowości poprzez modernizację (unowocześnianie) istniejących obiektów i przeznaczenie wolnych terenów pod nowe obiekty mieszkaniowe, usługowe, użyteczności publicznej, rekreacyjne i komunikację;
- 2) porządkowania terenów zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej, usługowej i produkcyjnej, szczególnie położonych wzdłuż najważniejszych ciągów komunikacyjnych i szlaków turystycznych;
- 3) utrzymania harmonijnego krajobrazu otwartego, szczególnie na obszarach najbardziej atrakcyjnych krajobrazowo, architektonicznie i kulturowo;
- 4) racjonalnego wykorzystania walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych poprzez preferowanie zagospodarowania turystycznego, krajoznawczego i wypoczynkowego;
- 5) tworzenia warunków do atrakcyjnego zagospodarowania otoczenia rzek, obszarów leśnych oraz atrakcyjnych obiektów kulturalno – etnicznych i architektonicznych;
- 6) tworzenia terenów przestrzeni publicznych, miejsc spotkań mieszkańców, miejsc wypoczynku, sportu, zieleni, ciągów pieszych, parkingów, w tym parkingów zielonych.

Wskazane w Studium kierunki zagospodarowania i użytkowania terenów mają na celu:

- 1) kontynuowanie rozwoju przestrzennego gminy Radziłów w sposób zrównoważony, który zapewni ochronę środowiska naturalnego i rolniczej przestrzeni produkcyjnej, która stanowi główne źródło dochodu mieszkańców oraz leśnej przestrzeni produkcyjnej;
- 2) dostosowanie do sytuacji finansowej gminy;
- 3) uwzględnienie zmian zaludnienia.

W Studium utrzymuje się dotychczasowy sposób zagospodarowania przestrzennego zdecydowanej większości terenów zgodnie z obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. W obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania utrzymuje się w mocy przeznaczenie terenów, wskaźniki dotyczące zagospodarowania i użytkowania terenów, pomimo zmian jakie zaszły w przepisach prawnych, m.in. w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Wyznaczono nowe tereny o tożsamej lub zbliżonej do istniejących funkcji lub funkcjonalnie powiązanych z istniejącymi. Na nowo wyznaczonych terenach dopuszcza się różne formy zagospodarowania – do uszczegółowienia w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Na terenach położonych w otulinie Biebrzańskiego Parku Narodowego nie dopuszcza się inwestycji o charakterze uciążliwym.

Rozwój nowej zabudowy powinien być nawiązany do już wykształconych jednostek osadniczych na zasadzie uzupełnienia lub bliskiego sąsiedztwa terenów już zabudowanych i intensyfikacji zabudowy.

Przy ustalaniu wskaźników dotyczących zagospodarowania oraz użytkowania terenów kierowano się zasadą zapewnienia zdrowych i bezpiecznych warunków zamieszkania i pracy, zaspokajania potrzeb mieszkańców i przebywających osób oraz efektywnego funkcjonowania tworzonych struktur w nawiązaniu do obowiązujących planów zagospodarowania przestrzennego.

Określone kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny przeznaczone pod zabudowę oraz tereny wyłączone spod zabudowy uwzględniają bilans terenów przeznaczonych pod zabudowę, o którym mowa w art. 10 ust. 1 pkt 7 lit. d. ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

W Studium ustalono strefy funkcjonalno – przestrzenne, w ramach których ustalono przeznaczenie terenów oraz wskaźniki dotyczące użytkowania i zagospodarowania terenów.

Wskazane kierunki w zasadzie uwzględniają ustalenia obowiązującego Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Radziłów oraz zapewniają kształtowanie przestrzeni w gminie z zachowaniem obowiązującej ochrony prawnej obszarów i obiektów.

W wyznaczonych strefach istniejącego i projektowanego zainwestowania wsi możliwy jest rozwój różnych form zabudowy nie kolidujących ze sobą.

Z uwagi na dotychczasowy rolniczy charakter gminy Radziłów wspierać i rozwijać należy wielofunkcyjny rozwój jednostek osadniczych. Ożywianie gospodarcze wymagać będzie zwiększenia roli produkcji i usług. Rolą planowania przestrzennego jest wskazanie terenów, na których może być prowadzona pozarolnicza działalność zarobkowa.

Ochronę komponentów środowiska reguluje ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska. Ustalono zachowanie elementów systemu przyrodniczego gminy Radziłów poprzez ochronę i wzbogacanie walorów ekologicznych oraz wartości użytkowych i ich dalsze racjonalne wykorzystanie w rozwoju gminy z zapewnieniem sprawnego funkcjonowania całego systemu przyrodniczego w powiązaniu z systemem wojewódzkim i krajowym.

Na obszarze gminy Radziłów, w granicach stref istniejącego i projektowanego zainwestowania wsi jest zabroniona budowa zakładów stwarzających zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi, a w szczególności zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

W Studium ustalono kierunki ochrony dziedzictwa kulturowego.

Ustalono wytyczne określania w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wykorzystania i rozwijania potencjału istniejących systemów oraz koordynacji lokalnych i ponadlokalnych zamierzeń inwestycyjnych.

Ustalono zasady rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej, które należy uwzględnić przy opracowywaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, m.in. przebieg istniejących dróg i konieczność dostosowania do obowiązujących przepisów.

Na obszarze gminy Radziłów występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią, dla których zastosowanie mają przepisy ustawy Prawo wodne. Występują one głównie w dolinie rzeki Biebrzy i przyujściowej części doliny Wissy. W sąsiedztwie cieków wodnych poza doliną Biebrzy, pojawiają się okresowe zalewy, dotyczą one terenów rolnych i nie zagrażają zabudowie (głównie w rejonie ujścia rzeki Matlak do rzeki Wissy oraz w dolinie rzeki Wissy).

Lokalizację obszarów szczególnego zagrożenia powodzią wskazano na rysunku Studium – *Załącznik nr 5*, na podstawie map zagrożenia powodziowego przekazanych Gminie Radziłów w 2017 roku

Na obszarach adaptuje się istniejące obiekty i urządzenia służące ochronie przed powodzią oraz dopuszcza się ich modernizację (unowocześnianie) i przebudowę. Zabrania się wykonywania robót, które mogą utrudnić ochronę przed powodzią. Ważne jest, aby na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, nie były lokalizowane potencjalne źródła zanieczyszczeń, które mogą stworzyć zagrożenie jakości wód w czasie powodzi.

W związku z tym, że ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego muszą być zgodne z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa, wprowadzanie tych zapisów do miejscowych planów jest bezwzględnie obowiązkowe. Niezwykle ważne jest dostosowanie zakresu ustaleń miejscowych planów, nie tylko do lokalnych warunków środowiskowych, ale także do przepisów ustawy Prawo wodne.

W Studium uwzględniono uwarunkowania wynikające z zadań służących realizacji lokalnych i ponadlokalnych celów publicznych i określa się obszary, na których będą one rozmieszczone zgodnie z ustaleniami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego.

- 1) drogi wojewódzkiej 668;

- 2) europejskiej trasy rowerowej Euro Velo R11;
- 3) Sieci Szerokopasmowej Polski Wschodniej (szkieletowej i dystrybucyjnej) z węzłami dostępowymi;
- 4) Biebrzańskiego Parku Narodowego z otuliną (Obszar RAMSAR);
- 5) Obszaru Natura 2000 „Ostoja Biebrzańska” PLB 200006;
- 6) Obszaru Natura 2000 „Dolina Biebrzy” PLH 200008;
- 7) Obszaru węzłowego GKPN-1 „Dolina Biebrzy”;
- 8) Korytarza Uzupełniającego KPn-1B Puszcza Piska – Dolina Biebrzy Środkowy;
- 9) Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 217 Pradolina Rzeki Biebrzy;
- 10) złoża kruszywa naturalnego „Klimaszewnica” i „Kieljany”;
- 11) dolin rzek Biebrzy i Wissy jako obszarów szczególnego zagrożenia powodzią;
- 12) inwestycji z zakresu kształtowania stosunków wodnych: rzeka Klimaszewnica – kształtowanie przekroju podłużnego i poprzecznego koryta rzeki wraz z budowlami.

W granicach administracyjnych gminy Radziłów nie ma terenów zamkniętych resortu obrony narodowej, znajduje się natomiast część strefy ochronnej terenu zamkniętego resortu obrony narodowej położonego w gminie Goniądz. W strefie ochronnej obowiązują ograniczenia i zakazy dla strefy o nadciśnieniu fali uderzeniowej nie większej niż 1 kPa z zakazem wznoszenia obiektów użyteczności publicznej, w których gromadzi się duża liczba ludzi. Strefą ochronną objęta jest część działek w obrębie wsi Sośnia. Ustanowienie strefy ochronnej nie wpływa na prowadzenie statutowej działalności Biebrzańskiego Parku Narodowego, na prowadzenie gospodarki leśnej, rolnej oraz na stan ochrony środowiska.

Ustanowienie strefy ochronnej nie ogranicza możliwości korzystania i nie wprowadza ograniczeń w korzystaniu ze szlaku żeglugowego rzeki Biebrzy, z drogi krajowej nr 65 oraz linii kolejowej Elk – Białystok i nie będzie kolidowało z ewentualną rozbudową (przebudową) wyżej wymienionych ciągów komunikacyjnych oraz towarzyszącej im infrastruktury technicznej.

Wschodnia część obszaru gminy Radziłów położona jest w strefie o ograniczonym ruchu lotniczym EP R23 Biebrzański Park Narodowy – w której obowiązują zakazy zawarte w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 11 czerwca 2010 roku w sprawie zakazów lub ograniczeń lotów na czas dłuższy niż 3 miesiące. Dla obszaru obowiązuje zakaz wykonywania lotów statków powietrznych z napędem od poziomu terenu do określonej wysokości (górnej granicy) – górna granica strefy /dolna granica strefy: 4000 ft/1200 m AMSL/GND. Granicę strefy ograniczonego ruchu lotniczego EP R23 uwidoczniono na rysunku Studium – *Załącznik nr 5*.

Działania zapisane w powyższych dokumentach związane są z koniecznością dokonania inwestycji oraz zapewnienia terenów pod ich realizację w miejscowych planach. Studium uwzględnia wszystkie wyszczególnione inwestycje, lecz dla części zaplanowanych zadań nie wskazano konkretnych lokalizacji, ze względu na brak ostatecznego rozstrzygnięcia. Szczegółowa lokalizacji nastąpi na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego bez konieczności zmiany Studium.

Inwestycje celu publicznego mogą być lokalizowane na obszarze całej gminy na warunkach określonych w przepisach odrębnych.

Na obszarze gminy Radziłów występują elementy ponadlokalne zagospodarowania przestrzennego wynikające z ustaleń PZPWP w zakresie komunikacji, infrastruktury technicznej, środowiska przyrodniczego i bezpieczeństwa przeciwpowodziowego oraz w zakresie ponadlokalnych inwestycji celu publicznego.

W wykazie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym ustalonych dla obszaru województwa podlaskiego w dokumentach przyjętych przez Sejm RP, Radę Ministrów, właściwego ministra i Sejmik Województwa Podlaskiego, stanowiącym załącznik nr 3 do uchwały Nr XXXVI/330/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 maja 2017 roku, m.in. dla obszaru gminy Radziłów zapisano następujące działania i inwestycje:

- 1) w poz. 3.4. kształtowanie stosunków wodnych (w planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy Wisły i Niemna) Rejon Wodny Środkowej Wisły:
 - 3.4.10. Rzeka Klimaszewnica – kształtowanie przekroju podłużnego i poprzecznego koryta rzeki wraz z budowlami na odcinku w km 5+000 do 16+000 długości 11 km na obszarze gminy: Radziłów, Wąsosz i Grajewo – dokumentem ustalającym inwestycję jest PGW-Wisła (ochrona przed powodzią, retencja przed suszą; rolnictwo/melioracje).

- 2) w poz. 4.4. bezpieczeństwo energetyczne – zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego w Polsce północno – wschodniej, obszar województwa – KTdWP KTWP (Kontrakt Terytorialny dla Województwa Podlaskiego Polska – Litwa).

W KPZK 2030 w ramach powiększenia obszarów chronionych sieci ekologicznej, przyrodniczych transgranicznych krajobrazowych na obszarze gminy Radziłów przewidziano:

- 1) powiększenie Biebrzańskiego Parku Narodowego;
- 2) umocowanie prawne systemu korytarzy ekologicznych, których zadaniem jest zapewnienie spójności przestrzeni przyrodniczej, w tym zachowanie łączności między biocentrami oraz między biocentrami i izolowanymi w procesie fragmentacji przestrzeni pozostałymi obszarami unijnej rangi.

W Studium uwzględniono zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych i określono obszary, na których będą one rozmieszczone zgodnie z obowiązującymi ustaleniami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego.

Na podstawie przeprowadzonych analiz środowiskowych ustalono obszary/tereny wyłączone spod zabudowy / lub z ograniczeniami zabudowy w granicach administracyjnych gminy Radziłów.

W obrębie gminy Radziłów występują obszary wymagające przekształceń do których zaliczyć należy:

- 1) teren części miasta (średniowieczy układ miasta) – wpisany do rejestru zabytków), ze względu na wymagania konieczności zaprowadzenia ładu przestrzennego, przywrócenia wartości kulturowych oraz konieczności ukształtowania obszaru przestrzeni publicznej – zasady gospodarowania przestrzenią zostały wskazane w części dot. dziedzictwa kulturowego;
- 2) obszary centrów wsi: Słucz, Klimaszewnicy ze względu na wymagania konieczności zaprowadzenia ładu przestrzennego oraz ukształtowania obszaru przestrzeni publicznej.

Rewitalizacji wymaga:

- 1) teren części miasta (średniowieczy układ miasta) w Radziłowie,
- 2) założenie (zespół) dworsko – ogrodowy w Słucu,
- 3) Kościół parafialny i dzwonnica w Kramarzewie.

Teren części miasta (średniowieczy układ miasta) w Radziłowie wymaga zachowania, restauracji i modernizacji technicznej zabudowy historycznej obiektów zabytkowych objętych ochroną konserwatorską.

Na obszarze gminy Radziłów występują zdegradowane tereny po eksploatacji kruszywa naturalnego i torfu w części stanowiące przygodne wysypiska śmieci niekorzystnie wpływające na estetykę krajobrazu oraz na stan sanitarny środowiska. Są to m.in. grunty zakamienione we wsiach: Czachy, Łoje-Awissa, Brychy, Szlasy, Barwiki, Szyjki, Dusze-Dębówka, Wypychy i Konopki-Błonie. Przewiduje się rekultywację wyrobisk i terenów poeksploatacyjnych, poprzez przywrócenie wartości użytkowej, np. niwelację terenu oraz przeznaczenie terenu na kierunki określone w koncesji. Wszystkie punkty poboru kruszywa oraz torfów nie posiadające koncesji winny być zamknięte i przywrócone do pierwotnego stanu użytkowania. Zabiegom rekultywacyjnym należy poddać grunty zaklasyfikowane do użytków kopanych o powierzchni 18 ha (dane: *Gminne zbiorcze zestawienie danych dotyczących gruntów stan na dzień 1 stycznia 2022 r. – Starostwo Powiatowe w Grajewie*).

Gmina Radziłów zamierza przystąpić do sporządzenia planów zagospodarowania przestrzennego dla obszarów, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym. Nie wyklucza się sporządzenia planów dla terenów innych niż wskazane studium, gdy ich sporządzenie będzie uzasadnione i będzie służyć potrzebom mieszkańców, rozwojowi turystyki i wypoczynku oraz aktywizacji gminy (sprzyjać będzie tworzeniu nowych miejsc pracy), a także dla realizacji inwestycji związanych z prawidłowym funkcjonowaniem obszaru funkcjonalnego Radziłowa.

Sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest istotnym instrumentem władz samorządowych w prowadzeniu gospodarki przestrzennej.

Możliwe i konieczne jest sporządzanie z inicjatywy władz gminy planów miejscowych dla terenów poddanych presji wielu potencjalnych inwestorów (poza terenami wykluczonymi z zabudowy w Studium), np. przeznaczonych pod zabudowę usługową związaną z usługami lub obsługą turystyki.

Planami miejscowymi winny być objęte obszary zwartej zabudowy wsi poszerzone o sąsiednie tereny niezbędne do zapewnienia związków funkcjonalnych z otoczeniem.

W Studium wskazano obszary do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego / lub zmiany obowiązującego planu. W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego należy zapewnić możliwości rozwoju sieci oraz ich eksploatację.

Dokonano bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę w oparciu o art. 10 ust. 5÷7 ustawy z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Przedstawia on zapotrzebowanie na nową zabudowę na podstawie dokonanych analiz ekonomicznych, środowiskowych, społecznych, prognoz demograficznych oraz możliwości finansowych w odniesieniu do gminy Radziłów. Uwzględniono prognozy demograficzne i analizy społeczne, ekonomiczne, środowiskowe określone w uwarunkowaniach oraz możliwości finansowania przez gminę wykonania sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej oraz społecznej służących realizacji zadań własnych gminy oszacowano zapotrzebowanie na nową zabudowę.

Oszacowano również chłonność terenów, w tym obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno – przestrzennej oraz pozostałych obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę.

Pod uwagę wzięto pewne przybliżenie w prezentacji wyników spowodowane wariantowymi możliwościami interpretacji prawa miejscowego oraz skalą mapy 1:25000, w jakiej sporządzone jest Studium (dotyczy powierzchni) i to może powodować nieprecyzyjne określenie pewnych stałych zależności, parametrów i współczynników.

Dokonano porównania maksymalnego w skali gminy zapotrzebowania na nową zabudowę z chłonnościami terenów w istniejących strukturach przestrzennych gminy oraz wynikających z miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Ustalono, że maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę nie przekracza sumy powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy.

Na podstawie przeprowadzonych w I części Studium – *załącznik nr 1 i 2* analiz ekonomicznych, środowiskowych, społecznych, prognoz demograficznych oraz możliwości finansowych gminy, sformułowano maksymalne w skali gminy zapotrzebowanie na nową zabudowę, wyrażone w ilości powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje: mieszkaniową, usługową i produkcyjną.

Oszacowano chłonność, położonych na terenie gminy obszarów o pełnej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w podziale na funkcje j.w.

Następnie oszacowano chłonność obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę, innych niż wymienionych wyżej, rozumianą jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy, wyrażoną w powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje j.w:

W wyniku porównania maksymalnego w skali obszaru gminy zapotrzebowania na nową zabudowę oraz sumy powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy ustalono, że suma powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy nie przekracza maksymalnego zapotrzebowania na nową zabudowę. Istnieją rezerwy w trzech analizowanych funkcjach.

Wobec wniosków wynikających z przeprowadzonych analiz ekonomicznych, środowiskowych, społecznych, prognoz demograficznych oraz możliwości finansowych gminy, złożonych wniosków do Studium o zmianę przeznaczenia gruntów oraz w nawiązaniu do założeń przyjętych w Strategii (w trakcie opracowania), uznano gmina Radziłów to idealne miejsce do życia i pracy, charakteryzująca się szczególnymi walorami środowiska naturalnego oraz z aktywnym, przedsiębiorczym i otwartym społeczeństwem. W gminie brak jest przygotowanych terenów inwestycyjnych – niskie pokrycie planami zagospodarowania przestrzennego. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego w gminie Radziłów obejmują stanowi zaledwie 10,6 % (dane: stan na 2022 rok) ogólnej powierzchni gminy. Zadaniem gminy jest sprzyjać rozwojowi przedsiębiorczości mieszkańców, co wynika również z założeń Strategii. Poziom przedsiębiorczości w gminie Radziłów jest niższy od wyników w innych gminach powiatu grajewskiego.

Niewielka jest ilość podmiotów gospodarczych, w szczególności usług i produkcji, w sytuacji gdy gmina posiada duży potencjał do ich rozwoju, a nie posiada przygotowanych planistycznie terenów. Nie działają podmioty gospodarcze związane przetwórstwem rolno – spożywczym, z leśnictwem i pozyskaniem drewna, opierające swoją działalność i produkcję o własną bazę surowców, ponieważ brak jest odpowiednio przygotowanych terenów.

Zmniejsza się zatrudnienie w rolnictwie i jest konieczność zagospodarowania uwolnionej siły roboczej z rolnictwa. Jednym z rozwiązań jest m.in. prowadzenie własnych działalności, a zadaniem gminy jest wskazanie terenów i obiektów pod zainwestowanie przedsięwzięć inwestycyjnych na terenie gminy (sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – oferta dla inwestorów).

Istnieje zainteresowanie podmiotów zewnętrznych do lokalizacji przedsięwzięć inwestycyjnych kapitału zewnętrznego na terenie gminy, co daje gminie szansę na jej rozwój.

Stan techniczny istniejącej zabudowy (z lat 50÷70) wymaga poprawy jakości lub wymiany.

W gminie wzrasta liczba osób w wieku produkcyjnym, co oznacza, że istnieje zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową oraz usługową. Spada wiek emerytalny.

Ponadto młodzi ludzie wracają z zagranicy z pomysłami i propozycjami oraz chcą osiedlać się w miejscach historycznie związanych z ich przodkami i prowadzić swoje działalności.

Przygotowanie terenów przyczyni się, przede wszystkim do ożywienia i poprawy gospodarki oraz stworzenia sprzyjającego klimatu do lokalizacji i dobrego funkcjonowania podmiotów gospodarczych w gminie.

Wyniki z ponownego (drugiego) porównania pozwoliły na uwzględnienie potrzeb zgłoszonych we wnioskach właścicieli nieruchomości i Wójta Gminy o wyznaczenie nowej zabudowy w podziale na funkcje: mieszkaniową, usługową i produkcyjną.

Ponowne porównanie maksymalnego w skali obszaru gminy zapotrzebowania na nową zabudowę oraz sumy powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy wykazało, że suma powierzchni użytkowej zabudowy, w podziale na funkcje zabudowy nadal nie przekracza maksymalnego zapotrzebowania na nową zabudowę. W odniesieniu do zabudowy mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej istnieją rezerwy możliwa do wykorzystania pod lokalizację powyższych funkcji. Na podstawie wniosków z analiz uzasadnione jest wykorzystanie tych rezerw dla terenów położonych w potencjalnych strefach rozwoju zabudowy mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej w Radziłowie.

W Studium przyjęto utrzymanie istniejących i projektowanych terenów pod zabudowę w obecnie obowiązującym Studium i w obowiązujących planach miejscowych (z niewielkimi korektami) oraz wyznaczono nowe tereny w oparciu o zgłoszone w czasie sporządzania Studium wnioski przez zainteresowanych i przez Wójta Gminy Radziłów.

Określając zapotrzebowanie na nową zabudowę wzięto pod uwagę:

- perspektywę nie dłuższą niż 30 lat (na potrzebę opracowania przyjęto do roku 2052);
- niepewność procesów rozwojowych wyrażającą się możliwością zwiększenia zapotrzebowania w stosunku do wyników analiz nie więcej niż o 30%.

Uwzględniając intensyfikację i koncentrację produkcji rolniczej i związane z tym przekształcenia zabudowy zagrodowej w kierunku budowy dużych obiektów inwentarskich wymagających większych siedlisk rolniczych utrzymano wyznaczone w obowiązującym Studium strefy istniejącego i projektowanego zainwestowania wsi.

Ważniejsze obiekty usługowe i obiekty usług publicznych na obszarze gminy zostały wskazane na rysunku Studium – *Załącznik nr 5 i 6*.

Ponadto na obszarze gminy dopuszczono lokalizację elektrowni wiatrowych „granicach obszarów dopuszczenia lokalizacji farm wiatrowych wraz z ich strefami ochronnymi związanymi z ograniczeniami w zabudowie i użytkowaniu” ustalonych na rysunku Studium – *Załącznik nr 5*.

Przewiduje się rozwój urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii – ogniw fotowoltaicznych w II strefie (zachodniej) i w I strefie z wyłączeniem obszaru BPN, z zachowaniem przepisów odrębnych.

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego w gminie Radziłów (w środkowej części obszaru gminy) zaplanowana jest budowa biogazowni. Konkretna lokalizacja biogazowni nastąpi w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego. Nie wyklucza się lokalizacji w innych miejscowościach.

Ustalone w Studium kierunki zagospodarowania i użytkowania terenów stanowią kontynuację rozwoju przestrzennego w sposób zrównoważony, zapewniający ochronę środowiska naturalnego i rolniczej przestrzeni produkcyjnej, która jest głównym źródłem dochodu mieszkańców oraz dostosowanie do sytuacji ekonomicznej gminy i zmian demograficznych. Założono utrzymanie dotychczasowego sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów dla większości terenów, zgodnie z obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Przeznaczenie terenów w obowiązującym planie utrzymuje się w mocy. Wprowadzono niewielkie korekty, wynikające z przeprowadzonej analizy potrzeb i możliwości rozwoju gminy i bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę.

Wyznaczono również granice potencjalnych terenów rozwojowych pod nowe zagospodarowanie – rysunek Studium – *Załącznik nr 5*.

Rozwój nowej zabudowy powinien być ograniczony do wykształconych już jednostek osadniczych na zasadzie uzupełnienia (tzw. luk) i intensyfikacji zabudowy lub powiększenia jednostki.

Rysunek Studium sporządzono na kopii mapy topograficznej, pochodzącej z państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego w skali 1:25 000 dla obszaru gminy i – *Załącznik nr 2 i 3 oraz 1:10 000 dla ośrodka gminnego Radziłów – Załącznik nr 5 i 6*.

Opracowanie ma charakter kompleksowy.

LITERATURA

1. AKTY PRAWNE

- 1) ustawa z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym;
- 2) rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 roku w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy;
- 3) rozporządzenie Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 stycznia 1959 roku w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze;
- 4) ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko;
- 5) ustawa z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju;
- 6) ustawa z dnia 19 lipca 2019 roku o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami;
- 7) ustawa z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;
- 8) Zarządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 stycznia 2021r.w sprawie zadań ochronnych dla Biebrzańskiego Parku Narodowego na lata 2021–2023;
- 9) rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 27 października 2010 r. w sprawie pomieszczeń magazynowych i obiektów do przechowywania materiałów wybuchowych, broni, amunicji oraz wyrobów o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym;
- 10) rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 11 czerwca 2010 roku w sprawie zakazów lub ograniczeń lotów na czas dłuższy niż 3 miesiące;
- 11) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły;
- 12) ustawa z dnia 11 marca 2022 roku o obronie Ojczyzny;
- 13) ustawa z dnia 3 lipca 2002 roku Prawo lotnicze;
- 14) rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 27 października 2010 roku w sprawie pomieszczeń magazynowych i obiektów do przechowywania materiałów wybuchowych, broni, amunicji oraz wyrobów o przeznaczeniu wojskowym i policyjnym;
- 15) ustawa z dnia 16 lutego 2007 roku o zapasach ropy naftowej, produktów naftowych i gazu ziemnego oraz zasadach postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa państwa i zakłóceń na rynku naftowym (Dz. U. z 2022 r., poz. 1537, z późn. zm.).

2. DOKUMENTY STRATEGICZNE

- 1) Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do roku 2030 przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 13 grudnia 2011 roku. (M. P. z 2012 roku, poz. 252);
- 2) Strategię na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku) przyjętą przez Radę Ministrów w dniu 14 lutego 2017 roku;
- 3) Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego został przyjęty uchwałą Nr XXXVI/330/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 maja 2017 roku w sprawie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego (Dz. Urz. z 2017 roku,

- poz. 2777), ze zmianą wprowadzoną uchwałą Nr XXXIX/356/17 z dnia 28 sierpnia 2017 roku (Dz. Urz. z 2017 roku, poz. 3270);
- 4) Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030 – Załącznik do Uchwały Nr XVIII/213/2020 w dniu 27 kwietnia 2020 roku Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 27 kwietnia 2020 roku;
 - 5) Regionalny plan transportowy województwa podlaskiego na lata 2014 – 2020 – uchwała Nr 316/4650/2018 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 4 września 2018 roku (Załącznik nr 1 do uchwały);
 - 6) Program Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku;
 - 7) Strategia zagospodarowania przestrzennego obszaru funkcjonalnego Zielone Płuca Polski;
 - 8) Program ochrony środowiska dla gminy Radziłów na lata 2021 – 2024 z perspektywą do roku 2028 został przyjęty uchwałą nr XXXIV/254/2021 Rady Gminy Radziłów z dnia 28 października 2021 roku w sprawie przyjęcia „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Radziłów na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028”;
 - 9) Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Radziłów na lata 2018 – 2032 – uchwała nr XXIX/179/12 Rady Gminy Radziłów z dnia 10 grudnia 2012 roku;
 - 10) Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Radziłów na lata 2017-2027 – uchwała Nr XXXII/194/17 Rady Gminy Radziłów z dnia 27 stycznia 2017 r. w sprawie zatwierdzenia Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Radziłów na lata 2017-2027;
 - 11) Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Radziłów na lata 2019 – 2022;
 - 12) Zarządzenie nr 94/2021 Wójta Gminy Radziłów dnia 20 października 2021 roku w sprawie przyjęcia Gminnej Ewidencji Zabytków;
 - 13) Zarządzenie nr 30/12 Wójta Gminy Radziłów z dnia 23 kwietnia 2010 roku w sprawie wykazu dróg gminnych na obszarze gminy Radziłów;
 - 14) Raport o stanie Gminy Radziłów za 2019 rok Załącznik do Zarządzenia nr 55/2020 Wójta Gminy Radziłów z dnia 17 lipca 2020 r.;
 - 15) Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Radziłów przyjęty uchwałą nr XXX/182/16 Rady Gminy Radziłów z dnia 30 listopada 2016 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2016 roku poz. 4631, z zm.);
 - 16) Uchwała Nr XXXIII/2012/13 Rady Gminy Radziłów z dnia 18.04.2013 roku w sprawie określenia szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów w zamian za uiszczenia przez właściciela nieruchomości opłatę za gospodarowanie odpadami komunalnymi, w szczególności ilości odpadów komunalnych odbieranych od właściciela nieruchomości, częstotliwość i sposób świadczenia usług przez punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych na obszarze gminy Radziłów;
 - 17) Lokalna Strategia Rozwoju LGD Biebrzański Dar Natury na lata 2016 –2022;
 - 18) Protokół z realizacji techniki konsultacyjnej w ramach IPK Gminy Radziłów – data działania 4 lipca 2020 roku);
 - 19) Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej opracowany przez MRiRW oraz MŚ – 2004 rok <http://www.kp.org.pl/pdf/poradniki/kdpr/>;
 - 20) Dobre praktyki utrzymania rzek opracowane przez: P. Prus, Z. Popek, P. Pawlaczyk (Fundacja WWF Polska i Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej) 2018 rok – <https://straznicy.wwf.pl/dobre-praktyki-utrzymania-rzek/>;
 - 21) Katalog dobrych praktyk w zakresie robót hydrotechnicznych i prac utrzymaniowych wraz z ustaleniem zasad ich wdrażania – na zlecenie Ministerstwa Środowiska oprac. MGGP S.A., zespół w składzie: I. Biedroń, A. Dubel, M. Grygoruk, P. Pawlaczyk, P. Prus, K. Wybraniec-<https://www.gov.pl/web/klimat/katalog-dobrych-praktyk-w-zakresie-robot-hydrotechnicznych>;
 - 22) Kodeks Przeciwdziałania Uciążliwościom Zapachowym – opr. Ministerstwo Środowiska, 2016 r.;
 - 23) zarządzenie nr 2/95 Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa z dnia 21 września 1995 roku „Zasady zapewnienia funkcjonowania publicznych urządzeń zaopatrzenia w wodę w warunkach specjalnych” Ministerstwo Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa Departament Spraw Obronnych, Warszawa 1995 rok;

- 24) wytyczne Szefa Obrony Cywilnej Kraju z dnia 4 grudnia 2018 roku w sprawie zasad postępowania z zasobami budownictwa ochronnego.

3. ŹRÓDŁA INTERNETOWE

- 1) www.pgi.gov.pl/;
- 2) <http://epsh.pgi.gov.pl/epsh/>;
- 3) <https://www.biebrza.org.pl/redir.index>;
- 4) <https://www.biebrza.org.pl/plik,869,bpn-kategorie-ochrony.jpg>;
- 5) *C:\Users\ppp\Desktop\Natura 2000 a turystyka Katalog obszarów Natura 2000.htm*;
- 6) <http://geoportal.pgi.gov.pl/midas web/pages/zloza/wyszukiwanie>;
- 7) <https://www.biebrza.org.pl/plik,706,strefa-o-ograniczonym-ruchu-lotniczym-ep-r23.png>;
- 8) <https://grajewo.praca.gov.pl/sprawozdania-miesieczne-wg-gmin>;
- 9) <http://www.rpowp.wrotapodlasia.pl/private/upload/tinymce/File/Zalaczniki%20graficzne.pdf>
- 10) <https://www.google.com/search?q=euroregion+niemen+mapa>;
- 11) <http://www.ceeweb.org/wp>.

4. INNE ŹRÓDŁA INFORMACJI WYKORZYSTANYCH W OPRACOWANIU

- 1) Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy – uchwała Nr XXXV/225/2013 Rady Gminy Radziłów z dnia 31 maja 2013 roku Radziłów opr. A. Mieszkowska – 2012 r.;
- 2) Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego dla terenu oczyszczalni ścieków – uchwała Nr XXVII/112/97 z dnia 7 sierpnia 1997 r. (Dz. Urz. Woj. Łomżyńskiego Nr 11 poz. 76 z 1997 r.);
- 3) Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Radziłów (dot. wsi: Radziłów, Słucz, Sośnia, Mścichy, Glinki, Łoje-Awissa) – uchwała Nr XXXVIII/189/02 z 30 sierpnia 2002 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego Nr 59 poz. 1328 z 9 listopada 2002 r.);
- 4) Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Radziłów w części dotyczącej terenów we wsiach Karwowo i Wiązownica – uchwała Nr VII/31/03 z 12 czerwca 2003 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego Nr 64, poz. 1331 z 30 czerwca 2003 r.);
- 5) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru funkcjonalnego miejscowości gminnej Radziłów – uchwała Nr XXXIX/188/06 z 27 lipca 2006 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego Nr 222 poz. 2165 z 27 lipca 2006 r.);
- 6) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów zabudowy miejscowości Słucz – uchwała – Nr XXXV/208/09 z 28 sierpnia 2009 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego Nr 200 poz. 2197 z 13 października 2009 r.);
- 7) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru funkcjonalnego miejscowości gminnej Radziłów „Tereny zabudowy mieszkaniowej i usług” – uchwała Nr XXXVI/238/13 z dnia 28 czerwca 2013r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2013 r. poz. 2920);
- 8) Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru funkcjonalnego miejscowości gminnej Radziłów – uchwała Nr XXXV/226/13 z dnia 13 maja 2013 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego w dniu 18 czerwca 2013 r. poz. Nr 2621);
- 9) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu zabudowy miejscowości Rydzewo Szlacheckie – uchwała Nr XXXVI/227/13 z dnia 31 maja 2013 r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego w dniu 18 czerwca 2013 r. poz. Nr 2622);
- 10) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie wsi Sośnia, gmina Radziłów – uchwała Nr II/9/18 z dnia 6 grudnia 2018r. (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 24 stycznia 2019 r. poz. 600);
- 11) Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Radziłów – Łomżyński Zespół Projektowo – Inwestycyjny w Łomży – 2004 r.
- 12) Prognoza oddziaływania na środowisko do zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Radziłów – opr. R. Serwatka – 2012 r.;

- 13) Urząd Statystyczny w Białymstoku Statystyczne Vademecum Samorządowca ;
- 14) Plan urządzenia lasu Nadleśnictwa Rajgród na lata 01.01.2020 do 31.12.2029;
- 15) Kronika Biebrzańskiego Parku Narodowego – 2019 r. – Praca zbiorowa na podstawie materiałów opracowanych przez pracowników BPN;
- 16) Informacja Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Białymstoku o stanie środowiska na terenie powiatu grajewskiego w 2014 roku;
- 17) Zarządzenie Nr 145/2022 Wojewody Podlaskiego z dnia 18 października 2022 roku w sprawie ustalenia zakresu przygotowania warunków do ochrony ludności na wypadek wojny.

5. SPIS TABEL

NR TABELI	WYSZCZEGÓLNIENIE
Tabela nr 1	<i>Wykaz obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego</i>
Tabela nr 2	<i>Proponowane użytki ekologiczne</i>
Tabela nr 3	<i>Wykaz innych zabytków nieruchomych znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków</i>
Tabela nr 4	<i>Strefy ochrony konserwatorskiej wraz z przedmiotem ochrony</i>
Tabela nr 5	<i>Wykaz dróg publicznych – powiatowych</i>
Tabela nr 6	<i>Wykaz dróg publicznych – gminnych</i>
Tabela nr 7	<i>Standardy w zakresie minimalnej ilości miejsc postojowych</i>